

BAŞLARKEN

Sevgili Okuyucularımız!

Dergimizin yeni bir sayısını daha sizlere ulaştırmanın memnuniyeti içindeyiz.

Geride bıraktığımız dönemde, gerek bizim gerekse dış basının gündemine, muhalif yazar Suudi gazeteci Cemal Kaşıkçı'nın kayıp olması eklendi.

Washington Post'ta makaleler yazan rejim muhalifi Suudi gazeteci Cemal Kaşıkçı 2 Ekim'de İstanbul'daki Suudi Arabistan Konsolosluğuna girdikten sonra kayıplara karıştı. Muhalif gazetecinin Konsolosluktan hala çıkmaması nedeniyle öldürüldüğüne ilişkin şüphelerin arttığı bildirildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, gazeteleriyle ilgili olarak Türkiye'ye giriş çıkışların mercek altına alındığını ve böyle bir hadiseyle ilgili sessiz kalmanın mümkün olmadığını ifade etti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, ABD'nin New York kentinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na yaptığı hitabında, PKK/PYD'ye silah desteği veren ve FETÖ elebaşısını topraklarında barındıran ABD'ye çok sert ifadelerle yüklenirken, Almanya'ya düzenlediği üç günlük devlet ziyareti kapsamında, Almanya Başkanı Merkel ile yapılan ortak basın toplantısında, Merkel ile bir süredir çalışmayan işbirliği mekanizmalarını işler kılmak noktasında fikir birliğine varıldığını ve vize serbestisi konusunda kalan altı kriterlerin en kısa zamanda yerine getirileceğini söyledi.

Sevgili okuyucularımız, ekonomiyle ilgili de önemli tartışmaların ve gelişmelerin yaşandığı ifade edelim.

- Cumhurbaşkanı Erdoğan, ABD'li danışmanlık şirketi McKinsey üzerinden yapılan eleştirilere yanıt verdi. Erdoğan, "Bütün bakan arkadaşlarıma söyledim, bunlardan fikri danışmanlık hizmeti de almayacaksınız, biz bize yeteriz." dedi.
- Döviz kurundaki ani yükseliş ve sonrasında üst üste gelen gelen Eylül ayında enflasyonu son 15 yılın zirvesine taşıdı. TÜİK, aylık artışı %6,3, yıllık enflasyonu ise %24,52 olarak açıkladı. Üretici enflasyonunda aylık artış %10,88, yıllık artış ise %46,15 oldu.
- Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, Eylül ayında %24,5 ulaşan enflasyonla mücadele kapsamında asgari %10 indirim kampanyası başlattıklarını açıkladı ve küresel olarak çok büyük bir değişim süreci olmadığı sürece elektrik ve doğalgaza yıl sonuna kadar zam yapılmayacağını ifade etti. Bakan ayrıca, Yeni Ekonomi Programı (YEP) adını alan 2019-2021 Orta Vadeli Programını açıklarken, kamunun 2019 yılında 76 milyar TL tasarruf edeceğini duyurdu.
- Eylül'de ihracat %22,4 oranında artarak 14,5 milyar dolara ulaştı ve en yüksek Eylül ayı verisi yakalandı. İthalatta ise %18,09'luk düşüş gerçekleşti.

Sevgili okuyucularımız, yurtdışıyla ilgili birkaç olayı da sizlerle paylaşmak isteriz.

- Türkiye ile Rusya arasındaki Soçi mutabakatı çerçevesinde, İdlib gerginliği azaltma bölgesindeki silahsızlanma hattından ağır silahların çekilmesi sürecinin büyük ölçüde tamamlandığı açıklandı. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi, 15 Ekim'e kadar süresi olan HTŞ'nin de ağır silahlarını bu alanlardan çıkardığını duyurdu.
- ABD Başkan Donald Trump BM Güvenlik Konseyi oturumunda, Türkiye'ye İdlib'e saldırıyı önlemek için çözüm bulma konusundaki çabaları için teşekkür etti. Trump, ayrıca İdlib'e operasyonlarını yavaşlattıkları için İran, Rusya ve Suriye'ye de teşekkür etti.
- İran tarihinin en kanlı terör eylemlerinden biri ile sarsıldı. Irak'a sınır Huzistan Vilayetinin merkezi Ahvaz'da Kutsal Savunma Haftası çerçevesinde düzenlenen askeri geçit törenine yayılım ateşi açıldı. En az 29 kişinin öldüğü bildirildi.
- Endonezya'nın Sulawesi adasında meydana gelen deprem ve ardından oluşan 6 metrelik dev tsunamide ölü sayısı 2000'ni aştı.
- ABD Merkez Bankası (FED) beklendiği gibi üçüncü faiz artırımını yaptı ve 25 baz puan artışla oranları %2 ile %2,25 seviyelerine yükseltti.

Gelecek sayıda görüşmek üzere, mutlu ve sağlıklı günler dileriz.

İÇİNDEKİLER

MAKALE ADI / YAZARI

MAKALE ADI	YAZAR	UNVAN	SAYFA
Ayırma-Birleştirme (İfraz-Tevhit) İşlemlerinde Yapılan Önemli Hatalar ve Muhtemel Hukuka Aykırılık Nedenleri	Suat ŞİMŞEK	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre ve Şehircilik Uzmanı	3
Kat Mülkiyeti Kanunu Kapsamına Giren Taşınmazlarda İşyeri Açılması	Mustafa DÖNMEZ	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Gn. Md.lüğü Şb. Md.	9
Elektronik Tebligat	Av. Mehmet Akif ULUSOY	Türkiye Belediyeler Birliği Pursaklar Belediye Başkanlığı	23
Belediye İşçisi Günde En Fazla Kaç Saat Çalışabilir?	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	ÇSGB, İş Başmüfettişi	31
Belediye Başkanı Seçilen İşçilerin Kıdem Tazminatı Muamması!	Mahmut ÇOLAK	Sosyal Güvenlik Başmüfettişi	36
Kurumlarca Çıkarılan Yönergelerde Uyulması Gereken Usul ve Esaslar	Sezgin ERÖZBAĞ	Ankara Büyükşehir Belediyesi ASKİ Genel Müdürlüğü İç Denetim Birim Başkanı	40
Onarıcı Adalet Anlayışının Gereği Olarak Türk Ceza Kanununda Yer Alan Uzlaştırma Kurumunun İncelenmesi ve Değerlendirilmesi -3-	Rıza ÜNSAL	Adapazarı Belediyesi İç Denetçi	44
Mahalle Muhtarlarının Görevden Uzaklaştırılması	Dr. Selman ÖZDEMİR	Konya Böl. İd. Mahkemesi Üyesi	57
Pazarlık Usulünde İkinci Teklifin Birinci Tekliften Yüksek Verilmesi Mümkün mü?	Ömer KÖSE	Hazine ve Maliye Bakanlığı Denetim Elemanı, SMM	68
İhalede İş Eksikliği Sonucu Doğan Yüzde 5'lik Tazminat Bedelinin Hesabı	Gürkan GÜVEN	Mühendis İhale Uzmanı	73
İhaleye Teklif Veren Ortaklardan Birinin TC Kimlik Numarasının Olmaması Durumu	Av. Necati TORUN	İhale ve İş Hukuku Uzmanı	77
Mal ve Hizmet Alımı İhalelerinde İş Deneyim Belgesi Olarak Teknolojik Ürün Deneyim Belgesinin Kullanılması	Halük NALÇAKAR	İçişleri Bak. E. Mahalli İdr. Başk. Multicclair Artıma Sistemleri A.Ş.	82
Belediye Personelinin 7145 Sayılı Yasa Kapsamında Kamu Görevinden Çıkarılması	M.Lamih ÇELİK	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı	86
İş Deneyim Belgesi Düzenleme Koşullarındaki Bazı Usulî Hatalar Belgenin Geçerliliğini Etkiler mi?	Ahmet ARSLAN	Denetçi E. Muhasebat Başkontrolörü	96
Yapı Kullanma İzni ve Bina İnşaat Harçlarının İstisnaları	Salih ÇALAL	Ticaret Bakanlığı Müfettişi	106
Belediye Şirketlerinde Ticari Defterlerin Türk Ticaret Kanununa Uygun Tutulmamasından Doğan Sorumluluk	Mustafa YAVUZ	Gümrük ve Ticaret Uzmanı	111
2019 Yılı Yurtiçi Gündelikleri Ne Olacak?	Salim DEMİRHAN	E. Devlet Bütçe Uzmanı	117
657 Sayılı Kanunda Yer Alan Tekerrür Hükümleri ve Bir Derece Ağır Ceza Uygulanması	Hakan YILDIZ	MESKİ Gen. Müd.Teftiş Kur. Bşk. Etik Eğiticisi	128
5018 Sayılı Kanun ile Kamu İdareleri İçin Öngörülen Muhasebe Sisteminin Genel Çerçevesi	Serkan AĞDENİZ	Eskişehir Osmangazi Ünv. İç Denetçi, CGAP	133
Mevzuat Fihristi			142
Yargı Kararları			145
Tebliğler, Genelge ve Görüşler			158
Soru - Cevap			161

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	164
DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR	165
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	165
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	166
BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	166
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	167
İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ	167
GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE	167
ASGARİ ÖCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ	168
2018 YILI ASGARİ GECİM İNDİRİMİ	168
5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	169
1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	171
2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	172
4817 SAYILI YABANCIYIN ÇALIŞMA İZİNLERİ HAKKINDA KANUNDA YER ALAN İDARI PARA CEZALARI	173
MEMUR ÖDEMELERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	174
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZNI	175
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÖCRET	176
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÖCRET	176
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÖCRET	177
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÖCRET	178

ÖCRETLİ YILLIK İZİNLER	178
İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	178
KIK ESKİ DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER	179
3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI	180
(01/01/2018-31/12/2018 TARİHLERİ ARASI)	180
SULAR HAKKINDA KANUN	182
UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU	182
TAHŞİDLARLARIN ÜZERİNDE TUTULABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ	182
DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR	183
YURTDIŞI HARCIBLAHAR	186
2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	188
BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	189
VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2018 TARİHİNDE GECERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	190
GAYRİMENFUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	192
HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMLATİ DİŞİNDE KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	192
BASİT USULDE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	192
ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	192
YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	192
ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ	193
6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARI PARA CEZALARI	194
İLGİLİ BİLGİLER	194
PARASAL SINIRLAR	198

Suat ŞİMŞEK

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevre ve Şehircilik Uzmanı

AYIRMA-BİRLEŞTİRME (İFRAZ-TEVHİT) İŞLEMLERİNDE YAPILAN ÖNEMLİ HATALAR ve MUHTEMEL HUKUKA AYKIRILIK NEDENLERİ

1. GİRİŞ

İfraz (ayırma) işlemi, imar planı içerisinde olsun veya olmasın, tapu kütüğünde tek bir parsel olarak kayıtlı bulunan taşınmazın, düzenlenen haritalara göre birden çok parçaya ayrılarak tapu kütüğüne tescil edilmesi işlemidir. Birleştirme ise birbirine bitişik birden fazla parselin tek parsel olarak tapu kütüğüne tescil edilmesidir.

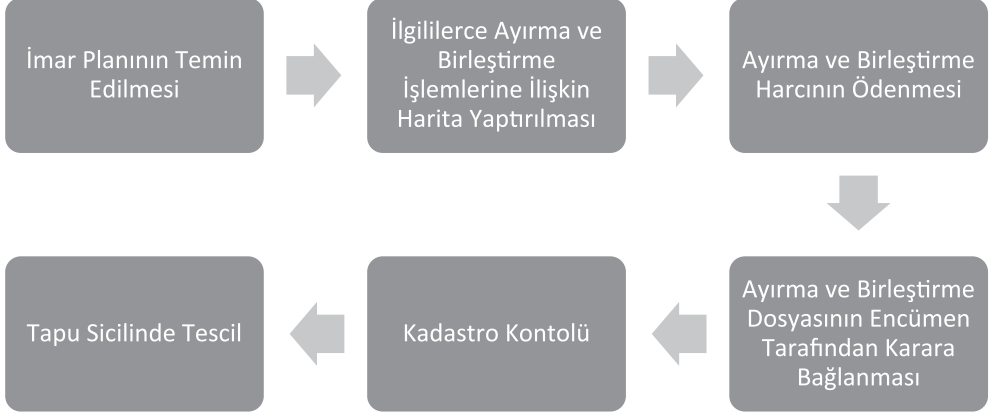
Ayırma ve birleştirme işlemleri İmar Kanununun 15 inci ve 16 ncı maddeleri ile düzenlenmiştir. 15 inci maddede; “(1) İmar planlarına göre yol, meydan, yeşil saha, park ve otopark gibi umumi hizmetlere ayrılan yerlere rastlayan gayrimenkullerin bu kısımlarının ifrazına veya tevhidinde izin verilmez. (2) İmar parselasyon planı tamamlanmış olan yerlerde yapılacak ifraz veya tevhidin bu planlara uygun olması şarttır. (3) İmar planlarında parsel cepheleri tayin edilmeyen

yerlerde yapılacak ifrazların, asgari cephe genişlikleri ve büyüklükleri yönetmelikte belirtilen esaslara göre tespit edilir. (4) İmar planı dışında kalan alanlarda yönetmeliklerinde tayin edilecek miktarlardan küçük ifrazlara izin verilmez.”

16 ncı maddede ise “(1) Belediye ve mücavir alan hudutları içindeki gayrimenkullerin resen veya müracaat üzerine tevhid veya ifrazı, bunlar üzerinde irtifak hakkı tesisi veya bu hakların terkini, bu Kanun ve yönetmelik hükümlerine uygunluğu belediye encümenleri veya il idare kurullarınca onaylanır. (2) Onaylama işlemi, müracaatın belediyelere veya valiliklere intikalinden itibaren en geç 30 gün içinde sonuçlandırılır ve tescil veya terkin için 15 gün içinde tapuya bildirilir. (3) Tapu dairesi, tescil veya terkin işlemini bir ay içinde sonuçlandırmak zorundadır.”

hükümleri yer almaktadır.

Mevzuata ve uygulamaya göre ayırma ve birleştirme işlemlerinde iş akış süreci aşağıdaki gibidir:

İşte bu çalışmamız ayırma/birleştirme işlemlerinde ortaya çıkabilecek önemli hataları açıklamak amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmamızın bu bölümünde ifraz/tevhit işlemlerindeki önemli hatalardan; talep olmadığı halde ilgili idare tarafından resen ayırma ve birleştirme yapılmasını, maliklerin tamamının başvurusu olmadan işlem yapılmasını ayırma ve birleştirme işlemlerinde hisse çözümlü (ferdileştirme) yapılmasını ve ayırma ve birleştirme işlemlerinden düzenleme ortaklık payı altında kesinti yapılmasını açıklayacağız. Gelecek bölümlerde ise bu hataları açıklamaya devam edeceğiz.

2. TALEP OLMADIĞI HALDE İLGİLİ İDARE TARAFINDAN RESEN AYIRMA VE BİRLEŞTİRME YAPILMASI

Ayırma yapılabilmesi için malik tarafından bu yönde yapılan bir başvuru şarttır. Belediyelerin resen (talep olmadığı halde, kendiliğinden) ayırma ve birleştirme yapma yetkileri bulunmamaktadır. **Her ne kadar İmar Kanununun 16 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında “Belediye ve mücavir alan hudutları içindeki gayrimenkullerin resen**

veya müracaat üzerine tevhit veya ifrazı” ifadesi yer almakta ise de, belediyelerin resen ayırma ve birleştirme yetkisi bulunmadığı kabul edilmektedir. Madde metninde geçen “resen” ibaresi 18 inci ve 19 uncu madde uyarınca kesinleşecek parselasyon planları uyarınca yapılacak tesciller için belediye tarafından yapılacak işlemleri kastetmektedir¹.

Bu nedenle; belediyelerin ve özel idarelerin, 18 inci madde ve 2981/10-c uygulamaları dışında resen ayırma ve birleştirme yapma yetkisi bulunmamaktadır. Bu şekilde bir talep olmadığı halde işlem tesis edilmesi, işlemi hukuki yönden sakat hale getirir. **Bu nedenle Kanununun 16 ncı maddesi uyarınca belediye veya il encümeni tarafından resen ayırma ve birleştirmeye karar verilse dahi taşınmaz maliklerinin talebi ya da onayı olmadıkça bu gibi işlemlerin tapuda tescil edilmemesi gerekmektedir².**

Yargı kararları da bu yöndedir. Örneğin,

1 Şimşek, Suat ve Hazar, İlhami (2017) İmar Davaları Rehberi, s: 709

2 Eriş, İbrahim (1990) 3194 sayılı İmar Kanununun 18. Madde Uygulamasının Tapu Hizmetleri ile İlişkisi, s: 107-110

Danıştay 6. Dairesinin 14.01.2003 tarihli ve E:2001/6965, K:2003/196 sayılı kararında “4 ayrı parseli ifraz ve tevhit amacını taşıyan işlem parselasyon işlemi niteliğini taşımadığından, parsel maliklerinin muvafakatının alınması gerekir.” ifadesine yer verilmiştir: “Uyuşmazlığın anılan kurullarla birlikte değerlendirilmesinden, komşu parsel malik istemi üzerine tesis edilen ve dört ayrı parselin ifraz ve tevhit amacını taşıyan dava konusu işlemin parselasyon işlemi değil, ifraz ve tevhit işlemi niteliğini taşıdığı sonucuna varılmıştır. Bu nedenle, taşınmaz sahiplerinin tamamının muvafakati olmaksızın tevhit ve ifraz işlemi gerçekleştirilemeyeceğinden, davanın muvafakati alınmaksızın tesis edilen dava konusu işlemde mevzuata uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmış, İdare Mahkemesi kararında isabet görülmemiştir.” Aynı Dairenin 14.10.1992 tarihli ve E:1991/1817, K:1992/3593 sayılı kararında tevhit ve ifraz işlemi ancak parselasyon planı yapılmış yerlerde maliklerin muvafakati ile yapılabileceği, henüz kadastro parselleri olan taşınmazlarda maliklerin muvafakati olmaksızın yapılan tevhit ve ifraz işleminin iptalinin gerekeceği vurgulanmıştır.

Aynı Dairenin 15.02.2006 tarihli ve E:2005/6177, K:2006/598 sayılı kararında ise “Dosyanın incelenmesinden, uyuşmazlığa konu bölgede imar planı değişikliği ile yollar genişletildiğinden ikinci defa parselasyon işlemi yapılması gereğinin doğduğu, ancak 1186 ada, 1 sayılı parselin maliki ile 2 sayılı parselin diğer hissedarının başvurusu üzerine sadece bu iki parseli kapsayacak şekilde tesis edilen işlemin parselasyon değil ifraz ve tevhit işlemi niteliğinde olduğu, parselasyon krokisinden adanın diğer kısımlarında plana uygunluğun sağlanmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle, taşınmaz sahiplerinin tamamının muvafakati sağlanarak yapılması gereken

tevhit ve ifraz işleminin 3194 sayılı İmar Kanununun 18. maddesinin uygulandığından bahisle re’sen gerçekleştirilmesinde mevzuata uyarlık bulunmadığı sonucuna varıldığından, adadaki diğer parsellerin plana uygunluğunun sağlanıp sağlanmadığı konusunda yeniden keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılarak karar verilmesi gerektiğinden, İdare Mahkemesi kararında isabet görülmemiştir.” ifadelerine yer verilmiştir³.

Burada şunu da belirtmek gerekir: 2644 sayılı Tapu Kanununun 32 nci maddesine göre “(1) Planı veya resmi şekilde yapılmış haritası bulunan gayrimenkullerin gerek kazaen ve gerekse rızaen parçalara ayrılmasında harita yapılması mecburidir. (2) Şehir ve kasabaların belediye sınırları içinde olup da tapu fen memuru bulunan yerlerde plan ve haritaya bağlı olmayan gayrimenkullerin parçalara ayrılmasında da harita yapılır. (3) Belediye sınırları dışında bulunan gayrimenkullerden kazai şekilde parçalara ayrılanların haritasını yaptırmak hakimnin takdirine bağlıdır.” Bu nedenle, ayırma işlemi yapılabilmesi için öncelikle haritasının yapılması gerekir.

Ayırma işlemi talebe bağlı işlem olduğu için ayırma haritaları genellikle talep sahibi tarafından serbest çalışan harita ve kadastro mühendisine yaptırılmaktadır. **Danıştay, ayırma ve birleştirme işleminin gerçekleştirilmesi için gerekli bilgi ve belgelerin, istemde bulunanlar tarafından hazırlanması ve idareye sunulması gerektiği kanaatindedir⁴**. Danıştaya göre idareye bu konuda zorunluluk yüklenemez. Danıştay 6. Dairesinin 17.05.1995 tarihli ve E:1995/10, K:1995/1984 sayılı kararında “3194 sayılı Yasanın 6. maddesinde, belediye ve mücavir

3 Şimşek, Suat ve Hazar, İlhami (2017) İmar Davaları Rehberi, s: 709

4 Şimşek, Suat ve Hazar, İlhami (2017) İmar Davaları Rehberi, s: 711

alan hudutları içindeki gayri menkullerin resen ve müracaat üzerine tevhit ve ifrazının yapılabileceği, 3194 sayılı Yasanın 18. maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlemesi ile İlgili Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 15. maddesinde arazi ve arsa düzenlemesi yapılmış imar adalarındaki bir veya birkaç parselde, meskun alanlardaki kadastro parsellerinde, maliklerin müracaatı üzerine imar planı ve mevzuatına uygun olmak şartıyla ifraz ve tevhit işlemleri yapılabileceği hükme bağlanmıştır. Yukarıda da açıklandığı gibi, ifraz ve tevhit işleminin istek üzerine yapılması halinde, ilgili taşınmazın hissedarlarının tümünün muvafakatinin alınmasının gerekeceği, söz konusu işlemin gerçekleştirilmesi için gerekli bilgi ve belgeleri ifraz ve tevhit isteminde bulunanların hazırlanması ve idareye sunması gerektiği, bu açıdan idareye bir zorunluluk yüklenemeyeceği sonucuna ulaşıldığından, aksi yönde değerlendirme sonucu verilen İdare Mahkemesi kararında isabet bulunmamıştır.” ifadelerine yer verilmiştir.

Harita yapılabilmesi için ilk önce talep sahibinin veya harita yapmakla görevlendirilen kişinin ilgili kadastro müdürlüğünden parselinin kadastral durumunu temin etmesi gerekir. Daha sonra, belediyeye giderek kadastro parseli ile imar planının çakıştırılmasını talep eder. Kadastro parselinin müstakil bir ya da birkaç imar parseline denk geldiğini öğrenen taşınmaz maliki, bu durumu bir harita ve kadastro mühendisine ayırma haritasına bağlatır.

Ayırma işleminin yapılacağı taşınmaz kadastro görmemiş yerlerde bulunuyorsa, öncelikle sınırlandırma haritasının yapılması gerekir. Bu işlem yapıldıktan sonra ayırma haritalarının düzenlenmesi gerekir. Ayırma haritaları, kadastro teşkilatı tarafın-

dan düzenlenebileceği gibi ilgili kamu kuruluşu ya da serbest çalışan harita ve kadastro mühendisi tarafından da yapılabilir.

3. MALİKLERİN TAMAMININ BAŞVURUSU OLMADAN İŞLEM YAPILMASI

Müşterek ve paylı mülkiyette bulunan taşınmazların ayrılmasında ve birleştirilmesinde tüm paydaşların ayırma/birleştirme talebinin bulunması gerekir. Bu şekilde bir talep olmadığı halde işlem tesis edilmesi, işlemi hukuki yönden sakat hale getirir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 691 inci maddesinde “*Paylı malın özgülendiği amacın değiştirilmesi, korumanın veya olağan şekilde kullanmanın gerekli kıldığı ölçüyü aşan yapı işlerine girişilmesi veya paylı malın tamamı üzerinde tasarruf işlemlerinin yapılması, oybirliğiyle aksi kararlaştırılmış olmadıkça, bütün paydaşların kabulüne bağlıdır.*” hükmü yer almaktadır. Her ne kadar madde metninde ayırma ve birleştirme işlemlerinden söz edilmemiş ise de, ayırma ve birleştirme işlemlerinin taşınmazın tamamı üzerinde tasarruf etme niteliği taşıdığı dikkate alındığında, bu işlemlerin de oybirliği ile kararlaştırılması gerektiği açıktır.

Bu husus, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 13.10.1995 tarihli ve E:1994/457, K:1995/717 sayılı kararında da açıkça vurgulanmıştır. **Karara göre müşterek mülkiyete konu bir taşınmazda İmar Kanunu uyarınca yapılacak ayırma ve birleştirme işlemlerinde paydaşların birlikte hareket etmesi yasal zorunluluktur.** Kararda şu ifadelerle yer verilmiştir: “3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca yapılacak tevhit ve ifraz işlemlerinde de, müşterek mülkiyete konu bir taşınmaz söz konusu olduğunda, paydaşların birlikte hareket etmesi yasal zorunluluktur. Medeni Kanunun 625’inci maddesi hükmü uyarınca,

müşterek malikler, taşınmazın ayınına ilişkin önemli tasarrufları, ancak birlikte hareket ederek yapabilirler. 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca yapılacak tevhit ve ifraz işlemlerinde de, müşterek mülkiyete konu bir taşınmaz söz konusu olduğunda, paydaşların birlikte hareket etmesi yasal zorunluluktur. Nitekim İmar Kanunu'nun 18'inci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlenmesine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmeliğin, "Arazi ve arsa düzenlemesi yapılmış imar adalarındaki bir veya birkaç parselde, meskun alanlardaki kadastro parsellerinde, maliklerin müracaatı üzerine, imar planı ve mevzuatına uygun olmak şartıyla ifraz ve tevhit işlemleri yapılabilir." kuralına yer verilmek suretiyle, maliklerin birlikte başvurması gerektiği açıklanmıştır."

Ancak, Medeni Kanununun 691 inci maddesinde yer aldığı üzere, paydaşların önceden oybirliği ile anlaşmaları halinde, bu işlemler için oybirliği aranmayabilmektedir.

4. AYIRMA VE BİRLEŞTİRME İŞLEMLERİNDE HİSSE ÇÖZÜMÜ (FERDİLEŞTİRME) YAPILMASI

Hisse çözümü, müşterek mülkiyette (paylı mülkiyet ya da elbirliği mülkiyeti) bulunan taşınmazın ifraz işlemi sonucu paylı mülkiyetten ya da elbirliği mülkiyetinden kurtarılarak, hissedarlara müstakil parsel olarak tahsis edilmesidir. Örneğin, 1.300 m² yüzölçümlü 1 ada 1 parsel no.lu taşınmazın ½'şer hisse ile A ve B adına kayıtlı olduğunu varsayalım. 300 m² terk alınan bir uygulamada geriye kalan 1.000 m²'nin, 500 m² büyüklüğünde iki (örneğin 101 ada 1 ve 2) parsel ayrılarak bu parselden birinin A adına, diğerrinin ise B adına tescil edilmesi hisse çözümü (ferdileştirme) anlamına gelmektedir. Aynı parselin, paylar belli olmaksızın elbirliği mülkiyeti (örneğin verasete iştirak) halinde

A, B, C ve D'nin mülkiyetinde bulunduğunu varsayarsak, bu taşınmazın ifraz sonucunu bu kişiler adına müstakil imar parseli olarak tahsis edilmesi de elbirliği mülkiyetinin ferdileştirilmesi olarak kabul edilmektedir.

4721 sayılı Medeni Kanununun 688 inci ve devamı maddelerine göre müşterek (birlikte) mülkiyet, bir taşınmaza birden fazla kişinin malik olma durumudur. Müşterek mülkiyet iki şekilde kendini göstermektedir: Eğer hissedarların pay oranları belli ise, buna paylı mülkiyet denilmektedir. Paylı mülkiyette birden çok kimse, maddi olarak bölünmüş olmayan bir şeyin tamamına belli paylarla (1/2, 1/3 gibi) maliktir. Eğer paylar belli değil ise, her paydaşın mülkiyet hakkı taşınmazın tamamına hisse oranları belli olmaksızın yaygındır ki buna da elbirliği mülkiyeti denilmektedir. Elbirliği mülkiyetinde ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı, ortaklığa giren malların tamamına yaygındır.

Paylı mülkiyette ve elbirliği mülkiyetine paydan ve hisseden gelen mülkiyet taşınmazın tamamına yaygın olduğu için paylı mülkiyette/elbirliği mülkiyetinde bulunan taşınmazlarda paydaşlık giderilmediği sürece, taşınmazın hangi bölümünün hangi paydaşa ait olduğu belirlenemez. **Bundan dolayı bu taşınmazların ifrazında (maliklerin tamamının imzaladığı bir paylaşma anlaşması söz konusu değil ise) hisse çözümü yapılamaz. İfraz sonucu oluşan tüm parsellerin, tüm paydaşlar adına ortak şekilde tescil edilmesi gerekir.**

Bununla birlikte Medeni Kanununun 698 ve 699 uncu maddelerine göre paylı mülkiyetin sona ermesi, paydaşların anlaşması veya mahkeme kararı ile olmaktadır. 698 inci maddeye göre; hukuki bir işlem gereğince veya paylı malın sürekli bir amaca öz-

gülenmiş olması sebebiyle paylı mülkiyeti devam ettirme yükümlülüğü bulunmadıkça, paydaşlardan her biri malın paylaşılmasını isteyebilir. Paylaşmanın biçimi de 699 uncu maddede gösterilmiştir. Madde metnine göre; paylaşma, malın aynen bölüşülmesi veya pazarlık ya da artırmayla satılarak bedelinin bölüşülmesi biçiminde gerçekleştirilir. Paylaşma biçiminde uyuşma sağlanamazsa, paydaşlardan birinin istemi üzerine hakim, malın aynen bölünerek paylaşılmasına karar verir.

Buna göre, taşınmazın hissedarlarının önceden anlaşmaları ve muvafakat vermeleri halinde de hisse çözümü yapılabilir⁵.

5. AYIRMA VE BİRLEŞTİRME İŞLEMLERİ NEDENİ İLE DOP ALINMASI

Ayırma ve birleştirme işlemleri, arazi ve arsa düzenlemesinden (parselasyon) farklı bir uygulamadır. Bu uygulamalarda, sadece taşınmazların imar planına uygun olarak ayrılması veya birleştirilmesi söz konusudur. Bu nedenle, ayırma ve birleştirme işlemlerinden düzenleme ortaklık payı adı altında herhangi bir kesinti yapılması mümkün değildir.

Konu hakkında Danıştay 6. Dairesinin 14.12.1993 tarihli ve E:1993/1004, K:1993/5355 sayılı kararında “İdare Mahkemesince, bozma kararına uyularak yeniden yapılan inceleme sonucunda, davacıya ait parselde 3194 sayılı Yasanın 15. maddesi uygulanmak suretiyle ifraz ve tevhit işleminin yapıldığının anlaşıldığı, 15. madde uygulanmasında ise davacıdan düzenleme ortaklık payının istenmesinin imar mevzuatına uygun olmadığı gerekçesiyle, dava konusu işlemin düzenleme ortaklık payı istenmesi-

⁵ Atasoy, Mustafa; Demir, Osman; Uzun, Bayram; Nişancı, Recep (2002) “İmar Uygulamalarının İptal Nedenleri ve Öneriler”, s: 189

ne ilişkin kısmının iptaline, davanın bedele yönelik kısmının görev yönünden reddine, imar durumuna ilişkin kısmının da esastan reddine karar verilmiş ve bu kararın iptale ilişkin kısmı davalı idare tarafından temyiz edilmiştir. Temyize konu Konya İdare Mahkemesinin 25.11.1992 günlü, 1992/916 sayılı kararının onanmasına karar verildi.” ifadelerine yer verilerek 3194 sayılı İmar Kanununun 15 inci maddesi uyarınca yapılan tevhit ve ifraz işlemi nedeniyle düzenleme ortaklık payı alınamayacağına karar verilmiştir.

Gelecek Bölüm

Gelecek bölümde ayırma/birleştirme işlemlerinde hukuka aykırılık nedenlerinden ayırma ve birleştirme işlemlerinin yetkili kamu idaresi tarafından yapılmamış olmasını ve ayırma ve birleştirme dosyasının belediye veya il encümeni dışındaki organlarca karara bağlanmasını açıklayacağız.

KAYNAKÇA

Şimşek, Suat ve Hazar, İlhami (2017) Açıklamalı – İhtihatlı ve Örnek Dilekçelerle İmar Davaları Rehberi, Seçkin Yayıncılık, 2017, Ankara

Eriş, İbrahim (1990) 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci madde Uygulamasının Tapu Hizmetleri ile İlişkisi, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, 3194 sayılı Kanunun 18 inci madde Uygulamaları Semineri, Bildiriler Kitabı, 1990

Atasoy, Mustafa; Demir, Osman; Uzun, Bayram; Nişancı, Recep (2002) “İmar Uygulamalarının İptal Nedenleri ve Öneriler”, Selçuk Üniversitesi Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Öğretiminde 30. Yıl Sempozyumu, 16-18 Ekim 2002, Konya

Mustafa DÖNMEZ

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Yerel Yönetimler Gn. Md.lüğü Şb. Md.*

KAT MÜLKİYETİ KANUNU KAPSAMINA GİREN TAŞINMAZLARDA İŞYERİ AÇILMASI

1. GİRİŞ

İşyeri, adından anlaşılacağı üzere bir işin yapıldığı, yürütüldüğü yerdir. İşyerini, işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla ticari, sınai, zirai ve mesleki bir faaliyetin yapılmasına ayrılan ya da bu faaliyet, iş ve teşebbüslerde kullanılan yerler şeklinde tanımlamak mümkündür.

İşyeri açılması, belli kurallara bağlanmış-
tır. İşyerlerinde aranacak şartlar, 14.7.2005
tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu
Kararı ile yürürlüğe konulan İşyeri Açma ve
Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin
ikinci bölümünde düzenlenmiştir.

Bir işyerine, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi için Yönetmelikte aranılan genel şartların yerine getirilmiş ve fiziki ortamların sınıf ve özelliklerine göre uygun olarak düzenlenmiş olması gerekmektedir.

Bu şartlardan Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren yerlerde açılacak işyerlerinin, anılan Kanun ve İşyeri Açma Yönetmeliğinden belirtilen kurallara uygun olması gerekir.

Bu yazımızda; Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren yerlerde işyeri açılması konusu çeşitli yönleriyle ele alınıp incelenecektir.

2. KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ

A. İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATLARINA İLİŞKİN YÖNETMELİK

Madde 5 - b) 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, baskımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,

Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması, şarttır.

B. 634 SAYILI KAT MÜLKİYETİ KANUNU

Madde 24 - Anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulamaz; kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüzdür; **dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu hükmün dışındadır.**

Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararlarla açılabilir.

(Ek fıkra : 13/2/2011 - 6111/194 md.)

1136 sayılı Avukatlık Kanununda avukatlık büroları ve hukuk büroları ile ilgili düzenleme yapılıncaya kadar meskenlerdeki avukatlık ve hukuk büroları faaliyetlerine devam ederler. Bu süre, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıldır. Bu hüküm 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda ilgili düzenleme yapılıncaya kadar meslek mensupları tarafından açılan bürolar hakkında da uygulanır.

Bu karar yöneticinin veya kat maliklerinden birinin istemi üzerine bütün bağımsız bölümlerin kat mülkiyeti kütüğündeki sahiplerine şerh verilir.

3. KONUNUN İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

634 sayılı Kanunun 5/b maddesi hükmüne göre; anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik,

poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulması mümkün değildir. Dolayısıyla, kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüz kabul edilecektir.

Ancak, dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu hükmün dışındadır. Yani, hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki gayrimenkullerin bağımsız bölümlerinde değil, kendi başına müstakil binalarda açılabilir.¹

Bilindiği üzere, ülkemizde bütün bir yapıda bağımsız bölüm kurulması ile bu bağımsız bölümün ana yapı ile ilişkisi, 634 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Ana yapıda kat mülkiyeti kurulurken bağımsız bölümlerin niteliği noter onaylı bir liste halinde gösterileceği gibi, bu bağımsız bölümlerin kullanılış tarzını da gösteren bir yönetim planının hazırlanması da zorunludur.

Burada yeri gelmişken, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun konu ile ilgili temel hükümlerine göz atılması, özellikle bazı kavramların açıklığa kavuşturulması açısından yararlı bulunmaktadır.

634 sayılı Kanunun 1 inci maddesine göre; tamamlanmış bir yapının kat, daire, iş bürosu, dükkan, mağaza, mahzen, depo gibi bölümlerinden ayrı ayrı ve başlı başına kullanılmaya elverişli olanları üzerinde, o gayrimenkulün maliki veya ortak malikleri tarafından, bu Kanun hükümlerine göre, bağımsız mülkiyet hakları kurulabilir. Yapılmakta veya ileride yapılacak olan bir yapının, birinci fıkrada yazılı nitelikteki bölümleri üzerinde, yapı tamamlandıktan sonra geçilecek kat mülkiyetine esas olmak üzere, arsa maliki veya arsanın ortak malikleri tarafından, bu Kanun hükümlerine göre irtifak hakları kurulabilir.

¹ Hafize Zülflü, *A'dan Z'ye İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Rehberi*, Ankara Yayınevi, Ankara 2012

Aynı Kanunun 2 nci maddesine göre; kat mülkiyetine konu olan gayrimenkulün bütününe (*anagayrimenkul*); yalnız esas yapı kısmına (*anayapı*) anagayrimenkulün ayrı ayrı ve başlı başına kullanılmaya elverişli olup, bu Kanun hükümlerine göre bağımsız mülkiyete konu olan bölümlerine (*bağımsız bölüm*); bir bağımsız bölümün dışında olup, doğrudan doğruya o bölüme tahsis edilmiş olan yerlere (*eklent*); bağımsız bölümler üzerinde kurulan mülkiyet hakkına (*kat mülkiyeti*) ve bu hakka sahip olanlara (*kat maliki*) denilir.

Anılan Kanunun 27 nci maddesi; anagayrimenkulün, kat malikleri kurulunca yönetileceğini ve yönetim tarzının, kanunların emredici hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu kurul tarafından kararlaştırılacağını öngörmektedir.

Demek oluyor ki, bu Kanuna göre anagayrimenkulün bir yönetim planı bulunması gerekmektedir.

Aynı Kanunun 28 inci maddesi hükmüne göre; **yönetim planı**, yönetim tarzını, kullanma amaç ve şeklini yönetici ve denetçilerin alacakları ücreti ve yönetime ait diğer hususları düzenleyen ve tüm kat maliklerini bağlayan bir sözleşme hükmündedir.

Esasen Kanun hükmündeki ifadeye uygun olarak hekim/dişhekim muayenehanesi, mimar bürosu gibi işyerlerinin binalarda yer almasının mümkün olduğu uzun zamandır Yargıtay kararlarında yer bulmaktaydı. Ancak, burada dikkat edilmesi gereken asıl nokta; yönetim planında aksine hüküm olmaması! Yani bir apartmanın yönetim planında bağımsız bölümlerin muayenehane olarak kullanılmayacağına ilişkin bir hüküm var ise, herhangi bir kat maliki ya da yöneticinin açacağı dava ile bağımsız bölümün muayenehane olarak kullanımına son verilmesine karar verilebilir.

Yönetim planında mevcut bağımsız bölümlerde muayenehane açılmayacağına ilişkin hükümlerin ortadan kaldırılabilmesi ise, tüm kat maliklerinin ortak kararı ile mümkün olabilecektir.

Bu bağlamda kat mülkiyeti, kaynağını yukarıda yer verilen hükümlerden alan İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliğinin (b) bendine dönersek, 634 sayılı Kanun kapsamına giren gayrimenkullerin;

1. Tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde;

- Sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri,
- Fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri,
- İmalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı,

gibi işyerlerinin açılması hususunda **kat maliklerinin oy birliği** ile karar alması.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Samsun Valiliğine hitaben 28.01.2013 tarihli ve B.05.0. MAH.0.11.01.00/253-2902 sayılı görüş yazısında; “*Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 22/10/2002 tarih E:2002/7572, K:2002/10144 sayılı kararında; belli meslek mensuplarının münferiden kendi emeğiyle yürüttüğü doktorluk, avukatlık, mühendislik (proje çizim) gibi faaliyetler, Kat Mülkiyeti Yasasının 24 üncü maddesi birinci fıkrası kapsamında meskende yürütülebilecek büro hizmetleri olarak kabul edilebilir ise de, bu nitelikte olmayan her tür ticari faaliyetin yürütülmesinin meskenin işyeri olarak kullanılması niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda, ticari şirket tarafından işletilecek mühendislik bürosunun tapuda mesken olarak görünen yerlerde açılmak istenmesi halinde kat ma-*

liklerinin oybirliği ile karar alması gerektiği, ancak tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde açılmak istenmesi halinde kat maliklerinin oylamasına başvurulmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.” denilmiştir.

Danıştay 8. Dairesinin 24.12.2013 tarihli ve E:2011/8063, K:2013/10870 sayılı Kararında, 634 sayılı Kanun kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde imalathane, boyahane, basımevi, dükkan gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oybirliği ile karar alması gerektiği kuralının yer aldığı belirtilerek, “... Belirtilen kurallar ile, kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararlarla açılacak işyerleri sayılmış, sonunda “gibi yerler” denilmek suretiyle bu sayılanlar sınırlandırılmamış, aksine bu ifade ile “benzeri işyerlerinin” bu gruba dahil edileceğine işaret edilmiştir. Kütükte mesken olan yerde dükkan açılabilmesi için kat malikleri kurulunun alacağı kararda oybirliği şartının aranmış olması ile insanların evlerinin hemen yanında yoğun yaya ve araç trafiğine maruz bırakılarak rahatsız edilmelerinin önlenmesi amaçlanmıştır. Çeşitli faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amacıyla açılan büroların, yabancı insanların apartmana girip çıkmasına sebep olacağı, gerek yaya trafiği, gerekse araç trafiğini yoğunlaştıracağı açık olduğundan, Yasa ve ilgili Yönetmelik kuralının amacı doğrultusunda, dava konusu işyerinin de dükkan benzeri ticarethane olarak nitelendirilmesi gerektiği açıktır.

Uyuşmazlıkta; dava konusu taşınmazların 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında ve tapuda mesken olarak yer aldığı hususunda taraflar arasında ihtilaf bulunmadığı da dikkate alındığında dava konusu işlemde hukuka aykırılık, İdare Mahkemesince verilen kararda hukuki isabet görülmemiştir...” denilerek, aksi yöndeki yerel mahkeme kararı bozulmuştur.

Danıştay 8. Daire, E:2011/8063, K:2013/10870 sayılı Kararında; tapu kayıtlarında mesken olan bağımsız bölümlerde büro açılmasının kat maliklerinin oybirliği ile karar almasına bağlı olduğuna hükmedilmiştir.

2. Tapuda işyeri olarak görünen yerlerde;

- Umuma açık istirahat ve eğlence yeri,

açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, **kat maliklerinin oy çokluğu** ile aldığı kararın bulunması.²

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin ikinci fıkrasında yer alan “Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması” şeklindeki hüküm, Danıştay 8. Dairesinin 26.4.2006 tarihli ve E.2005/4199, K.2006/1740 sayılı Kararıyla mülkiyet hakkının ve çalışma özgürlüğünün kısıtlandığı gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Ancak, Danıştay 8. Dairesinin bu kararı, Yönetmelik hükmünün kamu güvenliği ve esenliği için getirilmiş kural niteliğinde olduğu gerekçesiyle, Danıştay İdari Dava Dairelerinin 09.07.2009 tarihli ve E.2006/2856, K.2009/1706 sayılı Kararı ile bozulmuştur. Söz konusu Danıştay Kararında; tapuda işyeri olarak gözüken yerlerde umuma açık istirahat ve eğlence yeri faaliyetlerinin yapılabilmesinin kat maliklerinin oy çokluğu ile vereceği karara bağlı kalınmasında kamu yararı bulunduğu hükmedilmiştir.

² Kat mülkiyetine geçmemiş yerlerde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerleri için tapuda hissedar olarak görünen herkesin muvafakatının aranması gerekir (İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 29.07.2009 tarihli ve B.05.0. MAH.0.07.01.00/19934 sayılı görüşü)

Bu doğrultuda 09.07.2009 tarihinden sonra tapuda işyeri olarak görünen yerlerde açılacak umuma açık istirahat ve eğlence yerleri için ruhsat düzenlenirken, yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile karar alınması uygulanmasına devam edilecektir.

Bu karar üzerine İçişleri Bakanlığı da görüş değiştirmiştir. Nitekim, Bakanlıkça İstanbul Valiliğine verilen 02.05.2014 tarihli ve 71188846/253/9289 sayılı mütalaasında; "... Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması," hükmünü amirdir.

Konuyla ilgili Danıştay İdari Dava Dairelerinin 09/07/2009 tarih ve İ:2006/2856, K:2009/1706 sayılı kararında; 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 28, 29, 30, 31, 32 nci maddelerinin birlikte değerlendirilmesinden, bu Kanuna tabi binaların kullanma amaç ve şeklinin yönetim planında gösterileceği ve binanın yönetiminin kat malikleri kurulunca alınan kararlara göre yürütüleceği anlaşıldığı, bununla birlikte tapuda işyeri olarak gözükse bile bu işyerlerine istirahat ve eğlence yeri faaliyetlerinin yapılabilmesinin kat maliklerinin oy çokluğu ile vereceği karara bağlı kılınmasında kamu yararı bulunduğu belirtilmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda; 26/08/2009 tarih ve 22248 sayılı yazımızda da belirtildiği üzere; tapuda işyeri olarak görünen yerlerde açılacak umuma açık istirahat ve eğlence yerleri için ruhsat düzenlenirken yönetim planında aksine bir hüküm -yönetim planında oy çokluğu dışında bir düzenleme veya sınırlamada bulunulmamış-yoksa kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın aranması gerektiği değerlendirilmektedir." görüşüne yer verilmiştir.

Bina altında ve müstakil olarak bağımsız bölüm numarası bulunan, ancak binanın ortak yeri arasında yer almayan ve tapu kaydında "garaj" olarak görünen yere işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenebilir mi?³

...bina altında ve müstakil olarak bağımsız bölüm numarası bulunan, binanın ortak yeri arasında yer almayan ve tapu kaydı "garaj" olarak görünen yerde işyeri açılmak istendiği belirtilerek, tapu kaydı "garaj" olarak belirlenen yere işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenip düzenlenemeyeceğine ilişkin Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 23/6/1965 tarih ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 4 üncü maddesi "Ortak yerlerin konusu sözleşme ile belirtilebilir. Aşağıda yazılı yerler ve şeyler bu Kanun gereğince her halde ortak yer sayılır.

a) Temeller ve ana duvarlar, taşıyıcı sistemi oluşturan kiriş, kolon ve perde duvarlar ile taşıyıcı sistemin parçası diğer elemanlar, bağımsız bölümleri ayıran ortak duvarlar, tavan ve tabanlar, avlular, genel giriş kapıları, antreler, merdivenler, asansörler, sahanlıklar, koridorlar ve buralardaki genel tuvalet ve lavabolar, kapıcı daire veya odaları, genel çamaşırlık ve çamaşır kurutma yerleri, genel kömürlük ve ortak garajlar, elektrik, su ve havagazı saatlerinin korunmasına mahsus olup bağımsız bölüm dışında bulunan yuvalar ve kapalı kısımlar, kalorifer daireleri, kuyu ve sarnıçlar, yapının genel su depoları, sığınaklar,

b) Her kat malikinin kendi bölümü dışındaki kanalizasyon tesisleri ve çöp kanalları ile kalorifer, su, havagazı ve elektrik tesisleri, telefon, radyo ve televizyon için ortak şebeke ve antenler sıcak ve soğuk hava tesisleri,

³ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Bursa Valiliğine hitaben 07.07.2015 tarihli ve 71188846/253/14599 sayılı görüş yazısı.

c) Çatılar, bacalar, genel dam terasları, yağmur olukları, yangın emniyet merdivenleri.

Yukarıda sayılanların dışında kalıp da, yine ortaklaşa kullanma, korunma veya faydalanma için zaruri olan diğer yerler ve şeyler de (Ortak yer) konusuna girer.” hükmünü,

24 üncü maddesi ise, “Anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulamaz; kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüzdür; dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu hükmün dışındadır. Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararla açılabilir.” hükmünü ihtiva etmektedir.

Öte yandan, 10/08/2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oybirliği ile karar alması, tapuda iş yeri olarak görülen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğ-

lence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması,” hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; tapu kaydında mesken olarak görülen yerlerde açılacak işyerleri için oybirliği, tapu kaydında işyeri olarak görülen yerlerde açılacak umuma açık istirahat ve eğlence yerleri için oy çokluğu kararı gerekmektedir. Yine tapu kaydında işyeri olarak görülen yerlerde açılacak sıhhi işyerleri için kat maliklerinden herhangi bir muvafakat aranması gerekmemekle birlikte, her ne kadar bağımsız bölüm numarası bulunsa da ve ortak yerler arasında yer almasa da tapu kaydı “garaj” olarak belirlenen yerde işyeri açılmasının ve ilgili idarelerce ruhsatlandırılmasının meri mevzuat kapsamında mümkün olmadığı, ancak imar mevzuatı çerçevesinde garaj için cins değişikliği yapılarak işyeri veya mesken haline dönüştürülmesi ve yürütülecek faaliyet ile ilgili İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte yer alan şartları taşınması kaydıyla ruhsatlandırma yapılmasının mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

Büro, ofis, home ofis gibi yerlerin işyeri sayılıp sayılmayacağı ve apartman yönetim planında işyeri gösterilmeyen dairelerde bu yerlerin açılmasına izin verilmesi için kat maliklerinin oy birliği kararı gerekip gerekmeyeceği⁴

Bir işyerinin isminin büro, ofis, home ofis olmasının veya faaliyetini nerede gösterdiğinin önemli olmadığı, başka bir deyişle “işyeri” tanımına “büro”, “ofis”, “home ofis”, muayenehane”, “yazıhane” gibi yerlerin de dahil olduğu, dolayısıyla herhangi bir konutun işyeri olarak ruhsatlandırılabilmesi için

⁴ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Aksaray Valiliğine hitaben 17.10.2012 tarihli ve B.05.0.MAH.0.07.01.00/253/26374 sayılı görüş yazısı.

kat malikleri kurulunun oybirliği ile karar alması gerekir.

Bu kapsamda büro, ofis, **home ofis** gibi yerlerin işyeri sayılıp sayılmayacağı ve apartman yönetim planında işyeri gösterilmeyen dairelerde bu yerlerin açılmasına izin verilmesi için kat maliklerinin oy birliği kararı gerekip gerekmeyeceği konusu ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin 21.08.2006 tarihli ve 8236 sayılı görüş yazısı aşağıya alınmıştır:

GÖRÜŞ İSTENİLEN KONU : Bir mali müşavirlik bürosu sahibinin belediye başkanlığına müracaatla; kendisinin serbest meslek erbabı olduğunu, dükkan işletmediğini, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrası (b) bendi kapsamına girmediğini belirterek serbest meslek erbabının tapuda mesken olarak geçen yerde işyeri açmaları halinde kat maliklerinden muvafakat istenmesinden vareste tutulmasını talep ettiğinden bahisle tapu kayıtlarında konut olarak görünen yerde işyeri açılması halinde diğer kat maliklerinin muvafakatının gerekip gerekmediği sorulmaktadır.

İLGİLİ BİRİMİN GÖRÜŞÜ : Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü; “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin tapuda mesken olarak gözüken bağımsız bölümlerinde mali müşavirlik bürosu açılmasının ilgili mevzuat kapsamında kat maliklerinin oybirliği ile karar almasının gerektirmediğinin değerlendirildiği” şeklinde görüş bildirmiştir.

İ.HUKUK MÜŞAVİRLİĞİNİN GÖRÜŞÜ: 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 24 üncü maddesinde; “...Ana gayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fi-

rın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararlar açılabilir...” denilmektedir.

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinde;

“İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri aşağıda belirtilen şartları taşımak zorundadır:

a) İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak mevzuatta öngörülen tedbirlerin alınmış olması,

b) 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,

Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması...” denilmektedir.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 11 inci maddesinde;

“Ticarethane veya fabrika yahut ticari şekilde işletilen diğer müesseseler, ticari işletme sayılır...” denilmektedir. Aynı Kanununun 12 nci maddesinde;

“Aşağıda yazılı veya mahiyetçe bunlara benzeyen işlerle uğraşmak üzere kurulan müesseseler, ticarethane sayılır:

1. Menkul malların satılmak veya kiraya verilmek üzere tedariki ve bunların aynen veya başka bir şekilde sokularak satılması yahut kiraya verilmesi;

2. Kıymetli evrakın satılmak üzere tedariki ve bunların satılması;

3. Her çeşit imal veya inşaa;

4. Madencilik;

5. Matbaacılık, gazetecilik ve kitapçılık, yayın, ilan ve istihbarat;

6. Tiyatro, sinema, otel, han ve lokanta gibi umumi mahaller, hususi mektep ve hastane ve açık satış yerlerinin işletilmesi;

7. Umumi mağazalar ve sair depo ve ambarların işletilmesi;

8. Borsa ve kambiyo işleri, sarraflık, bankacılık;

9. İhtimai sigortalar hariç olmak üzere sigortacılık;

10. Kara, deniz ve havada, nehir ve göllerde yolcu ve eşya taşımak;

11. Su, gaz ve elektrik dağıtma, telefon ve radyo ile haberleşme ve yayın;

12. Acentelik, tellallık, komisyonculuk ve sair bütün tavassut işleri...” denilmektedir. Aynı Kanununun 13 üncü maddesinde ise;

“Aşağıdaki işleri görmek üzere açılan bir müessesenin işlerinin hacim ve ehemmiyeti, ticari muhasebeyi gerektirdiği ve ona ticari veya sınaî bir müessese şekli ve mahiyetini verdiği takdirde bu müessese de ticari işletme sayılır:

1. Bir toprak sahibinin veya çiftçinin, mahsullerini olduğu gibi veya zirai sanati dolayısıyla bir tezgahta şeklini değiştirerek satması;

2. Esnaf veya güzel sanatlar erbabından birinin gerek bizzat gerek işçi çalıştırarak veya makine kullanarak eserler vücuda getirmesi ve bu eserleri satması.

Bu hüküm, işlerinin mahiyetine göre, 12 nci madde gereğince ticarethane veya fabrika olarak vasıflandırılmayan diğer müesseseler hakkında da tatbik olunur.” denilmektedir.

Ayrıca 21.08.1981 tarih ve 17435 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Çeşitli Harçlarla İlgili Hükümlerin Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde;

“Belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyeri açmak, işyeri açma izni harcına tabidir.

Bu harcın uygulanmasında işyeri; mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane, fabrika, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence, dinlenme ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve voli mahalleri, madenler, taşocakları, inşaat şantiyeleri, vapur büfeleri gibi ticari, sınaî, zirai ve mesleki bir faaliyetle başka bir iş ve girişimin yapılmasına ayrılan ya da bu faaliyet, iş ve teşebbüslerde kullanılan yerlerdir.” denilmektedir.

Her ne kadar İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmelikte işyeri tanımı yapılmamışsa da, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Çeşitli Harçlarla İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte işyeri tanımı yapılmıştır. Buna göre yazıhane, idarehane, muayenehane gibi serbest meslek erbabının faaliyetlerini icra ettiği yerler işyeri olarak tanımlanmıştır.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte geçen “benzeri eğlence ve toplantı yerleri”, “gibi gıda ve beslenme yerleri”, “dükkan”, “galeri”, “çarşı”, “gibi işyerleri” ifadelerinin tanımı ve kapsamı belirsizdir.

Ancak, “gibi işyerleri” ifadesinin sayılanlarla aynı kategoride yer alan ancak Yönetmelikte yer almayan işyerlerini de kapsadığı düşünülmektedir.

Ayrıca Kat Mülkiyeti Kanunu uyarınca bağımsız bölümleri mesken (konut) olarak tanımlanmış ve tapu kütüğüne bu şekilde kaydedilmiş bir binanın mal sahiplerinin, bu binanın her bir bağımsız bölümünün konut olduğunu düşündükleri için satın aldıkları, daha sonra hiçbir şekilde kendilerine danışılmadan, haberleri olmadan binanın içinde bulunan herhangi bir konutun “işyeri” olarak ruhsatlandırılmasının, yani işyerinin özelliğine göre mal veya hizmet satın alacak müşterilerin binaya girip çıkmasının hukuki olmayacağı, her bir bağımsız bölümü konut olarak kütüğe tescil edilmiş bir binanın herhangi bir konutunun işyeri olarak ruhsatlandırılabilmesi için kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararın gerekli olduğu, “işyeri” tanımına “büro”, “muayenehane”, “yazıhane”, “idarehane”, “kurs” gibi yerlerin de dahil olduğu, mali müşavirlik bürosunun da bu kapsamda olduğu değerlendirilmektedir.

Kat mülkiyeti kütüğünde mesken, işyeri veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bölümlerde yer alan işyerlerinde içkili kafeterya açılması için kat maliklerinden muvafakat istenir mi?⁵

... yönetim planında; kat mülkiyeti kütüğünde mesken, işyeri veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bölümlerde içkili kafeterya istisna tutularak açılmayacak işyerleri sayıldığı belirtilerek, söz konusu işyerinde içkili kafeterya açılması için kat maliklerinden muvafakat istenip istenmeyeceği hakkında görüşümüz talep edilmektedir.

5 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün İzmir Valiliğine hitaben 12.12.2012 tarihli ve B.05.0. MAH.0.11.01.00/253-30911 sayılı görüş yazısı.

Bilindiği üzere, Kat Mülkiyeti Kanunu'nun 24. maddesi “Anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulamaz; kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüzdür; dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu hükmün dışındadır.

Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararla açılabilir...” hükmünü,

28 inci maddesinin birinci fıkrası “Yönetim planı yönetim tarzını, kullanma maksat ve şeklini yönetici ve denetçilerin alacakları ücreti ve yönetime ait diğer hususları düzenler. Yönetim planı, bütün kat maliklerini bağlayan bir sözleşme hükmündedir.” hükmünü,

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) fıkrasında, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,

Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılma-

sı durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması” hükmünü amirdir.

Ayrıca, içkili kafeterya açılması talep edilen yerin Yönetim Planının 2 nci maddesinde “Kat mülkiyeti kütüğünde mesken, işyeri veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bölümlerde, hiçbir şekilde hastane, ... ticarethaneler ve işyerleri, sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, porno yayın film ve malzeme satan işyerleri, kumarhane ve kumar oynatılan yerler, kulüp, dans salonu gibi eğlence yerleri ile; ekmek fırını, boyahane, gürültülü imalathane gibi yerler açılmaz. (İçkili kafeterya açılabilir).

...Mesken olarak kütüğe tescil edilen bölümlerde, bütün bağımsız bölüm maliklerinin (zemindeki işyerleri dahil) oybirliği ile karar verilmedikçe; vakıf, dernek, sendika ve parti merkezi veya şubesi, basımevi, lokanta, pastane, dükkan, galeri, müzik stüdyosu gibi yerler açılmaz.

Zemin katta bulunan iki adet dükkan istenirse lokanta olarak açılabilir. Bu işyerleri satıldığı, devredildiği, kiralandığı veya işletme kontrolü ve idaresinin üçüncü bir şahsa %49’dan fazlası devredildiği takdirde lokanta olarak kullanım hakkı otomatikman kalkacaktır.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu kapsamda, işyerinin bulunduğu yerin Yönetim Planında bağımsız bölümlerde açılmayacak işyerleri ile ilgili sayma yoluna gidilerek, istisna olarak “içkili kafeterya açılabilir” belirtilmiş, ancak, içkili kafeterya açılması için kat maliklerinden muvafakat istenip istenmeyeceğine dair özel bir düzenleme yapılmamıştır. Bununla birlikte, aynı maddenin devamında zemindeki işyerleri dahil bağımsız bölümlerde maliklerin oybirliği ile karar verilmedikçe lokanta gibi yerlerin açılmayacağı belirtilmiştir. Dolayı-

sıyla, söz konusu işyerinde “içkili kafeterya” açılması için kat maliklerinden muvafakat istenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Kat mülkiyetine geçmemiş yerlerde açılacak işyerleri için tapuda hissedar olarak görünen herkesin muvafakatı aranır mı?⁶

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,” hükmü yer almaktadır.

Dolayısıyla, kat mülkiyetine geçmemiş yerlerde açılacak yukarıda sayılan işyerleri ile sınırlı olmak üzere tapuda hissedar olarak görünen herkesin muvafakatının aranması gereklidir.

Tapuda işyeri görünen yerde açılacak ekmek fırını için kat maliklerinden oy çokluğu kararı alınacak mıdır?⁷

Bilindiği gibi, sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemler, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir.

6 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün İzmir Valiliğine hitaben 08.05.2009 tarihli ve B.05.0.MAH.0.07.01.00/11870 sayılı görüş yazısı.

7 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün Mersin Valiliğine hitaben 20.04.2009 tarihli ve B.05.0.MAH.0.65.001/80000-10147 sayılı görüş yazısı.

Söz konusu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin alt bendinde yer alan “*Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması*” hükmü, Danıştay 8. Dairesi’nin 26.4.2006 tarihli ve E.2005/4199, K.2006/1740 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

Dolayısıyla, yapı kullanma izin belgesi bulunan ve tapuda işyeri olarak görünen yerlerde açılacak sıhhi ve üçüncü sınıf gayrisihhi müesseseler için kat maliklerinden muvafakat alınmasına gerek olmadığı değerlendirilmektedir.

Tapuda işyeri gözükken bir yerin hisseli olması durumunda hissedarlarından biri adına ruhsat düzenlenebilir mi?⁸

...tapuda işyeri olarak gözükken ancak hisseli olan bir yerin hissedarlarından biri adına ruhsat düzenlenip düzenlenemeyeceği, tapuda tarla, çaylık, bahçe vb. gibi gözükken yerler üzerindeki binalarda açılmak istenen sıhhi işyerleri için kira sözleşmesinin yeterli olup olmayacağı, bu yerlerin hisseli olması durumunda hissedarlarından biri adına ruhsat düzenlenip düzenlenemeyeceği hakkında Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesi ve EK-1/A İşyerlerinde Aranacak Asgari Ortak Şartlar başlığı altında belirtilen şartları taşıması ve hissedarların muvafakatının alınması suretiyle ruhsat verilebileceği değerlendirilmektedir.

Tapuda kahvehane olarak tescilli yapılan yerde kahvehane faaliyeti yürütülme

8 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Rize Valiliğine hitaben 12.06.2008 tarihli ve B.05.0.MAH.0.65.001/80000-16122 sayılı görüş yazısı.

istenmesi durumunda, söz konusu faaliyet için kat maliklerinden muvafakat alınır mı?⁹

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi, “*Umuma açık istirahat ve eğlence yeri: Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathaneler; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet salonları, lunaparklar, sirkler ve benzeri yerleri, ... ifade eder.*” hükmünü, 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ise, “*634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,*

Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması,” hükmünü taşımaktadır.

9 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün İstanbul Valiliğine hitaben 25.05.2011 tarihli ve B.05.0.MAH.0.07.01.00/14398 sayılı görüş yazısı.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi neticesinde; kahvehanelerin niteliği gereği işyeri, konusu itibarıyla da umuma açık istirahat ve eğlence yeri olduğu, ancak tapuya tescilinin “kahvehane” olarak yapılması dolayısıyla kat maliklerinden oy çokluğu kararı aranmasına gerek bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Tapuda ve yapı kullanma izin belgesinde mesken olarak görünen yerlerde işyeri açılmak istenmesi halinde kat maliklerinden oy birliği kararı aranır mı ? Bu yerlerde işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesi için bu yerlerin tapuda işyerine çevrilmesine gerek var mıdır?¹⁰

Bilindiği üzere, 23.6.1965 tarih ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'nun 24 üncü maddesi, “Anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulamaz; kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüzdür; dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu hükmün dışındadır.

Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat malikleri kurulunun oy birliği ile vereceği kararlarla açılabilir.” hükmünü içermektedir.

Öte yandan, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin

10 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün Elazığ Valiliğine hitaben 16.01.2013 tarihli ve B.05.0.MAH.0.11.01.00/1651 sayılı görüş yazısı.

(b) bendi, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,

Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması,” hükmünü ihtiva etmektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; tapuda ve yapı kullanma izin belgesinde mesken olarak görünen yerlerde işyeri açılmak istenmesi halinde kat maliklerinden oy birliği kararı aranması gerekmektedir olup, işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesi için bu yerlerin **tapuda işyerine çevrilmesine gerek olmadığı** değerlendirilmektedir.

Tapuda mesken olarak görünen yerlerde açılacak hastane, dispanser, klinik veya poliklinik gibi işyerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilir verilemeyeceği?¹¹

İlgi yazıyla, tapuda mesken olarak görünen yerlerde açılacak hastane, dispanser, klinik veya poliklinik gibi işyerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilir verilemeyeceğine ilişkin Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 23.6.1965 tarih ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'nun 24 üncü maddesi, “Anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız

11 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün İstanbul Valiliğine hitaben 22.07.2010 tarihli ve B.05.0.MAH.0.07.01.00/21328 sayılı görüş yazısı.

bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulamaz; kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüzdür; dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu hükmün dışındadır. Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararlarla açılabilir.” hükmünü ihtiva etmektedir.

Öte yandan, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) bendinde, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,” hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; tapuda mesken olarak görünen yerlerde hastane, dispanser, klinik veya poliklinik türünde işyerleri açılmayacağı, hastane, dispanser, klinik ve poliklinik niteliğinde olmayan muayenehanelerin ise kat maliklerinin oy birliği kararı doğrultusunda ruhsatlandırılabilceği değerlendirilmektedir.

Tapu kaydında mesken olarak gözüken işyerine, tapu kütüklerinde işyeri olarak tescil edilmeden işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilir mi?¹²

12 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün

.....10.08.2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (b) bendi, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması,

Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması,” hükmünü taşımaktadır.

Bu bakımdan, 634 sayılı Kanun kapsamına giren ve tapu kütüğünde mesken olarak gözüken bağımsız bölümlerde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması halinde kat maliklerinin oy birliği ile alınmış kararı gerekmektedir.

Tapu sicilinde işyeri olarak görünmeyen konut alanlarında işyeri ruhsatı verilebilir mi?

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme

Eskişehir Tepebaşı Belediyesine hitaben 29.08.2005 tarihli ve B.05.0.MAH.0.65.002/8554-82236 sayılı görüş yazısı.

me yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması gereklidir.

Tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması gereklidir.

Tapu kütüğünde “işyeri” olarak kayıtlı taşınmazlarda, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi aşamasında apartman yönetim planı istenir mi?¹³

“... Bilindiği gibi İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinde işyerlerinde aranacak şartlar, EK-1 listesinde sıhhi müesseseler için sınıflarına ve özelliklerine göre aranacak nitelikler, EK-2 listesinde gayrisihhi müesseseler için sınıflarına ve özelliklerine göre aranacak nitelikler belirlenmiş olup, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilirken Yönetmelik hükümlerinde belirlenen belgelerin istenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.”

4. SONUÇ

Kat Mülkiyeti Kanununa göre; anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler açılmaz. Ancak, *dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu kuralın dışında tutulmuştur.*

Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sine- ma, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane,

süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi yerler, **ancak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararla açılabilir.**

Bu hükümler doğrultusunda, Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde;

- Sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri,
- Fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri,
- İmalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı,

gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması.

Tapuda işyeri olarak görünen yerlerde; umuma açık istirahat ve eğlence yeri,

açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, *kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması şarttır.*

Kat Mülkiyeti Kanununa göre, her bir bağımsız bölümü konut olarak kütüğe tescil edilmiş bir binanın herhangi bir bölümünün işyeri olarak ruhsatlandırılabilmesi için kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararın gerekli olduğu; işyeri tanımına “büro”, “muayenehane”, “yazıhane”, “idarehane”, “kurs” gibi yerlerin de dahil olduğunu söyleyebiliriz.

Tapuda işyeri gözüken bir yerin hisseli olması durumunda, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte belirtilen şartları taşınması ve hissedarların muvafakatının alınması suretiyle ruhsat verilebileceği değerlendirilmektedir.

¹³ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün Mersin Valiliğine hitaben 20.04.2009 tarihli ve B.05.0. MAH.0.65.001/80000-10147 sayılı görüş yazısı.

Av. Mehmet Akif ULUSOY

*Türkiye Belediyeler Birliği
Pursaklar Belediye Başkanlığı*

ELEKTRONİK TEBLİGAT

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, Tebligat Kanununda Ocak 2011’de yapılan değişiklikle “tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişilere elektronik yolla tebligat yapılabileceği” ilkesi benimsenmiştir. Bu bağlamda kademeli olarak öncelikle anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

Kanunun ve bu bağlamda çıkarılan Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte ise; yargı mercileri, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, düzenleyici ve denetleyici kurumlar, sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükmü şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından PTT vasıtasıyla e- tebligat yapılmasının önü açılmıştır. Bu bağlamda, Adalet Bakanlığınca Ulusal Yargı Ağı Portalı (UYAP) bilişim sistemi üzerinden e-tebligat gönderimlerine başlanmıştır. Söz edilen uygulamanın ülkemiz için e-tebligat sisteminin hayata geçmesine öncülük edeceği öngörülmektedir. Böylelikle, uzayan yargılama sürelerinin kısaltılması suretiyle adil yargılanma

hakkının korunması ile hukuki güvenlik ilkesinin gerçekleştirilmesinde KEP (Kayıtlı Elektronik Posta) ve e-tebligatın önemli bir işlev yüklenmesi beklenmektedir. Türk Ticaret Kanununda tacirler arasındaki belirli hukuki sonuçlar doğuran işlemlerin KEP ile yapılması zorunluluğu getirmiştir. Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca, KEP sistemi üzerinden sunulan hizmetlere ilişkin olarak oluşturulan kayıtlar ile KEP delilleri senet hükmünde olup aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılacaktır. Bu bağlamda, KEP kullanımının ticaret şirketleri yönünden ne denli önem taşıdığı açıkça ortadadır. Kısacası, KEP ve e-tebligatın 2015 yılından itibaren bilişim, hukuk ve ticaret alanlarında önemli bir gündem oluşturacağı öngörülmektedir.

2. KAYITLI ELEKTRONİK POSTA (KEP)

Kayıtlı elektronik posta (KEP); elektronik iletilerin, gönderimi ve teslimatı da dahil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli şeklini ifade etmektedir.

Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya diğer hizmet sağlayıcılar tarafından elektronik tebligat hizmetinin verilmesi esnasında meydana gelen ve mevzuat gereği kaydının tutulması zorunlu olan tüm bilişim sistemi işlem kayıtlarını olay kaydı şeklinde muhafaza etmektedir. Bu muhafaza zaman damgası ile elektronik verinin, üretildiği, değiştirildiği, gönderildiği, alındığı ve / veya kaydedildiği zamanın tespit edilmesi amacıyla, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından elektronik imzayla doğrulanan kaydedilmektedir.

Elektronik ortamda tebligat yapmaya yetkili kılınmış İdare tarafından yerine getirilmektedir. Elektronik tebligat adresi almak isteyenlerin elektronik tebligat adresi almak için yetkili idareye başvuru yapması ve yapılan başvuruda, elektronik tebligat adresinin hangi birim ve personel tarafından kullanılacağına da belirtilmesi gerekmektedir. Tebligatı çıkaran merciin merkezi yapıda bir bilişim sistemine sahip olması, işlemlerini elektronik ortamda yapması ve talebi halinde, merci bünyesinde bulunan tüm birimler için tek bir elektronik tebligat adresi kullanması gerekmektedir.

Elektronik tebligat gönderme işlemi tebligatı çıkaran merciin sistemi ile İdarenin sistemi arasında yapılacak entegrasyonla sağlanmaktadır. Elektronik tebligat hizmetinden yararlanacak muhatap öncelikle, elektronik tebligata elverişli kayıtlı elektronik posta adresini ilgili yerlerden temin etmesi gerekmektedir. Bu aşamada elektronik tebligatın muhatapları da ikiye ayrılmaktadır. Bunlar gerçek kişi ve tüzel kişi muhataplardır. Güvenli elektronik imza vasıtasıyla elektronik tebligat adresi almak için hizmet sağlayıcılara başvuru yapılarak temin edilmektedir.

Muhatalara ait elektronik tebligat adresleri ve bu adreslere ilişkin değişiklikler, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya MERSİS numarasıyla eşleştirilmiş şekilde hizmet sağlayıcılar arasında gerçekleştirilecek entegrasyon kapsamında, tebligat çıkarmaya yetkili mercilerin ve tüm hizmet sağlayıcıların erişimine açık bir şekilde elektronik tebligat hizmeti alanlar listesinde tutulmaktadır. Elektronik tebligat hâlihazırda kanunda düzenlenen kişilikler dışındakiler için zorunlu değildir. Bu zorunluluk kapsamında bulunmayanlar isteğe bağlı olarak elektronik tebligat kullanabilmektedirler. Bu nedenle, yukarıda bahsedilen elektronik tebligat hizmeti alanlar listesinde isteğe bağlı olarak elektronik tebligat hizmeti kullananların yer almaları ise muvafakatlerine bağlanmıştır.

Bu aşamada kimlerin isteğe bağlı olarak elektronik tebligattan faydalanabileceğini ifade etmek gerekmektedir. **Gerçek kişiler ve anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler dışındaki diğer tüzel kişiler elektronik tebligattan isteğe bağlı olarak yararlanmaktadırlar.** Kendilerine elektronik yolla tebligat yapılması isteğe bağlı olan muhataplar bu adreslerine elektronik yolla tebligat almak istemeleri halinde, tebligat çıkarmaya yetkili merciler nezdindeki işlemlerinde elektronik tebligat adresini bildirmeleri gerekmektedir. Ancak kendilerine elektronik yolla tebligat yapılması isteğe bağlı olan muhatapların bildirdikleri e-tebligat adreslerinin tebligata elverişli olmaması halinde bu muhataplara Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılması gerekmektedir. Bu gibi durumlarda gönderilecek tebligata, muhatabın bildirmiş olduğu adresin, elektronik tebligata elverişli olmadığına ilişkin şerh düşülmesi bir zorunluluk olarak mevzuatta düzenlenmiştir.

3. ELEKTRONİK TEBLİGAT NE DEMEKTİR?

Elektronik Tebligat Yönetmeliği kapsamına uygun olarak elektronik ortamda yapılan tebligatı ifade etmektedir. **Elektronik tebligat adresi ise; muhatap ve tebligatı çıkaran merciye ait olan elektronik tebligata elverişli kayıtlı elektronik posta adresini ifade etmektedir.** Bu bağlamda elektronik tebligat hizmeti; bilişim sistemleri vasıtasıyla muhatapın elektronik tebligat adresine iletilmek üzere, tebligatı çıkaran merci tarafından tebligatın gönderilmesini ve bu iletinin muhataba elektronik ortamda delillendirilerek tesliminin sağlanması hizmetini yerine getirmektedir. Yerine getirilen bu hizmet ile elektronik tebligat mesajı vasıtasıyla tebliğ edilecek içerik veya diğer ekli dokümanlar ile tebliğ için gerekli muhatap bilgilerinden oluşan tebligat mesajının tümünün tebligatı çıkaran merci tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanarak muhataba ulaştırılır.

Peki güvenli elektronik imza ne anlamaktadır? Güvenli elektronik imza; 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 4 üncü maddesinde tanımlanan güvenli elektronik imzayı ifade etmektedir. Bu maddeye göre güvenli elektronik imza; münhasıran imza sahibine bağlı olan, sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan, nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan, imzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişiklik yapıp yapılmadığının tespitini sağlayan elektronik bir vasıta.

Elektronik tebligat işlem sertifikası Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünün veya diğer hizmet sağlayıcılarının hizmetlerine ilişkin işlem verilerini imzalamak için kullandığı elektronik sertifikayı ifade etmektedir.

4. ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİNİN OLUŞTURULMASI

Elektronik tebligat adresi, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi tarafından, 7/a maddesi kapsamında kalan her bir gerçek kişi için kimlik numarası, tüzel kişi için ise tabi oldukları sistem numarası esas alınmak suretiyle sadece bir tane olacak şekilde oluşturulacak ve sistemde kaydedilecektir. Burada gerçek kişiler açısından kimlik numaralarının ve tüzel kişiler açısından ise tabi oldukları sistem numaralarının KEP adresi olarak tayin edilmesi yerinde olmuştur. Zira, şahıs ve tüzel kişi isim benzerliklerinin, karışıklıklarının önüne geçilebilmesi ancak sayısal isimler vasıtasıyla mümkün gözükmektedir.

Oluşturulan elektronik tebligat adresleri, adres sahiplerine teslim edilmek üzere, ilgili kurum, kuruluş veya birliğe gönderilmekte; 7/a maddesinin ikinci fıkrası kapsamında kalan kişilere ise doğrudan teslim edilmektedir. Bu adresler, adres sahibine teslim edildikten sonra 1 inci madde uyarınca tebligat çıkarmaya yetkili makam ve mercilerin kullanımına sunulmaktadır.

Kurum, kuruluş veya birlikler ile gerçek veya tüzel kişilerin 7/a maddesi uyarınca elektronik tebligat zorunluluğuna tabi olmaları veya bunlar hakkında elektronik tebligat zorunluluğunun ortadan kalkması hâllerinde gerekli bildirimler, ilgili kurum, kuruluş veya birlik tarafından bir ay içinde yapılması gerekmektedir. Bu bildirim takip eden bir ay içinde Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi tarafından gerekli işlem yapılmaktadır.

Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi, elektronik tebligat sisteminin yürütülmesi için gerekli bilgi ve belgeleri ilgili kurum, kuruluş veya birliklerden istemektedirler. İlgili kurum, kuruluş veya birliklerin, talep edilen bilgi ve belgeleri Posta ve Telgraf Teşkilatı

Anonim Şirketine göndermek zorunda olduğu unutulmamalıdır.

5. ELEKTRONİK TEBLİGATIN YAPILMASI

İsteğe bağlı elektronik tebligat kullananların dışında kendilerine yalnızca elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olan muhatapların, tebligat çıkarmaya yetkili merciler nezdindeki işlemlerinde elektronik tebligat adreslerini bildirmeleri zorunludur. Bu nevi kişilere elektronik ortamda tebligat yapılması zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak, bazı durumlarda kendisine zorunlu olarak elektronik tebligat yapılması gereken muhataplara elektronik tebligatın zorunlu bir nedenle yapılamaması ihtimali de bulunmaktadır. Bu gibi arıza hallerde tebligat muhataplarına tebligatın, elektronik tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde, Kanunda belirtilen diğer usullerle yapılması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile bu gibi durumlarda tebligat “geleneksel usullerle” yapılacaktır. Ancak, “zorunlu nedenlerle geleneksel usullerle yapılan bu tebligata” ayrıca, müteakip tebligatların elektronik ortamda yapılacağı şerh edilerek tebligat yapılmalıdır.

Tebligatı çıkaran merci; Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından verilen elektronik tebligat adresi aracılığıyla Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğüne iletmektedir. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü ve hizmet sağlayıcılar, zaman damgası bilgisini ve mesaj özetini muhataba iletmeyen sistemlerinde tutmaları gerekmektedir. Elektronik tebligatın iletilip iletilmediğine ilişkin kayıtları elektronik tebligat hizmet sağlayıcıları, muhatapın adresine elektronik tebligatın iletilip iletilmediğine ve gecikme oluşmuşsa bu gecikmeye ilişkin kayıtlar da dahil tüm süreçlerin olay kayıtlarını tutmaları gerekmektedir. Ayrıca, bu bilgilerin sistem vasıtasıyla tebligatı çıkaran mercie

derhal bildirilmesi de zorunludur. Bu şekilde elektronik tebligat olay kayıtları günde en az bir defa olmak üzere zaman damgası eklenecek güvenli elektronik imzayla imzalanır ve erişilebilir şekilde arşivlerde saklanmalıdır. Elektronik tebligat olay kayıtları ise otuz yıl süreyle arşivlerde saklanması gerekmektedir.

Yine lüzumu halinde elektronik tebligata ilişkin delil kayıtlarını yetkili mercilere sunma yükümlülüğü hizmet sağlayıcılara aittir. Hizmet sağlayıcılar gerektiğinde elektronik tebligata ilişkin delil kayıtlarını yetkili mercilere elektronik ortamda sunmakla ve bu amaçla oluşturacağı sistemi hazır tutmakla yükümlüdür.

Elektronik tebligatın muhatapı elektronik tebligattan ne şekilde haberdar edileceği de merak edilen konular arasında bulunmaktadır. Elektronik tebligatın muhatapı kendisi tarafından hizmet sağlayıcıya iletişim için elektronik tebligat adresi dışında özel bir elektronik posta adresi bildirilmişse, elektronik tebligatın ulaştığı anda bu adrese, bilgilendirme mesajı gönderilmektedir. Ayrıca, muhatap tarafından hizmet sağlayıcıya iletişim için kısa mesaj alma özelliği olan telefon numarası bildirilmişse, talep halinde ve ücreti muhataba ait olmak üzere bu telefon numarasına hizmet sağlayıcı tarafından elektronik tebligat bilgilendirme mesajı da gönderilmektedir. Ancak, elektronik tebligattan muhatap e-posta ve sms ile haberdar edilememiş ise elektronik tebligat geçersiz hale gelmemektedir. E-posta ve sms bilgilendirmelerinin herhangi bir nedenle yapılamamış olması, tebligat süresini ve geçerliliğini etkilememekte, hizmet sağlayıcının da muhataptan alacağı ücretin iadesi dışında herhangi bir sorumluluğunu gerektirmemektedir. Muhatabın e-posta ve sms bilgilendirmelerine ilişkin olay kayıtları hizmet sağlayıcıları tarafından tutulmaktadır. Hizmet sağlayıcılar tarafından işlem sertifi-

kalarında, hizmet sağlayıcıya ait bilgiler ve hizmet sağlayıcı adına işlem yapmaya kimin yetkili olduğu hususuna yer verilmektedir.

Muhatap elektronik tebligat hesabına, güvenli elektronik imzasını kullanarak veya hizmet sağlayıcı tarafından verilen parola ve şifre ile birlikte telefonuna kısa mesajla gelen tek kullanımlık şifre vasıtasıyla erişmektedir. Hizmet sağlayıcı, elektronik tebligatı sadece bu tebliği almaya yetkili olan kişiye vekiline veya kanuni temsilcisine yapılacak elektronik tebligatlarda ulaştırmayı garanti etmektedir. Tebliği almaya yetkili kişinin, kimlik doğrulaması hizmet sağlayıcı tarafından yapılacaktır. Burada elektronik tebligat kullanmakta olan tüzel kişiler açısından bu şekillerdeki bildirimlerin kime yapılması gerektiği sorusu akıllara gelmektedir. Kanımızca tüzel kişilerde muhatap adına işlem yapmaya yetkili kişinin kendisinin veya bu kişinin gelen elektronik tebligattan haberdar olabileceği bir kısa mesaj alma özelliği olan telefon numarasına yine bu kişinin e-posta adresine veya haberdar olabileceği başka bir e-posta hesabına bildirimde bulunulması yerinde olacaktır. Yukarıda da bahsedildiği üzere elektronik tebligattan muhatap e-posta ve sms ile haberdar edilememiş ise elektronik tebligat geçersiz hale gelmediği hususu tüzel kişiler tarafından da dikkate alınmalıdır. Zira, e-posta ve sms bilgilendirmelerinin herhangi bir nedenle yapılamamış olması, tebligat süresini ve geçerliliğini etkilememekte, hizmet sağlayıcının da muhataptan alacağı ücretin iadesi dışında herhangi bir sorumluluğunu gerektirmemektedir.

6. ELEKTRONİK TEBLİGAT YAPMA ZORUNLULUĞU

1. 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar.

2. 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahalli idareler.

3. Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları.

4. Kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri.

5. Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar.

6. Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları.

7. Kanunla kurulanlar da dahil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişileri.

8. Noterler.

9. Baro levhasına yazılı avukatlar.

10. Sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişiler.

11. İdareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birimler için bulunmaktadır.¹

1 Tebligat Kanununun yukarıda sayılan şekilde zorunlu olarak elektronik tebligat yapılması gerekenler 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girecektir. Ancak 01.01.2019 tarihine kadar mer'i olan metni şu şekildedir:

7201 md.MADDE 7/a- Aşağıda belirtilen gerçek ve tüzel kişilere tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur.

1. 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar.

2. 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahalli idareler.

3. Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları.

4. Kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri.

5. Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar.

6. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları.

7. Kanunla kurulanlar da dahil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişileri.

8. Noterler.

9. Baro levhasına yazılı avukatlar.

Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur. Taşeron işçilerin belediye şirketlerine geçirilmesi sonrasında kurulan şirketlerin veya hâlihazırda şirketi bulunan belediyelerin niteliği anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerine elektronik yolla tebligat yapılması da zorunludur. Ancak, yukarıda ifade edildiği üzere elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde Tebligat Kanunda belirtilen diğer usullerle bu şirketlere tebligat yapılması gerekmektedir. Bu nedenle, bu zorunluluk kapsamında belediye şirketlerinin de elektronik tebligat adresi temin etmeleri gerekmektedir.

Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır.

Elektronik yolla yapılan tebligatın ne zaman yapılmış sayılacağı hususu belki de elektronik tebligatın en önemli konusudur. İlk bakışta akla gelen bu nevi tebligatların elektronik tebligat adresine düştüğü andan itibaren yapılmış kabul edileceği akla gelmektedir. Ancak, kanun koyucu elektronik yolla tebligatın, elektronik tebligatın muha-

tabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacağını düzenlemiştir.

Örneğin: muhatabın elektronik tebligat adresine 06/09/2018 tarihinde gönderilen ve aynı gün ulaşan e-tebligat 06/09/2018 tarihi sayılmadan beş gün sonra 11/09/2018 tarihinde yapılmış sayılacaktır. 11/09/2018 tarihini izleyen günden sonra yasal olarak işlemeye başlayan süreler başlamaktadır.

Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır” hükmü, tebligatın beşinci günden önce okunması halinde de geçerli olup olmayacağı kullanıcıların kafa karışıklığına neden olmaktadır. Bu gibi durumlarda tebligat beş günlük süreden önce veya içerisinde alınmış, kısa mesajla bildirilen özel şifre ile dosyaya girilip okunmuş olsa da, tebligat beş günlük sürenin sonunda yapılmış sayılacak ve süre bu andan, yani altıncı günden itibaren işlemeye başlayacaktır.

Belediyeler veya belediye şirketleri tarafından noterlere, baro levhasına yazılı avukatlara ve duruma göre Sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişilere gönderilecek tebligatların elektronik yolla yapılma zorunluluğu da bulunmaktadır. Ancak, bu zorunluluk 01.01.2019 tarihinde başlayacaktır. Bu tarihten sonra sayılan kişilere tebligatın elektronik ortamda gönderilmesi gerektiği unutulmamalıdır.

7. ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİNİN KAPATILMASI

Elektronik tebligat zorunluluğu bulunanların elektronik tebligat hizmetini kullanıma kapatabilmektedirler. Kamu kurum ve kuruluşları elektronik tebligat alma hizmetinin kullanıma kapatılması için Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğüne yazılı olarak başvuruda bulunmaları gerekmektedir.

10. Sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişiler.

11. İdareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birim. Birinci fıkra kapsamı dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere, talepleri hâlinde elektronik tebligat adresi verilir. Bu durumda bu kişilere tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur. Birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre elektronik yolla tebligatın zorunlu bir sebeple yapılamaması halinde bu Kanunda belirtilen diğer usullerle tebligat yapılır.

Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.

Bu Kanun uyarınca yapılan elektronik tebligat işlemleri, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi tarafından kurulan ve işlenen Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi üzerinden yürütülür. Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi, sistemin güvenliğini ve bu sistemde kayıtlı verilerin muhafazasını sağlayacak her türlü tedbiri alır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelelikle belirlenir.”

dir. Yapılan bu başvuruda, elektronik tebligat adresinin hangi birim adına ve hangi yetkili personel tarafından kullanıldığıının da belirlenmesi gerekmektedir.

İsteğe bağlı elektronik tebligat hizmetinin kullanıma kapatılması da mümkündür. İsteğe bağlı olarak elektronik tebligat hizmetinden yararlanan muhataplar yönünden elektronik tebligat hizmetinin kullanıma kapatılmasında, 25/8/2011 tarihli ve 28036 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin kayıtlı elektronik posta hesabının kullanıma kapatılmasına ilişkin hükümleri uygulanmaktadır. Gerçek kişiler için, hizmetin kullanıma kapatılması başvurusu elektronik imza kullanıcıları olarak elektronik ortamda da yapılabilir. Burada dikkat çeken nokta elektronik tebligat zorunluluğu bulunanlar açısından kapatma başvurusunun yazılı usulde yapılması gerekliliğidir.

Kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresleri, elektronik tebligat hizmeti alanlar listesinden derhal silinir ve elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatıldığı an, zaman damgasıyla kayıt altına alınması gerekmektedir. Hizmet sağlayıcı, elektronik imza kullanılarak hizmetin kullanıma kapatılması başvurusu yapıldığı hallerde derhal, fiziki başvurularda beş iş günü içinde muhatabın elektronik tebligat adresine elektronik tebligat mesajı gönderilmesini engelleyecektir. Kullanıma kapatılan elektronik tebligat adresine tebligat gönderimi ve alımı engellenmektedir. Ancak, elektronik tebligat adresi üç ay süreyle muhatabın erişimine açık tutulmaktadır.

Elektronik tebligat yapılması zorunlu olan muhataplar hizmet sağlayıcılarını değiştirebilme imkânına sahiptirler. Ancak, elektronik tebligat yapılması zorunlu olan muhataplar, elektronik tebligat hizmetinin

kullanıma kapatılması için başvuruda bulunamazlar. Dolayısıyla, zorunlu olan bir sistemin devre dışı bırakılması imkânı ortadan kaldırılmış bulunmaktadır.

Elektronik tebligat hizmetinden yararlanma imkanı ortadan kalkmış ise, yani ölüm, ceza infaz kurumuna girme, askerlik hizmeti gibi sebeplerle elektronik tebligat hizmetinden yararlanma imkanı ortadan kalkmış ancak tebligat çıkarmaya yetkili merciler nezdindeki işlemlerinde elektronik tebligat adresini bildirmiş olan muhatabın, elektronik tebligat adreslerinin kullanıma kapatılması veya askıya alınması işlemi ilgili kurumlar ile İdarenin sistemi arasında sağlanacak entegrasyon çerçevesinde otomatik olarak yapılabilmektedir. Ancak, elektronik tebligat hizmeti alma zorunluluğu olan tüzel kişiliklerin ortadan kalkması (fesih, infisah, devir v.b.) gibi hallerde elektronik tebligat adreslerinin ne olacağı hususu açık değildir. Kanımızca Tüzel kişiliğin sona ermesi ve benzeri sebeplerle elektronik tebligat hizmetinden yararlanma imkânı ortadan kalkmış olan tüzel kişi muhatabın, elektronik tebligat adresinin kullanıma kapatılması konusunda da elektronik tebligat adreslerinin kullanıma kapatılması veya askıya alınması işlemi ilgili kurumlar ile İdarenin sistemi arasında sağlanacak entegrasyon çerçevesinde otomatik olarak uygulanması gerekmektedir.

8. SONUÇ

Elektronik tebligat hizmetleri karşılığında alınacak bedel Elektronik tebligat hizmet bedeline ilişkin ücret tarifesi Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından Kanun hükümleri çerçevesinde belirlenerek resmi internet sayfasında yayımlanmaktadır.

Bu anlamda Anayasanın 265 inci maddesinde “Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır” ilkesine yer verilmiştir. Devletin belirtilen

anayasal yükümlülüğünü yerine getirmesinin yegâne aracı ise tebligattır. KEP ile e-tebligatın güvenli elektronik imza altyapısını kullandığı ve sahip olduğu 128 bitlik bir şifreleme sayesinde elektronik ortamlarda bilgi transferinin güven içerisinde yapılabildiği bilinmekte ve günümüz teknolojisinin bulunduğu noktada bu düzeydeki bir şifrelemeyi çözmek imkânsız olarak değerlendirilmektedir. Hem hızı ve sahip olduğu avantajları hem de belirtilen şartlar altında güvenliğin sağlandığı göz önüne alındığında, günümüzde bilgi teknolojilerinin hukuki sonuç doğuracak iletişim (tebligat) amaçlı kullanılması mümkün gözükmemektedir. Kuşkusuz, yaşam nasıl elektronik ortamda devam ediyorsa, bir iletişim türü olan tebligatın da elektronik ortamda sürdürülmesi gerekmektedir. Hukuki güvenlik ilkesi bakımından tebligat özel olarak tasarlanmış zarflar içerisinde yapılan tebligatı günlük hayatta insanlar genellikle kabul etmekten kaçınırlar. Çünkü tebligat, içerdiği hukuki işlem dolayısıyla ileride önemli sonuçlara yol açabilecek nitelikte olabilir. Kuşkusuz bu tebliğin yapılması başlayacak hukuki sürecin ilk ve önemli bir halkasıdır. Bilindiği üzere hukuki ve idari işlemlere karşı yapılacak kanuni ve idari başvurular genellikle sürelidir. Bu anlamda, tebligatın doğru kişiye yapılması ve muhataplarının zamanında tebligat içeriğinden bilgi sahibi olmalarının sağlanması gerekmektedir. Bu itibarla, bireylerin yapılan hukuki ve idari işlemlere karşı kanuni başvuru haklarının kullanılmasına imkân sağlanması, hukuki güvenlik ilkesinin hayata geçirilmesi bakımından hayati bir öneme sahiptir. Bu bağlamda Anayasanın 40 ıncı maddesindeki “Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır” hükmü temel bir güvence olarak dikkat çekmektedir. Diğer taraftan, bireylerin yürütülen hukuki ve duruma göre idari işleme karşı gerekçelerini ileri sürerek kanuni ve idari başvurularda

bulunması, Anayasamızın 36 ncı maddesi ile teminat altına alınmış olan hak arama özgürlüğünün kullanılmasıdır. Hak arama özgürlüğünün hayata geçirilmesinin vazgeçilmez unsuru da bireylerin kendilerini ilgilendiren hukuki işlemlerden zamanında ve doğru bilgilendirilmelerinin sağlanmasıdır. İşte bu iklimi oluşturabilmenin ilk ve vazgeçilmez şartının sağlıklı bir tebligat sisteminin varlığı olduğu kuşkusuzdur. Yüklenen önem sebebiyle Anayasal olarak da güvence altına alınmış olan tebligatın muhatabına (doğru kişiye) ve zamanında ulaştırılmaması sebebiyle telafisi güç hatta imkânsız denilebilecek hak kayıpları ortaya çıkabilecektir. **Adil Yargılanma Hakkının Gerçekleştirilmesinde tebligatın önemi davaların mümkün olan süratle ve en az giderle sonuçlandırılması, anayasal bir yükümlülük olduğu gibi adil yargılanma hakkının da bir gereğidir.** Yine kurum ve kuruluşlar açısından da durum bu mahiyettedir. Konuya bu yönüyle bakıldığında ülkemizde adalet sisteminde ve idari işleyişlerde tebligatların zamanında ve muhataplarına ulaştırılmaması sebebiyle ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Bu bağlamda, bir taraftan bireyler yönünden ciddi hak kayıpları ortaya çıkabilmekte, diğer yandan tebligatların süratli gerçekleştirilememesi nedeniyle davaların sürüncemede kalmasına yol açılabilmektedir. Tebligatın zamanında yapılması, kişilerin hak arama özgürlüğünün hayata geçirilmesi için gerekli süreye ve araçlara sahip kılınması anlamında da önemlidir. **Kayıtlı elektronik tebligat ile elektronik tebligat usulünün benimsenmesinin bilgi toplumu ile hukuk devleti için vazgeçilmez bir gereklilik olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır.**²

2 <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tek-makale/2015-1/08.pdf>

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Başmüfettişi

BELEDİYE İŞÇİSİ GÜNDE EN FAZLA KAÇ SAAT ÇALIŞABİLİR?

1. GİRİŞ

Çalışma süresi, işçinin çalıştırıldığı işte geçirdiği süre olarak tanımlanabilir. İş Kanununa göre, genel bakımdan çalışma süresi haftada en fazla 45 saattir. Toplu iş sözleşmesinde veya iş sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamışsa haftalık çalışma süresi olan 45 saat, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünür ve günlük çalışma saati tespit edilir. Tarafların anlaşması ile bu normal çalışma süresinin, haftanın çalışılan günlerine günde on bir saati aşmamak koşulu ile farklı şekilde dağıtılabilmesi ilkesi benimsenmiştir. İş Kanununun, 41 inci maddesine göre fazla çalışma, Kanunda yazılı koşullar çerçevesinde haftalık 45 saati aşan çalışmalar olup, 63 üncü madde hükmüne göre denkleştirme esasının uygulandığı hallerde, işçinin haftalık çalışma süresi, normal haftalık iş süresini aşmamak koşulu ile bazı haftalarda toplam 45 saati aşsa dahi bu çalışmalar fazla çalışma sayılmaz. Yargıtayın yerleşik uygulamasına göre, bir işçinin günde en fazla fiilen 14 saat çalışabilecektir.

2. ÇALIŞMA SÜRESİ

4857 sayılı İş Kanununun 63 üncü maddesinde çalışma süresi haftada en çok 45 saat olarak belirtilmiştir. Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır. Yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en çok yedi buçuk, haftada en çok otuz yedi buçuk saattir. Tarafların yazılı anlaşması ile haftalık normal çalışma süresi, işyerinde haftanın çalışılan günlerine günde onbir saati aşmamak koşuluyla farklı şekilde dağıtılabilir. Bu halde, yoğunlaştırılmış iş haftası veya haftalarından sonraki dönemde işçinin daha az sürelerle çalıştırılması suretiyle, toplam çalışma süresi, çalışması gereken toplam normal süreyi geçmeyecek şekilde denkleştirilir. Denkleştirme iki aylık süre içinde tamamlanacak, bu süre toplu iş sözleşmeleri ile dört aya kadar artırılabilecektir. Denkleştirme dönemi içinde günlük ve haftalık çalışma süreleri ile denkleştirme süresi uygulamasının başlangıç ve bitiş tarihleri işverence belirlenir. Turizm sektöründe dört aylık süre içinde işçinin haftalık ortalama çalışma süresi, normal

haftalık çalışma süresini aşamaz; denkleştirme süresi toplu iş sözleşmeleri ile altı aya kadar artırılabilir.

İşyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına kadar yapılan çalışma kısmi süreli çalışmadır. Zorunlu nedenlerle işin durması, ulusal bayram ve genel tatillerden önce veya sonra işyerinin tatil edilmesi veya benzer nedenlerle işyerinde normal çalışma sürelerinin önemli ölçüde altında çalışılması veya tamamen tatil edilmesi ya da işçinin talebi ile kendisine 4857 sayılı İş Kanunu, iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmeleri ile öngörülen yasal izinleri dışında izin verilmesi hallerinde, işçinin çalışmadığı bu sürelerin telafisi için işçiye yaptırılacak çalışma, telafi çalışmasıdır. Telafi çalışması yaptırarak işveren; bu çalışmanın 4857 sayılı İş Kanununun 64 üncü maddesinde sayılan nedenlerden hangisine dayandığını açık olarak belirtmek, hangi tarihte çalışmaya başlanacağını, ilgili işçilere bildirmek zorundadır. Telafi çalışması, kaynağını oluşturan zorunlu nedenin ortadan kalkması ve işyerinin normal çalışma dönemine başlamasını takip eden 2 ay içerisinde yaptırılır. Telafi çalışması, günlük en çok çalışma süresi olan 11 saati aşmamak koşulu ile günde 3 saatten fazla olamaz. Telafi çalışması, tatil günlerinde yaptırılmaz.

İş Kanununun 69 uncu maddesine göre çalışma hayatında gece en geç saat 20:00'de başlayarak en erken saat 06:00'ya kadar geçen ve her halde en fazla onbir saat süren dönemdir. İşçilerin gece çalışmaları yedibuçuk saati geçemez. Ancak, turizm, özel güvenlik ve sağlık hizmeti yürütülen işlerde işçinin yazılı onayının alınması şartıyla yedi buçuk saatin üzerinde gece çalışması yaptırılabilir.

İş Kanununun 66 ncı maddesine göre; madenlerde, taşocaklarında yahut her ne şekilde olursa olsun yeraltında veya su altında çalışılacak işlerde işçilerin kuyulara, deh-

lizlere veya asıl çalışma yerlerine inmeleri veya girmeleri ve bu yerlerden çıkmaları için gereken süreler; işçilerin işveren tarafından işyerlerinden başka bir yerde çalıştırılmak üzere gönderilmeleri halinde yolda geçen süreler; işçinin işinde ve her an iş görmeye hazır bir halde bulunmakla beraber çalıştırılmaksızın ve çıkacak işi bekleyerek boş geçirdiği süreler; işçinin işveren tarafından başka bir yere gönderilmesi veya işveren evinde veya bürosunda yahut işverenle ilgili herhangi bir yerde meşgul edilmesi suretiyle asıl işini yapmaksızın geçirdiği süreler; çocuk emziren kadın işçilerin çocuklarına süt vermeleri için belirtilecek süreler; demiryolları, karayolları ve köprülerin yapılması, korunması ya da onarım ve tadili gibi, işçilerin yerleşim yerlerinden uzak bir mesafede bulunan işyerlerine hep birlikte getirilip götürülmeleri gereken her türlü işlerde bunların toplu ve düzenli bir şekilde götürülüp getirilmeleri esnasında geçen süreler; işin niteliğinden doğmayıp da işveren tarafından sırf sosyal yardım amacıyla işyerine götürülüp getirilme esnasında araçlarda geçen süre çalışma süresinden sayılmaz. İş Kanununun 67 nci maddesine göre günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile dinlenme saatleri işyerlerinde işçilere duyurulur. İşin niteliğine göre işin başlama ve bitiş saatleri işçiler için farklı şekilde düzenlenebilir.

İşçinin günlük iş süresi içinde kesintisiz olarak hiç ara vermeden çalışması beklenebilir. Gün içinde işçinin yemek, çay, sigara gibi ihtiyaçlar sebebiyle ya da dinlenmek için belli bir zamana ihtiyacı vardır. Ara dinlenme 4857 sayılı İş Kanununun 68 inci maddesinde düzenlenmiştir. Anılan hükümden ara dinlenme süresi, günlük çalışma süresine göre kademeli bir şekilde belirlenmiştir. **Buna göre dört saat veya daha kısa süreli günlük çalışmalarda ara dinlenmesi en az onbeş dakika, dört saatten fazla ve yedi-**

buçuk saatten az çalışmalar için en az yarım saat ve günlük yedibuçuk saati aşan çalışmalar bakımından ise en az bir saat ara dinlenmesi verilmelidir. Uygulamada yedibuçuk saatlik çalışma süresinin çok fazla aşıldığı günlük çalışma sürelerine de rastlanılmaktadır. İş Kanununun 63 üncü maddesi hükmüne göre, günlük çalışma süresi onbir saati aşamayacağından 68 inci maddenin belirlediği yedibuçuk saati aşan çalışmalar yönünden en az bir saatlik ara dinlenmesi süresinin, günlük en çok onbir saate kadar olan çalışmalarla ilgili olduğu kabul edilmelidir. Başka bir anlatımla günde onbir saate kadar olan (on bir saat dahil) çalışmalar için ara dinlenmesi en az bir saat, onbir saatten fazla çalışmalarda ise en az birbuçuk saat olarak verilmelidir. İşçi, ara dinlenme saatinde tamamen serbesttir. Bu süreyi işyeri içinde ya da dışında geçirebilir. İşyerinde geçirmesi ve bu süre içinde çalışmaya devam etmesi durumunda ara dinlenmesi verilmemiş sayılır. Ancak, işçi işyerinde kalsa bile, ara dinlenmesi süresini serbestçe kullanabilir, bu süre içinde çalışmaya zorlanamaz. Ara dinlenmesi için ücret ödenmesi gerekmez. Ancak, bu süre işçiye dinlenme zamanı olarak tanınmıyorsa, işçinin normal ücretinin ödenmesi gerekir. Bu sürenin haftalık 45 saati aşan kısmını oluşturması halinde ise, zamlı ücret ödenmelidir. Ara dinlenme süreleri kural olarak aralıksız olarak kullanılır. Ara dinlenmesinin kullanılması zorunlu ise de, bunun kullanılacağı zamanı belirlemek işverenin yönetim hakkıyla ilgilidir. İşçilerin tamamı aynı anda ara dinlenme zamanını kullanılabileceği gibi, belli bir plan dahilinde sırayla kullanmaları da mümkündür. Ancak ara dinlenme süresinin, işe, ara dinlenme süresi kadar geç başlama veya aynı süreyle erken bırakma şeklinde kullandırılması doğru olmaz. Ara dinlenme süresinin günlük çalışma içinde belli bir zamanda amaca uygun şekilde kullandırılması gerekir. Nitekim,

konuya ilişkin Yargıtay¹ kararlarında da “... Somut uyuşmazlıkta; davacı işçinin çalışma düzeninin 24 saat çalışma 48 saat dinlenme şeklinde olduğu, lehine her ay 21 saat fazla mesai karşılığı alacak tahakkuk ettirildiği konularında uyuşmazlık bulunmamaktadır. Davalı işveren, savunmasında belirttiği ara dinlenmelerin davacıya kullandırıldığını da usulünce ispat edememiştir. Bahsedilen çalışma düzenine göre davacının aylık fazla mesaisi toplamda 30 saat olmaktadır. 21 saat fazla mesainin ödendiği kabul edildiğinden bakiye 9 saat fazla mesai karşılığı alacağı hüküm altına alınması gerekirken emsal kararlar olduğu gerekçesi ile aylık 7 saat fazla mesai karşılığı alacağına hükmedilmesi hatalıdır...” şeklinde belirtildiği üzere çalışma sürelerinin ara dinlenmesi de dahil tam olarak tespit edilmesi gerekir.

3. İŞÇİ GÜNDE EN FAZLA KAÇ SAAT ÇALIŞABİLİR?

Çalışma süresi, işçinin çalıştırıldığı işte geçirdiği süre olarak tanımlanabilir. İş Kanununa göre, genel bakımdan çalışma süresi haftada en fazla 45 saattir. Toplu iş sözleşmesinde veya iş sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamışsa haftalık çalışma süresi olan 45 saat, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünür ve günlük çalışma saati tespit edilir.

Örneğin; haftada 5 gün çalışan ve Cumartesi ve Pazar günü çalışma yapılmayan bir işyerinde, günlük çalışma süresi $45:5=9$ saattir. İşçilere verilen ara dinlenme süreleri çalışma süresinden sayılmaz. Haftanın bir (iş) günü kısmi çalışma yapılan işyerlerinde, kısmen çalışma süresi haftalık çalışma süresinden düşüldükten sonra kalan sürenin çalışılan gün sayısına bölünmesi suretiyle günlük çalışma süresi belirlenir.

¹ Yargıtay 9.HD-E:2015/15363-K:2017/17435-T:06.11.2017

Örneğin; haftada 5 gün tam, Cumartesi günü yarım gün çalışılan ve Pazar günü çalışılmayan bir işyerinde, Cumartesi günü 08:00-13:00 saatleri arasında 5 saat çalışıldığını varsayarsak, hafta içindeki diğer günlerde 8 saat çalışma yapılması halinde ($5 \times 8 = 40 + 5 = 45$) haftalık çalışma süresi 45 saati aşmaz. İşçinin normal çalışma ücretinin sözleşmelerle haftalık kırbeş saatin altında belirlenmesi halinde, işçinin bu süreden fazla, ancak kırkbeş saate kadar olan çalışmalarını “fazla sürelerle çalışma” olarak adlandırılır. Bu şekilde fazla saatlerde çalışma halinde ücret, normal çalışma saat ücretinin yüzde yirmibeş fazlasıdır. İş Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrası, işçiye isterse ücreti yerine serbest zaman kullanma hakkı tanımıştır. Bu süre, fazla çalışma için her saat karşılığı bir saat otuz dakika, fazla süreli çalışmada ise bir saat onbeş dakika olarak belirlenmiştir. Bu sürelerin de sözleşmelerle atılması mümkündür. Fazla çalışmaların aylık ücret içinde ödendiğinin öngörülmesi ve buna uygun ödeme yapılması halinde, yıllık 270 saatlik fazla çalışma süresinin ispatlanan fazla çalışmalardan indirilmesi gerekir. Fazla çalışmaların uzun bir süre için hesaplanması ve miktarın yüksek çıkması halinde Yargıtayca son yıllarda takdiri indirim yapılması gerektiği istikrarlı uygulama halini almıştır². Ancak, fazla çalışmanın tanık anlatımları yerine yazılı belgelere ve işveren kayıtlarına dayanması durumunda böyle bir indirim gidilmemektedir. Yapılacak indirim, işçinin çalışma şekline ve işin düzenlenmesine ve hesaplanan fazla çalışma miktarına göre takdir edilmelidir. Hakkın özünü ortadan kaldıracak oranda bir indirimle gidilmemelidir³.

Yargıtayın yerleşik uygulamasına göre, bir işçinin günde en fazla fiilen 14 saat çalış-

şabileceğinin kabulü gerekir. Bu durumda 24 saat çalışıp 24 saat dinlenme usulüyle yapılan çalışmalarda bir hafta 3 gün diğer hafta ise 4 gün çalışma yapılacağından, İş Kanununun 63 üncü maddesi hükmü gereğince, haftalık normal çalışma süresi dolmamış olsa dahi günlük 11 saati aşan çalışmaların fazla çalışma sayılması nedeniyle, bu çalışma sisteminde işçi ilk bir hafta ($3 \times 3 =$) 9 saat, takip eden hafta ise ($4 \times 3 =$) 12 saat fazla çalışma yapmış sayılmalıdır. Çalışma şeklinin 24 saat mesai 48 saat dinlenme şeklinde olduğu durumlarda ise, işçi birinci hafta 3 gün ikinci ve üçüncü haftalar 2 gün dördüncü hafta yine 3 gün çalışacağından, ilk hafta ($3 \times 3 =$) 9 saat, ikinci ve üçüncü haftalarda ($2 \times 3 =$) 6 saat, dördüncü hafta ise yine ($3 \times 3 =$) 9 saat fazla çalışmış sayılacaktır. 4857 sayılı İş Kanununun 41 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, fazla çalışma saat ücreti, normal çalışma saat ücretinin yüzde elli fazlasıdır. İşçiye fazla çalışma yaptığı saatler için normal çalışma ücreti ödenmişse, sadece kalan yüzde elli kısmı ödenir. Kanunda öngörülen yüzde elli fazlasıyla ödeme kuralı nispi emredici niteliktedir. Tarafların sözleşmeyle bunun altında bir oran belirlemeleri mümkün değilse de, daha yüksek bir oran tespiti olanaklıdır. Fazla çalışma ücretinin son ücrete göre hesaplanması doğru olmayıp, ait olduğu dönem ücretiyle hesaplanması gerekir. Yargıtay kararları da bu yöndedir⁴. Bu durumda fazla çalışma ücretlerinin hesabı için işçinin son ücretinin bilinmesi yeterli olmaz. Fazla çalışma yapılan dönemler açısından da ücret miktarlarının tespit edilmesi gerekir. İşçinin geçmiş dönemlere ait ücretinin belirlenememesi halinde, bilinen ücretin asgari ücrete oranı yapılarak buna göre tespiti gerekir. Ancak, işçinin işyerinde çalıştığı süre içinde terfi ederek çeşitli unvanlar alması veya son dönemlerde toplu iş sözleşmesinden yarar-

2 Yargıtay 9.HD-E:2007/25857-K:2008/20636-T:18.07.2008 & 9.HD-E:2008/17722-K:2010/3192-T:11.02.2010

3 Yargıtay 9.HD-E:2009/48913-K:2012/9400-T:21.03.2012

4 Yargıtay 9.HD-E:2006/20318-K:2006/3820-T:16.02.2006

lanılması gibi durumlarda, ilgili meslek kuruluştan bilinmeyen dönemler için ücret araştırması yapılması gerekir.

4. SONUÇ

Çalışma süresi, işçinin çalıştırıldığı işte geçirdiği süredir. 4857 sayılı İş Kanununun 66 ncı maddesinde yazılı süreler de çalışma süresinden sayılır. Aynı Kanunun 68 inci maddesi uyarınca verilen ara dinlenmeleri ise çalışma süresinden sayılmaz. Ara dinlenmeleri, iklim, mevsim, yöredeki gelenekler ve işin niteliği göz önünde tutularak, yirmidört saat içinde kesintisiz oniki saat dinlenme süresi dikkate alınarak düzenlenir.

İş Kanununda çalışma süreleriyle ilgili olarak öngörülen sınırlamalar, işyerleri ya da yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkindir. Uygulamada görüldüğü üzere işçi ile işveren arasında oluşan ihtilafların çoğu çalışma süreleriyle ilgilidir. Çalışma süreleri konusunda işçi ile işveren arasında bir menfaat çatışması söz konusudur. İşveren daha fazla çalıştırmak isterken, işçide kanuni süreleri içinde çalışmak veya fazla çalışma halinde ücretinin ödenmesini istemektedir.

İş Kanununun 63 üncü maddesinde çalışma süresi haftada en çok 45 saat olarak belirtilmiştir. Ancak, tarafların anlaşması ile bu normal çalışma süresinin, haftanın çalışılan günlerine günde onbir saati aşmamak koşulu ile farklı şekilde dağıtılabileceği ilkesi benimsenmiştir.

İş Kanununun 41 inci maddesine göre fazla çalışma, kanunda yazılı koşullar çer-

çevesinde haftalık 45 saati aşan çalışmalar olup, 63 üncü madde hükmüne göre denkleştirme esasının uygulandığı hallerde, işçinin haftalık çalışma süresi, normal haftalık iş süresini aşmamak koşulu ile bazı haftalarda toplam 45 saati aşıya dahi bu çalışmalar fazla çalışma sayılmaz.

Yargıtayın yerleşik uygulamasına göre, bir işçinin günde en fazla fiilen 14 saat çalışabileceğinin kabulü gerekir.

KAYNAKÇA

4857 sayılı İş Kanunu

İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği

İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Soru-Cevap ve İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, Mayıs-2018

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, İş Yaşamında Özel Güvenlik Personeli – Özel Güvenlik İşverenleri Uygulama Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, Mayıs-2018

Yargıtay 9.HD-E: 2007/25857 - K:2008/20636 - T: 18.07.2008

Yargıtay 9.HD-E: 2008 / 17722 - K:2010/3192 - T: 11.02.2010

Yargıtay 9.HD-E: 2009/48913 - K:2012/9400 - T: 21.03.2012

Yargıtay 9.HD-E: 2015/15363 - K:2017/17435 - T: 06.11.2017

Mahmut ÇOLAK

Sosyal Güvenlik Başmüfettişi

BELEDİYE BAŞKANI SEÇİLEN İŞÇİLERİN KIDEM TAZMİNATI MUAMMASI!

1. GİRİŞ

Kıdem tazminatı iş mevzuatına göre çalışanlara belli şartlar altında emeklilik ikramiyesi niteliğinde ödenen toplu bir ödemedir. Kıdem tazminatı mülga 1475 sayılı İş Kanununun halen yürürlükte bulunan 14 üncü maddesine göre ödenmektedir. Söz konusu maddede açıkça işçi iken belediye başkanı seçilenlere kıdem tazminatı ödenip ödenmeyeceği düzenlenmemiştir. Bu çalışmamızda işçi statüsünde çalışırken bu statüden ayrılarak belediye başkanı seçilenlere kıdem tazminatı ödenip ödenmeyeceği yargı kararları ışığında incelenecektir.

2. YARGITAY KARARLARINA BAKIŞ

Bu başlıkta iş mevzuatına göre çalışmakta olan işçi statüsünde çalışanların kendi isteği ile işinden ayrılma, sözleşmeli personel statüsüne geçme, geçirilme, memurluğa atanma gibi durumlarda kıdem tazminatına hak kazanılıp kazanılmayacağına özet bir şekilde açıkça yer verilmiştir.

Yrg. 9.HD., 21.03.1988 T.,1988/1261 E.,1988/3329 K.: İstifa halinde işçi kıdem tazminatına hak kazanamaz.

Yrg. 9.HD., 22.04.1999 T.,1999/6998 E.-1999/7641 K.- 19.09.2001 T.,2001/10044 E., 2001/14103 K: Somut olayda, işçi iken memurluğa geçiş bir nevi kendi isteği ile işçilikten ayrılma gibi kabul gördüğünden kıdem tazminatı ödenmesi mümkün değildir.

Yrg. 9. HD., 12.09.2001-9919/13517; Yrg. 9. HD. 11.01.2005-5936/453: Statü değişikliğinden dolayı işçilik dönemi için davacı işçinin kıdem tazminatını isteme imkânı yoktur.

Yrg. 9. HD.,27.09.2004 T., 2004/20414 E., 2004/20745 K: Davacı işçinin davalı işverence 18.03.1993 tarihinde yapılan yarışma ve yeterlilik sınavına girip kazanmak suretiyle memur statüsüne geçmeyi kabul ettiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla iş sözleşmesi davacının kendi isteği ile sonlandırıldığı anlaşılmaktadır. Buna göre kıdem ve ihbar tazminatı isteklerinin reddi gerekir (*Dosyada mevcut Belediye Meclisi karar sureti, memuriyete atama yazısı, SSK işçi çıkış bildirim listesi ve davalı işyeri iç yazışmalarından; davacı işçinin davalı işverence 18.03.1993 tarihinde yapılan yarışma ve yeterlilik sınavına girip kazanmak suretiyle memur statüsüne geçme-*

yi kabul ettiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla iş sözleşmesi davacının kendi isteği ile sonlandırıldığı anlaşılmaktadır. Buna göre kıdem ve ihbar tazminatı isteklerinin reddi gerekirken kabulü yönünde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.).

Yrg.9.HD.,05.05.2005 T.,2005/11804 E., 2005/15647 K:Davacının işçi statüsünde geçen çalışması kendi isteği ile sözleşmeli personel statüsüne geçmek istemesi ve bunun üzerine 15.10.1993 tarihinde sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesi suretiyle sona ermiştir. Bu nedenle davacı anılan tarihten önceki dönem için kıdem tazminatına hak kazanamaz.

YHGK.,07.03.2007 T.,2007/9-119 E.,2007/119 K.: Davacı işçi davalı vakıf bünyesinde milli saraylarda çalışırken bu istifasının ardından, 20.08.2004 tarihinden itibaren sözleşmeli personel olarak aynı yerde görev yapmaya başlamıştır. İstifa dilekçesi vermeden işçilerin ise aynı yerde geçici işçi olarak istihdam edildikleri dosya içeriğinden anlaşılmaktadır.Davacının istifa dilekçesindeki gerçek iradesinin sözleşmeli personel statüsüne geçirilmek olduğu açıktır. Davacı işçi önel bitimi olan 31.08.2004 tarihinden önce bu yolla sözleşmeli personel olarak atanmayı sağlamıştır. Dairemizin kararlılık kazanmış olan uygulamasına göre işçinin sözleşmeli personel olarak istihdamını sağlamak üzere istifa etmesi halinde ihbar ve kıdem tazminatına hak kazanılması söz konusu olmaz. Mahkemece anılan isteklerin reddi gerekirken, yazılı şekilde kabulüne karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir....) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Yrg.9.HD.,08.11.2007 T.,2007/5938 E.,2007/32864 K.: Davacı kendi isteği ile kadroya geçmiş bulunmaktadır. İsteği ile işçilikten ayrılan davacı kıdem ve ihbar tazminatına hak kazanmadığından, anılan taleplerin reddi gerekirken kabulü hatalıdır.

3. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI-NIN GÖRÜŞÜ

Dönemin Maliye Bakanlığı (yeni düzenlemede Hazine ve Maliye Bakanlığı) 17.05.2006 tarih B.07.0.BMK.0.10-115708-175/8665 tarih sayılı yazısı ile İçişleri Bakanlığının 17.04.2006 tarihli ve B.05. MAH.0.71.00.01/3697 sayılı yazısına verdiği görüş yazısında; “işçinin 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 49’uncu maddesi kapsamında tam zamanlı sözleşmeli personel statüsüne belediye tarafından geçirilmesi belirsiz süreli iş sözleşmesinin feshi ile mümkün olabileceği ve dolayısıyla kıdem tazminatının ödenmesi gerektiği” şeklinde görüş bildirilmiştir.

4. İŞÇİ İKEN BELEDİYE BAŞKANI SEÇİLENLERİN KIDEM TAZMİNATI

Yrg. 9. HD., 11.12.2000 T., 2000/13314 E., 2000/18557 K.: Davacı belediye başkanlığı adaylığı için işyerinden ayrıldığından somut olayda çalışma ödevi yüzünden (askerlik) yani zorunlu olarak işten ayrılmış değildir. İşçi, ihtiyari olarak kendi istikbalini düşünerek işten ayrıldığından kıdem tazminatı alamaz.

Söz konusu kararın önemine binaen karar metnine aşağıda yer verilmiştir:

Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi, Esas No: 2000/13314; Karar No: 2000/18557; Tarih: 11.12.2000

DAVA : Hüküm süresi içinde, davalı avukatınca temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR : Davacı işçinin Belediye Başkanlığına adaylığını koymak istediği için işyerinden ayrıldığı ve sonradan yerel seçimler sonucunda belediye başkanlığına seçildiği konusunda uyuşmazlık yoktur. Böyle bir seçim nedeniyle işten ayrılmasının kıdem tazminatının gerektirip gerektirmeyeceği tartışma konusudur. Mahkemece 1475 sayılı İş Kanunu’nun 27. maddesine dayanılarak

“Kanundan doğan çalışma ödevi yüzünden” davacı işçinin işten ayrıldığı kabul edilerek kıdem tazminatı hüküm altına alınmışsa da somut olayda çalışma ödevi yüzünden yani zorunlu olarak işten ayrılmak söz konusu değildir. İşçi ihtiyari olarak kendi istikbalini düşünerek işten ayrılmıştır ki, dairemizin yerleşmiş içtihatlarına göre bu durum kıdem tazminatına hak kazandırmaz. O halde istek reddedilmek üzere karar bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten (BOZULMASINA), peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 11.12.2000 gününde oybirliğiyle karar verildi.

5. DEĞERLENDİRME, SONUÇ VE ÖNERİ

AKYİĞİT Ercan'a göre (İş Kanunu Şerhi, Seçkin Yayıncılık, 2. Cilt 2360-2361-2362); Statü değişikliği denilince; bundan işçi olarak çalışan bir kişinin aynı işyerinde memur veya sözleşmeli personel gibi işçilik dışında konuma geçirilmesi anlaşılmalıdır. Her şeyden önce vurgulayalım ki; bir kimsenin karşılıklı ve özgür iradesiyle girdiği bir özel hukuk statüsünden, idarenin tek yanlı iradesiyle alınıp başka bir konuma sokulması mümkün değildir. Bir kimse kendi istemediği sürece kamu görevlisi statüsüne girdirilemez. Kanımızca işçinin isteği olmadan yaşanan böyle bir halde hizmet akdinin işverence-idarece tek taraflı bir şekilde sona erdirilmesi yani feshi söz konusudur. Durum böyle olunca bu tür konuma sokulan kişiler hizmet akdiyle geçirdiği hizmetine uygun kıdem tazminatının ödenmesi gerekir (YGHK, 12.11.2003-9-685/690). Belirtelim ki, işçilikten farklı statüye geçişin yukarıda anıldığı biçimde değerlendirilebilmesi için statü değişikliğinin gerçek olması ve işçinin isteği üzerine gerçekleşmemesi gerekir. Eğer değişiklik işçinin isteği üzerine olmuşsa, kıdem tazminatı ödenmez. Davacı işçinin davalıya ait işyerinde çalışırken açılan bir memuri-

yet imtihanına girip kazanması sonucu işten ayrılıp memuriyet statüsüne geçmiştir. Bu şekildeki statü değişikliğinden dolayı işçilik dönemi için işçinin kıdem tazminatını isteme imkânı yoktur.

Bilindiği üzere, mülga 1475 sayılı İş Kanununun yalnızca kıdem tazminatı başlığını düzenleyen 14 üncü maddesi yürürlükte olup, bu madde hükmü kıdem tazminatı ödenecek haller açık ve net bir şekilde düzenlemiştir. İşçi iken memur olan, sözleşmeli personel olan, belediye başkanlığına seçilen kişinin “istifa” etme yolu dışında başkaca bir yolu bulunmamaktadır. İstifa halinde ise kıdem tazminatı ödenemez.

Ancak; işçilikten örneğin KPSS ile memur/sözleşmeli personel statüsüne geçiş işçinin iradesi ile değil belediyenin (idarenin) ihtiyacı doğrultusundaki iradesi ile gerçekleşmişse bu durumda kıdem tazminatının ödenmesi gerekmektedir. Bir başka ifade ile burada dikkat edilmesi gereken husus şudur. İşçilikten memuriyete geçiş, aynı belediyede ve belediyenin ihtiyacı çerçevesinde gerçekleşmiş olmasıdır. İşçi, memur, sözleşmeli personel vb. istihdam şekilleri bir statüdür. Statü değişiklikleri tamamıyla çalışanın iradesi ile gerçekleşebileceği gibi belediyenin iradesi ile de gerçekleşebilir. Eğer, çalışanın iradesi ile gerçekleşirse bu istifa kabul edilir, istifa halinde kıdem tazminatı doğmaz; kurumun (belediyenin) otoritesi ile çalışana olan ihtiyaç nedeniyle gerçekleşirse emeklilik aşamasında işçilikte geçen süre için kıdem tazminatı ödenecektir.

İşçi iken belediye başkanı seçilmek suretiyle kendi isteği ile hizmet akdini fesheden kişiye, işçilikte geçen sürelerle ilişkin kıdem tazminatı ödenmesi mümkün değildir. Mülga 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesi çerçevesinde (bu madde halen yürürlükte) yerleşmiş Yargıtay içtihatlarına göre seçim nedeniyle istifa edenlere kıdem tazminatı ödenmemektedir.

4857 sayılı İş Kanununa tabi işçi statüsünde çalışmakta iken belediye başkanı seçilmesi nedeniyle işçilikten istifa etmesi gereken belediye başkanlarına, işçilik süresi boyunca kıdem tazminatı ödenmemesi nedeniyle aşağıdaki yasal değişikliğin yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

1475 Sayılı Kanunun İlgili Maddesi

Kıdem tazminatı:

Madde 14 - (Değişik birinci fıkra: 29/07/1983 - 2869/3 md.) Bu Kanuna tabi işçilerin hizmet akitlerinin:

1. İşveren tarafından bu Kanunun 17 nci maddesinin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında.

2. İşçi tarafından bu Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca.

3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla,

4. Bağlı buldukları kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla;

5. (Ek: 25/08/1999 - 4447/45 md.) 506 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (a) ve (b) alt bentlerinde öngörülen yaşlar dışında kalan diğer şartları veya aynı Kanunun Geçici 81 inci maddesine göre yaşlılık aylığı bağlanması için öngörülen sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayarak kendi istekleri ile işten ayrılmalari nedeniyle,

Feshedilmesi veya kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile sona erdirmesi veya işçinin ölümü sebebiyle son bulması hallerinde işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

Öneri; 1475 sayılı Kanunun 14 üncü

maddesinin birinci fıkrasında geçen “sona erdirmesi,” kelimesinden sonra **“veya mahalli idareler seçimleri sonucu belediye başkanı seçilenlerin kendi arzusu ile sona erdirmesi”** cümlesi ilave edilmesi durumunda; mahalli idareler seçimleri sonucu belediye başkanı seçilmeleri nedeniyle iş akdini kendi arzusu ile sona erdirmesi halinde kıdem tazminatına hak kazanılabilecektir. 4857 sayılı İş Kanununa istinaden işçi olarak çalışmaya devam etmekte iken, mahalli idareler seçimleri sonucu belediye başkanı seçilenlerin mevcut Kanun hükmüne göre kıdem tazminatı alamamaları nedeniyle mağduriyet yaşadıkları bir gerçektir. Bilindiği üzere, seçilme hakkı bir Anayasal hak olması dikkate alındığında aslında, burada seçilme nedeniyle gerçek anlamda bir “istifa” durumu gerçekleşmemektedir. Burada bir “statü” değişikliği söz konusudur. Yani bir zorunluluktan dolayı istifa edilmektedir. “İşçi” statüsünde iken “belediye başkanı” statüsüne geçiş vardır. Elbette, bir işçinin veya memurun belediye başkanı olarak görev yapabilmesi için seçilmiş olması ve buna bağlı olarak işçilikten/memurluktan istifa etmesi gerekir. 6270 sayılı Kanunla devlet memurlarına istifaları halinde emekliliklerinde emekli ikramiyesi ödenmesi veya sözleşmeli personelin en az 2 yılını doldurmaları halinde istekleri halinde sözleşmeyi feshetmeleri durumunda iş sonu tazminatı ödenmesi durumları da göz önüne alındığında norm ve standart birliğini sağlamak ve kişilerin işçilik ve sosyal haklarını korumak amacıyla söz konusu düzenlemeye gereksinim duyulmuştur.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1475 sayılı İş Kanunu

4857 sayılı İş Kanunu

Yargıtay Kararları

Maliye Bakanlığı Görüşü

Ercan AKYİĞİT, İş Kanunu Şerhi, Seçkin Yayıncılık, 2. Cilt 2360-2361-2362

Sezgin ERÖZBAĞ

Ankara Büyükşehir Belediyesi
ASKİ Genel Müdürlüğü
İç Denetim Birim Başkanı

KURUMLARCA ÇIKARILAN YÖNERGELERDE UYULMASI GEREKEN USUL VE ESASLAR

1. GİRİŞ

Kamu kurumlarının teşkilatlanmaları içinde yer alan birimlerin işleyişini, görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemeye yönelik yönergeler çıkarıldığını görmekteyiz. Aslında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu ve iç kontrol sistemi çalışmaları da bunu öngörmektedir.

Çünkü; kamu kurumları için kurumsallaşma, hizmet kalitesinin artırılması, hesap verebilirlik ve saydamlık gibi hususlar bir hedef olmanın ötesinde zorunluluk haline gelmiştir. Birim yönergeleri de bu zorunluluğun yerine getirilmesinde rehber görevi görebilmektedir.

Ancak, yönergelerin hazırlanması sırasında esasa olduğu kadar usulde de uyulması gereken hususlar olup, bu konuda bariz hatalar yapılabilmektedir. Bu makede "**Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik**" hükümleri uyarınca bu konuda uyulması ve dikkat edilmesi gerekenlere değinilerek, örnek bir yönerge çalışmasına yer verilmiştir.

2. YÖNERGE HAZIRLAMA USULÜ

TDK tarafından yönerge, herhangi bir konuda tutulacak yol için üst makamlardan alt makamlara belli bir esasa dayanarak verilen buyruk, talimat, direktif olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda kurumlar için işin önceden belirlenmiş esaslara göre yapılması, bu yapılar iken görev, yetki ve sorumlulukların belirlenmesi kurumsallaşmanın gereği, hatta başlangıç noktasıdır.

Burada kast edilenin yapılacak her işin mutlaka yazılı prosedüre bağlanması olarak da anlaşılması gerekir. Kurumlarda işler yürütülür iken bazen yazılı olmayan, teamül hale gelmiş uygulamalar olabilir, aslında olması da gerekir. Çünkü, her şeyi yazılı kurala bağlamak doğru olmayıp, bu durum gereksiz bürokrasi, zaman ve evrak israfına da neden olabilir.

İşte bu noktada; yani yazılı prosedürlerle, yazılı olmasına gerek olmayan uygulamalar arasındaki çizgiyi belirleyecek olan da mevzuat ve kurum teamülleri çerçevesinde

müşteri memnuniyetini önceleyen yönetim becerisidir.

Ancak; bazı hususlar var ki, işin hem mevzuata hem de tekniğe uygun olması için belli kurallara ve standartlara bağlanması, aynı zamanda muhatabı ve sahibinin bilinmesi için mutlaka yazılı kuralları olması gerekmektedir.

Bilindiği gibi ülkemizde mevzuat düzenlemeleri bir hiyerarşik sıralamayı takip eder ve alt düzenleyici işlemler, üst düzenleyici işlemlerin hüküm ve uygulamalarına açıklık getirip emrettiği işleri belirtmek gibi bir misyonu yerine getirir. Bu yapılırken de, her alt düzenleyici işlem, üst düzenleyici işleme uygun olmak ve aykırı hükümleri içermemek zorundadır.

Bu çerçevede;17.02.2006 tarih ve 26083 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “*Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*” ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanacak kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, ve diğer düzenleyici işlemlerin taslak metinlerinin hazırlanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Dolayısıyla, yönerge hazırlamada uyulması gereken usul ve esaslara da bahsi geçen yönetmelik ile ışık tutulmuştur.

3. YÖNERGE HAZIRLANIRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Yönergeler hazırlanır iken esas açısından öncelikle dikkat edilmesi gereken hususların başında görev, yetki ve sorumlulukların mevzuatın tanıdığı sınırlar içinde olması, birimler arası veya aynı birim içinde yer alanlar arasında çakışma ve mükerrerlik olmamasıdır.

Diğer taraftan, usul ve şekil açısından *Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte* yer alan;

- Madde başlıklarının koyu yazılarak altının çizilmemesi, madde başlığının sadece birinci kelimesinin ilk harfinin büyük yazılarak, madde başlıklarının sonunda noktalama işaretlerine yer verilmemesi,
- Maddelerin sıralanmasının düzenlemenin niteliğine ve ihtiyaca göre sırasıyla; *amaç,kapsam, dayanak, tanımlar, teşkilat, organlar, nitelikler, görev, yetki ve sorumluluklar, cezaî hükümler,düzenleyici işlemlere ilişkin hüküm, değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler, geçici hükümler ile yürürlük ve yürütme maddeleri* ve varsa düzenlemelerin eklerinin yer alacak şekilde olması,
- Madde içinde başka bir mevzuata atıf yapılıyorsa, tereddütlere yer verilmemesi için, atıf yapılan mevzuatın tarihi, sayısı ve adı ile maddesi, fıkrası, bendi, alt bendi, paragrafı veya cümlesi açıkça belirtilerek bu konuda *yönetmeliğin 19 uncu maddesinde* belirtilen şekil şartlarına dikkat edilmesi,
- Aynı şekilde *yönetmeliğin 23 üncü maddesinde* ifade edildiği üzere; yaşanan Türkçe kullanılması, Türkçede karşılığı bulunan yabancı kelimelere yer verilmemesi, Türkçede karşılığı bulunmayan teknik terimlere yer verilmesinin zorunlu olması durumunda, bu terimlerin aslına uygun olarak yazılması, terim birliğinin sağlanması amacıyla başlık ve madde metninde “yasa” kelimesi yerine “kanun” kelimesi kullanılması, varsa tanım maddesinde belirtilenler dışında kısaltmalara yer verilmemesi, kısaltmalar yerine kısaltmanın temsil ettiği kelimelerin açıkça yazılması,

Dikkat edilmesi gerekenler olarak değerlendirilebilir.

Ancak, yönerge çalışmalarında genelde Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtilen hususlara aykırı hatalar yapıldığını görmekteyiz.

Bu bağlamda madde metni incelendiğinde;

“(1) Taslaklar, sırasıyla maddeler, fıkralar, bentler ve alt bentlerden oluşur.

(2) Fıkralar numarayla, bentler harfle, alt bentler numarayla belirlenir. Bentlerin sıralanmasında Türk alfabesinde yer alan bütün harfler kullanılır. Çerçeve maddelerde fıkralar numaralandırılmaz. Fıkraların numarası ayrıla, bentler ve alt bentlerin harf ve numaraları yarım ayrıla kapatılır; “z” harfinden sonra alfabetik sıralama “aa, bb, cc, çç, ... zz” şeklinde yapılır.

(3) Maddeler ve çerçeve maddeler koyu, tüm harfleri büyük yazılır, numaralandırılır ve

numaradan sonra kısa çizgi işareti konulur; ayrıca nokta konulmaz. Maddelerin ve çerçeve maddelerin altı çizilmez.

(4) Tanımlar maddesinde, tanımlar alfabetik sıralamaya göre bent veya alt bentlerle gösterilir.”

Denilmektedir.

Burada sık yapılabilen hatalar arasında;

Türk alfabesinde yer alan tüm harflerin kullanılmaması, “ç”, “ğ”, “ı”, “ö”, “ş”, “ü” gibi,

“Tanımlar” başlığı altında yer alanların alfabetik sıralamaya göre yapılmasını; a) Başkan, b)Belediye, c)Daire Başkanı, ç)Genel Müdürlük, d)Genel Müdür, e)Müdür, gibi,

Örnek olarak gösterilebilir.

4. ÖRNEK BİR YÖNERGE ÇALIŞMASI

Kurumlarda birim faaliyetlerinin işleyişi, görev, yetki ve sorumlulukların belirlenmesine yönelik yönerge hazırlık çalışmalarında yol gösterici olması amacıyla örnek bir uygulamaya aşağıda yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM	
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar	
Yönergenin birinci bölümü sırasıyla Amaç , Dayanak ve Tanımlar alt bölümlerini içermelidir.	
Amaç bölümünde ; birim yönergesi düzenlemek suretiyle ulaşılmak istenen sonuç belirtilmelidir. Amaç ifadesinde mutlaka görev dağılımına, verilen görevlerin sonucunun izlenmesine, hesap verebilirlik ve uygun raporlama ilişkisine vurgu yapılmalıdır.	
Kapsam bölümünde ;birimin kuruluş, görev ve sorumlulukları ile çalışma düzenine ilişkin kurallar olmalıdır.	
Dayanak bölümünde ; birimin yerine getirdiği bütün fonksiyonların mevzuatı en alt mevzuata kadar belirtilmelidir.	
Tanımlar bölümünde ; yönerge içerisinde kısaca ifade edilecek metinlerin tanımlamaları yapılmalıdır.	

İKİNCİ BÖLÜM

Teşkilat Yapısı, Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Teşkilat Yapısı;birimin kurum teşkilatlanmasında bağlı olduğu hiyerarşik yapıyı, personel durumunu ve hangi organlardan oluştuğunu göstermelidir.

Görev, Yetki ve Sorumluluklarda; birimdeki hiyerarşik yapılanmaya uygun olarak personelin görev tanımlamaları açık bir şekilde yer almalı, yetki ve sorumluluklar tam olarak belirtilmelidir. Görevlerde mükerrerlik, yetki ve sorumluluklarda çakışmaya meydan verilmemelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yönergenin üçüncü bölümünün; cezaî hükümler, düzenleyici, değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler, geçici hükümler ile yürürlük ve yürütme maddeleri ile varsa düzenlemelerin eklerinin yer alacağı şekilde olması gerekir.

Örneğin; “Yürürlükten Kaldırılan Hükümler” başlığı altında, eğer birime ait daha önceden hazırlanmış bir Görev ve Çalışma Yönergesi var ise burada yürürlükten kaldırılan yönergeye ilişkin bilgiler yer almalı, “Yürürlük” başlığı altında da yönergenin yürürlüğe gireceği tarih belirtilmelidir. Son olarak; onaya gönderilen yönerge ekinde birim amiri tarafından onaylanmış “Teşkilat Şeması” ile “Görev Dağılım Çizelgesi”ne mutlaka yer verilmelidir.

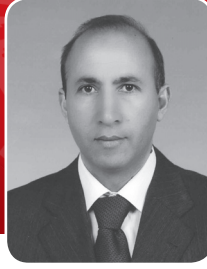
5. SONUÇ

Kamu yönetimi ve hizmet sunumunda hesap verebilirlik ve mali saydamlık anlayışının giderek güç kazanması ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gibi temel bir düzenlemede de yerini alması görev, yetki ve sorumlulukların tanımlanması kaçınılmaz kılmaştır.

Bilindiği üzere hizmet alanında hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Bu değişime sebep olan başlıca nedenler arasında bilinçli vatandaşların yönetime katılma isteği, yönetimi sorgulaması, araştırması

ve haberdar olmak istekliliğindeki artışları söyleyebiliriz. Bu durum özellikle de belediyelerde kendini daha fazla hissettirmektedir.

İdarelerin misyonuna uygun bir organizasyon yapısını oluşturması, birimlerin ve personelin görev tanımlarını yazılı olarak belirlemesi hem mevzuatın hem de iyi bir yönetim anlayışının gereğidir. Bu konuda amacına ve standartlara uygun çıkarılan, aynı zamanda personel tarafından benimsenip sahiplenilmeye çalışılan birim yönergelerinin hizmet kalitesini sağlamada önemi göz ardı edilmemelidir.

Rıza ÜNSAL

Adapazarı Belediyesi
İç Denetçi

ONARICI ADALET ANLAYIŞININ GEREĞİ OLARAK TÜRK CEZA KANUNUNDA YER ALAN UZLAŞTIRMA KURUMUNUN İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ -3-

Hayatımızın her hangi bir döneminde gerek kendimiz gerekse yakınlarımız adına yaşadığımız bir uyumsuzluğu çözmesi konusunda adalet sisteminden taleplerimizin olduğunda; haklarımızı, sorumluluklarımızı, yetkilerimizi bilmemiz sorunların daha adil, daha hızlı ve daha etkin çözülmesini sağlayacaktır. Uzlaştırma sisteminin hukukumuzda etkin, etkili ve verimli olabilmesi için bütün taraflara görev düşmektedir. **Uzlaştırma kurumunun en temel esası tarafların iradelerinin açık ve özgür bir şekilde alınacak karara yansımadır. Uzlaştırmanın onarıcı adalet anlayışına uygun olarak sonuçlanması için en temel ilke mağdur ve failin müzakereler sonucunda ulaştıkları sonuçtan tatmin olmalarıdır.** Bu nedenle, haklarımızı özümsememiz ve yetkili kurumlardan bizzat talep etmemiz bu süreci hızlandıracak ve sisteme değer katacaktır.

Bir önceki yazımızı yukarıdaki tespit ve temenni ifadeleri ile bitirmiştik. Bu yazımız-

da ise uzlaştırma müzakerelerinin sonucunda fail ile mağdur tarafından birlikte tespit edilen ve uzlaştırmanın en önemli unsurlarından olan edim konusu incelenecektir.

A) UZLAŞTIRMADA ZARARIN TES- PİTİ VE TELÂFİSİ

Uzlaşma, uzlaştırmaya tâbi bir suç nedeniyle şüpheli veya sanık ile mağdur veya suçtan zarar gören arasındaki uyumsuzluğun, uzlaştırma bürosu denetiminde, zararın kısmen veya tamamen giderimi, eski hâlin iadesi veya hukuka uygun maddî veya manevî diğer bir edim karşılığında yahut uzlaşmayı sağlayacak diğer bir usulle anlaşmaları suretiyle giderilmesidir.

Uzlaştırmanın telâfisi aşamasında, mağdurun ihtiyaçları ve failin yapabilecekleri veya verebilecekleri belirlenir. Bu aşamada amaç, mağdurun ihtiyaçları ve failin telâfi kapasitesi ışığında, tarafların şahsî durumları ve somut olaya özgü koşullara uygun bir

şekilde mağdurun zararını gidermeye matuf edimlerin konuşulmasıdır. Bu nedenle, görünenden öte altta yatan ihtiyaçları ve çıkarları iletişim yoluyla ortaya çıkarmak, iyi bir netice elde etmek için ortak çabayı arttırabilir ve daha doyurucu sonuçlar doğurabilir. Örneğin, belden aşağısı felçli mağdurun evi için alışveriş yapmakta zorlanması ve bu ihtiyacını belirli bir süre boyunca failin karşılaması (CMUY m. 33/1-ç), tamamen ihtiyaçlar ve yapılabileceklerin ortaya çıkardığı bir telâfi şeklidir.

Taraflar iletişim (müzakere) sürecinde, ortaya çıkan zarar ve bunun ne şekilde telâfi edileceğini konuşabilirler. Zarar, kişinin sahip olduğu maddî veya manevî varlıklarında bir eksilmeyi veya hasara uğramasını ifade eder ve genelde maddî ve manevî zarar kavramlarıyla tanımlanır. Uzlaşma sonucu üzerinde anlaşılan edim maddi zararı karşılamaya yönelik olabileceği gibi manevî zararı gidermeye yönelik de olabilir. Maddi zarar, *“bir kimsenin iradesi dışında malvarlığında meydana gelen azalmayı”* ifade etmektedir. Suç teşkil eden fiil meydana gelmeden önce mağdurun malvarlığıyla suçun işlenmesinden sonraki malvarlığı arasındaki fark, maddi zararı oluşturur. Haksız fiilin malvarlığına yönelik zararı maddî zarardır. Haksız fiilin malvarlığı veya şahıs varlığı değerlerine yönelik olarak verdiği zarar sonuçta malvarlığı değerinde eksilmeye neden olmuşsa, maddî zarar vardır. Maddî zararın ekonomik ve somut bir değeri bulunduğundan, kanıtlanabilir ve hesaplanabilir.

Manevî zarar ise, haksız fiile bağlı olarak *“kişilik hakkının ihlal edilmesi nedeniyle bir kişinin acı ve elem duymasını”* ifade eder. Manevî zarar, bilhassa mağdurun kişilik haklarına saldırı oluşturan (TMK m. 24; TBK m. 56); hakaret, yaralama, tehdit gibi suçlarda görülür. Manevî zararın maddî ve hesapla-

nabilir bir yönü yoktur. Bu nedenle zararın kapsamını belirlemek güç ve görecelidir. Uzlaştırmada, maddî ve manevî zararlar ile fiilî zarar ve yoksun kalınan zararlar talep edilebilir. Telâfi, maddî ve manevî tazminat, bir meslek edindirme kursuna katılma, sözlü veya yazılı özür dileme şeklinde yahut bunlardan birkaçının birlikte belirlenmesi şeklinde olabilir. Benzer suçlarda taraflarca belirlenen edimler tamamen farklı olabilir. Bir mağdur tarafından makul olarak kabul edilecek edimi diğeri kabul etmeyebilir. Bazı mağdurları sadece para almak mutlu edebilirken, bazılarını da benzer bir suç işlenmesini engelleyecek faaliyetleri edim olarak belirlemek mutlu edebilir. Yine bazı mağdurlar içten bir özrü yeterli bulabilirken bazıları da sadece suç nedeniyle hissettiklerini anlatmayı ve bunun fail üzerindeki etkilerini görme fırsatını zararın telâfisi için yeterli bulabilir.

Mağdurun ihtiyaçlarını karşılayan bir anlaşma ortaya çıkabilmesi için üzerinde anlaşılacak edim türleri ve bunlardan bazılarının birlikte kararlaştırılabileceği hususunda taraflar bilgilendirilmelidir. Bütün bunlara rağmen failin verebilecekleri ve yapabilecekleri, zararı tam olarak karşılamayabilir veya eski hâle getiremeyebilir. Bu gibi durumlarda önemli olan, failin zararı sembolik de olsa telâfi etmek için belirlenen edimlerle birlikte anlamlı bir sorumluluk alması ve gayret göstermesidir.

Fail ile mağdur arasında sağlanan uzlaşma sonrasında edimin, onarıcı adaletin gerçekleştirilmesini sağlaması bakımından şu konular gözden geçirilmelidir:

1. Failin özrünün samimi olup olmadığı,
2. Failin gösterdiği pişmanlığın samimi olup olmadığı,
3. Sorumluluğu gerçekten kabul edip etmediği,

4. Failin toplantıda kibirli davranıp davranmadığı,

5. Failin zararı telâfi ederken aşağılanma duygusuna maruz kalıp kalmadığı,

6. Varılan anlaşmanın zararı telâfi edip etmediği,

7. Tarafların ortaya çıkan anlaşmanın geliştirilmesinde yeterince etkili olup olmadığı,

8. Tarafların edimi ve anlaşmayı özgür iradeleri belirleyip belirlemediği,

9. Anlaşmanın taraflarda adalet hissi uyandırıp uyandırmadığı.

Telafi sürecinde anlaşmaya varılırken taraflar birbirlerini dinlemeli ve anlamalıdır. Fail, mağdurun suç nedeniyle uğradığı zararı, yaşadıkları, hissettikleri ve içine düştüğü durumu; mağdur da failin suçu işleminin nedenlerini görebilmelidir. Eğer bu konularda tatmin edici sonuçlar alınmışsa, bu durum müzakerenin anlaşma değil iletişim odaklı yürütüldüğünün göstergesidir

Uzlaştırma sonunda varılan anlaşma tarafların ihtiyaç ve iradelerini yansıtıyorsa ve bu bakımdan iyi kaleme alınmışsa, failin davranışlarını yönlendirmede belirleyici olur ve bu da onarıma süreç sonlandıktan sonra dahi katkı sağlar. Bununla birlikte, bazı uzlaştırma müzakerelerinde tarafların arasında kurulan diyalog, yazılı bir anlaşma yapılmaksızın da ihtiyaçlarını karşılayabilir.

Uzlaştırma bir muhakeme süreci değil, tarafların müşterek yararlarının araştırılması için gerçekleştirilen bir görüşme zeminedir.

B) UZLAŞTIRMADA GİDERİLEBİLECEK ZARARLAR

Uzlaştırma süreci sonunda uzlaşmaya varılması hâlinde zararın giderilmesi söz konusudur. Zarar, bir eksilmeyi ifade etmektedir. Ceza hukukunda yer verilen suç

tipleriyle korunması amaçlanan ise aslında hukukî yararadır. Hukukî yarar kavramı zarar kavramından daha geniş bir anlama sahiptir. Hukukî yarar kavramının kapsamına sadece zarar değil, aynı zamanda zarar tehlikesi de dâhildir. Bu anlamda edim de *"failin, eylemi ile sebebiyet verdiği maddi/veya manevi zararını gidermesini"* ifade etmektedir.

Uzlaştırma sürecinde tarafların zararın miktarı konusunda serbest olarak anlaşabileceği gibi hiçbir maddî edim üzerinde de konuşmayabilirler. Kanun ve Yönetmelikte zararın tazmin yöntemi konusunda bir sınırlama yoktur. Maddî zararın maddî tazmin yöntemleriyle giderilmesi ve manevî zararın da manevî yöntemlerle giderilmesi şart olmadığından, maddî zararın manevî bir yöntemle veya manevî zararın maddî bir tazmin yöntemiyle giderilmesi mümkündür.

Manevî zararın ne şekilde giderileceği ise tarafların isteklerine göre değişebilir. Manevî zarar karşılığı bir miktar para (manevî tazminat) veya ekonomik değeri olan bir şeyin verilebileceği gibi, failin ekonomik değerle ölçülmeyen başka bir edimde bulunması da mümkündür. Bunun tipik örneği özür dileme, barışma konuşması yapma, özür yazısı yayınlama, hayır amaçlı bir kuruma bir miktar paranın bağışlanması gibi manevî veya maddî edimlerle manevî zararın giderilmesidir. Uzlaştırmanın amacı, tarafların iletişim kurmasına dayalı olarak tatmin olması olduğundan, maddî zararın manevî tatmin ile giderimi de mümkündür. Nitekim, Yönetmeliğin 33, 1/e maddesi uyarınca mağdur veya suçtan zarar görenden özür dilenmesi, her iki zarar türü bakımından geçerli bir tazmin yöntemidir.

C) ZARARIN GİDERİLMESİNE YÖNELİK EDİMLER

1. Edim Kavramı

Edim, CMK veya Yönetmelikte tanımlanmamıştır. Edim kavramı, alacaklının

borçludan isteyebileceği ve borçlunun da yapmak zorunda olduğu davranış, ivaz olarak tanımlanır. Borç ilişkisini kuran temel sebepler kanun, sözleşme, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmedir. Suç işlenmesi nedeniyle mağdur ile fail arasında kurulan borç ilişkisi, haksız fiilden doğan borç ilişkisidir. Haksız Fiillerden Doğan Borç İlişkilerinde sorumluluğu düzenleyen TBK m. 49 hükmü şu şekildedir:

Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür. Borç ilişkisinin borçlu tarafı, alacaklı tarafa, borcun konusu olan edimi ifa etmekle yükümlü olduğundan edim terimi, borçlunun ifa ile yükümlü olduğu bir davranış biçimini ifade eder. Edim borcun konusu olduğundan, haksız fiil hukukunda fiiliyle başkasına zarar veren kişinin edimi, verdiği zarar bedelini ödemek veya eski hale getirmek gibi ifa yöntemlerinden oluşur. Edimin mutlaka maddî ve ekonomik karşılığı bulunması gerekmez; alacaklıya manevî yönden yarar sağlayan ifalar da edim kavramına dâhildir.

Yapma veya yapmama edimlerinde, borçlunun alacaklıya karşı borçlanmış olduğu şey, edim eylemidir. Borçlu edimini tam ve ayıpsız olarak yerine getirirse, borcunu ifa etmiş ve böylece borç ilişkisini sona erdirmiş olur. Şüphelinin, kırmış olduğu mağdurun otomobilinin camını yaptırmayı taahhüt etmesi buna örnek verilebilir. Verme edimlerinde ise, edim sonucu öne çıkar ve borçlu edimin sonucunu borçlanır. Örneğin, şüphelinin, hırsızlık suçunun konusu olan bisikleti mağdura iade etmesinde durum böyledir.

Edim çoğunlukla alacaklı yararına bir davranış olmasına rağmen üçüncü bir kişi yararına da olabilir. Örneğin, şüphelinin hayır amaçlı bir kuruma para bağışlaması mümkündür.

Kanunda edimin konusu üzerinde herhangi bir sınırlama yoktur. Hukuka ve ahlaka aykırı bulunmamak koşuluyla her türlü maddî ve manevî edim ifanın konusunu oluşturabilir. Edimin sınırını hukuk ve ahlaka uygunluk çizmektedir. Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüz olup (TBK m. 27), bu tür edimlerin ifası istenemez.

2. Edim Türleri

1) Olumlu veya Olumsuz Edimler

Borçlunun belirli bir icrai davranışta bulunmasının gerekli bulunduğu edimler olumlu edimdir. Borçlunun belirli bir davranıştan kaçınmasının zorunlu olduğu edim ise olumsuz edimdir. Örneğin, şüphelinin apartman dairesinde gürültü yapmamayı taahhüt etmesi olumsuz (yapmama-katlanma) edimidir.

2) Âni, Sürekli veya Dönemli Edimler

Edimin konusunu oluşturan davranışın bir defada yapıp borcun sona erdirilmesini sağlayan edim *ani edim*dir. Borcun süregelen birden fazla davranışlarla ifa edilmesi halinde *sürekli edim*den söz edilir. Borcun tamamının bir defada (def'aten) ödenmesi, ani edimdir. Borcun kişinin hayatı veya belirli bir dönemi boyunca irat şeklinde ödenmesi ise sürekli edime örnektir.

Edimin belirli sayıdaki ve belirli sürelerle yenilenen davranışlarla ifa edilmesine *dönemli edim* veya aralıklı edim denilir. Örneğin, borcun taksitler halinde ödenmesi bu şekildedir.

3) Şahsî veya Maddî Edimler

Edimin konusunun bir şahsî davranış biçiminde gerçekleşmesine şahsî edim denilir. Örneğin, failin bizzat çalışıp mağdurun yıkılan bahçe duvarını onarması şahsî edim şeklinde ifadılır. Bahçe duvarının onarım bedelinin para veya ekonomik değeri olan bir mal ile ödenmesi ise maddî edim sayılır.

4) Verme, Yapma, Yapmama Edimleri

Yapma borcunda edimin konusu, alacaklı yararına bir hizmetin, işin, eserin yapılmasıdır. Yapma ediminin kararlaştırıldığı bir sözleşmede, borçlu belli bir şeyi vermeyi yahut fiilen belli bir işi yapmayı borçlanmıştır. Mağdura verilen zarar, fail tarafından aynen ifa yoluyla yerine getirilebilir. Örneğin, kaporta ustası olan bir fail, maddî hasarlı trafik kazası nedeniyle mağdurun otomobiline vermiş olduğu hasarı tamir edebilir. Yapmama edimi, alacaklı yararına bir davranıştan kaçınmak, bir işi yapmamak veya yapılan davranışa katlanmak şeklinde ifa edilir. Verme borcunda ise edimin konusu, maddî bir şeyin alacaklıya verilmesinden ibarettir.

Ç) UZLAŞMAYA KONU EDİMİN HUKUKA VE AHLÂKA AYKIRI OLMAMASI

Tarafların üzerinde anlaştıkları herhangi bir edim uzlaştırmanın konusunu oluşturabilir. Taraflar, uzlaştırma müzakereleri sonunda, Yönetmelikte sayılan edim çeşitlerinden biri veya birkaçı üzerinde anlaşmaya varabilecekleri gibi, bunların dışında da hukuka uygun bir edim kararlaştırabilirler. Yönetmelik, anlaşmanın konusunu belirli bir edimin yerine getirilmesi ile sınırlanmış, taraflara esnek davranabilme olanağı tanımıştır. Bu bağlamda, uzlaştırma anlaşmasının konusunu oluşturan edimler çok çeşitli olabilir. Uzlaştırma müzakerelerinin sonunda elde edilen anlaşmanın en önemli

amacının taraflar arasındaki ilişkinin onarılması olduğu hatırlanarak edimler belirlenmelidir.

Önemli olan, kararlaştırılan ve uzlaştırma raporuna yazılan edimin makul, hukuka, ahlâka ve ölçülülük ilkesine uygun olması, ifasının imkânsız olmamasıdır. Edim, kanunun emredici kurallarına, genel ahlâka, kamu düzenine ve kişilik haklarına uygun olmalıdır. Örneğin, failin belli süreyle kumar oynamayı, evlenmemeyi veya kendisine mağdur tarafından tokat atılması taahhüdünü içeren edim, kişilik haklarına aykırı olduğundan geçersizdir. Edim belirlenirken, Cumhuriyet savcısı veya mahkemece uzlaştırma raporu veya uzlaşma belgesindeki edimin denetleneceği ve hukuka ve ahlaka uygun bulunmaması hâlinde raporun onaylanmayabileceği dikkate alınmalıdır.

Edimin uzlaştırma raporu tanzim edildiğinde belirli veya belirlenebilir olmalıdır. Edimin icra edilebileceği dikkate alınarak, içeriği somut veya ifa edileceği tarihte yer ve konu itibarıyla nesnel olarak belirlenebilir durumda olmalıdır. Edimin ne zaman ve nasıl yerine getirileceği sadece taraflar açısından değil, üçüncü bir kişi tarafından da belirli veya belirlenebilir olmalıdır. Edimin para olarak ödenecekse miktarı, ödeme zamanı ve yeri kesin olarak belirlenmiş olmalıdır. Edim emtia olarak belirlenmişse, markası, modeli, cinsi vs. kesin, tereddüte yer bırakmayacak ve herkesin aynı şeyi anlayacağı şekilde belirlenmiş olmalıdır. Daha sonra taraflar arasında yaşanabilecek muhtemel sorunların yaşanmaması için önemli edimin belirli ve anlaşılır olması önemlidir.

E) Uzlaşmaya Konu Olabilecek Edim Türleri

Uzlaştırma, işlenen bir suçtan zarar gören mağdurun veya hakkı ihlal edilen gerçek veya tüzel kişinin, failden zararının gideril-

mesini istemesi ve iki tarafın özgür iradele-riyle üzerinde anlaştıkları giderim biçiminin ifa edilmesiyle uyuşmazlığın sona erdirilmesi prensibine dayanmaktadır. Bu nedenle, uzlaşmada edimin konusu, fiil ile verilen zarardır. Fiilin işlenmesi sonucunda verilen zararın maddî veya manevî zarar olmasına göre edimin konusu değişebileceği gibi, tarafların anlaşacakları herhangi bir ifa yöntemi de edim olarak kararlaştırılabilir. Edim olmaksızın da tarafların anlaşması mümkündür (CMUY m. 33/2).

Uzlaştırma süreci sonunda varılan anlaşma ile taraflarca bir yahut birden çok edimin ifasının kararlaştırılması hâlinde önemli olan, edimin onarıcı adalet anlayışına hizmet edebilecek nitelikte olmasıdır. Çünkü uzlaştırmanın amacı, fail ve mağdurun birlikte hareket ederek, suçu ve yarattığı sonuçları anlayıp, değerlendirerek ortaya çıkan zararın telafisini birlikte planlamaları olanağını sağlamaktır.

Ceza Muhakemesi Kanununun 253. maddesinde, fail ve mağdurun nasıl uzlaşmaya varabileceği belirtilmemiştir. Fail ve mağdur, suçtan ortaya çıkan maddî veya manevî zararın kısmen veya tamamen giderilmesi şartıyla bir anlaşmaya varabilir; fakat uzlaşmaya varılması için mağdura sadece bir miktar para ödenmesi şart değildir. Maddî tazmin bazen mağdurun her yönden onarılması için yeterli olmayabilir ve özellikle manevî ihtiyaçlarına cevap vermeyebilir. Bu sebeple, taraflar arasında hukuka ve ahlaka uygun olmak kaydıyla, Yönetmelikte belirtilen edimler veya bunların dışında başkaca edimler de belirlenebilir. Örneğin fail, mağdura bir miktar para ödeyebileceği gibi, eski hâlin iadesi yoluyla zararın aynen tazmini, mağdurun yanında ücretsiz çalışmak, hayır amaçlı kuruluşlara bağış yapmak gibi diğer maddî hizmetlerde bulunarak, mağdurdan özür dileyerek, özellikle hayır

amaçlı kuruluşlarda olmak üzere sosyal bir kuruluşta gönüllü çalışarak, bir kamu hizmetinin görülmesine katılarak veya topluma faydalı bir birey olmasını sağlayacak bir iyileştirme ve eğitim programına katılmak gibi diğer bazı yükümlülükler altına girecek de mağdurun zararını giderebilir. Fail tarafından mağdurun belirli bir süre istihdam edilmesi, uyuşmazlıkla bağlantılı olan bazı yerlere girmekten failin men edilmesi, kitap okuma, kirletilen yerlerin temizlenmesi, zarar verilen eşyanın tamir edilmesi, mağdurun kendisine veya üçüncü bir kişiye işlerinde yardım etmesi, uzlaşmanın konusunu oluşturabilecek edimlere örnek olarak verilebilir.

Çocukların taraf olduğu uzlaştırmalarda, çocuğun, mağdurun zararını mutlaka bir miktar para ödeyerek gidermesi amaca uygun olmadığı gibi, çoğu zaman mümkün de değildir. Çocuklar tarafından işlenen suçlarda uzlaştırmanın, çocuğu topluma kazandırma ve çocuğa çatışma çözme eğitimi vermede kullanılacak bir yol olma işlevi daha açık görülmektedir.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda hükmün açıklanmasının geri bırakılabilmesi için itiraz konusu kurullarla öngörülen şartlardan birisi de 'suçtan doğan zararın giderilmesidir. Ancak, bu şart mutlak bir şart olmayıp, suça sürüklenen çocuğun ve ailesinin maddî ve ekonomik durumu elverdiği takdirde uygulanacak bir kuraldır. Çocuğun veya ailesinin maddî ve ekonomik durumu elverişli olmadığı takdirde zararın giderilmesi ve tazmin yükümlülüğünün yerine getirilmesi şartı aranmayacaktır.

Ceza Muhakemesi Uzlaşma Yönetmeliğinin 33. maddesinde edimin konusu ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Yönetmelik hükmüne göre; Taraflar uzlaştırma sonunda belli bir edimin yerine getirilmesi hususunda anlaşmaya vardıkları takdirde aşağıdaki edimler-

den bir ya da birkaçını veya bunların dışında belirlenen hukuka ve ahlaka uygun başka bir edimi kararlaştırabilirler:

a) Fiilden kaynaklanan maddî veya manevî zararın tamamen yahut kısmen tazmin edilmesi veya eski hâle getirilmesi,

b) Mağdurun veya suçtan zarar görenin haklarına halef olan üçüncü kişi yahut kişilerin maddî veya manevî zararlarının tamamen veya kısmen tazmin edilmesi yahut eski hâle getirilmesi,

c) Bir kamu kurumu veya kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluş ile yardıma muhtaç kişi yahut kişilere bağış yapmak gibi edimlerde bulunulması,

ç) Mağdur, suçtan zarar gören, bunların gösterecekleri üçüncü şahıs veya bir kamu kurumu yahut kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluşun belirli hizmetlerinin geçici süreyle yerine getirilmesi,

d) Toplumla faydalı birey olmayı sağlayacak bir programa katılımın sağlanması,

e) Mağdurdan veya suçtan zarar görenden özür dilenmesi.

CMUY'nin 33. maddesine göre belirlenen yukarıda maddeler halinde yer alan uzlaştırmaya konu edim türleri aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

I- Mağdurun Fiilden Kaynaklanan Maddî veya Manevî Zararının Tamamen yahut Kısmen Tazmin Edilmesi

Fiilden kaynaklanan zararın maddî veya manevî zarar biçiminde gerçekleşmesi olanaklıdır. Mala karşı işlenen suçlarda ortaya çıkan zarar maddî nitelikte, şahsa karşı işlenen suçlarda ise daha çok manevî nitelikte oluşmaktadır. Her iki tür zararın da para ödenmesi veya ekonomik değeri olan bir malın teslimi suretiyle karşılanması müm-

kündür. Uygulamada en çok tercih edilen ifa yöntemi, zararın karşılığı olan bir miktar paranın mağdura ödenmesidir. Ödemenin bir defada yapılması veya taksitle bağlanması mümkündür.

Mala karşı işlenen suçlarda verme borcu doğuran edimler ön plâna çıkmakta ve mağdur nezdinde kabul görmekteyken, şahsa karşı suçlarda yapma veya yapmama şeklindeki edimlerin daha fazla tercih edildiği gözlenmektedir. Örneğin, hırsızlık suçlarında çoğu kez failin çalınan malların mağdura aynen iadesi yahut karşılığının nakden tazmini edim olarak kararlaştırılmakta, hakaret suçlarında failin mağdurdan özür dilenmesi veya failin mağdura bundan böyle saygısız davranışlardan kaçınmaya söz vermesi gibi edimler kararlaştırılmaktadır.

Zarara oranla fahiş bir bedelin kararlaştırılmış bulunması hâlinde, uzlaştırmamanın özgür iradeye dayanıp dayanmadığı ve hukuka uygun olup olmadığının gözden geçirilmesi gerekir (CMK m. 253/17).

Edimin, bir defada, taksitle veya irat şeklinde ödenmesi mümkündür. Tazminat yurt parası veya yabancı para cinsinden de kararlaştırılabilir. Edim taksitle bağlanmışsa, uzlaşma raporunda taksit miktarları ile taksit aralıklarının kaç gün, hafta veya ay olduğunun ve ödeme günlerinin hangi tarih olacağı açıkça belirtilmelidir.

Edimin, sürekli bir gelir ödenmesi biçiminde ifa edilmesi halinde irat şeklinde tazminden söz edilir. İrat şeklindeki tazmin yönteminde mağdurun hayatı boyu veya yaşamının belirli bir dönemi boyunca belirli aralıklarla ödeme yapılması kararlaştırılır. Örneğin, mağdurun öğrencilik yaşamı boyunca veya ölüncüye kadar aylık bir miktar para ödenmesi kararlaştırılabilir.

II- Mağdurun veya Suçtan Zarar Görenin Haklarına Halef Olan Üçüncü Kişilerin Maddî veya Manevî Zararının Tamamen yahut Kısmen Tazmin Edilmesi Fail, mağdur veya suçtan zarar görenin haklarına halef olan üçüncü kişilerin maddî veya manevî zararını tamamen yahut kısmen tazmin ederek de edimini ifa edebilir. Uzlaştırma Yönetmeliğinin 33. maddesinin (b) bendinde ifade edilen, “mağdurun veya suçtan zarar görenin haklarına halef olan üçüncü kişi yahut kişiler”, genellikle sigorta şirketleri olacaktır. Zarar sigortalarında sigorta tazminatını ödeyen sigortacı, sigortalıya halef olur ve sigortalının zarardan sorumlu olan kişiye karşı sahip olduğu dava ve talep haklarını kazanır (TTK m. 1472; 1481). Böylece sigortacı, sigortalının dava edebileceği her şahsı dava edebilir.

III- Mağdurun veya Suçtan Zarar Görenin Kendisinin yahut Haklarına Halef Olan Üçüncü Kişilerin Maddî veya Manevî Zararlarının Eski Hâle Getirilmesi Maddi zararı giderim yöntemlerinden biri olan eski hâle getirmede, eşyada meydana gelen bozulma, yıpranma gibi eşyanın değerini azaltan fiillerin etkisinin giderilmesi amaçlanır. Kural olarak, eksilmeler giderilmiş ve eski hale dönülmüş ise artık bir zararın bulunmadığı kabul edilir.

Haksız fiil sonucu meydana gelen zarar her zaman bir mal veya eşyada fizikî bir bozulma veya eksilme şeklinde olmayacağı gibi, eski hale getirme de her zaman mal ve eşyadaki fizikî bozulmanın eski hale getirilmesi şeklinde de gerçekleşmeyebilir. Örneğin, yanıltıcı beyanlarla bir ürün hakkında tüketicilerin zihninde yanlış bir kanaat uyandırılması, bir ürünün başka bir ürünle karıştırılmasına neden olacak etiket, isim ve logo kullanılması, haksız fiile maruz kalan ürünün marka değerinde bir azalmaya ve tüketicilerin olumsuz etkilenmeleri nedeniyle haksız fiile maruz kalan ürün sahibinin zarara

uğramasına neden olabilir. Bu gibi hâllerde haksız fiilin etkilerinin ortadan kaldırılması ve meydana gelen zararın giderilebilmesi için, maddi ve manevi tazminat ve taklit ürünlerin toplatılması yetmeyebilir. Ayrıca, yanında yanıltıcı beyanların düzeltilmesi de gerekebilir. Örneğin TTK m. 56, 1/c’de haksız fiil (rekabet) nedeniyle zarara uğrayanın, haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, haksız rekabet yanlış veya yanıltıcı beyanlarla yapılmışsa bu beyanların düzeltilmesini ve tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise, haksız rekabetin işlenmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını isteyebileceği belirtilmektedir. Buna imkân tanıyan davaya da eski hâle getirme davası denilir.

IV- Bir Kamu Kurumu veya Kamu Yararına Hizmet Veren Özel Bir Kuruluş ile Yardıma Muhtaç Kişi yahut Kişilere Bağış Yaparak Zararın Tazmini CMK m. 253’te, mutlaka suçtan zarar görene edimin ifa edileceğine dair bir hüküm bulunmamakta, yalnızca edimin yerine getirilmesinden söz edilmektedir. (CMK m. 253/19). Üzerinde uzlaşılan edimin mağdur veya suçtan zarar görene ifa edilmesi mümkün olduğu gibi, başka bir kişi veya kişilere ifa edilmesi mümkündür. Uzlaştırmada mağdur, failden kendi lehine bir edim ifasını istemek yerine, failin suça konu eyleminin yarattığı sonuçlardan samimi pişmanlık duyması ve sosyal bir sorumluluk üstlenmesini tercih edebilir. Onarıcı adalet anlayışı, mağdurların ihtiyaçlarının karşılanmasını amaçladığı gibi, failerin suç teşkil eden fiillerinin sorumluluklarını üstlenmelerini de amaçlar. Bu tür edimlerde mağdurun ihtiyaç ve beklentisi, failin topluma bir yarar sağlamasıdır. Bu tür sosyal edimlerle faille, hatalarını düzeltme ve sorumluluk alma fırsatı verilerek, failin güçlenmesi sağlandığı gibi toplumdan dışlanması da önlenmiş olur.

Bağış yapılacak kişi veya kişiler üzerinde tarafların uzlaşması ve uzlaştırma raporunda bu kişilerin isimlerinin belirtilmesi gerekir. Yine bazı kurumların bağış kabul etmesinin yasak olduğu da gözetilerek, eğer bir kuruma bağış yapılacak ise bu durumun açıklığa kavuşturulması yararlı olur. Bağışın bir miktar para şeklinde yapılması da zorunlu olmayıp, belirli bir taşınır, aşınmaz veya kullanım hakkı gibi bir değer verilmesi yoluyla yapılması da mümkündür.

Yönetmelikte, bir kamu kurumu veya kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluş ile yardıma muhtaç kişi yahut kişilere bağış yapılmasına imkân tanınmıştır. Taraflar, yoksul, geçinmeleri için başkalarının yardımına ihtiyaç duyan kişilere bağış yapabilir. Bağış yapılan kişinin gerçekten yardıma muhtaç olup olmadığı konusunda da failin bir sorumluluğu yoktur. Çünkü taraflar edimi özgür iradeleri ile belirlemişler ve bağış yapılacak kişiyi de serbestçe kararlaştırmışlardır.

Uzlaştırma raporunda, üçüncü kişi veya kişilere bağışlanacak para miktarı veya eşyanın niteliği ile tarihi yer almalıdır. Bu açıklama, edimin ifa edilip edilmediğinin tespiti ve ondan sonra yapılacak işlemler bakımından önem taşır. Burada bağış olarak adlandırılan bir edim vardır. Çünkü failin yapıp yapmamakta özgür olduğu bir bağış söz konusu olmayıp, varılan anlaşma uyarınca yapılması zorunlu bir bağış, yani bir edim vardır. Bu edimin ifa edilmemesi halinde de CMK m. 253/19 uyarınca işlem yapılır. Bir kamu kurumu veya kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluş ile yardıma muhtaç kişi yahut kişilere bağış yapılması ediminin ifasının imkânsız olmaması ve ifa edilebilmesi için, uzlaştırma tutanağı düzenlenmeden önce, edimin ifa edileceği kişi veya kurumlarla görüşülerek, bu kişi veya kurumların bağış kabul edip etmeyecekleri hususunun tespiti

gerekir. Aksi halde uzlaştırma raporundaki edim ifa edilemeyebilir ve bu da uzlaştırmanın başarısızlık ile sonuçlanmasına yol açabilir.

V- Mağdur, Suçtan Zarar Gören, Bunların Gösterecekleri Üçüncü Şahıs veya Bir Kamu Kurumu yahut Kamu Yararına Hizmet Veren Özel Bir Kuruluşun Belirli Hizmetlerinin Geçici Süreyle Yerine Getirilmesi Yoluyla Zararın Tazmini

CMK'da edimin ifa şekli hususunda sınırlayıcı bir ifade yer almadığından, edimin belirli hizmetlerinin geçici süreyle yerine getirilmesi yoluyla ifa edilmesi mümkündür. Yalnızca suçtan zarar gören veya mağdurun yararına değil, onların gösterecekleri üçüncü şahıs veya bir kamu kurumu yahut kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluşun yararına da belli bir hizmetin yerine getirilmesi mümkündür (CMUY m. 33/1-ç).

Bağış yaparak zararın tazmininden farklı olarak bu edimden akdi veya aynı bir bağış yapılmamakta, mağdur veya suçtan zarar gören kişi dışında üçüncü bir kişi veya kuruma bizzat fail tarafından hizmet verilmektedir. Bağış yaparak zararın tazmininden diğer bir fark ise, edimin kime karşı yerine getirileceği noktasındadır. Mağdura bağış yapılamazken, bu maddede belirtilen edim konusu hizmet mağdur ve suçtan zarar görene veya bunların gösterecekleri üçüncü şahsa, bir kamu kurumuna yahut kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluşa verilir.

Bilhassa para ödeme gücü bulunmayan failer bakımından uzlaştırma hükümlerinin başarıyla uygulanabilmesi ve onarıcı adaletin amacına hizmet edebilmesi için, edimin bir hizmet ifası yöntemiyle yerine getirilmesi büyük yarar taşımaktadır.

Bu edim şekli genelde mala zarar verme suçlarında uygundur. Örneğin, mağdurun

zarar gören duvarının tamiri, boyanması, bahçe bakımının belli süreyle yapılması gibi hizmetler yapılabilir. Buna karşılık bazı suçlarda bu şekilde bir edimin belirlenmesi her zaman amaca uygun olmayabilir. Örneğin, kasten yaralama, hakaret ve benzeri kişiye yönelik suçlarda failin, mağdur veya suçtan zarar görenin belirli bir hizmetinde çalışması mağdur bakımından suçun yarattığı olumsuz etkilerin canlanması sonucunu doğurabilir. Ayrıca, edimin bu şekilde ifa edilmesi, mağdur bakımından uğramış olduğu maddi ve manevi zararın giderilmesinden öte şahsî intikam duygularını tatmin aracı da olmalıdır. Bazı hâllerde edimin bu şekilde ifa edilmesi yeni sorunlara da neden olabilir. Bu sebeple, uzlaştırmacı özellikle kasten yaralama veya hakaret gibi manevî zarara neden olan suçlar bakımından, mağdurun veya suçtan zarar görenin bir hizmetini yapma şeklinde bir edim belirlerken dikkatli hareket etmeli, taraflara başka yöntemlerle edimin ifa edilebileceğini hatırlatmalıdır.

Bir kamu kurumu veya kamu yararına hizmet veren özel bir kuruluş yararına da belli bir hizmetin yerine getirilmesi suretiyle de hizmet edimi ifa edilebilir. Uzlaştırmacının başarı ile sonuçlanabilmesi için bu durumda, uzlaştırmacının, yararına hizmet yapılması düşünülen kamu kurumu veya kuruluşları ile kamu yararına çalışan özel kurum yetkilileri ile görüşülerek hizmet almak isteyip istemediklerinin tespit etmesi uygun olur. Aksi hâlde uzlaştırma girişimi başarısızlıkla sonuçlanabilir. Kamu kurum veya kuruluşları ile kamu yararına hizmet veren kuruluşların, geçici de olsa kendileri yararına hizmet yapmak isteyen kişilerin taleplerini yerine getirme mecburiyeti yoktur. Belirli hizmetlerinin geçici süreyle yerine getirilmesi yoluyla zararın tazmini, sürekli değil geçici olarak yerine getirilmesi gereken bir edimdir. Hizmetin yerine getirilmesi belirli bir zaman dilimine veya sayıya bağlanabilir. Örneğin, bu edim

01.11.2017–10.11.2017 tarihleri arasında her gün sabah saat 09.00 dan 12.30'a kadar, belirlenmiş bir okulun bahçesinin temizlenmesi veya 2017-2018 öğretim yılı içinde, belirlenmiş bir okulun bahçesinin 2 ay içinde 10 defa süpürülmesi şeklinde olabilir.

VI- Topluma Faydalı Birey Olmayı Sağlayacak Bir Programa Katılarak Zararın Tazmini

Failin, kendisini topluma kazandırabilmesi amacıyla, bizzat toplum hizmetinde çalışma ve topluma faydalı birey olmasını sağlayacak toplum yararına hizmet eden programlara katılma şeklindeki edimleri kabul etmesi mümkündür. Kanunda ve yönetmelikte bu programlardan ne anlaşılması gerektiğine dair bir açıklık yok ise de, okuma yazma bilmeyen failin okuma yazma kursuna devam etmesi, alkol ve benzeri maddelerin etkisiyle işlenen suçlar bakımından bir iyileştirme programına katılması, taksirle işlenen bazı suçlarda, örneğin, dikkatsiz şekilde araç kullanarak yaralanmalı trafik kazasına sebebiyet veren failin bir sürücü kursuna devam etmesi, özellikle çocuk suçlular bakımından meslek ve sanat edinmelerini sağlamak amacıyla bir eğitim kurumuna devam etmesi şeklindeki programlar bu edime örnek olarak gösterilebilir. Topluma faydalı birey olmayı sağlayacak programlara katılmak belli bir ücreti gerektirebilir. Ödeme gücü bulunan failer bakımından bu programlara katılmak sorun teşkil etmez ise de, ödeme gücü bulunmayan kişiler ve özellikle çocuk failer bakımından bu edimin yerine getirilmesi güç görünmektedir. Bu gibi programlar kişilerin meslek ve sorumluluk sahibi bir vatandaş olmasına ve dolayısıyla suçun önlenmesine katkıda bulunacağından, sosyal devlet ve hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak ödeme gücü bulunmayan failerin ve özellikle de çocukların bu tür programlara katılma ücretinin devlet tarafından karşı-

lanması uygun olacaktır. Bu tür bir edim belirlenmeden önce, edimin ifa edilmesi ne elverişli kurum ve kuruluşların bulunup bulunmadığı, failin bu programlara katılma imkânının mevcut olup olmadığı araştırılmalıdır. Hizmet ediminde olduğu gibi bu edimin yerine getirilip getirilmediği de takip edilmelidir.

VII- Mağdur veya Suçtan Zarar Görenden Özür Dilenmesi Yoluyla Zararın Tazmini

Özür dileme şeklindeki edimlerde fail, mağdura verdiği zarar ve işlediği haksızlıktan doğan sorumluluğu üstlenerek, pişmanlık ve utanma duyduğunu mağdura ifade eder ve ileride bir daha aynı hatayı tekrarlamayacağını söyleyerek yaptığı yanlıştan ötürü bağışlanmasını ister.

Maddî zarara neden olan suçlar bakımından, tarafların anlaşması koşuluyla özür dilemek suretiyle bu edimin yerine getirilmesi mümkün ise de, özür daha ziyade hakaret gibi manevi bir zarara neden olan suçlarda uygulanma yeteneğine sahiptir ve maddî bir edimden daha çok mağdurun tatmin edilmesini sağlamaya elverişlidir. Mağdur veya suçtan zarar görenden özür dilenmesi, birçok ceza uzlaştırmada yararlı olabilecek ve mağdurun tatmin olmasını sağlayabilecek bir seçenek olup, sosyal gerçekliğe de uygundur. Mevzuatta, özür dileme biçimindeki giderim şekillerine rastlamak mümkündür. Örneğin, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun, “Uyarı, Para Cezası, Durdurma ve İptal” başlıklı 33. maddesinde özür dileme, yaptırımlar arasında özel olarak sayılmıştır. Buna göre Üst Kurul, öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeyen, izin şartlarını ihlal eden, yayın ilkelerine ve bu Kanunda belirtilen diğer esaslara aykırı yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarını uyarır veya aynı yayın kuşağında açık şekilde özür dilemesini

ister. Bu talebe uyulmaması veya aykırılığın tekrarı hâlinde ihlâlê konu olan programın yayını, bir ilâ oniki kez arasında durdurulur.

Özür dilemenin mutlaka “özür diliyorum” şeklinde ifade edilmesi gerekli değildir. “Yanlış yaptım, beni bağışlamanızı istiyorum”, “kusurlu olduğumu kabul ediyorum, bir daha böyle bir şey yapmayacağım, beni hoşgörün” ve benzeri şekildeki pişmanlığını dile getiren sözlerle özrün ifade edilmesinin mümkün olduğu gibi özür mektubu gibi yollarla ifade edilmesi de mümkündür. Özür, ancak failin şahsen yerine getirebileceği bir edim olduğundan, başkasının fail adına özür dilemesi bu edimin konusu olamaz. Özrün mutlaka sözlü olarak dilenmesi gerekli değildir, yazılı olarak da özür dilenebilir. Ancak, ileride bir sorunla karşılaşmamak için özrün ne şekilde ve hangi sözcüklerle ifade dilediğinin uzlaştırma raporunda yazılmasında yarar vardır. Eğer uzlaşma görüşmeleri sırasında özür dilenmiş ise, edim yerine getirilmiş demektir. Uzlaştırma raporunda edimin özür dileme şeklinde yerine getirildiği yazılıp rapor uzlaştırma bürosuna sunulmalıdır.

Bazen de özür dilenmesi bir edim olarak uzlaştırma raporunda yer alabilir ve bu özür dilenmesi sonraki bir tarihe bırakılabilir. Özellikle basın yoluyla yapılan hakaretlerde özrün aynı şekilde yapılması kararlaştırılan hâllerde veya işyeri gibi bir topluluk önünde yapılan hakaretlerde özrün de bir topluluk önünde yapılması kararlaştırılan durumlarda özür dilenmesinin sonraya bırakılması mümkündür. İşte bu gibi durumlarda özür dilenmesi suretiyle edimin ifa edilmesi üzerine, Cumhuriyet savcısı uzlaştırma hükümlerine göre kamu davası açılmasına yer olmadığına, hâkim de kamu davasının düşmesine karar verir. Uzlaştırmacının görevi, uzlaştırma raporunun düzenlenerek büroya sunmakla sona ereceğinden, konusu maddî bir edim olmayan diğer edimlerde olduğu

gibi bu edimin yerine getirilip getirilmediği veya uzlaştırma raporuna uygun bir şekilde ifa edilip edilmediği de uzlaştırma bürosunca tespit edilmelidir.

E) EDİMİN FAİL YARARINA ÜÇÜNCÜ KİŞİ TARAFINDAN YERİNE GETİRİLMESİ

Tarafların uzlaştırma müzakereleri sonunda vardıkları anlaşmanın konusunu oluşturan edim veya edimler, failce şahsen ifası zorunlu olan nitelikte değilse ve açıkça yasaklanmamışsa, fail yararına üçüncü bir kişi tarafından da yerine getirilebilir. Ancak, edim şahsî bir edim olup bunun bizzat fail tarafından yerine getirilmesi gerekiyor veya ortada maddî bir edim söz konusu olup da bu edimin fail yararına üçüncü bir kişi tarafından yerine getirilmesi açıkça yasaklanmış ise, artık o edimin fail üçüncü bir kişi tarafından yerine getirilmesi mümkün değildir. Örneğin, failin mağdurdan özür dilemesi bizzat yapılması gereken bir edim olup, başka bir kimsenin fail yararına mağdurdan özür dilemesi hâlinde edim yerine getirilmemiş olur.

Üzerinde anlaşmaya varılan edim maddî nitelikte ve bunun fail yararına üçüncü kişi tarafından yerine getirilmesi yasaklanmamışsa, edimin fail yararına üçüncü kişi tarafından yerine getirilmesi mümkündür. Mevzuatta, uzlaştırmaya konu edimin, fail yararına üçüncü kişi tarafından yerine getirilmesini yasaklayan bir hükme yer verilmiştir.

Özellikle maddî nitelikteki zararların telâfisi amacıyla taraflarca belirlenen para ediminin, ekonomik durumu müsait olmayan fail yararına failin yakınlarınca yerine getirilmesi mümkündür. Üçüncü kişi, taraflarca kararlaştırılan ve fail yararına üstlendiği edimi yerine getirmese, fail edimin yerine getirilmemesinin sonuçlarından sorumlu olur.

F) EDİMİN YERİNE GETİRİLMESİNİN TAKİBİ VE YERİNE GETİRİLMESİNİN SONUÇLARI

Soruşturma evresinde, edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, taksitide bağlanması veya süreklilik göstermesi sebebiyle şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verildiğinde, **edimin yerine getirilip getirilmediğinin takibi uzlaştırma bürosu tarafından yapılır** (CMUY m. 20/2). Kovuşturma evresinde bu görev **infaz savcılığına aittir**.

Taraflarca kararlaştırılan edimin yerine getirilmiş veya getirilmemiş olması, farklı hukukî sonuçlara bağlanmıştır. Bu nedenle, edimin yerine getirildiğinin belgelenmesi bilhassa fail bakımından önem taşır. Fail tarafından bizzat veya onun adına üçüncü bir kişi tarafından edimin yerine getirildiği, edimin niteliğine uygun düşecek bir belge ile örneğin tanzim edilecek bir ma buz, banka dekontu, âdi yazılı bir makbuzla belgelenmeli ve bu belge geciktirilmeksizin fail tarafından uzlaştırma bürosuna ibraz edilmeli yahut ibraz edilmesi sağlanmalıdır.

Uygulamada konusu para olan edimler, çoğunlukla uzlaşmanın sağlandığı an veya uzlaştırma raporunun tanzimi anında defaten ve elden ifa edilmektedir. Edimin defaten ifa edilmesi hâlinde, bu ifa uzlaştırma raporuna yazılacağından, artık edimin ifa edilmemesi söz konusu olmayacaktır.

Edimin yerine getirilmemesi, ancak edimin taksitide bağlanması, ileriki bir tarihe bırakılması veya süreklilik arz etmesi hallerinde söz konusu olacaktır. Ancak, kimi zaman konusu para veya para ile ölçülebilir bir şeyin verilmesi gibi edimler taraflarca vadeye veya taksitide bağlanmakta, aynı zamanda konusu bir şeyi yapma, yapmama, eski hale getirme, hizmet görme veya bir programa dâhil olmak gibi edimlerde olduğu gibi

edimin yerine getirilmesi ileri bir tarihe bir kılmakta ve zamana yayılmaktadır. Bu gibi durumlarda, uzlaşmanın sağlandığı veya uzlaştırma raporunun (uzlaşma belgesinin) tanzim edildiği tarihte edim henüz yerine getirilmemiş bulunmaktadır. Soruşturma evresinde kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verildikten sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi (şüpheli tarafından borçlanılan edimin süresinde, kısmen dahi ifa edilmemesi) hâlinde, hâlinde kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilen şüphelinin kasıtlı bir suç işlemiş olması aranmaksızın, kamu davası açılır (CMK m. 253/19; CMUY m. 20/4). Kovuşturma evresinde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildikten sonra uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi (sanık tarafından borçlanılan edimin süresinde, kısmen dahi ifa edilmemesi) hâlinde, mahkeme tarafından CMK m.231/11'deki şartlar aranmaksızın hüküm açıklanır (CMK m.254/2; CMUY m.27/4). Edimin yerine getirilmemesi halinde mağdurun veya suçtan zarar görenin artık zararın tazminini sağlamak için bir tazminat davası açamayacağını baştan bilerek hareket etmesi önemlidir. Edimin ifa edilmemesi hâlinde uzlaştırma raporu, İcra ve İflas Kanununun 38. maddesinde yazılı ilâm mahiyetini haiz belgelerden sayılır (CMK m.253/9; CMUY m.20/5; 27/5). Böylece uzlaştırma raporu veya uzlaştırma belgesi ilâmlı icraya konu olabilir ve edim alacaklısı (mağdur) ilâmlı icra yoluyla failden edim alacağını talep edebilir. Küçük adına kararlaştırılan edim, özür dilemek gibi küçüğün şahsen yerine getireceği bir edim değilse, kanunî temsilci tarafından yerine getirilmelidir. Tam ehliyet-sizler ile sınırlı ehliyet-sizlerin kendilerinin değil kanunî temsilcilerinin uzlaşmaya yetkili olduğu dikkate alındığında (TMK m. 16), uzlaştırma raporunda imzası olan kanunî temsilci edimi yerine getirilmez ise, bundan küçük veya kısıtlı sorumlu tutulacaktır. Çocuk, borçlarından ana ve babanın çocuk

malları üzerindeki haklarına bakılmaksızın kendi malvarlığı ile sorumludur (TMK m. 343/2). Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür (TMK m. 403). Ayırt etme gücüne sahip olan vesayet altındaki kişi, vasinin açık veya örtülü izni veya sonraki onamasıyla yükümlülük altına girebilir veya bir haktan vazgeçebilir (TMK m. 451/1).

Herhangi bir uyuşmazlığın tarafları olan mağdur ve fail, uyuşmazlığı gidermek amacıyla bir uzlaştırmacının gözetiminde ve sorumluluğunda bir araya gelerek uyuşmazlığı gidermeye ve ortak bir noktada uzlaşmaya çalışmaktadırlar. Buradaki ortak nokta mağdur ve failin uzlaşmasını sağlayan edim konusu olmaktadır. Tarafların anlaşmaya vardıkları edim, failin mağdurdan özür dilemesi olabileceği gibi, mağdurun uğradığı zararın tazmin edilmesi de olabilmektedir. Mağdurun kabul etmesi koşuluyla edimsiz uzlaşmak da mümkündür. Edim her ne olursa olsun mağdurun uzlaştırma sonrasında belirlenen edimden tatmin olarak ayrılması, (uğradığı zararın maddi yada manevi giderildiği duygusunu yaşamayı) failinde işlediği suçla bağlantı kurarak edimi ifa etmesi (ifa ettiği edimin işlediği suçun karşılığı olduğunu anlaması) gerekmektedir. Failin ve mağdurun özgür iradeleri ile bu şekilde sonuçlanan bir uzlaşma, toplumda onarıcı adalet anlayışının oluşmasına ve kabul görmesini sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Türk Ceza Kanunu

Ceza Muhakemeleri Uzlaşma Yönetmeliği

Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma El Kitabı-Alternatif Çözümler Daire Başkanlığı

Uzlaştırmada edim. Uzlaştırma el kitabı
Prof. Dr. Mustafa Serdar Özbek

Dr. Selman ÖZDEMİR

Konya Bölge İdare Mahkemesi Üyesi

MAHALLE MUHTARLARININ GÖREVDEN UZAKLAŞTIRILMASI

1. GİRİŞ

Memleketimizde; İl Özel İdaresi, Belediye ve Köy olmak üzere üç ana tür yer yönünden “mahallî idare” bulunmaktadır¹. Bu mahallî idareler arasında yer alan köy idaresinin başı olan kişinin sıfatına kanun koyucu “muhtar” ismini vermiştir². Dolayısıyla, köy idaresinin başı olan kişinin görev unvanı “muhtar”dır.

Fakat mevzuatımızda “muhtar” görev unvanlı bir başka makam daha bulunmaktadır ki; bu makamın temsil ettiği birim ise, “mahalle”dir.

Dolayısıyla, mevzuatımızda “köy muhtarı” ve “mahalle muhtarı” olmak üzere, iki adet muhtar unvanlı görev bulunmaktadır. Fakat bu unvanlardan birisini köyün temsilcisi, diğerini mahallenin temsilcisi kullanmaktadır.

Her bir muhtarlığın teşkilatlanmasının, tâbi oldukları mevzuatın, görevlerinin ve yetkilerinin farklı olmasına istinaden; köy muhtarlığını yürüten kişilerle mahalle muhtarlığını yürüten kişilerin görevden uzaklaştırılmasının esasları ve usûlleri de birbirinden farklılık arz etmektedir.

Uygulamada mahalle muhtarlarının görevden uzaklaştırılması durumu ile pek karşılaşılmamakta idi. Ancak, 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesini müteakiben mahalle muhtarlarının görevden uzaklaştırılmalarına dair işlemlerin sayısında bir artış olduğu gözlenmektedir.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve KHK’lerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile büyükşehir belediyesi statüsüne alınan ve büyükşehir belediyesi statüsünde olan illerde, köy tüzel kişilikleri kaldırılarak, bu köyler kanun ile ilçelerin birer mahallesine dönüşmüşlerdir.

Köylerin 6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüşmesinin sonucunda, “köy muhtarı” sıfatı ve unvanı ile göreve devam etmekte olan köy idarecilerinin, köy idarecilik görevleri sona ermiş, bu kişiler görevlerine “mahalle muhtarı” sıfatı ve unvanı ile devam etmeye başlamışlardır.

Her bir muhtarlığın teşkilatlanmasının, tâbi oldukları mevzuatın, görevlerinin ve yetkilerinin farklı olmasına istinaden; köy muhtarlığını yürüten kişilerle mahalle muhtarlığını yürüten kişilerin görevden uzaklaştırılmasının esasları ve usûlleri de birbirinden farklılık arz etmektedir.

1 Özdemir, s.115.

2 442 sayılı Köy Kanununun 10 uncu maddesi.

Ancak, şehrin (vilâyetin) tamamının bü-yükşehir statüsüne alınması ve o şehirdeki köylerin mahalleye dönüştürülmesi, o bölge-deki kırsal yaşamı sonlandırmamıştır.

Mahalleye dönüşen muhtarlıkların sı-nırları kapsamında tarımsal destekleme iş-lemeleri, arazi/tarla kiralama işlemleri, çiftçi kayıt belgelerinin tanzimi işlemleri, hazine taşınmazlarının yahut Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazların kullanımları devam etmektedir. Bu kullanımlar ve iş-lemeler dolayısıyla, mahalleye dönüşen muhtarlar tarafından bir kısım belgelere imzalar atılmakta, kamu kurum ve kuruluşlarına yö-nelik muhtelif beyanlarda bulunulmaktadır.

Söz konusu işlemler ve kullanımlar kap-samında köyden mahalleye dönüşen ma-hallelerin muhtarlarınca (bilerek yahut bil-meyerek) pek çok mevzuata aykırı işlemler yapılabilmekte, hatta suça konu tasarruflarda bulunulabilmektedir. Kimi zaman da, dün-yevî görüşlerin farklı olması hasebiyle, yahut kişisel hırslarla mahalle muhtarları ve muhtarların tasarrufları muhtelif kişilerce şikâyet edilebilmektedir.

Gerek suça konu tasarruf yapılmış olma-sı, gerekse muhataplarının hoşuna gitmeyen işler yapılması dolayısıyla 6360 sayılı Kanun sonrasında, özellikle köyden mahalleye dö-nüşen ve kırsal hayatın henüz sona ermediği mahallelerde, mahalle muhtarlarının tasarruflarının yahut şahıslarının şikâyet edilmesi sayısında önemli bir artış gözlenmektedir.

İşte bu çalışmada, şikâyet sonrasında başlayan inceleme / soruşturma / kovuşturma kapsamında, mahalle muhtarlarının gö-revden uzaklaştırılmasının mümkün olup olmadığı, mümkünse hangi usûlün izlene-bileceği hususları incelenmeye çalışılacaktır.

2. MAHALLE VE MAHALLE MUHTARLIĞI

Anayasada köyler, mahallî idareler ara-

sında sayılmış; köy muhtarlığı da bir mahallî idare organı olarak düzenlenmiştir.

Ancak, mahalle, mevzuatımızda mahallî idare olarak yer almamış, mahalle muhtarlığı da bir mahallî idare organı olarak düzenlenmemiştir³.

Mahalleye ilişkin pek çok mevzuat bu-lunmakla birlikte, mahallenin güncel hukukî statüsünün Belediye Kanununda düzenlendiği görülmektedir.

Belediye Kanununda “mahalle; belediye sınırları içinde, ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idarî birim” olarak açıklanmıştır⁴.

Belediye Kanununda yer alan tanıma göre mahalle, bir idarî birimdir. Fakat bu idarî birimin bazı özellikleri bulunmaktadır. Zirâ, mahalle, belediye sınırları içinde kalan bir idarî birimdir. Ayrıca, bu idarî birimin, ihtiyaçları ve öncelikleri benzerlik göstermektedir. Ve kezâ bu idarî birimin sakinleri (oturanları) arasında bir komşuluk ilişkisi bulunmaktadır.

Belediye Kanunundaki söz konusu tanım, mahallenin hem toplumsal/sosyolojik bir varlık olduğunu, hem coğrafi bir varlık olduğunu, hem de idarî bir varlık olduğunu göstermektedir.

Mahallenin tüzel kişiliğinin mevcut ol-mamasına istinaden, kamu tüzel kişilerinin haiz olduğu yetkilerin (ve görevlerin) pek çoğunu mahallenin kullanması söz konusu değildir⁵. Tüzel kişiliği olmadığı için mahal-le; il, belediye ve köy gibi bir mahallî idare (de) değildir⁶.

3 Danıştay 8 inci Dairesi'nin 21.05.1987 tarih ve E: 1987/259, K: 1987/245 sayılı kararı.

4 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 3 üncü maddesi.

5 Göküş, Bayrakçı, Alptürker, s.35.

6 Göküş, Bayrakçı, Alptürker, s.35.

Köylerden farklı olarak kanun koyucunun mahallelere ayrı/bağımsız bir tüzel kişilik vermemesi sebebiyle mahalle, mahallî idare olan belediyenin sınırları içinde kalan bir idarî birim olarak hukukî varlığını devam ettirmektedir.

Öte yandan; birim niteliği olan mahallenin yöneticileri, seçimle iş başına gelmektedirler.

Lâkin mahallî müşterek nitelikteki kamu hizmetlerinin görülmesi işi belediyelere verildiğinden, mahalle biriminin mahallî müşterek nitelikli kamu hizmetlerini görme işi mevcut değildir.

Bu kapsamda mahalle birimleri (mahalle muhtarlıkları), hizmet ve sorumluluk bakımından belediyeden çok, mülkî idare makamları (merkezî idare) ile ilişkilendirildikleri görülmektedir⁷.

Mahalle muhtarlığının idarî sistem içindeki yerine ve mevzuatta yer alan mahalle muhtarlığı görevlerine genel olarak bakıldığında, mahalle muhtarlığının bir icra organı olarak değil; (adetâ mülkî amirliklerin muhtelif konulara ilişkin) bir büro(su) niteliğinde oluşturulduğu anlaşılmaktadır⁸.

Nitekim, bu hususu, mahalle muhtarlıklarının kuruluş süreci doğrulamaktadır. Zirâ, tarihî seyrine bakıldığında mahalle muhtarlıklarının Osmanlı döneminde merkezî devlet otoritesinin şehirlerde tesis edilmesine yardımcı olma niteliğinin olduğu anlaşılmaktadır⁹. Mahalle muhtarlığının kuruluşunda asayişin sağlanmasını, daha evvelden imamlar tarafından yürütülen bir kısım işlerin imamlar tarafından aksatılması dolayısıyla oluşan düzensizliğin giderilmesini temin etmeye yönelik ihdas edildiği¹⁰,

dolayısıyla merkezî idareye yardımcı olacak şekilde¹¹ merkezî idarenin “muhtelif konularda” adetâ eli – kolu – gözü – kulağı niteliğinde bir birim olarak tasarlandığı anlaşılmaktadır.

3. GENEL OLARAK GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA

Mevzuatta “görevden uzaklaştırma”, bir idarî tedbir olarak düzenlenmiştir. Bu idarî tedbir sonucunda kişinin görevi ile ilişkisi (bir süre) kesilmekte¹², böylelikle kişi görevden kaynaklı yetkilerini (bir süre) kullanmamaktadır.

Görevden uzaklaştırmanın süreli olması, bu idarî tedbirin bir geçici önlem olduğunu göstermektedir¹³.

Hakkında soruşturma/kovuşturma yapılan kişinin soruşturma/kovuşturma süresi içerisinde görevi başında kalarak görevine devam etmesi çeşitli yönlerden mahzurlar içerebilmektedir¹⁴.

Adli yahut idarî yönden bir soruşturma/kovuşturma yapılması esnasında, hakkında soruşturma/kovuşturma yapılan kişinin soruşturmaya/kovuşturmaya konu olan olaya dair delilleri yok etmesi, delillerin bir kısmını karartması, görevinden kaynaklı yetkileri vasıtasıyla doğrudan yahut dolaylı olarak tanıklara etki edebilmesi mümkündür.

Böyle bir durumda soruşturma/kovuşturma kapsamında “lehe ve aleyhe” toplanacak bütün delillerin maddî gerçeği yansıtmaya elverişli nitelikte toplanamaması, soruşturmanın/kovuşturmanın seyrinin etkilenmesi imkân dâhilindedir.

Soruşturma/kovuşturma kapsamında lehe ve aleyhe toplanacak delillerin maddî

7 Göküş, Bayrakçı, Alptürker, s.35.

8 Arıkboğa, 2000, s.171.

9 Bkz. Arıkboğa, 1999, s.107 v.d.

10 Bkz. Arıkboğa, 1999, s.107 v.d.

11 Arıkboğa, 1999, s.118.

12 Özlem.

13 Ünlü, s.206.

14 Taşkın, s.303.

gerçeği yansıtmaya elverişli nitelikte toplanamaması hâlinin, soruşturmanın/kovuşturmanın seyrinin etkilenmesi durumunun ortaya çıkmasını engellemek maksadıyla, hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan kamu görevlisi, görevinden uzaklaştırılabilmektedir.

Böylelikle soruşturma/kovuşturma esnasında lehe ve aleyhe olan bütün delillerin maddî gerçeği tüm yönleriyle aydınlatacak şekilde (eksiksiz olarak) toplanılarak, soruşturmaya/kovuşturmaya dair kamu hizmetinin eksiksiz biçimde sunulması, ayrıca kamu düzeninin korunması hedeflenmektedir.

Öte yandan; görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanabilmesi için, görev sırasında işlendiği ileri sürülen fiillere ilişkin “ciddi iddiaların bulunması” ve kişinin soruşturmaya/kovuşturmaya etki edebilmesi ihtimâlinin var olması gerekli ve “yeterlidir”.

Dolayısıyla, haklarında, kamu hizmetinin yürütülmesini olumsuz şekilde etkileyecek nitelikte ve ağırlıkta suçlamalar bulunan kişilerin, soruşturma/kovuşturma hizmetinin aksamadan yürütülmesini sağlamak amacıyla, haklarındaki iddialar açıklığa kavuşturuluncaya (bütün deliller toplanıncaya kadar yahut da durumun niteliğine göre kovuşturma nihayete erinceye) kadar görevden uzaklaştırılması mümkündür.

Bu özelliği nedeniyle, görevden uzaklaştırılan kişinin kendisine isnad edilen suç işlemediğinin, yahut kendisine atfedilen olayla herhangi bir ilgisinin bulunmadığının daha sonra anlaşılması, görevden uzaklaştırmayı hukuka aykırı hale getirmemektedir¹⁵.

Hattâ görevden uzaklaştırılan kişi ceza mahkemesinde yargılansa ve yargılama sonrasında beraat etse dahi, beraat kararı kişi hakkındaki görevden uzaklaştırma işlemini hukuka aykırı hale getirmemektedir¹⁶.

Bu açıdan; “görevden uzaklaştırma” müessesesi/uygulaması, bir cezaî işlem değildir¹⁷. Dolayısıyla, görevden uzaklaştırmanın herhangi bir yaptırım niteliği bulunmamaktadır¹⁸. Mevzuata göre “kamu hizmetlerinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülen” kişiler hakkında (geçici süreli olarak) bu tedbir uygulanabilmektedir.

Öte yandan, görevden uzaklaştırmanın, masumiyet karinesini ihlâl eden bir niteliği (de) bulunmamaktadır. Zirâ, görevden uzaklaştırma ile birlikte görevinden uzaklaştırılan kişi, adlî veya idarî yönden suçlu olmamaktadır. Dolayısıyla, soruşturma/kovuşturma nedeniyle görevden uzaklaştırılan kişi, soruşturmanın/kovuşturmanın sonunda herhangi bir ceza almayabileceği gibi, isnad olunan fiilin sübuta erdiğinden bahisle bir ceza da alabilecektir. Ancak, kişinin ceza alıp almaması durumu, hakkında görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanıp uygulanmamasına bağlı bir husus değildir. Bu bakımdan, görevden uzaklaştırma tedbiri, suçluğa ilişkin bir karine yahut kesinlik teşkil etmemektedir.

Diğer taraftan, mevzuat koyucu, görevden uzaklaştırmanın hangi durumlarda kimler hakkında uygulanacağını saymamış; “kamu hizmetlerinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülenler”in görevden uzaklaştırılabilecekleri belirtilmiştir.

Dolayısıyla,

► Kişinin görevinden kaynaklı yetkilerini doğrudan yahut dolaylı olarak kullanmak süreti ile soruşturmaya/kovuşturmaya etki edebilmesine dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması,

17 Şanlıurfa 1 inci İdare Mahkemesi'nin 19.07.2017 tarih ve E: 2016/876, K: 2017/767 sayılı kararı.

18 Şanlıurfa 1 inci İdare Mahkemesi'nin 19.07.2017 tarih ve E: 2016/876, K: 2017/767 sayılı kararı.

► Yürütülen soruşturmanın/kovuşturmanın güvenliğine etki edebilmeye dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması,

► Toplanacak olan (lehe/aleyhe) yazılı/dijital yahut sözlü delillere maddî olarak yahut da psikolojik olarak etki edilebilmesine dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması, görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanması bakımından yeterlilik arz etmektedir.

4. MAHALLE MUHTARLARININ GÖREVDEN UZAKLAŞTIRILMASI

Mahalle muhtarlarının görevden uzaklaştırılması usûlünün,

i) “Suç soruşturmasına ilişkin olmayan durumlar” ile

ii) “Suç soruşturmasına ilişkin olan durumlar” bakımından iki kısımda ele alınmasının uygun olacağını değerlendirmekteyiz.

4.1. Suç Soruşturmasına/Kovuşturmasına İlişkin “Olmayan” Hallerde Usûl

Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanununun 18 inci maddesinde, “Mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri vazifelerini ifada ihmal ve terâhi gösterdikleri takdirde vali veya kaymakamlar kendilerine yazılı ihtarda bulunurlar. Bu ihtarına rağmen temerrüt edenler işten eli çektirilir ve idare heyeti kararıyla vazifelerine nihayet verilir.” kuralına yer verilmiştir.

Bu maddede belirtilen işten el çektirmenin amacının, soruşturmanın/kovuşturmanın esenliğini ve selâmetini sağlamakla ilgisi bulunmamaktadır.

Bu madde, vazifesini savaştıran, işlerini geciktiren, işleri baştan savan, işlerinde gevşeklik gösteren mahalle muhtarının muhtarlık görevi ile ilişkisini tamamen kesmeyi,

muhtarlık görevinin sonlandırılmasını¹⁹ düzenlemektedir.

Anılan Kanun hükmü, “işten el çektirme”yi ihtiva etmektedir. Dolayısıyla, buradaki durum, görevden uzaklaştırmadan “teknik olarak” farklıdır.

Ancak, burada yer verilen işten el çektirmenin ve ardından muhtarlık görevinin sona erdirilmesinin bir görevden uzaklaştırma olduğu yönünde görüşler de mevcuttur²⁰.

Mahalle muhtarına çeşitli mevzuatlar ile verilen işlerin yerine getirilmesinde muhtarın aksaklık gösterilmesi, işlerin savaştanlanması, baştan savılarak iş yapılması yahut da işlerin ihmal edildiği gibi hususların bir şekilde valiliğe veya kaymakamlığa intikâl ettirilmesi durumunda, evvelâ mülkî amirin mahalle muhtarına yazılı ihtarda bulunması gerekmektedir.

Mülkî amirin bu ihtar kapsamında mahalle muhtarına, ikaza/ihtara konu işlerde aksamalar olduğunu bildirerek, ikaza konu işleri savaştırmadan vazifesini tam olarak yapması gerektiğini ihtar etmesi gerekmektedir.

Bu yazılı ihtar rağmen, ihtar konu işleri muhtarın yine aynı gevşeklikle, özensiz şekilde, savaştırmayarak ve vazifesini gereği gibi (tam olarak) yapmayarak yürütmeye devam etmesi halinde, ilgili mülkî amir tarafından mahalle muhtarı işten el çektirilecektir.

İşten el çektirmeyi müteakiben konunun mülkî Amirlik tarafından il idare kuruluna intikâl ettirilmesi, il idare kurulu tarafından mahalle muhtarının mahalle muhtarlığı görevine son verilmesi gerekmektedir.

Nitekim, Kanunda “(...) ihtar rağmen temerrüt edenler işten eli çektirilir ve idare

19 Gözler, s.549.

20 Güneş, s.126.

heyeti kararıyla vazifelerine nihayet verilir” denilmiştir.

Kanun koyucu “ve vazifelerine nihayet ‘verilebilir’ değil, ve vazifelerine nihayet ‘verilir” ifadesini kullanarak, idareye adetâ emir vermiş, idareyi vazifeye son verme hususunda bağlı yetkili kılmış; vazifenin nihayete erdirilip erdirilmemesi hususunda idareye herhangi bir takdir yetkisi tanımamıştır.

Dolayısıyla, bir muhtar hakkında mülkî amirlik tarafından 4541 sayılı Kanuna göre işten el çektirme kararı alınmış ise, il idare kurulunun mahalle muhtarının görevine son verilmesine dair karar almak haricinde başkaca bir karar alma yetkisinin bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Öte yandan; mahalle muhtarının gerek işten el çektirilmesine dair mülkî amirlik kararının iptali, gerekse mahalle muhtarlığının sonlandırılmasına dair il idare kurulu kararının iptali talebi ile idare mahkemesine dava açarak, mahkemenin lehine karar vermesi halinde mahkeme kararı ile görevine geri dönmesi ve yeni seçim dönemine kadar kalan görev süresini tamamlaması mümkündür.

4.2. Suç Soruşturmasına/Kovuşturmasına İlişkin “Olan” Hallerde Usûl

Kanaatimizce suç soruşturmasına ilişkin hallerde, yukarıda belirtilen usûlün uygulanması doğru olmayacaktır.

Yukarıda belirtilen usûlün suç soruşturmasına konu olaylarda uygulanması halinde, görevden uzaklaştırma müessesesinin amacına aykırı hareket edilmiş olacaktır.

Zirâ, soruşturmaya/kovuşturmaya konu olay dolayısıyla ilgilinin ikaz edilmesi sonrasında kişi, görevde kalmaya devam edecektir. Görevde kalması sonucunda göreve ilişkin kamusal yetkileri kullanabiliyor olması ne-

deniyle kişinin soruşturmanın/kovuşturmanın gidişatına, tanıklara ve diğer delillere etki edebilme ihtimali olacaktır.

Bu bakımdan yukarıda belirtilen “Suç Soruşturmasına/Kovuşturmasına İlişkin Olmayan Hallerde Uygulanacak Usûl”ün suç soruşturması/kovuşturması dolayısıyla uygulanması halinde, görevden uzaklaştırmanın “3. GENEL OLARAK GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA” başlıklı kısımda açıklanan amaçları ile bağdaşmayan bir durum ortaya çıkacaktır.

Mahalle muhtarlarının işten el çektirmelerine ilişkin düzenlemeye mevzuatta, Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunda yer verilmiştir.

Ancak, (belirtildiği üzere) görevden uzaklaştırma, Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunda yer verilen işten el çektirmeden farklı bir kavramdır.

Zirâ, işten el çektirmede ilgili evvelâ ikaz edilmekte, ikaz sonrasında yine ikaza konu işler yapılmaya, işler aksatılmaya devam ederse, muhtarın o iş/görev ile (muhtarlıkla) irtibatı tamamen sona erdirilmektedir²¹.

Görevden uzaklaştırmada ise, ilgilinin o iş/görev ile irtibatı sona erdirilmemekte, sadece geçici bir süre kişi işinden/görevinden kaynaklı yetkilerini kullanamamakta, görevi başında olamamakta; soruşturma/kovuşturma sonucuna göre görevine kaldığı yerden devam edebilmektedir.

Mahalle muhtarlarının görevden uzaklaştırılması konusu esas olarak İçişleri Bakanlığı tarafından Genelgeler ile düzenlenmiştir.

İçişleri Bakanlığının (İller İdaresi Genel Müdürlüğünün) 2008/72 sayılı “Mahalle

²¹ Gözler, s.549.

Muhtarlarının Görevden Uzaklaştırılmaları” konulu Genelgesinde, “*Mahalle muhtarlarının yürütülmekte olan idari ve adli soruşturmalar nedeniyle görevden uzaklaştırılmaları işleminin, mahallenin bağlılık durumuna göre vali veya kaymakam tarafından yürütüleceği*” düzenlemesine yer verilmiştir.

İçişleri Bakanlığının (İller İdaresi Genel Müdürlüğü'nün) 01.06.2017 tarih ve 12441 sayılı “Köy ve Mahalle Muhtarlarının Görevlerine Son Verilmesi” konulu Genelgesinde de, “*Mahalle muhtar ve ihtiyar heyetlerinin görevlerini ihmal ve diğer suçlarla ilgili haklarında yürütülen idari ve adli soruşturma nedeniyle, görevden uzaklaştırılma işleminin, mahallenin idari bağlılık durumuna göre vali veya kaymakam tarafından yapılacağı*” düzenlemesine yer verilmiştir.

Bu Genelgelerin yasal dayanağını ise, 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun oluşturmaktadır.

İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun “Mahallî İdarelerle Koordinasyon Sorumluluğu” başlıklı 32 nci maddesinde, “*Bakanlık, hizmet alanına giren konularda mahallî idarelerle koordinasyonu sağlamaktan sorumludur.*” hükmüne yer verilmiş; anılan Kanun’un “Bakanlığın Düzenleme Görev ve Yetkisi” başlıklı 33 üncü maddesinde, “*Bakanlık, kanunla yerine getirmekle yükümlü oldukları hizmetleri; tüzük, yönetmelik, tebliğ, genelge ve diğer idari metinlerle düzenlemekle görevli ve yetkilidir.*” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden mahalle muhtarlığının, Anayasa'nın 127 nci maddesinde sayılan Köy Tüzel Kişiliği, Belediye Tüzel Kişiliği ve İl Özel İdaresi Tüzel Kişiliğini haiz bir yer yönünden yerinden yönetim birimi olmadığı; bu duruma istinaden mahalle muhtarlığının mahallî idare organı vasfını haiz olmadığı, organ sı-

fatının mevcut olmaması nedeniyle mahalle muhtarlarının adli/idari soruşturmalar ve kovuşturmalar dolayısıyla görevden uzaklaştırılması konusunun 3152 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye istinaden Genelgeler ile düzelendiği anlaşılmaktadır²².

Dolayısıyla, mahalle muhtarları hakkında adli veya idari bir tahkikat/kovuşturma sebebiyle mahallenin bağlılık durumuna göre vali veya kaymakam tarafından muhtarın idari tedbir olarak görevden uzaklaştırılmasının, soruşturmanın/kovuşturmanın sonucuna göre yeniden görevine dönmesinin hukuken mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

Öte yandan; mevzuatta, suç soruşturmasına/kovuşturmasına konu bir durum nedeniyle mahalle muhtarı hakkındaki görevden uzaklaştırma işleminin ne zaman tesis edileceği hususuna ilişkin bir düzenleme mevcut değildir.

Suç soruşturması bakımından, mahalle muhtarları 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine tabidirler. Dolayısıyla, göreve ilişkin olarak ihbar/şikâyet Cumhuriyet başsavcılıklarına yapılmış ise, Cumhuriyet başsavcılığı mahalle muhtarı hakkında görevi dolayısıyla işlenen bir suçtan ötürü soruşturma yapamamakta, evvelâ soruşturma izni vermeye yetkili olan makamdan soruşturma izni alması gerekmektedir.

İzin vermeye yetkili makamın da evvelâ 4483 sayılı Kanun hükümlerine göre bir ön inceleme yaptırması, ön incelemede elde edilen bulgulara göre ya Cumhuriyet başsavcılığının soruşturma yapabilmesine izin vermesi, yahut da Cumhuriyet başsavcılığına soruşturma izni vermemesi gerekmektedir.

²² Şanlıurfa 1 inci İdare Mahkemesi'nin 07.03.2018 tarih ve E: 2017/396, K: 2018/175 sayılı kararı.

Kezâ göreve ilişkin olarak ihbar/şikâyet kaymakamlığa veya valiliğe yapılmış ise, bu halde de izin vermeye yetkili makamın 4483 sayılı Kanun hükümlerine göre bir ön inceleme yaptırmayı, ön incelemede elde edilen bulgulara göre soruşturma izni vererek dosyayı Cumhuriyet başsavcılığına göndermesi, yahut da soruşturmaya izin vermemesi gerekmektedir.

Bu noktada görevden uzaklaştırma müessesesinin amacı dikkate alındığında, ön inceleme safhasında hakkında inceleme yapılan mahalle muhtarının görevinden kaynaklı yetkilerini doğrudan yahut dolaylı olarak kullanmak sûreti ile incelemeye etki edebilmesine dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması, yürütülen incelemenin güvenliğine etki edilmeye dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması, toplanacak olan (lehe/aleyhe) yazılı/dijital yahut sözlü delillere maddî olarak yahut da psikolojik olarak etki edilebilmesine dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması, durumunda ilgili hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasının mümkün olduğu, bu açıdan 4483 sayılı Kanun hükümlerine göre ön incelemenin başlaması ile birlikte kişi hakkında (yukarıdaki ihtimâllerin/şüphelerin bulunması durumunda) görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanabileceği değerlendirilmektedir.

Ön inceleme safhasında bu yönde bir tasarrufta bulunulmuş ise, ön inceleme neticesinde mahalle muhtarı hakkında soruşturma izni verilmemesi halinde görevden uzaklaştırma tedbirinin derhal kaldırılması gerekmektedir.

Öte yandan; kişi hakkında soruşturma izni verilmiş ise, bu halde soruşturmanın devamı süresince mahalle muhtarının görevinden kaynaklı yetkilerini doğrudan yahut dolaylı olarak kullanmak sûreti ile soruştur-

maya etki edebilmesine dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması, yürütülen soruşturmanın güvenliğine etki edilmeye dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması, toplanacak olan (lehe/aleyhe) yazılı/dijital yahut sözlü delillere maddî olarak yahut da psikolojik olarak etki edilebilmesine dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması halinde, görevden uzaklaştırma tedbirinin, kişi hakkındaki deliller toplanana ve iddianame tanzim edilene kadar devam ettirilmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

Ancak, soruşturma izni verilmiş olmakla birlikte muhtar tarafından soruşturma izni verilmesine itiraz edilmiş ve bölge idare mahkemesi tarafından soruşturma izni kaldırılmış ise, bu durumda kişi hakkındaki görevden uzaklaştırma tedbirinin derhal kaldırılması gerekmektedir.

Kişi hakkında soruşturma tamamlanmış, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından kişi hakkında iddianame tanzim edilmemiş, dava açılmamış ve eski tabirle takipsizlik, yeni tabirle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş ise, bu halde de görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılması gerekmektedir.

Kişi hakkında soruşturma tamamlanmış ve Cumhuriyet başsavcılığı tarafından iddianame tanzim edilerek kişi hakkında dava açılmış ise, bu durumda da kovuşturmanın devamı süresince mahalle muhtarının görevinden kaynaklı yetkilerini doğrudan yahut dolaylı olarak kullanmak sûreti ile kovuşturmaya etki edebilmesine dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması, yürütülen kovuşturmanın güvenliğine etki edilmeye dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması, toplanacak olan (lehe/aleyhe) yazılı/dijital yahut sözlü delillere maddî olarak yahut da psikolojik olarak etki edilebilmesine dair bir “ihtimâlin ve şüphenin” mevcut olması

halinde, görevden uzaklaştırma tedbiri alınmasının yahut alınmış ise bu tedbirin devam ettirilmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

Ancak, her hâl ve şartta, kovuşturmanın nihayete ermesi ile görevden uzaklaştırma tedbirinin de kaldırılması icab etmektedir.

Diğer taraftan, adli ceza soruşturmasına başlanıldığında, yukarıda bahsedilen ihtimallerin/şüphelerin mevcut olmadığı değerlendirilerek kişi hakkında görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanmayabilir.

Ancak incelemenin, soruşturmanın yahut kovuşturmanın devam eden safhalarında yukarıda belirtilen ihtimallerin/şüphelerin mevcut olduğu kanaatine varılması halinde, başlangıçta görevden uzaklaştırılmayan kişi hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanması da mümkündür.

5. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ BAKIMINDAN KONUNUN ELE ALINMASI

01.06.2017 tarih ve 12441 sayılı ve 2008/72 sayılı Genelgelerin yasal dayanağı olan İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 32 nci ve 33 üncü maddeleri, 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve KHK'lerde Değişiklik Yapılması Hakkında KHK²³'nin 18 inci maddesi ile ilga edilmiştir.

Dolayısıyla, Genelgelerin yasal dayanağı olan Kanun hükümleri, 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Fakat 703 sayılı KHK'ye bir geçici madde konularak, 703 sayılı KHK'den evvel yürürlüğe konulan tüzük, yönetmelik, genelge gibi düzenleyici idarî işlemlerin akibetinin ne

olacağı açıklanmıştır.

703 sayılı KHK'nin geçici 16 ncı maddesinde, "Bu KHK'nin yürürlüğe girdiği tarihten önce, bu KHK ile değişiklik yapılan kanunların ve kanun hükmünde kararnamele ilgili maddeleri gereğince yürürlüğe konulmuş olan tüzükler, nizamnameler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür" hükmüne yer verilmiştir.

Dolayısıyla, 703 sayılı KHK'nin geçici 16 ncı maddesi gereği, 01.06.2017 tarih ve 12441 sayılı ve 2008/72 sayılı Genelgeler yürürlükten kaldırılmadıkları sürece, geçerliliklerini sürdüreceklidir.

Bu bakımdan, yeni bir mevzuat değişikliği yapılmadığı sürece, mahalle muhtarlarının suç soruşturmasına ve kovuşturmasına ilişkin haller bakımından görevden uzaklaştırılması usûlünün, yukarıda açıklanan biçimde yürütülmeye devam edeceği değerlendirilmektedir.

6. SONUÇ

Mahalle muhtarlığı, kendisi bir mahallî idare olmamakla beraber, mahallî idare (belediye) ile merkezi idarenin (valiliğin veya kaymakamlığın) kesiştiği noktada faaliyette bulunmaktadır²⁴. Seçilene kadar bir mahallî idareci gibi hareket eden mahalle muhtarı, seçim sonrasında "kaymakamın elinden" mazbatasını aldıktan sonra, merkezi idareye ait yükümlülükleri yerine getirmeye başlanmaktadır²⁵. Fakat bir sonraki seçimlerde yeniden seçilmek isteyen muhtar, Arıkboğa'nın ifadesiyle bu süreç içerisinde mahallî idarecilik oyununa devam etmekte²⁶, mahalleli de bu oyunun oynanmasını istemektedir.

24 Arıkboğa, 1999, s.103.

25 Arıkboğa, 1999, s.103.

26 Arıkboğa, 1999, s.103.

23 09.07.2018 tarih ve 30473 3 üncü mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Pek çok yasal düzenlemede, mahalle muhtarlarının işledikleri suçlar bakımından kamu görevlisi sayılacakları kuralına yer verilmiştir²⁷.

Ayrıca, uzaktan bakıldığında basit bir iş gibi görünse de, mahalle muhtarlarına pek çok mevzuat tarafından muhtelif görevler verilmiştir. Bu görevlerin ifası dolayısıyla gerek şikâyet üzerine gerek re'sen mahalle muhtarları hakkında görevleri dolayısıyla soruşturmalar ve kovuşturmalar yapılabilmektedir ki; giriş kısmında da belirtildiği üzere 6360 sayılı Kanun ile birlikte köylerin mahalleye dönüşmesi sonucu, mahalle muhtarlığı sayısı artmış, bu doğrultuda mahalle muhtarları hakkındaki soruşturmaların/kovuşturmaların sayısının da arttığı gözlenmiştir.

Bu çalışmada, mahalle muhtarlarının işlerini aksatması, görevlerini baştan savarak yapmaları durumları ile suç soruşturmasına/kovuşturmasına konu olan hallerde görevden uzaklaştırılmaları konusu incelenmeye çalışılmıştır.

Bu kapsamda, konuya ilişkin yönü bakımından mahalle ve muhtarlık kavramlarına kısaca değinilmiş; ardından genel olarak görevden uzaklaştırma müessesesi açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada, mahalle muhtarlarının görevden uzaklaştırılması konusu, “suç soruşturmasına/kovuşturmasına konu olmayan durumlar” bakımından ayrı, “suç soruşturmasına ve kovuşturmasına konu olan durumlar” bakımından ayrı ele alınarak incelenmiştir.

Görevden uzaklaştırma müessesesi esas olarak incelemelerin, soruşturmaların ve kovuşturmaların selâmetle yürütülmesi bakımından, muhtemel bir engeli kaldırmaya yönelik olarak ihdas edilmiştir.

Bu açıdan görevden uzaklaştırma, sağlıklı delil toplanmasını sağlamaya yönelik bir kurumdur. Dolayısıyla, sağlıklı delil toplanmasını engelleyecek ihtimâllerin (kuşku- ların) olması halinde bu geçici idarî tedbire başvurulması gerekmektedir.

Aksi halde bir mahalle muhtarı hakkında incelemeye, soruşturmaya veya kovuştur- maya başlanması otomatik olarak kişinin görevden uzaklaştırılacağı anlamına gelme- mektedir²⁸. Görevden uzaklaştırma tedbirine başvurup başvurmama hususu bir idarî değerlendirme olmakla birlikte; görevden uzaklaştırma yetkisini kullananların yukarı- da belirtilen hususları göz önünde bulundurarak bu idarî tedbire başvurup başvurmayaca- klarını takdir etmeleri gerekmektedir²⁹.

Zirâ, bu yetkinin mevzuata ve amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı husu- sunda, hak arama hürriyeti kapsamında hak- kında görevden uzaklaştırma tedbiri uygula- nan mahalle muhtarının idare mahkemesine dava açma hakkı bulunduğu, dolayısıyla alınan kararın mahkeme tarafından incele- necek bir karar olduğunun hatırdan çıkarıl- maması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

ARIKBOĞA, Erbay, “Yerel Yönetim Açısından Mahalle Muhtarlığına Bir Bakış”, Çağ- daş Yerel Yönetimler Dergisi, C. 8, Sayı 3, Temmuz 1999.

ARIKBOĞA, Erbay, “Boşluk Doldurucu ve Aracı Kurum: Mahalle Muhtarlığı”, Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Birgül A. Güler ve Ayşegül Sabuktay (Haz.), TODAİE Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğit- tim Merkezi Yayınları, Ankara, 2000.

AYDIN, Hüseyin, “Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı”, Ankara Barosu

28 Malkoç, s.260.

29 Malkoç, s.260.

27 Aydın, s.114 ve s.124.

Dergisi, Yıl: 68, Sayı: 2010/1.

GÖKÜŞ, Mehmet; BAYRAKCI, Erdal; ALPTÜRKER, Hakan, “Mahalle Yönetimi ve Mahalle Muhtarlarının Vatandaşlar Tarafından Değerlendirilmesi”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdarî Bilimler Fakültesi Dergisi, Yıl 2013, C. 18, S.2.

GÖZLER, Kemal, İdare Hukuku – C.1, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 2009.

GÜNEŞ, Yaşar, “Mahalle Yönetimi”, Türk İdare Dergisi, Sayı: 465, Aralık 2009.

KAMAN, Nur, “Kamu Personel Hukuku”, ‘in İdare Hukuku (Turan Yıldırım, Melikşah Yasin, Nur Kaman, H. Eyüp Özdemir, Gül Üstün, Özge Okay Tekinsoy), XII Levha Yayınları, İstanbul, 2013.

MALKOÇ, İsmail, Açıklamalı – Gerekçeli Memur Yargılaması, Malkoç Kitabevi, Ankara, 2006.

ÖZDEMİR, Selman, “Köylerde Ayrı Bir Yerleşme Plânına İhtiyaç Duyulmasının Sebepleri”, Mahalli İdareler Dergisi, Sayı 59, Kasım 2017

ÖZLEM, Önder, “Görevden Uzaklaştırma Yetkisi ve Hak Arama Yolları”,

<http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=32756>, 10.10.2018.

TAŞKIN, Ahmet, Kamu Görevlileri Disiplin Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara, 2006.

ÜNLÜ, Ahmet Hamdi, “Görevden Uzaklaştırma”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl 1982, Sayı 2.

442 sayılı Köy Kanunu

3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun

4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun

4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun

5393 sayılı Belediye Kanunu

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve KHK’lerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve KHK’lerde Değişiklik Yapılması Hakkında KHK

2008/72 Sayılı İçişleri Bakanlığının (İller İdaresi Genel Müdürlüğü’nün) “Mahalle Muhtarlarının Görevden Uzaklaştırılmaları” Konulu Genelgesi

01.06.2017 tarih ve 12441 sayılı İçişleri Bakanlığının (İller İdaresi Genel Müdürlüğü’nün) “Köy ve Mahalle Muhtarlarının Görevlerine Son Verilmesi” Konulu Genelgesi

Danıştay 8 inci Dairesi’nin 21.05.1987 tarih ve E: 1987/259, K: 1987/245 sayılı kararı.

Şanlıurfa 1 inci İdare Mahkemesi’nin 19.07.2017 tarih ve E: 2016/876, K: 2017/767 sayılı kararı.

Şanlıurfa 1 inci İdare Mahkemesi’nin 07.03.2018 tarih ve E: 2017/396, K: 2018/175 sayılı kararı.

Ömer KÖSE

*Hazine ve Maliye Bakanlığı
Denetim Elemanı, SMM*

PAZARLIK USULÜNDE İKİNCİ TEKLİFİN BİRİNCİ TEKLİFTEN YÜKSEK VERİLMESİ MÜMKÜN MÜ?

1. GİRİŞ

Kamu ihalelerinde, temel alım usulü açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usul olarak belirtilmiştir. Bu usullerin temel özelliği istekli tarafından tek bir teklif verilmesi esasına dayanmaktadır.

Fakat satın alınacak mal ya da hizmetle ilgili olarak belli durumların ortaya çıkması halinde pazarlık usulüne göre de alım yapılabilecektir.

Pazarlık usulünün uygulama şekli ise, ihalenin teklif safhasında iki aşamada gerçekleşiyor olmasıdır.

Bu yönetime göre isteklilerden ilk teklif alınacak ve alınan teklifler değerlendirilerek ikinci teklif alınacak ve ihale süreci sonlandırılacaktır.

Kamu İhale Kanununda yer alan temel unsurlardan birisi ise, satım yani fiyat artırma usulü olmayıp, fiyat eksiltme esasına dayanmaktadır.

Bu noktada pazarlık sürecinde beklenen durum, isteklinin verdiği ikinci teklifin birinci tekliften düşük olması durumudur.

Peki isteklinin verdiği ikinci teklifin birinci tekliften yüksek olması durumunda nasıl bir işlem yapılması gerekmektedir.

Bu çalışmada pazarlık usulünde yapılan ihalede, istekli tarafından verilen ikinci teklifin, ilk tekliften yüksek olması durumunda yapılması gereken işlem açıklanacak ve konu Kamu İhale Kurulunca verilen bir karar ile örneklendirilecektir.

2. YASAL VE İDARİ DÜZENLEME

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun tamlarının yer aldığı 4 üncü maddesinde;

“ ...

Pazarlık usulü: Bu Kanunda belirtilen hallerde kullanılabilen, ihale sürecinin iki aşamalı olarak gerçekleştirildiği ve idarenin ihale konusu işin teknik detayları ile gerçekleştirme yöntemlerini ve belli hallerde fiyatı isteklilerle görüştüğü usulü,

...” hükmü yer almakta;

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 18 inci maddesinde; ihale usulleri aşağıda gösterildiği şekilde tespit edilmiştir.

“Uygulanacak ihale usulleri

Madde 18- İdarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinde aşağıdaki usullerden biri uygulanır:

- a) Açık ihale usulü.
- b) Belli istekliler arasında ihale usulü.
- c) Pazarlık usulü.”

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Pazarlık usulü” başlıklı 21 inci maddesinde “Aşağıda belirtilen hallerde pazarlık usulü ile ihale yapılabilir:

Pazarlık usulü

Madde 21- Aşağıda belirtilen hallerde pazarlık usulü ile ihale yapılabilir:

a) Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması.

b) Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerde veyahut idare tarafından önceden öngörülen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

c) Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

d) İhalenin, araştırma ve geliştirme sürecine ihtiyaç gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması.

e) İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenememesi.

f) İdarelerin yaklaşık maliyeti ellimilyar Türk Lirasına (**İkiyüzyirmibeşbindörtü-yüz Türk Lirasına**)¹ kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları.

(b), (c) ve (f) bentlerinde belirtilen hallerde ilan yapılması zorunlu değildir. İlan yapılmayan hallerde en az üç istekli davet edilerek, yeterlik belgelerini ve fiyat tekliflerini birlikte vermeleri istenir.

(a), (d) ve (e) bentlerine göre yapılacak ihalelerde, ihale dokümanında belirtilen değerlendirme kriterlerine göre yeterliği tespit edilen istekliler, öncelikle ihale konusu için teknik detayları ve gerçekleştirme yöntemleri gibi hususlarda fiyatı içermeyen **ilk tekliflerini sunar**. İdarenin ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılayacak yöntem ve çözümler üzerinde ihale komisyonu her bir istekli ile görüşür. Teknik görüşmeler sonucunda şartların netleşmesi üzerine bu şartları karşılayabilecek isteklilerden, gözden geçirilerek şartları netleştirilmiş teknik şartnameye dayalı olarak fiyat tekliflerini de **icerecek şekilde tekliflerini vermeleri istenir**.

Bu madde kapsamında yapılacak ihalelerde, **ilk fiyat tekliflerini aşmamak üzere isteklilerden ihale kararına esas olacak son yazılı fiyat teklifleri alınarak ihale sonuçlandırılır**.

(b), (c) ve (f) bendi kapsamında yapılan mal alımlarında, malın sözleşme yapma süresi içinde teslim edilmesi ve bunun idarece uygun bulunması halinde, sözleşme yapılması ve kesin teminat alınması zorunlu değildir.”

Kamu İhale Kanununun 17 inci maddesinde;

“Yasak fiil veya davranışlar

Madde 17- İhalelerde aşağıda belirtilen fiil veya davranışlarda bulunmak yasaktır:

¹ * Kamu İhale Kurumunun 2018/1 sayılı Tebliği ile 19/01/2018 tarihli ve 30306 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış olup 01.02.2018 – 31.01.2019 dönemini kapsamaktadır.

a) Hile, vaat, tehdit, nüfuz kullanma, çıkar sağlama, anlaşma, irtikap, rüşvet suretiyle veya başka yollarla ihaleye ilişkin işlemlere fesat karıştırmak veya buna teşebbüs etmek.

b) İsteklileri tereddüde düşürmek, katılımı engellemek, isteklilere anlaşma teklifinde bulunmak veya teşvik etmek, rekabeti veya ihale kararını etkileyecek davranışlarda bulunmak.

c) Sahte belge veya sahte teminat düzenlemek, kullanmak veya bunlara teşebbüs etmek.

d) Alternatif teklif verebilme halleri dışında, ihalelerde bir istekli tarafından kendisi veya başkaları adına doğrudan veya dolaylı olarak, asaleten ya da vekaleten birden fazla teklif vermek.

...” hükmü yer almakta;

Kamu İhale Genel Tebliği'nin “Kanununun 36 ncı maddesine göre ihale komisyonunca ilk oturumda yapılacak iş ve işlemler” başlıklı 16.2 nci maddesinde;

“...16.2.5. İhale Uygulama Yönetmeliklerinde, 4734 sayılı Kanununun 21 inci maddesine göre pazarlık usulüyle yapılan ihalelerde yaklaşık maliyetin son yazılı fiyat teklifleri ile birlikte açıklanacağı hükme bağlanmıştır.

Ancak, son yazılı fiyat teklifini sunmayan isteklilerin ilk teklifleri son teklifi olarak kabul edileceğinden, son yazılı tekliflerin verilip verilmediğine, teklif zarfları ve tekliflerin usulüne uygun olup olmadığına bakılmaksızın, son yazılı fiyat tekliflerinin verileceği tarih ve saatte yaklaşık maliyet açıklanacaktır...” açıklaması yer almaktadır.

Bu açıklamalara göre; Pazarlık usulü ihale usullerinden biri olup, ihale sürecinde isteklilerin iki teklif sunulması suretiyle ihalenin sonuçlandırılması esasına dayanmaktadır.

3. ÖRNEK OLAY²

Konunun daha iyi anlaşılması noktasında Kamu İhale Kurulunca verilen bir karar aşağıda örnek olarak sunulmuştur.

“İtirazen şikâyet dilekçesinde özetle,

...

2) 05.07.2018 tarihinde ihale dokümanının idareden satın alındığı ve ihale konusu işin gerçekleştirileceği yerin incelendiği, ihale dokümanının incelenmesi neticesinde idareye şikâyet dilekçesinde de belirttikleri işin yapı ve imalat tekniğine uygun gerçekleştirilmesini etkileyecek maddi ve teknik hataların tespit edildiği, ihale ilan ve tebliği sürelerinin ihaleye uygun olmaması ile idareye şikâyet ve cevap sürelerinin yetersiz olmasından dolayı tespit edilen eksiklik ve hatalar dikkate alınarak tekliflerini oluşturmak zorunda kaldıkları, söz konusu hususun diğer istekliler açısından da haksız rekabete yol açtığı, ihale dokümanı kapsamında yer alan proje ve görseller ile uygulamada gerçekleştirilmesi istenilen imalatların tariflerinin birbirleri ile çeliştiği, eksik ve yetersiz kaldığı, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen işlerde projenin esas olduğu, idareye şikâyet ve itirazın şikâyet dilekçesinde yer verilen tespitler dikkate alındığında ihale konusu işin sağlıklı bir sonuca ulaşmasının mümkün olmadığı, ayrıca proje, ataşman, görseller ile gerçekleştirilecek imalatları tarif eden poz tarifleri arasında bulunan farklılıklar ile teknik olarak yapılması zorunlu imalatların projelerde gösterilmemesinden kaynaklı olarak **hem yaklaşık maliyeti hem de isteklilerin tekliflerini doğru ve sağlıklı bir şekilde hesaplamasının mümkün olmadığı,**

3) 10.07.2018 tarihinde gerçekleştirilen ihalede ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi olarak belirlenen isteklinin ihalenin 1'inci oturumunda teklif ettiği bedeli, **hesap hatası yaptığını belirterek ihalenin 2'nci**

² Kamu İhale Kurulunun 14.08.2018 tarih ve 2018/UY.II-1537 sayılı kararı

oturumunda yükselttiği, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nca söz konusu isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılması gerekirken ihale komisyonunca ekonomik açıdan en avantajlı teklif olarak değerlendirilmesinin mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil ettiği iddialarına yer verilmiştir.

...

2) Başvuru sahibinin 3'üncü iddiasına ilişkin olarak:

...

İhale işlem dosyası ve ekleri incelendiğinde, ihale konusu işin adının "P... İlçe Halk Kütüphanesi Çevre Düzenleme, Peyzaj ve Bina Dış Cephe Kaplama-Giydirmesi" olduğu, 03.07.2018 tarihinde EKAP üzerinden gönderilen yazılar ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun **21'inci maddesinin (b) bendi uyarınca gerçekleştirilecek** ihaleye 4 isteklinin doküman almaya ve teklif vermeye davet edildiği, 10.07.2018 tarihinde gerçekleştirilen ihaleye 4 istekli tarafından teklif sunulduğu, ihale komisyonunca gerçekleştirilen değerlendirmeler neticesinde isteklinin tekliflerinin geçerli teklif olarak kabul edildiği ve ihalenin M...Kurumsal Hizm. Tarım Hayv. Tur. San. Tic. Ltd. Şti. üzerinde bırakıldığı, başvuru sahibi N...Mühendislik İnş. A.Ş.nin ise ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi olarak belirlendiği anlaşılmıştır.

12.07.2018 tarihli ihale komisyonu kararı incelendiğinde, ihalenin ilk oturumunda isteklinin teklifleri kapsamında sunduğu belgelerin incelendiği, inceleme neticesinde isteklinin teklifleri kapsamında sunduğu belgelerin eksiksiz olduğu, ihalenin ilk oturumunda M...Kurumsal Hizm. Tarım Hayv. Tur. San. Tic. Ltd. Şti.nin ilk teklif bedelinin 578.000,00 TL olduğu, tekliflerinin geçerli teklif olarak değerlendirildiği, isteklinin talebi üzerine ihale oturumuna 30 dakika ara verilerek ihalenin **ikinci oturumuna geçildiği**, isteklilerden ilk fiyat teklifinin aşılma-

ması ve ihale kararına esas olmak üzere **son yazılı fiyat tekliflerinin sunulmasının** talep edildiği, M... Kurumsal Hizm. Tarım Hayv. Tur. San. Tic. Ltd. Şti.nin son fiyat teklifinin 690.000,00 TL olduğu, ihale komisyonunca söz konusu isteklinin son fiyat teklifinin ilk fiyat teklifinden yüksek olması sebebiyle ilk fiyat teklifinin geçerli olarak kabul edildiği anlaşılmıştır.

...

4734 sayılı Kamu İhale **Kanunu'nun 21'inci maddesinin (b) bendi uyarınca** gerçekleştirilen ihalelerde ilk fiyat tekliflerini aşmamak üzere isteklilerden ihale kararına **esas olacak son yazılı fiyat teklifleri alınarak ihalenin sonuçlandırılacağı** hüküm altına alınmıştır.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 16.2.5'inci maddesinde, 4734 sayılı Kanunun 21'inci maddesine göre pazarlık usulüyle yapılan ihalelerde yaklaşık maliyetin son yazılı fiyat teklifleri ile birlikte açıklanacağına hükme bağlandığı, **ancak, son yazılı fiyat teklifini sunmayan isteklilerin ilk teklifleri son teklifi olarak kabul edileceğinden**;

- Son yazılı tekliflerin verilir verilmeyeceğine,
- Teklif zarfları ve tekliflerin usulüne uygun olup olmadığına bakılmaksızın, son yazılı fiyat tekliflerinin verileceği tarih ve saatte **yaklaşık maliyetin açıklanacağına** yönelik açıklamalara yer verildiği anlaşılmıştır.

Diğer yandan, **son yazılı fiyat teklifi mektubunun ilk fiyat teklif mektubundan düşük olmasının Kanuni bir zorunluluk olması** ve yine **Kanunen isteklilerin fiyat teklifleri ile bağlı olması zorunluluğu** karşısında, **istekli açısından ilk yazılı fiyat teklif mektubunun geçerli sayılmasında herhangi bir hak kaybının söz konusu olmayacağı** anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda, **idarelerin rekabet ortamını tesis etmekle sorumlu olduğu dikkate alındığında**, gerek istekli açısından herhangi bir hak kaybı ihtimalinin bulunmaması gerekse aksi bir uygulamanın kabulünün mevzuata aykırılık teşkil edeceği tespiti karşısında, **ikinci ve son fiyat teklif mektubundaki aykırılığın aynı zamanda yasak fiil olarak sayılan fiil veya davranışlardan biri olması durumu hariç olmak üzere**, son yazılı fiyat teklif mektubunun usulüne uygun olmaması veya tutarının ilk fiyattan yüksek tutarlı olması durumlarında, ilk fiyat teklifinin esas alınarak ilgili teklifin geçerli sayılmasının uygun olacağı anlaşılmıştır.

...

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve tespitler dikkate alındığında, M.... Kurumsal Hizm. Tarım Hayv. Tur. San. Tic. Ltd. Şti. tarafından ihalenin son oturumunda sunulan teklif bedelinin ihalenin ilk oturumunda sunulan teklif bedelinden yüksek olduğu gerekçesiyle **ihale komisyonunca ilk teklif bedelinin geçerli teklif olarak değerlendirilmesi kararının mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmediği** anlaşıldığından başvuru sahibinin iddiasının yerinde olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yukarıda belirtilen mevzuat ve örnek olay kapsamında;

- Pazarlık usulü (b) fıkrasına göre yapılan mal ve hizmet alımlarında; ilk fiyat tekliflerini aşmamak üzere isteklilerden ihale kararına **esas olacak son yazılı fiyat teklifleri alınarak ihalenin sonuçlandırılacağı**;
- Pazarlık usulüyle yapılan ihalelerde yaklaşık maliyetin son yazılı fiyat teklifleri ile birlikte açıklanacağı;
- Ancak, son yazılı fiyat teklifini sunmayan isteklilerin **ilk teklifleri son teklifi olarak kabul edileceği**;

- Son yazılı tekliflerin verilip verilmediğine ve teklif zarfları ve tekliflerin usulüne uygun olup olmadığına bakılmaksızın, son yazılı fiyat tekliflerinin verileceği tarih ve saatte yaklaşık maliyetin açıklanacağı;
- Diğer yandan, son yazılı fiyat teklifi mektubunun ilk fiyat teklif mektubundan düşük olmasının Kanuni bir zorunluluk olması ve yine Kanunen isteklilerin fiyat teklifleri ile bağlı olması zorunluluğu karşısında, istekli açısından ilk yazılı fiyat teklif mektubunun geçerli sayılmasında herhangi bir hak kaybının söz konusu olmayacağı;
- İdarelerin rekabet ortamını tesis etmekle sorumlu olduğu;
- Gerek istekli açısından herhangi bir hak kaybı ihtimalinin bulunmaması, gerekse aksi bir uygulamanın kabulünün mevzuata aykırılık teşkil edeceği tespiti karşısında, ikinci ve son fiyat teklif mektubundaki aykırılığın aynı zamanda yasak fiil olarak sayılan fiil veya davranışlardan biri olması durumu hariç olmak üzere;
- **Son yazılı fiyat teklif mektubunun usulüne uygun olmaması veya tutarının ilk fiyattan yüksek tutarlı olması durumlarında, ilk fiyat teklifinin esas alınarak** ilgili teklifin geçerli sayılması gerekmektedir.

Sonuç itibarıyla; bu olayda, teklif veren firma, ilk teklifinde düşük fiyat teklif ettiğini düşünerek, teklif ettiği bedeli artırmak istemiş lakin, bu durum ihale komisyonunca kabul görmemiş ve verdiği ilk teklif geçerli olarak görülmüştür.

Eğer istekli firma ilk verdiği teklife göre sözleşme imzalamazsa bu takdirde, ihale mevzuatında belirtilen yaptırımlar devreye girecektir.

Gürkan GÜVEN

Mühendis
İhale Uzmanı

İHALEDE İŞ EKSİLİŞİ SONUCU DOĞAN YÜZDE 5'LİK TAZMİNAT BEDELİNİN HESABI

1. GİRİŞ

Kamu İhale Kurumunun 2017 yılı istatistiklerine göre geçtiğimiz yıl içerisinde 130 milyar TL'lik kamu alımı gerçekleşmiştir. Ekonomimiz açısından önemli büyüklüğe ulaşan kamu alımları piyasanın düzenlendiği mevzuat 4734 sayılı Kamu İhale Kanunudur. Kamunun kiralama satış vb. işlemleri ise 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. İdarelerimiz 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu uyarınca ihtiyaçlarını tedarik için ihaleye çıkmakta ve isteklilerimiz de bu Kanun düzenlemeleri doğrultusunda tekliflerini hazırlamakta ve ihale komisyonlarınca değerlendirilmektedirler.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümleri ihtiyacın belirlenmesinden ihalenin sonuçlandırılmasına kadarki sürece ilişkin hukuki düzenlemeleri ihtiva ederken; sözleşmenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ise 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

İhalenin kazanılması durumunda yüklenici firma ihale dokümanı çerçevesinde iş yüklenimini gerçekleştirmekte, ihaleyi gerçekleştiren idare de yüklenici firma ile akdettiği sözleşme hükümleri çerçevesinde ihale konusu bedel olan sözleşme bedelini ödemektedir.

Ancak, zaman zaman ihale süreçlerinde sözleşme bedeli üzerinden iş tamamlanamamaktadır. İşte Kanun koyucu idareden kaynaklı sözleşme bedeli üzerinden sözleşmenin tamamlanamaması durumunda; yüklenici firmanın olası zararlarını telafi amacıyla, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda yükleniciye hakediş ödemesi dışında bir tazminat ödenmesine yönelik düzenlemelere yer vermiştir.

Makalemizin konusunu iş eksilişi kaynaklı bu tazminat bedeline KDV eklenip eklenilmeyeceği teşkil edecektir.

2. İHALE SÖZLEŞME HAKEDİŞ SÜREÇLERİNDE İŞ EKSİLİŞİ

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kamu idareleri ihtiyacı duydukları

mal, hizmet ve yapım işlerine ilişkin olarak ihtiyaç miktarlarını belirleyerek ihaleye çıkarmakta ve ihale kamu idareleri tarafından belirlenen ihtiyaç miktarları üzerinden sunulan teklifler doğrultusunda sonuçlanmaktadır.

Örneğin bir kamu idaresi, 1 yıl boyunca 10 bin lt akaryakıt alımı veyahut 40 tane işçi çalıştırılmasına yönelik olarak ihaleye çıkmakta; istekli firmalar da bu miktarlar üzerinden tekliflerini sunarak ihale sonuçlanmaktadır. Ayrıca, yine damga vergileri, teminat mektupları, yüklenici karı vb gibi unsurlar da ihale sürecinde idarenin belirlediği tutarları üzerinden ortaya çıkmaktadır.

Ancak, zaman zaman idarenin ihtiyaçtan vazgeçmesi vb sebepler olabilmektedir. 10 bin tl akaryakıt yerine 5 bin lt ile sözleşme süresi sona erebilmektedir. Veyahut taşeron sürecinde yaşadığı üzere sözleşme süresi bitmeden idareden kaynaklanan sebeplerle sözleşme feshedilebilmektedir.

İşte bu noktada yüklenici firmanın damga vergisi, banka teminat mektubu veya olası hesapladığı kar düşmektedir. Kanun koyucu işte bu idareden kaynaklı iş eksilişlerinde yüklenici firmanın bu kayıplarını telafi edebilmek amacıyla, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun "Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi" başlıklı 24 üncü maddesinde aşağıdaki düzenlemeye yer vermiştir;

"Sözleşme bedelinin % 80'inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde, yüklenici işi bitirmek zorundadır. Bu durumda yükleniciye, yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının % 5'i geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenir."

Görüleceği üzere yüklenici firma 4734 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu doğrultusunda akdedilen sözleşmeleri ihtiyaç miktarı ne kadar azalırsa azalsın bitirmek durumundadır.

Kanun koyucu, işin sözleşme bedelinin yüzde 80'inden daha düşük bir miktarda bitmesi durumunda yüklenicinin yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının % 5'inin geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden hesaplanacak bir tazminatın yükleniciye ödenmesine yönelik bir düzenleme yapmıştır. Böylece, yüklenicinin ihaleye çıkan idare kaynaklı zararını telafi etmeye çalışmıştır.

3. İŞ EKİSİLİŞİ SONUCU OLUŞAN YÜZDE 5'LİK TAMİNAT NASIL HESAPLANACAKTIR?

Konuyu bir örnekle açıklayalım.

Sözleşme bedeli ihale süreçlerinde verilen teklifler KDV hariç olarak verildiği için KDV hariç olarak belirlenmektedir.

Sözleşme bedeli 1.000.000,00 TL olsun.

Sözleşme, idareden kaynaklanan sebeplerle 500.000,00 TL de sona ermiş olsun.

Hesaplanacak tazminat miktarı sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının % 5'i olduğundan,

Sözleşme bedelinin yüzde 80'i =
 $1.000.000,00 \times \%80 = 800.000,00$ TL dir.

Yüzde 80'i ile yapılan iş arasındaki fark =
 $800.000,00 - 500.000,00 = 300.000,00$ TL

İdare tarafından yükleniciye ödenecek tazminat miktarı farkın %5 i

= $300.000,00 \times \%5$

15.000,00 TL olacaktır.

İşte ödenecek bu tutar sözleşme bedeli üzerinden hesaplandığından ötürü KDV dahil değildir.

4. TAZMİNAT BEDELİNE KDV EKLENECEK MİDİR?

Hesaplanan bu %5 'lik tazminata KDV dahil edilip edilmemesi gerektiği 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu ve benzer bir hususta Gelir İdaresi Başkanlığının özeldesi doğrultusunda aşağıda değerlendirilmiştir;

4.1. 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Doğrultusunda Konunun Değerlendirilmesi

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun,

1/1 inci maddesinde, Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğu,

4/1 inci maddesinde, hizmetin, teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemler olduğu ve bu işlemlerin, bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi şekillerde gerçekleştirilebileceği,

Hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan, konu ile ilgili 60 No'lu KDV Sirkülerinin "1.2. Tazminatlar" başlıklı bölümünde;

"1.2.1. Herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığı olarak ortaya çıkmayan tazminat ve benzeri ödemeler prensip olarak KDV'nin konusuna girmemektedir.

Bu kapsamda, işin sözleşme şartlarına uygun yapılmaması, işin verilen süre içerisinde tamamlanmaması, sözleşmenin feshedilmesi gibi nedenlerle tazminat, cayma bedeli vb. ad-

lar altında yapılan cezai şart mahiyetindeki ödemeler herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığı olmadığından KDV'nin konusuna girmemektedir."

Açıklamalarına yer verilmiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 24 üncü maddesine göre, makalemizde yer vermiş olduğumuz örnekte idarenden kaynaklı iş eksilişi sonucu yükleniciye ödenecek olan yüzde 5 oranındaki tazminat her hangi bir teslim veya hizmetin karşılığı olmadığından KDV'nin konusuna girmeyeceği yukarıdaki düzenlemeler uyarınca değerlendirilebilir.

4.2. Gelir İdaresi Başkanlığının Konu-ya Bakış Açısı

Gelir İdaresi Başkanlığı İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının 29.05.2018 tarihli ve 39044742130 (Özelge)-E.506153 No'lu özeldesiyle; 696 sayılı KHK hükümleri gereğince sürekli işçi kadrosuna geçirileceklerin istihdam edilmesine esas hizmet alımı sözleşmelerinin feshi nedeniyle, idare tarafından yükleniciye, sözleşmenin yürütülmesine ilişkin her türlü zarara karşılık her türlü fiyat farkı hariç sözleşme bedelinin %80'i ile yapılan işin tutarı arasındaki bedeli farkının %5'inin fesh tarihindeki fiyatlar dikkate alınarak ödenecek tazminat bedelinin katma değer vergisine tabi olup olmadığı hususlarında Başkanlık görüşü talep edilmiştir.

Özelgede söz konusu talep incelenerek aşağıdaki sonuca ulaşılmıştır;

696 sayılı KHK'nın 127'nci maddesi ile 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 23 üncü maddesinin (ç) bendinde; sürekli işçi kadrolarına geçirileceklerin istihdam edilmesine esas hizmet alım sözleşmelerinin birinci fıkrasında öngörülen geçiş işleminin yapıldığı tarih itibarıyla feshedilmiş sayılacağı, feshedilmiş sayılan sözleşmelerden sadece yapılan

işin tutarı, her türlü fiyat farkı hariç sözleşme bedelinin %80'ini aşmayanlar için yükleniciye, sözleşmenin yürütülmesine ilişkin her türlü zarara karşılık her türlü fiyat farkı hariç sözleşme bedelinin %80'i ile yapılan işin tutarı arasındaki bedel farkının %5'inin fesih tarihindeki fiyatlar dikkate alınarak sözleşmeyi yürüten idare tarafından, yapmış olduğu vergi, resim, harç ve paylar dahil olmak üzere tüm giderler ve mahrum kaldığı kar karşılığı olmak üzere tazminat olarak ödeneceği ve başkaca bir ödeme yapılmayacağı ve yüklenicinin başka bir hak talebinde bulunamayacağı belirtilmiştir.

Bu hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, 696 sayılı KHK hükümleri gereğince süreklili işçi kadrosuna geçirileceklerin istihdam edilmesine esas hizmet alımı sözleşmelerinin feshi nedeniyle, idare tarafından yükleniciye yapılacak ödemeler, söz konusu ödemelerin anılan Kararnamede açıkça tazminat olarak nitelendirildiği, ödenecek tutarın yüklenicilerin yapmış olduğu gerçek gider, harcama ve zarar dikkate alınmadan belirlendiği dikkate alındığında herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığı teşkil etmediğinden KDV'ye tabi bulunmamaktadır.

5. SONUÇ

Kamu ihaleleri şüphesiz ekonomimiz açısından önemli bir itici güçtür. 2017 yılı Kamu İhale Kurumu verilerine göre 130 milyar TL lik bu önemli tutardan pay almak isteyen isteklilerimiz 4734 sayılı Kamu İha-

le Kanunu hükümleri çerçevesinde ihalelere teklif vermekte ve ihaleyi kazanmaları durumunda da sözleşme bedeli idarenin hesapladığı birim ihtiyaca yönelik verilen birim teklif bedeli doğrultusunda ortaya çıkmaktadır.

İhtiyacın idare tarafından belirlenmesi ve idarenin bu ihtiyaçtan sözleşme sürecinde vazgeçme ihtimali nedeniyle, Kanun koyucu 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 24 üncü maddesinde idarenin iş eksilişi nedeniyle yükleniciye gerçek giderler ve mahrum kaldığı masrafları içeren sözleşme bedelinin % 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının % 5'ine tekabül eden bir tazminatın ödenmesine yönelik düzenlemeye yer vermiştir.

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunundaki hükümler doğrultusunda ödenecek olan bu tazminat bedeline KDV'nin eklenmemesi gerekmektedir. Makalemizde yer verdiğimiz benzer bir konuya yönelik Gelir İdaresi Başkanlığı özelgesinde de bu değerlendirmemiz doğrultusunda karar verildiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

Kamu Alımları İzleme Raporu 2017, www.kik.gov.tr/istatistikler/2017

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu. www.kik.gov.tr/mevzuat

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, www.basbakanlik.gov.tr/mevzuat

Kamu İhale Genel Tebliği. www.kik.gov.tr/mevzuat

Av. Necati TORUN

İhale ve İş Hukuku Uzmanı

İHALEYE TEKLİF VEREN ORTAKLARDAN BİRİNİN TC KİMLİK NUMARASININ OLMAMASI DURUMU

1. GİRİŞ

Kamu ihaleleri, idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yer alan ve ihalelerin sonuçlanmasını müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunundaki maddelerin öncelikli olarak uygulandığı ekonomik değeri 150 milyar TL'yi geçen bir alandır.

Bu alandan ekonomik olarak yararlanmak isteyen isteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare arasında zaman zaman oluşan uyumsuzluklar sebebiyle davalar açılabilen ve ilgi alanına göre idari yargı veya adli yargıda bu davalar görülebilmektedir.

Kamu İhale Kurulu yıllar içerisinde gerek yargı kararları gerekse de üye profilinin veya ihale süreçlerine bakış açısının değişmesi kaynaklı bazı konularda içtihat değişikliğine gidebilmektedir.

Son zamanlarda sıkça karşılaşılan bir konu olan teklif zarfında ortaklardan bir ta-

nesinin TC kimlik numarasının olmaması veya unutulması durumunda ihale sürecine etkisi hususuna yönelik açıklamalar aşağıda yer alacaktır.

2. KAMU İHALE MEVZUATINDA KONUYA İLİŞKİN DÜZENLEME

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “İhaleye katılımda yeterlik kuralları” başlıklı 10 uncu maddesinde “İhaleye katılacak isteklilerden, ekonomik ve malî yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin olarak aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler istenebilir:

...

b) Mesleki ve teknik yeterliğin belirlenmesi için;

1)İsteklinin, mevzuatı gereği ilgili oda-ya kayıtlı olarak faaliyette bulunduğunu ve teklif vermeye yasal olarak yetkili olduğunu kanıtlayan belgeler...” hükmü,

Aynı Kanunun “Tekliflerin değerlendirilmesi” başlıklı 37 nci maddesinde “...Tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı 36’ncı maddeye göre ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir.

Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede bilgileri tamamlamayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatlarla gelir kaydedilir...” hükmü yer almaktadır.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “Aday veya isteklinin mesleki faaliyetini sürdürdüğünü ve teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler” başlıklı 38 inci maddesinde “İhalelere katılacak aday veya istekliler tarafından,

a) Gerçek kişi olması halinde, noter tasdikli imza beyannamesinin,

b) Tüzel kişi olması halinde, ilgisine göre tüzel kişiliğin ortakları, üyeleri veya kurucuları ile tüzel kişiliğin yönetimindeki görevlileri belirten son durumu gösterir Ticaret Sicil Gazetesi, bu bilgilerin tamamının bir Ticaret Sicil Gazetesinde bulunmaması halinde, bu bilgilerin tümünü göstermek üzere ilgili Ticaret Sicil Gazeteleri veya bu hususları gösteren belgeler ile tüzel kişiliğin noter tasdikli imza sirkülerinin, teklif kapsamında sunulması zorunludur.” hükmü,

Kamu İhale Genel Tebliğinin “Tüzel kişilerin teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler” başlıklı 10/A maddesinde “10/A.1 İhaleye katılabilmek için başvuru veya teklif dosyasında sunulması gereken, tüzel kişi aday ve isteklilerin teklif vermeye

yetkili olduğu hususunda son durumu gösterir belgelere ilişkin mevzuatta geçen “tüzel kişi ortakları” ifadesinden, bu ortakların ilgisine göre ad, soyad/ticaret unvanı, T.C. kimlik numarası/vergi kimlik numarası ile ortaklık oranları (halka arz edilen hisseler hariç); “tüzel kişilerin yönetimindeki görevliler” ifadesinden ise, teklif veya başvuru mektubu ya da sözleşmeyi imzalayanlar da dahil olmak üzere tüzel kişilikteki yönetim, temsil ve ilzama yetkili kişiler anlaşılır.” açıklaması,

Aynı Tebliğin “İdarelerce belgelerdeki eksik bilgilerin tamamlanması” başlıklı 16.6 ncı maddesinde “16.6.1...a) Geçici teminat ve teklif mektuplarının Kanunen taşınması zorunlu hususlar hariç olmak üzere, sunulan belgelerde ihale sonucu açısından teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bilgi eksikliklerinin bulunması halinde, bu tür bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler,

b) Aday ve isteklilerce sunulan ve başka kurum, kuruluş ve kişilerce düzenlenen belgelerde, belgenin taşınması zorunlu aslı unsurlar dışında, belgenin içeriğine ilişkin tereddüt yaratacak nitelikte olan ve belgeyi düzenleyen kurum, kuruluş veya kişilerden kaynaklanan bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler, İdarelerce tamamlanacaktır...” açıklaması yer almaktadır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hüküm ve açıklamaları uyarınca; istekliler tarafından tüzel kişi olmaları halinde ilgisine göre tüzel kişiliğin ortakları, üyeleri veya kurucularını belirten son durumu gösterir Ticaret Sicil Gazetesi/Gazetelerinin veya bu hususları gösteren belgelerin ve tüzel kişiliğin noter tasdikli imza sirkülerinin teklif kapsamında sunulması gerektiği, söz konusu gazete veya belgelerde tüzel kişiliğin ortaklarının ilgisine göre ad, soyad/ticaret unvanı, T.C. kimlik

numarası/vergi kimlik numarası ile ortaklık oranlarının (halka arz edilen hisseler hariç) belirtilmesinin zorunlu olduğu, ayrıca geçici teminat ve teklif mektuplarının kanunen taşınması zorunlu hususlar hariç olmak üzere teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla istekliler tarafından sunulan belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde bu tür bilgi eksikliklerinin tamamlanabileceği, ancak teklif zarfında sunulması zorunlu olan belgelerin tamamlanamayacağı anlaşılmaktadır.

3. KAMU İHALE KURULUNUN KONUSUYA İLİŞKİN BAKIŞ AÇISI

Kamu İhale Kurulunun 27.06.2018 tarihli ve 2018/UY.I-1245 sayılı Kararında makalemizin konusuna ilişkin hususu görüşerek karara bağlamıştır.

3.1. İtirazen Şikayet Başvuru Gerekçesi

İhaleye katılan istekli firma taraflarınca sunulan teklifin değerlendirme dışı bırakıldığı, buna gerekçe olarak da teklif dosyasında sunulan belgelerde firma ortaklarından birine ait T.C. kimlik numarasının tespitinin yapılamamasının gösterildiği, söz konusu hususun mevzuata uyarlık taşımadığı zira ilgili Şartname düzenlemelerinde ortaklara ait T.C. kimlik bilgilerinin sunulmaması halinde teklifin değerlendirme dışı bırakılacağına dair bir düzenleme bulunmadığı, ayrıca söz konusu eksikliğin bilgi eksikliği kapsamında tamamlanabileceği, ayrıca benzer bir konu için daha önce Ankara 16'ncı İdare Mahkemesi tarafından verilmiş emsal bir karar bulunduğu ve karar verilirken bu emsal kararın göz önünde bulunması zorunluluğu olduğu iddialarına yer verilmiştir.

3.2. Kamu İhale Kurulunun Konuya İlişkin İncelemesi

Başvuru sahibinin iddialarının değerlendirilmesi sonucunda aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

Söz konusu ihaleye ait İdari Şartname'nin "İhale konusu işe ilişkin bilgiler" başlıklı 2'nci maddesinde "2.1. İhale konusu işin

a) Adı:Bornova Rekreasyon Alanı Yarı Olimpik Kapalı Yüzme Havuzu Yapılması

b) Yatırım proje no'su/kodu:439

c) Miktarı ve türü:

3.201,50 M2 Yarı Olimpik Havuz Binası Yapılması, Yapım İş

ç) Yapılacağı yer:BORNOVA - İZMİR

d) Bu bent boş bırakılmıştır." düzenlemesi,

Aynı Şartname'nin "İhaleye katılabilmek için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri" başlıklı 7'nci maddesinde "7.1. İsteklilerin ihaleye katılabilmeleri için aşağıda sayılan belgeleri teklifleri kapsamında sunmaları gerekir:

...

b) Teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren imza beyannamesi veya imza sirküleri;

1) Gerçek kişi olması halinde, noter tasdikli imza beyannamesi,

2) Tüzel kişi olması halinde, ilgisine göre tüzel kişiliğin ortakları, üyeleri veya kurucuları ile tüzel kişiliğin yönetimindeki görevlileri belirten son durumu gösterir Ticaret Sicil Gazetesi, bu bilgilerin tamamının bir Ticaret Sicil Gazetesinde bulunmaması halinde, bu bilgilerin tümünü göstermek üzere ilgili Ticaret Sicil Gazeteleri veya bu hususları gösteren belgeler ile tüzel kişiliğin noter tasdikli imza sirküleri..." düzenlemesi,

Aynı Şartname'nin "Tekliflerin değerlendirilmesi" başlıklı 31 inci maddesinde" 31.1. Tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı

ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir.

31.2. Teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, sunulan belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde İdarece belirlenen sürede bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Bu çerçevede, tamamlanması istenen bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin niteliği dikkate alınarak İdare tarafından iki iş gününden az olmamak üzere makul bir tamamlama süresi verilir. Belirlenen sürede bilgileri tamamlamayanların teklifleri değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatları gelir kaydedilir.

31.3. Bilgi eksikliklerinin tamamlanmasına ilişkin olarak, verilen süre içinde isteklilerce sunulan belgelerin ihale tarihinden sonraki bir tarihte düzenlenmesi halinde, bu belgeler, isteklinin ihale tarihi itibarıyla ihaleye katılım şartlarını sağladığını tevsik etmesi durumunda kabul edilecektir...” düzenlemesi bulunmaktadır.

Buna göre yapılan incelemede;

29.03.2018 tarihli ihale komisyonu kararından ve idarenin şikâyet başvurusu üzerine verdiği cevaptan, başvuru sahibi isteklinin teklifinin, sunmuş oldukları Ticaret Sicil Gazetelerinde ve diğer belgelerde tüzel kişiliğin ortaklarından olan Melike Koman'a ait T.C. kimlik numarasına ilişkin herhangi bir bilgi bulunmadığı gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakıldığı anlaşılmaktadır

3.3. Kamu İhale Kurulu'nun Kararı:

Yapılan incelemede, başvuru sahibi Koman Yapı San. ve Tic. A.Ş. tarafından teklif dosyasında sunulan ilgili ticaret sicil müdürlüğü tarafından düzenlenen belgede şirket ortaklarının Tolga Koman ve Melike Koman olarak belirtildiği ve anılan kişilerin ortaklık

oranlarına yer verildiği, ancak anılan istekli tarafından sunulan ilgili belgede ve teklif dosyası kapsamında sunulan diğer belgelerde ortak Melike Komanın T.C. kimlik numarası bilgisine yer verilmediği görülmüştür.

Bu kapsamda yapılan değerlendirme sonucunda; T.C. kimlik numarasının Kamu İhale Genel Tebliği 10/A maddesinde teklif kapsamında sunulması istenen bir bilgi olduğu ve dolayısıyla T.C. kimlik numarasının sunulmamasının teklifin esasını değiştirecek nitelikte olduğu, bu eksik bilginin idarece tamamlanamayacağı hususları bir arada değerlendirildiğinde başvuru sahibinin iddiasının yerinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. KONUYA İLİŞKİN İDARİ YARGI-NIN BAKIŞ AÇISI

Kamu İhale Kurulu tarafından verilen kararlar karar tarihinden itibaren 30 gün içinde idari yargıda dava konusu yapılabilmektedir. Yukarıdaki Kamu İhale Kurulu tarafından verilmiş bulunan karar ilgili istekli firma tarafından idari yargıya taşınmıştır.

Ankara 10. İdare Mahkemesinin 25.07.2018 tarihli E: 2018/1450, K: 2018/1696 sayılı kararı ile söz konusu Kamu İhale Kurulu kararı hakkında aşağıdaki karar verilmiştir;

“Dosyanın incelenmesinden, İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı Yapım İhaleleri Daire Başkanlığı'nca “Bornova Rekreasyon Alanı Yarı Olimpik Kapalı Yüzme Havuzu Yapılması” ihalesinin 11.05.2018 tarihinde açık ihale usulü ile yapıldığı, ihalede istekli olan davacı şirketin teklifinin ortaklarından Melike Koman'ın T.C. kimlik numarasının teklif dosyasında yer alan belgelerin hiçbirinde bulunmadığı gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakılmasına karar verildiği, bu karara karşı yapılan şikâyet ve itirazın şikâyet başvurularının reddi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, ihale dokümanında başvuru veya teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince eklenmesi zorunlu olan eklerinden herhangi birinin, aday veya isteklilerce sunulmaması halinde, bu eksik belgelerin ve eklerinin idarelerce tamamlanmaması esas olmakla birlikte, sunulan belgelerde ihale sonucu açısından teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bilgi eksikliklerinin bulunması halinde bu eksikliklerin idarelerce tamamlanması gerekmektedir.

Bu durumda, davacı şirketin ortaklarından Melike Koman'ın T.C. kimlik numarasının teklif dosyasında yer almamasının, ihale sonucu açısından teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bir bilgi eksikliği olduğu anlaşıldığından, ihaleyi yapan idarece bu eksikliğin tamamlanması yoluna gidilmesi gerekirken davacı şirketin teklifinin doğrudan değerlendirme dışı bırakılmasında ve bu hususa ilişkin yapılan şikayet ve itirazın şikayet başvurusunun reddedilmesinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.” gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

Görülebileceği üzere idare mahkemesince şirket ortaklarından birisinin TC kimlik numarasının teklif dosyasında yer almamasının ihale sonucunu teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bir bilgi eksikliği olduğu bu nedenle de bu eksikliğin tamamlanabil-

leceği doğrultusunda karar verildiği görülmektedir.

5. SONUÇ

Kamu ihalelerinde teklif vermek isteyen isteklilerin, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve ihale uygulama yönetmelikleri çerçevesinde tekliflerini hazırlayarak sunmaları gerekmektedir.

Teklif zarfında, istekli firmaların ortaklarının TC kimlik numaralarının sunulup sunulamayacağına ilişkin olarak ortaya çıkan uyuşmazlıklarda Kamu İhale Kurulunun bakış açısı; tüm ortakların TC kimlik numaralarının teklif zarfında sunulması gerektiği doğrultusunda; idare mahkemelerinin bakış açısı Kamu İhale Kurulu kararlarından daha geniş bir bakış açısını barındırmaktadır.

İdare mahkemesince şirket ortaklarından birisinin TC kimlik numarasının teklif dosyasında yer almamasının ihale sonucunu teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bir bilgi eksikliği olduğu; bu nedenle de bu eksikliğin tamamlanabileceği doğrultusunda karar verildiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.basbakanlik.gov.tr

www.danistay.gov.tr/kararlar

www.kik.gov.tr/kararlar

Halûk NALÇAKAR

*İçişleri Bakanlığı E. Mahalli İdareler Başkontrolörü
Multclair Arıtma Sistemleri A.Ş.*

MAL VE HİZMET ALIMI İHALELERİNDE İŞ DENEYİM BELGESİ OLARAK TEKNOLOJİK ÜRÜN DENEYİM BELGESİNİN KULLANILMASI

İhaleye katılmak isteyen isteklilerden mesleki ve teknik yeterliliklerini göstermeleri için istenilen belgelerden bir tanesi de İş Deneyim Belgesi olarak istenilen belgelerdir. Bu belgenin hangi zamanlarda ve hangi şartlarda istenileceği ihale uygulama yönetmeliklerinde belirtilmiştir.

İş Deneyim Belgeleri; Bir isteklinin ihale konusu iş veya benzer iş olarak belirlenmiş işlerde önceki tecrübelerini ve tek sözleşmeye dayalı ne kadar iş yapmış olduğunu gösteren bir nevi ihaleyi yapan idareye sunmuş olduğu referans belgesidir. Bir başka deyişle, İhale konusu iş veya benzer işe yönelik iş deneyim belgeleri isteklilerin bu konularda yeterliliğini, tecrübelerini, iş bitirme yeteneklerini tevsik eden belgeler niteliğindedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen ihalelerde, ihaleye teklif veren firmanın ihale konusu iş veya benzer işlerdeki deneyimini gösteren belgesini sunması istenebilmektedir.

Zaman içerisinde uygulamada ortaya çıkan Ar-Ge ve yenilik projeleri ile farklı destekler kapsamında projeler yürüten ve bu çerçevede ortaya çıkan ürünleri piyasaya arz eden girişimcilerin/isteklilerin iş deneyim belgelerinin bulunmaması nedeniyle ihalelere katılamaması üzerine, bu konuda 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda 6518 sayılı Kanun ile değişiklikler yapılmıştır. Bu bağlamda da Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği ve Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde değişiklik yapılarak **teknolojik ürün deneyim belgesi** iş deneyim belgesi olarak kabul edilir hale getirilmiştir.

Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi; Teknoloji merkezi işletmelerinde, Ar-Ge merkezlerinde, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerinde, rekabet öncesi iş birliği projelerinde ve teknogirişim sermaye desteklerinden yararlananlara, yararlandıkları destekler çer-

çevesinde yürüttükleri proje sonucu ortaya çıkan mal ve hizmetlerin ve bunlar dışında özkaynaklarla geliştirilmiş ve değerlendirilmesi için gerekli usulleri Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından Ar-Ge projesi neticesinde ortaya çıktığı belgelendirilen ürünlerin piyasaya arz edilmesinden sonra proje sonucu ortaya çıkan hizmetler ile yerli malı belgesine sahip ürünler için Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Kurumca belirlenen esaslar çerçevesinde düzenlenen ve piyasaya arz tarihinden itibaren beş yıl süreyle kullanılabilir olan belgelerdir. Teknolojik ürün deneyim belgesi, mal ve hizmet alımı ihalelerinde iş deneyim belgesi olarak kullanılabilir.

Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi;

- Teknoloji merkezi işletmeleri,
- Ar-Gemerkezlerin,
- Kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen Ar-Ge ve yenilik projeleri veya rekabet öncesi iş birliği projeleri ya da teknogirişim sermaye desteklerinden yararlanan

Gerçek ve tüzel kişiler tarafından düzenlenebilir.

Teknolojik Ürün Deneyim Belgeleri, teknoloji merkezi işletmelerince veya Ar-Ge merkezlerince ya da Ar-Ge ve diğer destekler çerçevesinde yürütülen projeler sonucu ortaya çıkan **yerli malı belgesine sahip malların ve hizmetlerin** piyasaya arz edilmesinden sonra düzenlenmektedir.

Bu belgeyi almak için Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğüne başvurulması gerekmektedir. Bu belge, proje sonucunda ortaya

çıkan her bir ürün için düzenlenmektedir. Bu belgenin sahibi dışında başka gerçek ve tüzel kişi tarafından kullanılması imkan dahilinde değildir. Teknolojik ürün deneyim belgesinin sahibi tarafından bir üçüncü kişiye devredilmesi, kiralanması veya satılması da yasaklanmıştır. Kısaca bu belge, sahibi olan istekli haricinde herhangi bir şekilde başka istekli tarafından kullanılamaz. İsteklinin tüzel kişi olması ve Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi sahibinin bir yıldan uzun süreli olarak bu tüzel kişiliğin %50'den fazla hissesine sahip olduğu durumlarda bu belge tüzel kişilik adına kullanılabilir.

Mal Alımı İhalelerinde Teknolojik Ürün Deneyim Belgesinin Kullanılması:

İsteklilerce, belgenin mal alımı ihalelerinde iş deneyimini gösteren belge olarak kullanılabilmesi için, bu belgenin gerçek veya tüzel kişiliğin kendi adlarına ya da ticaret unvanlarına hitaben düzenlenmesi ve bu belgede yer alan malın ihalede teklif edilmesi şarttır. İsteklilerin bu koşullara uygun olarak Teknolojik Ürün Deneyim Belgesini sunması durumunda, iş deneyimine ilişkin yeterlik kriterini sağladığı idarece kabul edilecektir. Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi bir bedel içermez.

Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının (f) bendinde kısmi teklif, *“Birim fiyat üzerinden teklif alınan ihalelerde; alımın birden fazla kalemden oluşması halinde, alımın niteliğine uygun olarak belirlenen bir veya birden fazla kısmına; ihale konusu alımın tek bir mala ilişkin olması durumunda ise aynı malın miktarlar itibarıyla belirlenen bir veya birden fazla kısmına verilen teklif”* olarak tanımlanmıştır.

Kısmi teklife açık mal alımı ihalelerinde teknolojik ürün deneyim belgesinin sunulması durumunda, belgenin düzenlendiği

malın teklif edildiği kısma yönelik iş deneyimine ilişkin yeterli kriterinin sağlandığı kabul edilir. Kısmi teklife açık mal alımı ihalelerinde kısmın birden çok mal kaleminden oluşması halinde, bu mallardan birine ilişkin olarak Teknolojik Ürün Deneyim Belgesinin olması ve bu ürünün teklif edilmesi halinde yeterliğin sağlandığı kabul edilecektir. İhalenin tek bir mala ilişkin olması ve kısmi teklife açık olması durumunda, teklif edilen mala ilişkin Teknolojik Ürün Deneyim Belgesinin sunulması yeterlidir. Bir başka ifadeyle sunulan belgenin her bir kısma ilişkin yeterliği sağladığı kabul edilecektir.

Mal alımı ihalelerinde ortak girişimlerin teknolojik ürün deneyim belgesini kullanması durumunda, Teknolojik Ürün Deneyim Belgesini sunan ortağın, hissesi oranında ihalede istenen asgari iş deneyim tutarını karşıladığı kabul edilecektir. İş ortaklığında pilot ortağın teknolojik ürün deneyim belgesi sunması durumunda, pilot ortağın asgari iş deneyim tutarının en az %20'sini sağlaması ve diğer ortaklardan her birinin iş deneyim tutarından fazla olması koşulu aranmaz. İş ortaklığının (pilot veya özel) ortağı tarafından teknolojik ürün deneyim belgesi sunulması halinde asgari iş deneyim tutarının kalan kısmının diğer ortaklardan biri, birkaçı veya tamamı tarafından karşılanması zorunludur.5

Konuyu bir örnekle açıklamak gerekirse:

Yapılan İhalede İş Makinası alımı planlanmışsa, işin idari şartnamesinde de isteklinin teklif ettiği bedelin en az % 20'sinden az olmamak üzere iş deneyimini gösteren belge sunmasına yönelik düzenleme yapılmış ise;

A.....Ltd.Şirketi ve BLtd.Şirketi, iş ortaklığı olarak teklif vermiştir. A.....Ltd. Şirketi pilot ortak olup iş ortaklığındaki hissesi % 70'dir. İş ortaklığı, İhalede pilot ortak tarafından üretilen iş makinası teklif edil-

miştir. Pilot ortak bu ürüne ilişkin teknolojik ürün deneyim belgesine sahiptir. İhale bu ürünün piyasaya arz edilmesinden iki yıl sonra gerçekleştirilmiştir. İş ortaklığının teklifi 1.000.000 (bir milyon) Türk Lirasıdır. İş ortaklığı tarafından teklif bedelin % 20'si olan 200.000.-TL tutarında iş deneyimini gösteren belge sunulması idari şartname hükmü gereğince zorunludur. Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi sunan ortağın, hissesi oranında ihalede istenen asgari iş deneyim tutarını karşıladığı kabul edilir. Pilot ortağın iş ortaklığındaki hisse oranı % 70 olup pilot ortağın 140.000.-TL tutarında iş deneyim tutarını karşıladığı kabul edilecektir. Özel ortak olan BLtd.Şirketi ise bu durumda (200.000.-TL - 140.000.-TL = 60.000.-TL) 60.000.-TL tutarında iş deneyimini gösteren belge sunmak zorundadır.

Konsorsiyumlarda ise, konsorsiyum ortağı tarafından teknolojik ürün deneyim belgesinin sunulması durumunda ise belgenin düzenlendiği malın teklif edildiği kısım veya kısımları için iş deneyimine ilişkin yeterli kriterinin sağlandığı kabul edilecektir.

Mal alımı ihalelerinde isteklilerce teklif edilen bedellerin eşit olması halinde ekonomik açıdan en avantajlı teklif, Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 62 nci maddesi ve ihaleye ilişkin olarak düzenlenen idari şartnamede yapılan düzenlemeler esas alınarak belirlenecektir.

Hizmet Alımı İhalelerinde Teknolojik Ürün Deneyim Belgesinin Kullanılması:

Hizmet alımı ihalelerinde de "teknolojik ürün deneyim belgesi" iş deneyimini gösteren belge olarak kullanılabilir. Mal alımı ihalelerinde bu belgenin kullanılabilmesi için belgenin düzenlendiği malın ihalelerde teklif edilmesi zorunluluğuna karşın hizmet alımı ihalelerinde böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır.

İsteklilerce, iş deneyimini gösteren belge olarak adlarına ya da ticaret unvanlarına hitaben düzenlenen teknolojik ürün deneyim belgesinin sunulabilmesi için belgenin düzenlendiği hizmetin ihale dokümanında tanımlanan ihale konusu iş veya idari şartnamede öngörülen benzer işe uygun olması zorunludur.

İsteklilerin ihale dokümanına ve belge koşullarına uygun teknolojik ürün deneyim belgesini ihalede sunması halinde, hizmet alımı ihalesinde istenen iş deneyimine ilişkin yeterlik kriterini sağladığı kabul edilecektir. Bu ihalelerde isteklilerce sunulması gereken iş deneyimini gösteren belge oranına yönelik bir düzenleme olmaması sebebiyle TÜDB'nin tutarının belirlenme imkânı bulunmamaktadır. Bu nedenle, iş deneyimini gösteren belgelerin istenilmediği ya da istenmediği ihalelerde, teklifinin eşitliği halinde sunulan TÜDB'nin değerlendirilmesinin mümkün olmadığı görüşüdeyiz.

İş ortaklığında teknolojik ürün deneyim belgesini sunan ortağın kendisine ait iş deneyim tutarına ilişkin asgari yeterlik kriterini karşıladığı kabul edilir. Konsorsiyum ortağının teknolojik ürün deneyim belgesini sunması halinde ise belgeyi sunduğu kısım veya kısımlar için ihalede istenen iş deneyimine ilişkin yeterlik kriterini sağladığı kabul edilecektir.

Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin sadece fiyat esasına göre belirlendiği hizmet alımı ihalelerde, birden fazla istekli tarafından teklif edilen fiyatın en düşük ve eşit fiyat olması durumunda, ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesine ilişkin kriterler Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 63 üncü maddesinde düzen-

lenmiştir. Bu kriterler içinde ihalede sunulan iş deneyimini gösteren belge tutarı ya da teknolojik ürün deneyim belgesi ibaresi yer almamaktadır.

Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi sahibi kişinin kurduğu veya ortağı olduğu tüzel kişiliğin ihalelerde bu belgeyi kullanabilmesi için belge sahibi kişinin ihale tarihi itibarıyla en az bir yıldır tüzel kişiliğin % 50 sinden fazla hissesine sahip olması ve mal alımı ihalelerinde belgenin düzenlendiği malın teklif edilmesi zorunludur. Ayrıca, ortaklık oranı ve süresine ilişkin şartların sağlandığını gösteren *ortaklık durum belgesinin* de sunulması zorunludur.

Teknolojik Ürün Deneyim Belgesine sahip ticari işletmelerin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre tür veya unvan değiştirmeleri halinde, değişiklikten önce sahip olunan teknolojik ürün deneyim belgesi, tür veya unvan değiştirmiş şirket tarafından kullanılabilir.

İstekliler tarafından ilk ilan veya davet tarihinden geriye doğru **son beş yıl** içinde piyasaya arz edilen ürünler ile ilk ilan veya davet tarihinden sonra piyasaya arz edilen ürünlere ilişkin Teknolojik Ürün Deneyim Belgeleri, iş deneyimini gösteren belge olarak sunulabilir.

KAYNAKLAR

Kamu İhale Kurumu

www.seis.org.tr – teknolojik ürün deneyim belgesi

www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale

turbelgesi.sanayi.gov.tr

M.Lamih ÇELİK

Sanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı

BELEDİYE PERSONELİNİN 7145 SAYILI YASA KAPSAMINDA KAMU GÖREVİNDEN ÇIKARILMASI

1. GİRİŞ

Ülkemizde yaklaşık iki yıldır uygulanan olağanüstü halin uzatılmayacak olması nedeniyle terörle mücadele bakımından ihtiyaç duyulan bazı düzenlemelerin yapılması amacıyla 7145 sayılı Kanun ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye geçici maddeler eklenmiştir. Söz konusu maddeyle, halen yürütülen soruşturma ve kovuşturmalar ile disiplin soruşturmaları bakımından gerekli olan hükümler düzenlenmekte ve terör örgütleriyle mücadele kapsamında kamu görevlilerinin görevden uzaklaştırılması, ihracı, rütbelerin geri alınması, mesleğe ilişkin unvanların kullanılmaması gibi ihtiyaç duyulan birtakım tedbirlere ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.¹

Bu çalışmamızda 7145 sayılı Kanunun (RG:31/7/2018-30495) 26.maddesinde yer alan ilgili şu düzenleme ele alınacaktır;

¹ <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss1.pdf>

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 35- B) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle(31/7/2021 tarihine kadar); terör örgütlerine veya Millî Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen;

8) Mahalli idareler personeli, valinin başkanlığında toplanan ve vali tarafından belirlenen kurulun teklifi üzerine İçişleri Bakanının onayıyla kamu görevinden çıkarılır.

Görevine son verilenler bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemez, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemez; görevinden çıkarılanların uhdelelerinde bulunan her türlü mütevellî heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılır.

Görevlerine son verilenlerin silah ruhsatları iptal edilir ve bu kişiler oturdukları kamu konutlarından veya vaktif lojmanlarından on beş gün içinde tahliye edilir. Bu kişiler özel güvenlik şirketlerinin kurucusu, ortağı ve çalışanı olamaz.

Kamu görevinden çıkarılanların itirazları üzerine yapılacak değerlendirme sonucunda görevlerine iadesine ilişkin işlemler aynı usullerle yapılır. Bu kapsamda görevine iade edilenlere kamu görevinden çıkarıldıkları tarihten göreve başladıkları tarihe kadar geçen süreye tekabül eden mali ve sosyal hakları ödenir. Bu kişiler, kamu görevinden çıkarılmalarından dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamaz. Bu personelin görevlerine iadesi, kamu görevinden çıkarıldıkları tarihte buldukları yöneticilik görevi dışında öğrenim durumları ve kazanılmış hak aylık derecelerine uygun kadro ve pozisyonlara atanmak suretiyle de yerine getirilebilir.

G) 31/7/2021 tarihine kadar; terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirildiği için görevden uzaklaştırılanlar veya açığa alınanlar hakkında ilgili mevzuatta yer alan;

a) Soruşturmaya başlama süresi uygulanmaz.

b) Disiplin soruşturması sebebiyle görevden uzaklaştırma süreleri bir yıl olarak uygulanır ve bu süre ilgisine göre ilgili bakan veya ilgili kurul onayıyla bir yıla kadar uzatılabilir.

c) Adli soruşturma ve kovuşturma sebebiyle görevden uzaklaştırma veya açığa alma işlemlerinde değerlendirme süreleri uygulanmaz.

Haklarında işlem tesis edilecek olanlara yedi günden az olmamak üzere ilgili kurum

tarafından uygun vasıtalarla savunma hakkı verilir. Verilen süre içinde savunmasını yapmayanlar, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.”

2. KAMU GÖREVİNDEN ÇIKARMA KARARI VERİLİRKEN EMSAL ALINACAK KARARLAR

“Kamu görevinden çıkarma; adli suç veya disiplin suçu işlenmesi karşılığında uygulanan yaptırımlardan farklı olarak terör örgütleri ile milli güvenliğe karşı faaliyette bulunduğu kabul edilen diğer yapıların kamu kurum ve kuruluşlarındaki varlığını ortadan kaldırmayı amaçlayan, geçici olmayan ve nihai sonuç doğuran “olağanüstü tedbir” niteliğindedir.” (D A N I Ş T A Y 5. D. E: 2016/8196 K: 2016/4066 T. 4.10.2016)

a. Anayasa Mahkemesinin 04/08/2016 tarih, 2016/6 (Değişik İşler) ve 2016/12 Karar sayılı kararında açıklandığı üzere;

Kamu görevinden çıkarma; adli suç veya disiplin suçu işlenmesi karşılığında uygulanan yaptırımlardan farklı olarak terör örgütleri ile milli güvenliğe karşı faaliyette bulunduğu kabul edilen diğer yapıların kamu kurum ve kuruluşlarındaki varlığını ortadan kaldırmayı amaçlayan, geçici olmayan ve nihai sonuç doğuran “olağanüstü tedbir” niteliğindedir. Tedbirin uygulanması için mutlaka terör örgütüyle, terör faaliyetleriyle ve bu arada darbe teşebbüsüyle Üyeleri arasında bağ kurulması aranmamış; MGK’ca devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen “yapı”, “oluşum” veya “gruplar”la bağ kurulması yeterli görülmüştür. Diğer taraftan maddeye göre meslekten çıkarma tedbirinin uygulanabilmesi için söz konusu bağın yapıya, oluşuma veya gruba “üyelik” veya “mensubiyet” şeklinde olması zorunlu olmayıp “iltisak” ya da “irtibat” şeklinde olması da yeterlidir.

Son olarak maddede, terör örgütleri veya MGK'ca devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplar ile üyeler arasındaki bağın "sübut" derecesinde ortaya konulması aranmamıştır. Böyle bir bağın Anayasa Mahkemesi Genel Kurulunca "değerlendirilmesi" yeterli görülmüştür. Buradaki değerlendirme Genel Kurulun salt çoğunluğunda oluşacak bir "kanaati" ifade etmektedir. Kuşkusuz bu kanaat cezai sorumluluğun bulunup bulunmadığından bağımsız olarak sadece meslekte kalmanın uygun olup olmadığı yönünde bir değerlendirmeden ibarettir.

b. Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin 7/10/2016 tarih, 2016/8 esas ve 2016/154 Karar sayılı kararında açıklandığı üzere;

.... meslekten çıkarma tedbirinin uygulanabilmesi için mutlaka terör örgütü, ilgili yapı ve oluşumlar ve bu arada darbe teşebbüsü içinde bulunmak veya katılmak şart koşulmamış olup söz konusu "yapı," "oluşum" veya "gruplarla" bağ ve ilişki kurulması yeterli görülmüştür. Bu bakımdan, ilgililer ile FETÖ/PDY arasında üyelik/mensubiyet/iltisak hali söz konusu olmasa dahi Kurul tarafından yapılacak değerlendirme sonunda arada "irtibat" olduğunun tespiti yeterlidir. Esasen genel olarak idari yaptırımlarda ceza hukukuna göre daha düşük ispat standartlarına başvurulabilme imkânı yanında somut olayda meslekten çıkarmaya karar verebilmek için toplanan delil ve verilerin üyelerin zikredilen yapı ve örgütle irtibatlı olduğunu ve bağı gösterecek düzeyde bulunmasının yeterli olması da, ceza hukuku anlamında bir ilişkinin ispatını gerektirmemektedir. Bu itibarla, meslekte kalmalarının uygun olmadığı yönündeki değerlendirme ilgililerin suçlu oldukları anlamına gelmemektedir.

c. Yargıtay 16. Ceza Dairesi 2018/293 E., 2018/1216 K. T. 24.04.2018 kararı

"Örgüt üyesi, örgüt amacını benimseyen, örgütün hiyerarşik yapısına dahil olan ve bu

suretle verilecek görevleri yerine getirmeye hazır olmak üzere kendi iradesini örgüt iradesine terk eden kişidir. Örgüt üyeliği, örgüte katılmayı, bağlanmayı, örgüte hakim olan hiyerarşik gücün emrine girmeyi ifade etmektedir. Örgüt üyesi örgütle organik bağ kurup faaliyetlerine katılmalıdır. Organik bağ, canlı, geçişken, etkin, faili emir ve talimat almaya açık tutan ve hiyerarşik konumunu tespit eden bağ olup, üyeliğin en önemli unsurudur. Örgüte yardımda veya örgüt adına suç işlemede de, örgüt yöneticileri veya diğer mensuplarının emir ya da talimatları vardır. Ancak örgüt üyeliğini belirlemede ayırt edici fark, örgüt üyesinin örgüt hiyerarşisi dahilinde verilen her türlü emir ve talimatı sorgulamaksızın tamamen teslimiyet duygusuyla yerine getirmeye hazır olması ve öylece ifa etmesidir.

Silahlı örgüte üyelik suçunun oluşabilmesi için örgütle organik bağ kurulması ve kural olarak süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk gerektiren eylem ve faaliyetlerin bulunması aranmaktadır. Ancak niteliği, işleniş biçimi, meydana gelen zarar ve tehlikenin ağırlığı, örgütün amacı ve menfaatlerine katkısı itibarıyla süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk özelliği olmasa da ancak örgüt üyeleri tarafından işlenebilen suçların faillerinin de örgüt üyesi olduğunun kabulü gerekir. Örgüte sadece sempati duymak ya da örgütün amaçlarını, değerlerini, ideolojisini benimsemek, buna ilişkin yayınları okumak, bulundurmamak, örgüt liderine saygı duymak gibi eylemler örgüt üyeliği için yeterli değildir. Örgüte bilerek ve isteyerek katılması, katıldığı örgütün niteliğini ve amaçlarını bilmesi, onun bir parçası olmayı istemesi, katılma iradesinin devamlılık arz etmesi gerekir. Örgüte üye olan kimse, bir örgüte girerken örgütün kanununun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla kurulan bir örgüt olduğunu bilerek üye olmak kastı ve iradesiyle hareket etmelidir. Suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olmak suçu için de saikin "suç işlemek amacı" olması aranır.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

Kuruluş, amaç, örgüt yapılanması ve faaliyet yöntemleri Dairemizin 2015/3 E. sayılı kararında anlatılan ve nihai amacı, Devletin Anayasal nizamını cebir ve şiddet kullanarak değiştirmek olduğu anlaşılan FETÖ/PDY terör örgütünün başlangıçta bir ahlak ve eğitim hareketi olarak ortaya çıkması ve toplumun her katmanının büyük bir kesimince de böyle algılanması, amaca ulaşmak için her yolu mübah gören fakat sözde meşruiyetini sivil alanda dinden, kamusal alanda ise hukuktan aldığı izlenimi vermek için yeterli güce ulaşmıncaya kadar alenen kriminalize olmamaya özen göstermesi gerçeği nazara alındığında, sanık hakkında beyanda bulunan ... kod isimli gizli tanığın 17-25 Aralık 2013'ten sonra sanığı katıldıkları sohbetlerde görmediğini beyan ettiği ve bunun dışında telefonunda yalnızca ... kurma ve silme kaydının bulunmasının sanığın örgüt üyesi olduğuna dair mahkumiyetini gerektirir yeterli olamayacağı gözetilmeden eylemlerinin sempati seviyesini aşmadığı, sanığın beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi doğru değildir.”

d. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2018/161 E., 2018/1421 K. T.5.2.2018 kararı

“Davalı vekilinin savunmasında; 15 Temmuz darbe girişiminde bulunan, Milli Güvenlik Kurul kararı ile milli güvenliğe tehdit oluşturduğu hüküm altına alınan ... terör örgütü ile olağanüstü hal kapsamında çıkarılan KHK’larda belirtilen şekilde ve kamuda görevden almalarda kullanılan kriterler bağlamında; sosyal çevre bilgileri, ilgili devlet kurumları ve kuruluşlarından gelen bilgiler, Ortaklığa yapılan ihbar ve şikayetler değerlendirilerek davacının iş akdinin örgüt ile ilişkisi olduğundan şüphe duyulması nedeniyle iş akdinin feshedildiği belirtilmiş-

tir. davacı hakkında... Silahlı Terör Örgütü üyeliği kapsamında hakkında yürütülen bir soruşturma olmadığı ... Cumhuriyet Başsavcılığı Terör ve Örgütlü Suçlar Soruşturma Bürosu’nun 2017/5493 Muh. numaralı yazısından anlaşıldığından, davalı tarafın davacı işçi hakkında örgüt ile ilişkisi olduğundan şüphe duyulmasını gerektiren nedenleri ispat edemediği, feshin “işletmesel gereklilik” denilerek yapıldığı, feshin geçerli nedene dayanmadığı anlaşıldığından Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozularak ortadan kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir.

e- Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2018/93 E., 2018/3254 K. T.14.2.2018 Kararı

“Davacınının iş sözleşmesinin feshi **667 sayılı KHK** doğrultusunda davalı işveren- ce oluşturulan disiplin komitesi kararıyla davalı idare tarafından gerçekleştirilmiştir. Davacı işçi 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri çerçevesinde çalışmış olmakla iş sözleşmesinin 29.07.2016 tarihindeki feshinde İş Kanunu’nun 18. ve devamı maddeleri hükümleri uygulanmalıdır. Somut olayda, davacının iş akdinin feshine neden olan bilgi ve belge işverenince ibraz edilememiştir. Davacının iş akdinin feshine dayanak objektif değerlendirmelerin neler olduğu, hangi bilgi ve belgelerin feshine gerekçe yapıldığı davalı Kurumdan araştırılmalı; ayrıca davacı hakkında mevcut ise adli ya da idari soruşturma evrakları, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı’nın Terörle Mücadele, Kaçakçılık Organize Suçlar ve İstihbarat ile ilgili birimlerinden ve Bilgi Teknolojileri Kurumundan varsa davacı ile ilgili bilgi ve belgeler ile yine Bank Asyaya açılmış mevduat hesapları, hesap hareketleri ve bankacılığa ilişkin işlemler olup olmadığı sorulmalı, tüm bilgi ve belgeler değerlendirilerek sonucuna göre hüküm kurulmalıdır. Eksik incelemeyle hüküm tesisi hatalı olup bozmayı gerektirir.”

f. Yargıtay 16. Ceza Dairesi 2017/3613 E., 2018/1153 K. T.2.4.2018 Kararı

“Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından onanarak kesinleşen Dairemizin ilk derece mahkemesi sıfatıyla verdiği 24.04.2017 tarih, 2015/3 esas, 2017/3 karar sayılı kararında Bylock iletişim sisteminin FETÖ/PDY silahlı terör örgütü mensuplarının kullanmaları amacıyla oluşturulan ve münhasıran bu suç örgütünün bir kısım mensupları tarafından kullanılan bir ağ olması nedeniyle; örgüt talimatı ile bu ağa dahil olduğunun ve gizliliği sağlamak için haberleşme amacıyla kullanıldığının, her türlü şüpheden uzak, kesin kanaate ulaştırılacak teknik verilerle tespiti halinde, kişinin örgütle bağlantısını gösteren delil olduğunun kabul edildiği dikkate alınarak, somut dosyada sanığın bylock kullanıcısı olup olmadığının atılı suçun sübutu açısından belirleyici nitelikte olması karşısında; ilk derece mahkemesinin 12.05.2017 tarihli karar celsesi zaptında cevap vermediğini belirtmesine rağmen hükmüne esas aldığı Konya İl Emniyet Müdürlüğünün 12.05.2017 tarihli yazısı ve ekinde gönderilen HTS inceleme raporunun ve temyiz aşamasında dosyaya gönderildiği anlaşılan sanığın Bylock kullanıcısı olduğunu bildiren 2 farklı “Tespit ve Değerlendirme Tutanağı”, başka dosya şüpheli’ın ifadeleri ile uyaptan temin edilen HIS (CGNAT) kayıtlarının, başka dosya sanığı’un dilekçesi ve mahkemede beyanlarının CMK’nın 217. maddesi uyarınca duruşmada sanığa okunarak diyeceklerinin sorulmasında zorunluluk bulunması; ayrıca sanığın örgüt liderinin talimatından sonra örgütle iltisaklı bankaya para yatırıp yatırmadığının tespiti bakımından ...’da bulunan hesabının hangi tarihte açıldığı, kapatılıp kapatılmadığı, hesap türü ve hesabında bulunan meblağa ilişkin evrakların dosyada bulunmadığının anlaşılması karşısında anılan evrakların ve’ın tüm

aşamalarda beyanlarının onaylı suretlerinin dosya kapsamına alınması delillerin bir bütün halinde değerlendirilmesinden sonra sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken eksik araştırma ile yazılı şekilde karar verilmesi,”

g- Bylock deliline ilişkin kararlar

Anayasa Mahkemesinin 2016/22169 nolu bireysel başvuruya ilişkin 20/6/2017 tarihli Genel Kurul Kararı (RG:30/6/2017-30110), Yargıtay 16. Ceza dairesinin –ilk derece mahkemesi sıfatıyla -24/4/2017 tarihli (E.2015/3, K.2017/3) ve Kayseri 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 19/1/2017 tarihli (E.2016/401,K.2017/4)kararlarında ifade edilen tespit ve değerlendirmeler şöyle özetlenebilir:

- 15 temmuz darbe teşebbüsü sonrasında beyanları alınan bazı şüpheliler ,2014 yılının başından beri “Bylock” un FETÖ/PDY üyeleri tarafından örgütsel haberleşme aracı olarak kullanıldığını ifade etmişlerdir .
- “ Bylock” global bir uygulama görüntüsü altında münhasıran FETÖ/PDY mensuplarının kullanımına sunulan bir haberleşme programıdır.
- “Bir kişinin mobil telefon cihazında veya bilgisayarında, özel bir iletişim ağına dahil olduğuna dair bir program kullanılabilir. Bu özel iletişim ağını sadece belirli kişilerin kullanabilmesi ve bu ağa girebilmesi için, ağı kullanan bir veya birçok kişinin referansına gerek bulunması, başlı başına suç oluşturmaz. Ancak, bu iletişim ağının suç işlemek amacıyla oluşturulmuş ve münhasıran bir suç örgütünün mensupları tarafından kullanılmakta olan bir ağ olduğunu somut delillere dayanması

halinde, bu ağ dahil olunan kişiye “şüpheli” sıfatını izafe edilmesinde herhangi bir sorun yoktur. Bunun için ağa dahil olan kişinin, ağ içinde başka bir kişi ile görüşme yapmış olması da gerekmez... Kişinin, suç işlemek amacıyla oluşturulmuş ve münhasıran bir suç örgütünün mensupları tarafından kullanılmakta olan bir ağa bu özelliğini bilerek (kasten) dahil olması ve hatta bu ağın iletişim için kullanılması, iletişim içerikleri tespit edilme- se bile, hakkında en azından bir suç örgütüne üye olmaktan dolayı mahkumiyet hükmü kurulması için yeterli kabul edilmelidir...” (İz- zet Özgenç, Suç Örgüleri, 8.Bası, AGE-s. 88, 89)

Anayasa Mahkemesinin 2016/22169 Başvuru numaralı kararında ByLock uygulamasına dair yaptığı değerlendirme; ByLock uygulamasının kullanımını FETÖ/PDY ile olan ilgi bakımında bir belirti olarak kabul etmiştir ve belirtinin derecesi için aşağıdaki kriterleri sıralamıştır.

- Uygulamanın ilgili kişi tarafından kullanılıp kullanılmadığı,
- Kullanım şekli,
- Kullanım sıklığı,
- Haberleşme yapılan kişilerin FETÖ/ PDY içindeki konumu ve önemi,
- Haberleşmenin içeriği.

AYM tarafından belirtilen bu kriterlerin yalnızca ne derece şüpheli olduğu Operatör (CGNAT) kayıtları ile değerlendirilemeyeceği açıktır. Bu kriterlerin değerlendirilebilmesi için mutlaka içerik bilgisi gereklidir.

ğ. FETÖ/PDY terör örgütüne ait olan Bank Asyaya bu süreç içerisinde el konu-

arak TMSF'ye devredilmiştir. BDDK'nın 28.05.2015 tarihli Asya Katılım Bankası A.Ş Mali Durum tespit raporun- da;15.01.2014 tarihinde ulusal medyada yer alan “25 Aralık 2013 tarihinde görüşme kaydına göre, Fethullah Gülen'le konuşan kişinin bankanın likidite durumuna ilişkin olarak bilgi verdiği ve örgüt içerisindeki kişiler ile bu kişilerin çevrelerinin bankaya yönlendirilmesi noktasında Fetullah Gülen'den onay aldığı,bankadan yoğun bir şekilde mevduat çıkışı yaşanırken Aralık 2013- Haziran 2014 arasındaki döneme ilişkin yapılan incelemeler neticesinde ise olağan bankacılık faaliyetleri ile bağdaşmayacak şekilde bankaya mevduat yönlendirmesi yapıldığı ve açılan hesap sayısındaki artışın bir yönlendirmenin neticesi olduğunun düşünüldüğü” hususlarının yer aldığı görülmüştür. Talimat doğrultusunda hesap açılışlarının 06.01.2014 tarihinden itibaren artış gösterdiği ve en fazla hesabın 30.01.2014 tarihinde 6.069 adet olarak gerçekleştiği bilgileri doğrultusunda örgütün talimatı ile yardım amacıyla batan bankaya 01.01.2014 ile 01.01.2015 dönemi içerisinde yeni hesap açtıran ve mevcut hesabını arttıran şahıslar arasında bu kişilerin olup olmadığının tespit edilmesi için TM-SF'ye yazı yazılmalıdır. Bu yasada gerekli bilgilerin idareye verilmesi mecburiyeti getirilmiştir.

“Madde26/Ç) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle; kamu kurum ve kuruluşlarının personeline ve bunların eş ve çocuklarına ait olup Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen ve faaliyet izni kaldırılan Asya Katılım Bankası A.Ş'de veya bu Bankayla ilgili olarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunda ya da Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığında bulunan her türlü bilgi, bu personelin çalıştığı kurum ve kuruluşlarca talepte bulu-

nulması durumunda gecikmeksizin verilir ve bu işlemlere ilişkin olarak 5411 sayılı Kanununun 73 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan sınırlama uygulanmaz.”

3. KAMU GÖREVİNDEN ÇIKARILMA SÜRECİNİN BELEDİYE PERSONELİ (MEMUR/İŞÇİ/SÖZLEŞMELİ PERSONEL) YÖNÜNDEN UYGULANMA KOŞULLARI

Yukarıda belirtilen kararlar ışığında;

1-Belediye personelinden (işçiler dâhil) “terör örgütlerine veya MGK’ca devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara” üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilenlerin kamu görevinden çıkarılmalarına karar verileceği düzenlenmiştir. Anılan maddelerde, görevine son verilenlerin bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemeyeceği, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemeyeceği de hüküm altına alınmıştır.

2- Kamu görevinden çıkarılma kararının verilebilmesi için mutlaka terör örgütüyle, terör faaliyetleriyle ve bu arada darbe teşebbüsüyle belediye personeli arasında bağ kurulması aranmamış; MGK’ca devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen “yapı”, “oluşum” veya “gruplar”la bağ kurulması yeterli görülmüştür.

Diğer taraftan maddeye göre kamu görevinden çıkarılma kararının uygulanabilmesi için söz konusu bağın yapıya, oluşuma veya gruba “üyelik” veya “mensubiyet” şeklinde olması zorunlu olmayıp “iltisak” ya da “irtibat” şeklinde olması da yeterlidir. Bu bakımdan, somut olayda ceza hukuku anlamında eylem bulunup bulunmadığından bağımsız ve farklı olarak, ilgililerin anılan irtibat halinin ve bağlantı durumunun olup olmadığının tespit ve tayini gerekmektedir.

3-Maddede, terör örgütleri veya MGK’ca devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplar ile üyeler arasındaki bağın “sübut” derecesinde ortaya konulması aranmamıştır. Böyle bir bağın idarece “değerlendirilmesi” yeterli görülmüştür. Buradaki değerlendirme ulaşılan bilgi ve belgelerden oluşacak bir “kanaati” ifade etmektedir. Kuşkusuz bu kanaat sadece kamu görevinde kalmanın uygun olup olmadığı yönünde bir değerlendirmeden ibarettir. Esasen genel olarak idari yaptırımlarda ceza hukukuna göre daha düşük ispat standartlarına başvurulabilmesi imkânı yanında somut olayda meslekten çıkarmaya karar verebilmek için toplanan delil ve verilerin üyelerin zikredilen yapı ve örgütle irtibatlı olduğunu ve bağı gösterecek düzeyde bulunmasının yeterli olması da, ceza hukuku anlamında bir ilişkinin ispatını gerektirmektedir. Bu itibarla, belediyece yapılan değerlendirme ilgililerin suçlu oldukları anlamına gelmemektedir.

4- Belediye personelinin FETÖ/PDY terör örgütüne üyelik, mensubiyet veya iltisak yahut bunlarla irtibatlı olduklarına ilişkin değerlendirmede bulunulması durumunda uygulanacak tedbir hususunda belediyece takdir yetkisi tanınmamakta, bağlı yetki kapsamında kamu görevinden çıkarılması için Valilik makamına göndermesi gerekmektedir.

5-Savunma hakkı verilerek savunmasının alınması gerekir.

6-Belediye personelinin İçişleri Bakanlığının Onayı ile Kamu görevinden çıkarılacağı düzenlenmiştir.

4. BELEDİYE PERSONELİNİN GÖREVDEN UZAKLAŞTIRILMASINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Madde 26-G) 31/7/2021 tarihine kadar; terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faali-

yette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisaki yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirildiği için görevden uzaklaştırılanlar veya açığa alınanlar hakkında ilgili mevzuatta yer alan;

a) Soruşturmaya başlama süresi uygulanmaz.

b) Disiplin soruşturması sebebiyle görevden uzaklaştırma süreleri bir yıl olarak uygulanır ve bu süre ilgisine göre ilgili bakan veya ilgili kurul onayıyla bir yıla kadar uzatılabilir.

c) Adli soruşturma ve kovuşturma sebebiyle görevden uzaklaştırma veya açığa alma işlemlerinde değerlendirme süreleri uygulanmaz.

a-Normalde Görevden uzaklaştırılan memur hakkında 10 iş günü içinde disiplin soruşturması açılması zorunludur.² Aksi halde görevden uzaklaştırma kararı sona erer.³

Ancak, 7145 sayılı Kanunda “Soruşturmaya başlama süresi uygulanmaz.” hükmü yer aldığından 10 iş günü içinde disiplin soruşturması açma zorunluluğu yoktur.

b-Normalde Disiplin soruşturması açılması halinde görevden uzaklaştırma 657 sayılı Kanunun 145/1.maddesine göre en çok 3 ay devam edebilir. Bu süre sonunda hakkında bir karar verilmediği takdirde memur görevine başlatılır.

Ancak, 7145 sayılı Kanun ile “Disiplin soruşturması sebebiyle görevden uzaklaştırma süreleri bir yıl olarak uygulanır ve bu süre ilgisine göre ilgili bakan veya ilgili kurul onayıyla bir yıla kadar uzatılabilir.”⁴ düzenlemesi ile süre 3 aydan 1 yıla çıkarılmıştır.

2 İğdeler, s. 30

3 Taşkın, s. 319

4 Benzer düzenleme 675 sayılı KHK gereğince “Soruşturma süreleri

MADDE 13- (1) 15/7/2016 tarihinden 20/7/2016 tarih ve 2016/9064 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla olağanüstü halin ilan edilmesine kadar geçen süre zarfında ve olağanüstü halin devam ettiği süre içinde görevden uzaklaştırılanlar hakkında ilgili mevzuatta bu tedbir için öngörülen süre sınırlaması, olağanüstü hal süresince uygulanmaz.”.

5. BELEDİYE PERSONELİNE TANINAN SAVUNMA HAKKI

“Haklarında işlem tesis edilecek olanlara yedi günden az olmamak üzere ilgili kurum tarafından uygun vasıtalarla savunma hakkı verilir. Verilen süre içinde savunmasını yapmayanlar, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.”

Dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve özgürlüklerden biri olan “savunma hakkı”, özellikle II.Dünya Savaşından sonra yapılan medeni ülkelerin anayasalarında bir insan hakkı olarak anayasal teminat altına alınmıştır.Savunma hakkı, uluslararası sözleşmeler ve Anayasada düzenlenmiş olan temel bir insan hakkıdır.

Anayasa Mahkemesinin, Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin, savunma hakkının önemini ve gereğini vurgulayan 6. maddesini de dikkate alarak savunma hakkının niteliğini vurguladığı, 14.7.1998 günlü, 1997/41, 1998/47 sayılı kararında,herkesin kendisine yönelik isnadın nedeninden ve niteliğinden en kısa zamanda, anladığı bir dille ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek hakkına sahip olduğu; olayı, isnadın nedenini ve hukukî niteliğini bilmeyen kişinin kendisini yeterince savunamayacağını açık olduğu, bu hususun, savunma hakkının temelini oluşturduğu belirtilmiştir.

Hakkında soruşturma yürütülen personelin, savunma yardımına gerek duymaksızın doğrudan doğruya kendisini savunabilmesi, onun en doğal hakkıdır. Bu hak kapsamında savunma araçlarını ve kendi savunmasının kapsamını kendi iradesiyle özgürce belirleyebilmelidir. Suçlama karşısında susmak da bir savunma şeklidir. Kişi serbest iradesiyle bu savunma şeklini de tercih edebilir.Savunma, disiplin suçu işlediği iddia edilen kişinin, yetkili organ önünde,

üzerine atılan suçu işlemediğini, fiilin hukuka aykırı olmadığını, bazı kanuni nedenlerle cezalandırılmaması gerektiğini veya iddia edildiğinden daha az cezayı hak ettiğini ileri sürmesidir. Başka bir deyişle savunma hakkı, “yargılama makamları önünde ve belli bir amaçla, bir suçlamadan kurtulmak için kullanılan söz ve düşünce özgürlüğüdür”⁵

“Geniş anlamda savunma hakkı, sadece iddia karşısında yapılan savunmayı değil, aynı zamanda yaptırım uygulanana kadar geçen süreç ve usulde bilgi ve belgelere ulaşma, talebi reddetme gibi hakları da kapsadığından, tanınmaması halinde esaslı bir noksanlık söz konusu olur. Zira, bu hak tanınmadığı takdirde, sadece usule bir sakatlık değil, fiilin yerine başkasının cezalandırılması veya fiilin farklı değerlendirilmesi sonucu daha ağır veya hafif bir yaptırımın uygulanması yahut herhangi bir cezayı gerektirmemesi yahut daha hafif ceza tayin olunması gibi sebep ve konu unsurlarını etkileyen haller ortaya çıkabilir. Bu cihetle, savunma hakkı tanınmaması, işlemin kurucu unsurlarına da sirayet etmekle yok hükmünde sayılmayı gerektiren esaslı ve önemli bir sakatlık olarak kabul edilmelidir. (AYİM 3. D. 01.28.2004 T. E:2003/151, K:2004/159)

Savunma istem yazısında;

- İsnat edilen fiil ve hâller açıkça (Yer, kişi, zaman ve olay belirtilerek) yazılmalı⁶

“hangi disiplin suçunu, ne zaman ve ne şekilde işlediği tam olarak ortaya konulamayan ilgilinin Anayasa ile güvence altına alınan savunma hakkının kısıtlanacağı açıktır. (Da-

5 Hamide ZAFER, Savunma Hakkı ve Sınırları, s.510 <http://dosya.marmara.edu.tr/huk/fak%C3%BClitedergisi/nurcentel/hamidezaf.pdf>

6 “... İlgiliye, idarenin işlemini gerekli kılan suçlama konularını önceden açıkça bildirerek savunmasını almasının idari işlemlere güveni ve hukuka uygunluk yönünden isabet oranını artıracak kuşkusuzdur...” (Danıştay 8. Dairesi’nin 06/06/1991 tarihli ve 1990/4297 esas, 1991/1099 sayılı kararı)

nıştay 12. D. E. 2008/7024 K. 2011/1314 T. 23.3.2011)

- 7 (Yedi) günden az olmamak üzere savunma hazırlamaya yeterli bir süre verilmeli,
- Verilen süre içinde yazılı veya sözlü savunma yapılmadığı takdirde savunma hakkından vazgeçilmiş sayılacağına ilişkin ihtar bulunmalıdır. Savunma süresi tebliğin ertesi günü işlemeye başlar. İkinci bir süre verilmez.

“1136 sayılı Avukatlık Kanununun 2 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında; yargı organları, emniyet makamları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıfların avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorunda oldukları, kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu kurumların avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlü oldukları, bu belgelerden örnek alınması vekaletname ibrazına bağlı olduğu ve derdest davalarda müzakerelerin duruşma günü beklenmeksizin mahkemeden alınabileceği hükme bağlanmak suretiyle de avukatlık görevinin yerine getirilmesi bakımından gereken bilgi ve belgelerin avukatlara verilmesinin bir zorunluluk olduğu kuralına ver verilmiştir. Soruşturma raporuyla hakkında Devlet memurluğundan çıkarılma cezası önerisi getirilen ve bu öneri uyarınca savunması istenen kamu görevlisine ve vekiline yapılacak savunmaya esas olmak üzere soruşturma raporu ve eklerinden istenen belgelerin bir örneğinin verilmemesinin savunma hakkının hukuka aykırı olarak kısıtlanması sonucunu doğurur. (Danıştay 1. D. E: 2008/721 K: 2008/800 T: 27/06/2008)

“Davacılar ancak soruşturma raporunda yer verilen maddi olayı, tanık ifadelerini, in-

celeme yapanın görüş ve kanaatini, işlemin hukuki dayanağını, soruşturmacının önerilerini açık ve etraflı bir biçimde öğrenme suretiyle adil yargılanma hakkını kullanabilecektir. İncelenemeyen bir soruşturma raporuna karşı iddia ve savunmada bulunmak zor, hatıta imkansızdır.” (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu E:2005/3292 K:2008/1633)

Son söz olarak, “Bir masumun cezalandırılmasından, bir suçlunun cezasız kalması tercih edilir” (Cesare Beccaria).

KAYNAKÇA

ARSLAN Zehredin, 657 Sayılı Kanuna Göre Disiplin Suç ve Cezaları, İstanbul 2001, s. 41.

AKYILMAZ Bahtiyar, Anayasal Esaslar Çerçevesinde Kamu Personeli Disiplin Hukuku ve Uygulamadaki Sorunlar, GÜHFD, C. 7, S. 1-2, Yıl Haziran-Aralık 2003.

ATAY, Ender Ethem, İdare Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2006

ERSERT, Mahmut “Devlet Memurlarının ve Diğer Kamu Görevlilerinin Görevden Uzaklaştırılması ve Özellik Arz Eden Durumlar-1”, Maliye ve Sigorta Yorumları Dergisi, Yıl: 20, Sayı: 458, Şubat 2006, s. 178

ERSERT, Mahmut,” Devlet Memurlarının ve Diğer Kamu Görevlilerinin Görevden Uzaklaştırılmasında Özlük ve Parasal Hakları Konusunda Özellik Arz Eden Durumlar-3”, Yıl: 20, Sayı: 464, Mayıs 2006, s. 58

GÜRAN Sait, Anayasa Mahkemesi'nin 1982 Anayasası Döneminde Personel Hukukuna Bakışı , Anayasa Yargısı 6, s. 64

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref, Yönetim Hukuku, Güncelleştirilmiş 26. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2008.

KAYA Cemil, “Memur Disiplin Suç ve Cezalarına ve Disiplin Soruşturmalarına Hakim Olan İlkeler”, Amme İdaresi Dergisi, C. 38, S. 2, Haziran 1995 s. 61-87.

İĞDELER, Serdar. “Disiplin Hukuku ve Uygulaması”, www.Erbaa.gov.tr, s.1-33

SANCAKDAR Oğuz, Disiplin Yaptırımı Olarak Devlet Memurluğundan Çıkarma ve Yargısal Denetimi, Yetkin Yay., Ankara 2001.

SEZER, Yasin – İPEK, Ali İhsan - HÜKMÜN AÇIKLANMASININ GERİ BIRAKILMASININ KAMU PERSONEL HUKUKUNA ETKİLERİ- TAAD, Cilt:1, Yıl:1, Sayı:3 (20 Ekim 2010) s.43-74

SÜZEK, Sarper, “İş Hukukunda Disiplin Cezaları”, Çalışma ve Toplum Dergisi, 2011, s.13

TAŞKIN, Ahmet, Kamu Görevlileri Disiplin Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006.

ZAFER, Hamide, Savunma Hakkı ve Sınırları, s.510

<http://dosya.marmara.edu.tr/huk/fak%3C%BCItdergisi/nurcentel/hamidezafer.pdf>

Ahmet ARSLAN

Denetçi

E. Muhasebat Başkontrolörü

İŞ DENEYİM BELGESİ DÜZENLEME KOŞULLARINDAKİ BAZI USULÎ HATALAR BELGENİN GEÇERLİLİĞİNİ ETKİLER Mİ?

Bilindiği üzere, kamu ihalelerinde mesleki ve teknik yeterliliğin yani iş deneyiminin belli usul ve esaslarda düzenlenen iş deneyim belgeleriyle tevsik edilmesi gerekmektedir.

İş deneyim belgesi özellikle yapının sağlamlığı ve fonksiyonelliğinin önem arz ettiği yapım işleri ihalelerinde büyük önem arz etmektedir.

Bu makalemizde özel sektöre ifa edilen yapım işlerinde belediye ve valilik tarafından düzenlenen iş deneyim belgelerinin düzenlenmesinde yapılan bazı hatalar ve eksikliklerin iş deneyim belgesinin hukuki geçerliliğini etkileyip etkilemediği hususu ilgili mevzuat ve emsal yargı kararları doğrultusunda irdelenecektir.

1. KAMU İHALE MEVZUATINA GÖRE YAPIM İŞLERİNDE İŞ DENEYİM BELGESİ DÜZENLEME KOŞULLARI

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin;

“İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlar” başlıklı 43 üncü maddesinde;

“(1) İş deneyim belgeleri; yapılan iş karşılığı bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak, Kanun kapsamındaki idareler ile Kanun kapsamı dışındaki diğer kamu kurum ve kuruluşlarına (kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıf/yükseköğretim kurumları hariç) gerçekleştirilen işler için, iş sahibi tarafından düzenlenir ve sözleşmeyi yapan yetkili makam tarafından onaylanır.

“(2) (Değişik:RG-29/6/2017- 30109) Gerçek kişilere veya yukarıda belirtilenler dışındaki tüzel kişilere gerçekleştirilen işler için, belediye sınırları veya mücavir alan içinde ilgili belediye tarafından, belediye sınırları veya mücavir alan dışında il özel idaresi tarafından, ilgili mevzuatı uyarınca yapı denetimi veya kabulü bunların dışındaki kuruluşlar tarafından yapılan işlerde ise bu mevzuat uyarınca yetkilendirilmiş kurumlar tarafından düzenlenir. Belediyenin ilgili birimi tarafın-

dan düzenlenen iş deneyim belgeleri belediye başkanı veya yetkili birim amiri tarafından, il özel idaresince düzenlenenler ise, vali veya yetkilendirdiği kişi tarafından onaylanır.”

“Belge düzenleme koşulları” başlıklı 44 üncü maddesinde;

“(1) İş deneyim belgeleri; yapılan iş karşılığı bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak taahhüt edilen;

a) Geçici kabulü yapılmış işlerde, “yüklenici iş bitirme belgesi”,

b) Devam eden işlerde; işin, ilk sözleşme bedelinin tamamlanması ve gerçekleşme oranının toplam sözleşme bedelinin en az % 80’ine ulaşarak kusursuz olarak gerçekleştirilmesi halinde, “yüklenici iş durum belgesi”,

c) İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlara taahhütte bulunan yükleniciye karşı bedel içeren bir sözleşme ile taahhüt edilen iş bölümünün tamamen bitirilmesi ve söz konusu iş kısmının idare tarafından kısmı kabulünün yapılması veya asıl sözleşmeye ilişkin işin geçici kabulünün yapılması şartıyla “alt yüklenici iş bitirme belgesi”,

ç) Geçici kabulü yapılmış işlerde, ilk sözleşme bedelinin en az % 80’i oranında denetleme ve yönetme görevinde bulunan mimar veya mühendisler “iş denetleme belgesi” veya “iş yönetme belgesi”,

d) Devam eden işlerde; işin, ilk sözleşme bedelinin tamamlanması ve gerçekleşme oranının toplam sözleşme bedelinin en az % 80’ine ulaşarak kusursuz olarak gerçekleştirilmesi halinde, (Değişik ibare:RG-7/6/2014-29023) ilk sözleşme bedelinin en az % 80’i oranında denetleme ve yönetme görevinde bulunan mimar veya mühendisler “iş denetleme belgesi” veya “iş yönetme belgesi”,

olarak düzenlenir.

(2) (Değişik ibare:RG-7/6/2014-29023) İlk sözleşme bedelinin en az % 80’i oranındaki işin bir kısmında denetleme, diğer kısmında

yönetme görevinde bulunan mimar veya mühendisler, bu görevlerde buldukları sürede gerçekleştirilen toplam iş tutarı esas alınarak, daha fazla tutardaki iş kısmına göre düzenlenen tek bir iş denetleme veya iş yönetme belgesi düzenlenir.

(3) İdarenin izni ile devredilen ve geçici kabulü yapılan işlerde;

a) (Değişik:RG-3/7/2009-27277)(1) Devir öncesinde veya sonrasındaki dönemde işin ilk sözleşme bedelinin en az % 80’i oranındaki kısmını gerçekleştiren yüklenicilere “yüklenici iş bitirme belgesi”,

b) İlk sözleşme bedelinin en az % 80’i oranında denetleme ve yönetme görevinde bulunan mimar veya mühendisler “iş denetleme belgesi” veya “iş yönetme belgesi”,

düzenlenir.

(4) Sözleşme bedelinden daha düşük bir bedelle tamamlanan işlerde, birinci, ikinci ve üçüncü fıkralardaki ilk sözleşme veya sözleşme bedeli ifadelerinden, gerçekleştirilen iş tutarı anlaşılır.

(5) Devam eden işlerde iş durum belgesi düzenlenebilmesi için; ilk sözleşme bedelinin tamamlanması şartıyla, toplam sözleşme bedelinin en az % 80’lik kısmının gerçekleştirilmiş olması ve yapılan işlerin kusursuz olarak gerçekleştirilerek, bedelinin ödenmiş ya da tahakkuka bağlanmış olması, (Mülga ibare:RG-16/7/2011-27996) (2) (...) iş durum belgesine esas teşkil edecek kontrollük tespitinde sözleşmeye, projeye, fen ve sanat kurallarına aykırılık teşkil eden açık kusur ve eksiklikler bulunmadığının belirlenmesi koşulları aranır.

(6) (Değişik:RG-3/7/2009-27277) (1) İş ortaklığında, ortakların biri veya birkaçı tarafından sözleşmenin devredilmesi halinde, ilk sözleşme bedelinin en az % 80’inde bulunan ortağa geçici kabul sonrası iş deneyim belgesi düzenlenir.

(7) (Değişik:RG-16/7/2011-27996) (2) Konsorsiyum tarafından gerçekleştirilen işlerde ortaklara iş bitirme belgesi düzenlenmesi için işin tamamının geçici kabulünün yapılmış olması, iş durum belgesi düzenlenmesi için konsorsiyum ortağının taahhüt ettiği iş kısmının ilk sözleşme bedelinin tamamlanması şartıyla o kısmın toplam sözleşme bedelinin en az % 80'inin gerçekleştirilmiş olması zorunludur. Konsorsiyumlarda, ortakların biri veya birkaçı tarafından sözleşmenin devredilmesi halinde, ilgili iş kısmına ait ilk sözleşme bedelinin en az % 80'lik kısmında bulunan ortağa geçici kabul sonrası iş deneyim belgesi düzenlenir.

(8) (Değişik:RG-3/7/2009-27277) (1) İşin sözleşme bedeline göre gerçekleşme oranı;

a) Keşfindeki birim fiyatlar üzerinden ihale indirimi yapılarak sözleşmeye bağlanmış işlerde; her türlü fiyat farkları hariç, ihale indirimi düşülmüş sözleşme yılı birim fiyatlarıyla ödenen tutarın, sözleşme bedeline oranlanması,

b) Anahtar teslimi götürü bedel, birim fiyat veya karma sözleşmeye bağlanan işlerde; her türlü fiyat farkları hariç, sözleşme fiyatlarıyla ödenen tutarın, sözleşme bedeline oranlanması,

c) Yabancı para birimi cinsinden sözleşmeye bağlanan işlerde; varsa her türlü fiyat farkları hariç, ödenen tutarın sözleşme bedeline oranlanması,

ç) Herhangi bir ödeme programı bulunmayan (Mülga ibare:RG-7/6/2014-29023) (...) işlerde, işin fiziki gerçekleşme oranı esas alınarak belge vermeye yetkili idare tarafından belirlenmek,

suretiyle bulunur.

(9) (Değişik:RG-3/7/2009-27277)(1) İş durum belgeleri, düzenlendiği tarihten itibaren bir yıl süreyle kullanılabilir. Son kullanım tarihinden sonra kullanılmak üzere "iş durum

belgesi" veya işin geçici kabulünün yapılması üzerine "iş bitirme belgesi" düzenlenebilmesi için, mevcut iş durum belgesinin aslının idareye teslim edilmesi zorunludur.

(10) Deprem bölgelerinde gerçekleştirilen işlerde; (Değişik ibare:RG-3/7/2009-27277) (1) 6/3/2007 tarih ve 26454 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmeliğin ekinde yer alan esasların 1.2.1 maddesinde tanımlanan, depremin şiddetine göre yapıda meydana gelmesi beklenen hasarın üstünde bir hasar meydana gelmesi durumunda, bu yapıları inşa eden yükleniciler ve alt yükleniciler ile bu yapıların denetim ve yönetimini gerçekleştiren mühendis ve mimarlara bu işten dolayı iş deneyim belgesi verilmez; verilmiş ise, bu belgeler iş deneyimini tevsik eder belge olarak kullanılamaz. Hasarın tespitinde, ilgili/yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından onaylanmış hasar tespit komisyonu raporu esas alınır."

"Belge için başvuru" başlıklı 45 inci maddesinde;

"(1) İş deneyim belgesi talebinde bulunanlar, yaptıkları işi veya görevi tevsik amacıyla, dilekçelerine aşağıda sayılan belgeleri ekleyerek, belge vermeye yetkili kurum veya kuruluşa başvururlar:

a) İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlara taahhütte bulunan yükleniciler için; sözleşme, hakediş raporları, biten işlerde geçici kabul tutanağı, varsa; tasfiye tutanağı, kesin akediş raporu, keşif artış olurları ve devir sözleşmesi.

b) Özel sektöre taahhütte bulunan yükleniciler için; yapılacak iş karşılığı bedel içeren noter onaylı sözleşme, yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, ilgili sigorta müdürlüğünden onaylı iş yeri bildirgesi, (Ek ibare:RG-7/6/2014-29023) kat ve/veya arsa karşılığı inşaat işleri haricindeki işlerde bu belgelere ek olarak sözleşmeye ilişkin fatura

örnekleri veya bu örneklerin noter, (Ek ibare:RG-12/6/2015-29384) serbest muhasebeci, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir veya vergi dairesi onaylı suretleri.”

denilmektedir.

Söz konusu mevzuat hükümlerine göre bütün iş deneyim belgeleri değil, sadece Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde düzenlenen iş deneyim belgeleri kamu ihalelerinde iş deneyimini tevsik eden belge olarak kullanılabilir. Burada dikkate alınması gereken en önemli bir husus; ister kamu idarelerine isterse de özel sektöre yapılan işler dolayısıyla düzenlenecek iş deneyim belgesinin mutlaka kamu idarelerince (4734 sayılı Kanun kapsamındaki kamu idarelerine yapılan işlerde ihaleyi yapan idarece, özel sektöre yapılan yapıım işlerinde ise belediye ve il özel idarelerince) düzenlenmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

Kamu ihale mevzuatındaki bu düzenlemenin amacı iş deneyim belgesinin düzenlenmesinde hile ve gerçek dışı işlemlerin önüne geçilmesidir.

Bununla birlikte, bu belgelerin düzenlenmesinde ilgili kamu idarelerinin yeterli dikkat ve özenin göstermemesi bazen ihale komisyonlarınca iş deneyim belgesinin hukuken geçersiz olarak değerlendirilmesine yol doğurabilmekte ve belge sahibinin mağdur olmasına neden olabilmektedir.

2. İŞ DENEYİM BELGESİNİN DÜZENLENMESİNDEKİ USUL HATALARI BELGENİN HUKUKEN GEÇERSİZLİĞİ SONUCUNU DOĞURUR MU?

Bu konuyla ilgili olarak Kamu İhale Kuruluna yapılan itirazın şikâyet başvurularına ilişkin olarak Kurul tarafından alınan kararlar genellikle belgelerin düzenlenmesindeki usul hatalarının belgenin hukuken geçersizliği sonucunu doğurduğu ve böyle bir belge

sahibinin ihale dışı bırakılması gerektirdiği yönündedir.

Bununla birlikte, aşağıda örnekleri verilen emsal yargı kararları Kamu İhale Kurulunun bu yaklaşımından farklılık arz etmektedir.

İlk olarak, Kamu İhale Kurulunun 18.04.2014 tarihli ve 2014/UY.III-1871 sayılı kararına karşı açılan davaya ilişkin olarak **Danıştay 13. Dairesinin 19.06.2015 tarihli ve E:2015/1183, K:2015/2476 nolu kararında;**

“Dosyanın incelenmesinden; uyuşmazlık konusu ihaleye katılan davacının sunmuş olduğu iş deneyim belgesinin dayanağı olan sözleşmede noter onayı olmadığından anlaşılması üzerine, ihaleyi yapan idarece davacının teklifinin değerlendirme dışı bırakıldığı, davacı tarafından yapılan itirazın şikâyet başvurusunun; davacının sunmuş olduğu iş deneyim belgesi ile birlikte 2013/121064 İKN’li Polatlı İlahiyat Fakültesi İnşaatı ihalesine de teklif sunulduğu, bu ihalede iş deneyim belgesinin mevzuata uygun olmadığı gerekçesiyle tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılması üzerine Kamu İhale Kurumu’na yapılan itirazın şikâyet başvurusu üzerine alınan 16.01.2014 tarihli ve 2014/UY.II-318 sayılı Kamu İhale Kurulu kararı ile itirazın şikâyet başvurularının reddedilerek belgeyi düzenleyen Yenimahalle Belediye Başkanlığı’na iş deneyim belgesinin iptal edilmesi gerektiğinin bildirildiğinin anlaşıldığı, anılan kararda “uyuşmazlık konusu ihaleye katılan davacının sunmuş olduğu iş deneyim belgesinin dayanağı olan sözleşmede noter onayı olmadığından anlaşılması üzerine ihaleyi yapan idarece davacının teklifinin değerlendirme dışı bırakıldığı, davacı tarafından yapılan itirazın şikâyet başvurusunun; istenildiği hâlde belgeyi düzenleyen idarece yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesinin gönderilmemesi, gönderilen alt yüklenici sözleşmesinin ise noter onaylı olmadığından görül-

mesi, ayrıca iş deneyim belgesindeki dipnota konu Mahkeme kararının gerek taraf gerek konu açısından idarece düzenlenen iş deneyim belgesi için emsâl teşkil etmediği, zira şikâyete konu belgeye esas alt yüklenici sözleşmesinin bedel içerdiği, yani söz konusu Mahkeme kararı ile belgeye konu iş arasında bir bağlantının bulunmadığı, ayrıca başvuru sahibinin iddiasını destekler bir içeriğe de sahip olmadığı, hem belge eksikliği hem de şekil eksikliği sebebiyle inceleme konusu belgenin düzenlenmesinin mevzuat hükümlerine uygun olmadığından belgenin iptal edilmesi gerektiği sonucuna varılarak itirazın şikâyet başvurusunun reddine ve davacı tarafından uyusmazlık konusu ihalede kullanılan iş deneyim belgesinin iptal edilmesi gerektiği hususunun belgeyi düzenleyen Yenimahalle Belediye Başkanlığı'na bildirilmesine karar verildiği, dolayısıyla, kamu ihale mevzuatına ilişkin esas, usul ve işlemlerin doğru olarak uygulanması hususunda görevli ve yetkili olan Kamu İhale Kurumu'nun karar organı olan Kamu İhale Kurulunca mevzuata aykırılığı tespit edilen ve düzenleyen idaresine iptal edilmesine yönelik olarak bildirim yapılan bir iş deneyim belgesinin kamu ihalelerinde geçerli bir belge olarak kabul edilmesi mümkün bulunmadığından ihaleyi yapan idare tarafından davacı tarafından sunulan ve Yenimahalle Belediyesince düzenlendiği anlaşılan 04.06.2013 tarihli ve 2314 sayılı iş deneyim belgesinin geçerli kabul edilmeyerek davacının teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasında mevzuata aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle itirazın şikâyet başvurusunun reddine karar verilmesi üzerine bu işlemin iptali istemiyle anlaşılmaktadır.

Davacı tarafından sunulan 24.06.2013 tarihli ve 2314 sayılı iş deneyim belgesinin (Alt Yüklenici-İş Bitirme) "43639 ada, 1 ve 2 parsellerde 24.673 m2 3 adet bloktan 118 adet daire inşaatı" işi esas alınarak Yenimahalle Belediye Başkanlığı tarafından düzenlendiği, davacının işin alt yüklenicisi sıfatını haiz olduğu, belge tutarının 2004 yılında geçerli olan

para birimine göre 10.250.000.000.000-TL olduğu, iş deneyim belgesine konu işin davacı ile S.S. Milenyum Farklı Kent Konut Yapı Kooperatifi arasında imzalanan 18.06.2004 tarihli alt yüklenici sözleşmesi gereğince yapıldığı anlaşılmaktadır.

Anılan düzenleme gereğince, **özel kişilere yapılan yapım işleri için imzalanan sözleşmelerde noter onayı şartı getirilmiş olmakla birlikte bir sözleşmede noter onayı olmaması, bu sözleşmeye dayanılarak düzenlenen iş deneyim belgesini kendiliğinden geçersiz hâle getirmez. Maddede sayılan yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, ilgili sigorta müdürlüğünden onaylı iş yeri bildirgesi, sözleşmeye ilişkin fatura örnekleri veya bu örneklerin noter, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir veya vergi dairesi onaylı suretleri gibi belgelerin sunulması durumunda bu belgelerden işin ilgili kişi tarafından yapıldığı anlaşılabiliyorsa salt sözleşmede noter onayı olmadığından bahisle iş deneyim belgesinin geçersiz kabul edilmesi mümkün değildir.**

Bu bağlamda, Dairemizin E:2014/5006 ve 17.12.2014 tarihli ara kararıyla, "Davacıdan;

1- S.S. Milenyum Farklı Kent Konut Yapı Kooperatifi'ne ait karar defterinin,

2- Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 45'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendi gereğince; yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, ilgili sigorta müdürlüğünden onaylı iş yeri bildirgesi, sözleşmeye ilişkin fatura örnekleri veya bu örneklerin noter, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir veya vergi dairesi onaylı suretlerinin,

3- Yapım sözleşmesinde belirtilen süreye ait sosyal güvenlik prim ödemelerini gösteren belgelerin, onaylı suretlerinin istenilmesine" karar verilmiş olup, davacı tarafından gönderilen belgelerin incelenmesinden, iş deneyim belgesine konu işin davacı tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, iş deneyim belgesine konu işin davacı tarafından yapıldığı dosyada bulunan bilgi ve belgelerden anlaşıldığından, iş deneyim belgesinin dayanağı olan sözleşmede noter onayı bulunmaması hususunun işin davacı tarafından yapıldığı gerçeğini ortadan kaldırmayacağı, **iş deneyim belgelerinin asıl olarak yapılan işin ilgili kişi tarafından yapıldığının tevsik edilmesi durumunda yapılan iş nedeniyle elde edilen deneyimi tevsik etmek amacıyla düzenlendiği hususları birlikte değerlendirildiğinde**, davacı tarafından sunulan iş deneyim belgesinin geçerli bir belge olarak kabul edilmesi gerektiğinden, iş deneyim belgesinin geçersiz olduğundan bahisle tesis edilen dava konusu işlemde ve bu işlemine açılan davanın reddi yolundaki temyizkonu Mahkeme kararında hukuka uygunluk bulunmamıştır.”

denilmektedir.

Aynı şekilde, **Danıştay 13. Dairesinin 01.11.2016 tarih ve 2016/3901 E., 2016/3577 K. Nolu kararında da;**

“İstemin Özeti : Ankara 8. İdare Mahkemesi'nin 28.07.2016 tarih ve E:2016/2714, K:2016/2263 sayılı kararının; davacı tarafından sunulan iş deneyim belgesine ilişkin sözleşmede noter onayı bulunmasının mevzuat uyarınca zorunlu olduğu, noter onayı olmadan sunulan iş deneyim belgesinin kabul edilemeyeceği, aksinin kabulü hâlinde eşitlik ve rekabet ilkelerinin göz ardı edileceği ileri sürülerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Temyiz isteminin reddi ile usul ve yasaya uygun olan İdare Mahkemesi kararının onanması gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hâkimi Süleyman ÇETMİLİNİN Düşüncesi : Temyiz isteminin reddi ile Mahkeme kararının onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra, dosya tekemmül ettiğinden yürütmenin durdurulması istemi hakkında ayrıca bir karar verilmeksizin işin gereği görüldü:

Dava; Kayseri Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından 09.03.2016 tarihinde açık ihale usulü ile gerçekleştirilen “Kocasinan İlçesi Ahmet Yesevi Mahallesi 32 Derslik Ortaokul Yapımı” ihalesine ilişkin olarak Hakan Karaköse- Polat Nur Plastik Doğrama İnşaat Temizlik Gıda Mermer Mobilya ve Hayvancılık Ticaret ve San. Ltd. Şti. Ortak Girişimi'nin yaptığı itirazın şikâyet başvurusu üzerine tesis edilen ve davacı şirketin teklifinin değerlendirme dışı bırakılarak sunmuş olduğu 06.09.2011 tarihli ve 1566 sayılı Yüklenici İş Bitirme belgesinin iptal edilmesini teminen belgeyi düzenleyen idare olan İncesu Belediyesi'ne bildirimde bulunulması ve bu aşamadan sonraki işlemlerin mevzuata uygun olarak yeniden gerçekleştirilmesine yönelik 25.05.2016 tarih ve 2016/UY.I-1404 sayılı Kamu İhale Kurulu kararının iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesi'nce; itirazın şikâyet başvurusu üzerine alınan dava konusu Kamu İhale Kurulu kararında, davacının sunmuş olduğu iş deneyim belgesinin özel sektöre gerçekleştirilen bir işe ilişkin olarak düzenlenmiş olduğu, mevzuat uyarınca özel sektöre taahhütte bulunan yükleniciler için; yapılacak iş karşılığı bedel içeren noter onaylı sözleşme, yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, ilgili sigorta müdürlüğünden onaylı iş yeri bildirgesi, kat ve/veya arsa karşılığı inşaat işleri haricindeki işlerde bu belgelelere ek olarak sözleşmeye ilişkin fatura örnekleri veya bu örneklerin noter, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir veya vergi dairesi onaylı suretlerinin sunulmasının mecburi olduğu, başvuruya konu iş deneyim belgesinin düzenlenebilmesi için noter onaylı

sözleşmenin sunulmuş olması gerekirken ihale üzerinde bırakılan isteklinin sunmuş olduğu sözleşmede noter onayının bulunmadığı, her ne kadar bahse konu istekli tarafından inşaat sözleşmesine ek olarak inşaat ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, geçici kabul tutanağı, kesin kabul tutanağı, kesin hak ediş, hak ediş, hak ediş faturaları ve SGK iş yeri tescil belgesi sunulmuş olsa da Yönetmelik hükümleri sarih bir şekilde iş deneyim belgesine dayanak teşkil eden sözleşmenin noter onaylı olmasını mecburi tuttuğundan iş deneyim belgesinin geçerli kabul edilebilmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle, davacının teklifinin değerlendirme dışı bırakılarak sunmuş olduğu 06.09.2011 tarihli ve 1566 sayılı Yüklenici İş Bitirme belgesinin iptal edilmesini teminen belgeyi düzenleyen idare olan İncesu Belediyesi'ne bildirimde bulunulması ve bu aşamadan sonraki işlemlerin mevzuata uygun olarak yeniden gerçekleştirilmesi gerektiğine ilişkin düzeltici işlem kararı verildiği, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 45. maddesinde yer alan düzenleme ile; yapılacak iş karşılığı bedel içeren noter onaylı sözleşmeyle birlikte yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, ilgili sigorta müdürlüğünden onaylı iş yeri bildirgesi, sözleşmeye ilişkin fatura örnekleri veya bu örneklerin noter, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir veya vergi dairesi onaylı suretleri gibi belgelerin de başvuru kapsamında ilgili idareye sunulması gerektiği, bu itibarla, **özel sektöre taahhüt edilen işin sağlıklı bir şekilde denetlenmesi, belge düzenlemeye yetkili idare tarafından maddede sayılan diğer belgelerin incelenmesi suretiyle mümkün olduğundan, işe ilişkin sözleşmede noter onayının bulunmamasının hukuki güvenliği zedeleyecek nitelikte görülmediği, nitekim, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 10. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde de, "özel sektöre bedel içeren bir sözleşme kapsamında" ifadesine yer verilmiş olup, üst normda da noter onaylı sözleşmeden bahsedilmediği, uyumsuzlukta, iş**

deneyim belgesi verilmesi talebiyle idareye yapılan başvuruda, söz konusu işin tamamlandığının ispatına yönelik yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, ilgili sigorta müdürlüğünden onaylı iş yeri bildirgesi, sözleşmeye ilişkin fatura örnekleri vb. bilgi ve belgelerin idareye sunulduğu görülmekte olup, davacı şirketin Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.'ye ait Gebe Düve ve Süt Üretim Entegre Endüstriyel Tesisleri İnşaatı Yapım İş'i'ne ait Çelik Konstrüksiyon, Betonarme, Alt Yapı, Elektrik ve Mekanik işlerinin tamamını yaptığı hususunda ihtilâf bulunmadığı, bu durumda; iş deneyim belgesinin dayanağı olan sözleşmede noter onayı bulunmaması hususunun işin davacı tarafından yapıldığı gerçeğini ortadan kaldırmayacağı, **iş deneyim belgelerinin asıl olarak yapılan işin ilgili kişi tarafından yapıldığının tevsik edilmesi durumunda yapılan iş nedeniyle elde edilen deneyimi tevsik etmek amacıyla düzenlendiği hususları birlikte değerlendirildiğinde, davacı tarafından sunulan iş deneyim belgesinin geçerli bir belge olarak kabul edilmesi gerektiği** kanaatine varılmış olup, iş deneyim belgesinin geçersiz olduğundan bahisle tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş, bu karar davalı idare tarafından temyiz edilmiştir.

Dava konusu işlemin yukarıda özetlenen gerekçeyle iptali yolundaki temyize konu Ankara 8. İdare Mahkemesi'nin 28.07.2016 tarih ve E:2016/2714, K:2016/2263 sayılı kararında, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, temyiz istemi yerinde görülmemeyerek anılan Mahkeme kararının ONANMASINA; dosyanın anılan Mahkeme'ye gönderilmesine, temyiz giderlerinin istemde bulunan üzerinde bırakılmasına, posta giderleri avansından artan tutarın ve kullanılmayan 48,10-TL yürütmeyi durdurma harcının istemi hâlinde

davalı idareye iadesine, 2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinin ikinci fıkrasının (i) bendi uyarınca kesin olarak (karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere), 01.11.2016 tarihinde oy-birliğiyle karar verildi."

denilmektedir.

Söz konusu yüksek mahkeme kararlarında açıkça;

1- İş deneyim belgesi düzenlenme koşullarına ilişkin usuli bazı eksikliklerin iş deneyim belgesinin geçersizliği sonucunu doğurmayacağı,

2- İş deneyim belgesinin geçerliliğiyle ilgili olarak önemli olan hususun iş deneyim belgesinin düzenlenmesine konu olan işin gerçekten yapılıp yapılmadığının iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili idare tarafından denetlenip denetlenmediği olduğu,

3- İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili idarenin kendisine sunulan belgelerden iş deneyim belgesinin düzenlenmesi için gerekli şartların oluştuğuna kanaat getirmesi halinde iş deneyim belgesini düzenleyebileceği,

4- Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde 45 inci maddesinde sayılan bazı koşulların oluşmamasının tek başına iş deneyim belgesinin geçersizliği sonucunu doğurmayacağı,

belirtilmiş olmaktadır.

Söz konusu emsal yargı kararları her ne kadar sözleşmelerin noter onaylı olup olmamasıyla ilgili ise de bu kararları Yönetmeliğin 45 inci maddesinde sayılan diğer belgelere de (yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, ilgili sigorta müdürlüğünden onaylı iş yeri bildirgesi, sözleşmeye ilişkin fatura örnekleri) teşmil etmek mümkündür.

Zira, bu konuyla ilgili olarak Danıştayın temel yaklaşımı iş deneyim belgesinin hukuken geçerliliği için temel koşulun iş deneyim

belgesinin düzenlenmesine konu olan işin gerçekten yapılıp yapılmadığı ve iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili idare tarafından denetlenip denetlenmediği şeklindedir.

Danıştay bu yaklaşımıyla; yaptığı kontrol ve denetimler sonucunda iş deneyim belgesinin düzenlenmesi için gerekli şartların sağlandığına kanaat getiren kamu idaresinin düzenlediği iş deneyim belgesinin hukuken geçerli olduğuna işaret etmektedir.

İş deneyim belgesine konu iş gerçekten yapılmasına karşın Yönetmeliğin 45 inci maddesinde sayılan belgeler belgeyi düzenleyen kamu idaresinin dikkatsizliği veya ihmali nedeniyle tam olarak incelemeyen iş deneyim belgesi düzenlemesi ise o kamu idaresinin görevlilerinin idari ve hukuki sorumluluğunu gerektirir.

3. İHALE KOMİSYONLARININ İŞ DENEYİM BELGELERİNİN DÜZENLEME KOŞULLARINI ARAŞTIRMA GÖREVİ VE YETKİ VAR MI?

Kamu ihale mevzuatına göre ihale komisyonlarının başlıca görevi ihaleye katılan isteklilerin yeterlik değerlendirmesini yapmak ve ihaleye ilişkin karar almaktır.

İhale komisyonu yeterlik değerlendirmesini ihaleye ilişkin ilan metni ve idari şartnamede sayılan ekonomik ve mali yeterlilik ile mesleki ve teknik yeterliliğine ilişkin belgeler üzerinden yapar.

Mesleki ve teknik yeterliliğine ilişkin olarak iş deneyimini gösteren belgeler Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin "İş deneyimini gösteren belgeler" başlıklı 39 uncu maddesindeki;

"(1) Aday veya isteklilerden, yurt içinde veya yurt dışında kamu veya özel sektöre bedel içeren bir sözleşme kapsamında taahhüt ettikleri, ihale konusu iş veya benzer işlerdeki deneyimlerini tevsik etmeleri için iş deneyim belgesi istenilmesi zorunludur.

(2) Aday veya istekliler tarafından, iş deneyimlerini tevsik için;

a) İlk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan,

b) İlk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan işlerde, ilk sözleşme bedelinin en az % 80'i oranında denetlenen ya da yönetilen,

c) Devam eden işlerde; ilk sözleşme bedelinin tamamlanması şartıyla, ilk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son onbeş yıl içinde gerçekleşme oranı toplam sözleşme bedelinin en az % 80'ine ulaşan ve kusursuz olarak gerçekleştirilen,

ç) Devam eden işlerde; ilk sözleşme bedelinin tamamlanması şartıyla, ilk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son onbeş yıl içinde gerçekleşme oranı toplam sözleşme bedelinin en az % 80'ine ulaşan ve kusursuz olarak gerçekleştirilen işlerde; (Değişik ibare: RG-7/6/2014-29023)(9) ilk sözleşme bedelinin en az % 80'i oranında denetlenen ya da yönetilen,

d) (Değişik: RG-3/7/2009-27277) (1) Devredilen işlerde, devir öncesindeki veya sonrasındaki dönemde ilk sözleşme bedelinin en az % 80'inin gerçekleştirilmesi şartıyla, ilk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan,

işlerle ilgili deneyimlerini gösteren belgeler sunulur.”

şeklindeki hükümde sayılan belgelerdir.

Aynı şekilde Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinde, “İş deneyim belgesi”; “Adayın veya isteklinin ihale konusu iş veya benzer işlerdeki deneyimini gösteren; iş bitirme belgesi, iş durum belgesi, iş denetleme belgesi ve iş yönetme belgesi” şeklinde tanımlanmıştır.

Görüldüğü üzere, söz konusu Yönetmelikte iş deneyimini gösteren belgeler açık bir şekilde ve sayma yoluyla belirtilmiş olup söz konusu belgeler arasında iş deneyim belgesinin düzenlenmesine dayanak teşkil eden sözleşme, fatura, yapı kullanma izni, yapı denetim belgesi vb. belge sayılmamıştır.

Bu bağlamda ihale komisyonunun ihale ilan metni ve idare şartnamesinde sayılan belgeleri isteme ve bunlar üzerinden yeterlilik değerlendirmesi yapması yasal olarak mümkün değildir. Zira, Kamu İhale Kurulunun 05.09.2012 tarih ve 2012/UH.II-3467 sayılı kararında; 4734 sayılı Kanununun 27 nci maddesinin (e) bendine göre, isteklilerde aranılacak şartlar, belgeler ve yeterlik kriterlerinin, idari şartnamede yer alması zorunlu olduğu, inceleme konusu işe ait İdari Şartnamede yeterlik kriteri olarak düzenlenmeyen belgeler üzerinden yeterlik değerlendirmesi yapılmasının mümkün olmadığı, idari şartnamede yer verilmemesi nedeniyle yeterlik belgesi niteliğini haiz olmadığı anlaşılan söz konusu belgelerin içeriğinin bir değerlendirme dışı bırakma gerekçesi teşkil etmeyeceği belirtilmiştir.

İş deneyim belgeleriyle ilgili olarak ihale komisyonunun yetkisi Yönetmeliğin “İhale Komisyonlarının inceleme yetkisi” başlıklı 50 nci maddesinde düzenlenmiştir.

Buna göre;

“(1) İhale komisyonu, aday veya isteklilerce sunulan iş deneyimini gösteren belgelerde tereddüt duyulan hususlara ilişkin gerekli incelemeyi yapmaya yetkilidir.

(2) İhale komisyonunun iş deneyimini gösteren belgelere ilişkin bilgi talepleri ilgililerce ivedilikle karşılanır.”

Söz konusu yönetmelik maddesine göre ihale komisyonu normal bir inceleme sonucunda belge üzerinde şüpheli bir durum veya bilgi eksikliği gördüğü durumda ilave inceleme yapabilir.

Bilgi eksikliği ise ihale sürecinde belge sahibinden bu eksikliğin giderilmesinin istenmesi suretiyle istenebileceği gibi belgeyi düzenleyen kamu idaresinden bilgi alınması suretiyle de giderilebilir.

4. KAMU İDARESİNİN DÜZENLEDİĞİ BİR BELGENİN HUKUKEN GEÇERLİLİĞİ KONUSUNDA BAŞKA BİR KAMU İDARESİ TARAFINDAN KARAR VERİLMESİ YASAL AÇIDAN DA SIKINTILIDIR.

Bir kamu idaresi tarafından düzenlenen bir belgenin hukuken geçerliliği ve gerçekliğini tespit etmek ve karar vermek bu idare üzerinde herhangi bir denetim yetkisine sahip bulunmayan başka bir kamu idaresinin değil, yargı organlarının görev ve yetkisinde bulunmaktadır.

Aynı şekilde, bir kamu idaresinin başka bir kamu idaresinin düzenlediği belgenin geçerliliğini yok sayması idare hukukuna açıkça aykırı olduğu gibi ihalenin temel ilkelerinden “güvenirlilik ilkesi”ne aykırıdır.

Bu nedenle, bir kamu idaresi tarafından düzenlenen ve yetkili kamu görevlisinin resmi mühür ve imzası dahil tüm şekil şartlarını taşıyan bir belge aksi yetkili yargı organının kararıyla tespit edilmedikçe veya bu belgeyi düzenleyen kamu idaresince daha sonra iptal edilmedikçe hukuken geçerli bir belgedir.

5. SONUÇ

Yukarıda ilgili mevzuat ve emsal yargı kararları ışığında yaptığımız değerlendirmelere göre özellikle şu hususları vurgulamakta fayda bulunmaktadır:

1- Özel sektöre yapılan yapım işi dolayısıyla iş deneyim belgesi ilgili belediye veya il özel idaresi tarafından düzenlenir.

2- Bu idarelerce düzenlenen iş deneyim belgesinin geçerliliği ile ilgili olarak Danıştay’ın temel yaklaşımı iş deneyim belgesinin hukuken geçerliliği için temel koşulun iş deneyim belgesinin düzenlenmesine konu olan işin gerçekten yapılp yapılmadığı ve iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili idare tarafından denetlenip denetlenmediği şeklindedir. Danıştay bu yaklaşımıyla; yaptığı kontrol ve denetim sonucunda iş deneyim belgesinin düzenlenmesi için gerekli şartların sağlandığına kanaat getiren kamu idaresinin düzenlediği iş deneyim belgesinin hukuken geçerli olduğuna işaret etmektedir.

3- Bir kamu idaresinin başka bir kamu idaresinin düzenlediği belgenin geçerliliğini yok sayması idare hukukuna açıkça aykırı olduğu gibi ihalenin temel ilkelerinden “güvenirlilik ilkesi”ne aykırıdır.

4- İhale komisyonlarının iş deneyim belgesiyle görev ve yetkisi belgenin gerekli tüm şekil şartlarını taşıyıp taşımadığı ve normal bir inceleme sonucunda belgenin sahteliği konusunda şüphe bulunup bulunmadığını incelemekten ibaret olup bu açıdan sorunlu olmayan bir belgeyle ilgili olarak komisyonun bu belgenin düzenlenmesi gerekli olan belgeleri talep etme ve inceleme görev ve yetkisi bulunmamaktadır.

5- Bu nedenle, iş deneyim belgesi aksi yargı mercilerince tespit edilmediği veya belge bu belgeyi düzenleyen kamu idaresince daha sonra iptal edilmediği sürece kamu ihalelerinde hukuken geçerli bir belgedir.

Salih ÇALAL

Ticaret Bakanlığı Müfettişi

YAPI KULLANMA İZİNİ VE BİNA İNŞAAT HARÇLARININ İSTİSNALARI

Özet

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda, belediye mücavir alan sınırları içerisinde inşa edilen yapılar kapsamında tahsil edilmesine hükmedilen harçlar yer almaktadır. Bunlardan en önemlileri iskân olarak da bilinen yapı kullanma izni harcı ve bina inşaat harcıdır. Ancak bazı durumlarda söz konusu harçların tahsil edilmemesi, bir başka deyişle belediye mücavir alanı içindeki yapıların bu harçlardan istisna edilmesi mümkündür. Çalışmamız kapsamında yapı kullanma izni ve bina inşaat harçlarının istisnai durumları örneklerle açıklanacaktır.

1. GİRİŞ

Bina inşaat harcı, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatı (ilave ve tadiller dâhil), inşaat veya tadilat ruhsatının alınması için ödenen bedeldir. Yapı kullanma izni harcı ise belediye fen ve sağlık görevlilerince yapının tamamlanmasını müteakip, 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili maddelerine göre yapılan kontrol sonucunda verilen iskân (oturma) izni için verilen harçtır.

Bazı durumlarda belediye mücavir alan sınırı içindeki yapıların bina inşaat harcından ve yapı kullanma izni harcından istisna edilmesi yasal olarak mümkündür. Hangi

durumlarda yapıların söz konusu harçlardan istisna edileceği yürürlükteki mevzuat kapsamında hüküm altına alınmıştır.

2. YAPI KULLANMA İZİNİ VE BİNA İNŞAAT HARÇLARI

2.1. Bina İnşaat Harcı

Bina inşaat harcı 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun “Ek Madde 1” ve devam eden maddelerinden hüküm altına alınmıştır. Buna göre, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatı (ilave ve tadiller dahil), inşaat veya tadilat ruhsatının alınmasında 2464 sayılı Kanunun “Ek Madde 6”da yer alan tarifede gösterilen

nispet ve hadlerde bina inşaat harcına tabidir.

Konut veya işyerlerinin kullanılış tarzlarının değiştirilmesi (konutun işyerine veya harca tabi olmayan işyerinin harca tabi işyerine dönüştürülmesi) halinde de bu değişiklik tadilat sayılarak ek harca tabi tutulur. İnşaata ruhsatsız başlanması halinde de harç alacağı doğmuş sayılır.

Söz konusu Ek Madde 1'in yürürlüğe girmesinden önce inşa edilmiş olan binaların yüzölçümlerine ilave veya binada tadilat yapılması halinde harç, binanın toplam yüzölçümüne göre tabi olduğu tarife esas alınarak ve yalnız ilave edilen kısmın yüzölçümü

2464 sayılı Kanunda bina inşaat harcının tarifesi aşağıdaki şekilde belirlenmiştir;

1. Konut İnşaatı:	m ² başına	
	En az	En çok
İnşaat Alanı		
a) 100 m ² ye kadar	0,50	1,5
b) 101-120 m ²	1	3
c) 121-150 m ²	1,5	4,5
d) 151-200 m ²	2	6
e) 200 m ² 'den yukarı	2,50	7,5

2. İşyeri İnşaatı:	m ² başına	
	En az	En çok
İnşaat alanı		
a) 25 m ² ye kadar	2	6
b) 26-50 m ²	3	9
c) 51-100 m ²	4	12
d) 100 m ² 'den yukarı	5	15

Ayrıca, bina İnşaat Harcının matrahı, her bir konut veya işyeri biriminin ayrı ayrı inşaat sahasının yüzölçümleridir. Konut inşaatlarında inşaat alanının tespitinde, sığınak, merdiven sahanlığı, müşterek garaj, depo, kalorifer ve kapıcı dairesi gibi ortak yerlerden gelen paylar ile kömürlükler hariç tutulur, özel garaj ve özel depo gibi müştemilat dahil edilir. İşyeri inşaatlarında, inşaat alanına müştemi-

lat ve ortak yerlerden gelen hisselerin tümü dahildir. Matrahın hesaplanmasında metrekare kesirleri atılır. Bina İnşaat Harcı, inşaat ruhsatının alınmasından önce makbuz karşılığında ilgili belediyeye ödenir. İnşaatın kısmen yapılması veya hiç yapılmaması halinde inşaat ruhsatı kısmen veya tamamen iptal edilirse, daha önce ödenmiş olan harçta gerekli düzeltme ve iadeler yapılır.

Bina inşaat harcını inşaat, ilave veya tadilat için inşaat ruhsatı alanlar öder. İnşaata ruhsatsız başlanılmasından mükellef, inşaat ruhsatı almak mecburiyetinde olanlardır. Binanın kullanım tarzının değiştirilmesi halinde mükellef, binanın sahipleridir.

2.2. Yapı Kullanma İzni Harcı

Yapı kullanma izni, belediye fen ve sağlık görevlilerince yapının tamamlanmasını müteakip, 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili maddelerine göre yapılan kontrol sonucunda verilen iskân (oturma) iznidir. Söz konusu izin harca tabidir. 2464 sayılı Belediye Gelirler Kanununun “imar ile ilgili harçlar” başlıklı 80 inci maddesinin f bendine göre yapı kullanma izni verilmesi işlerinin “yapı kullanma izni harcına” tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yapı kullanma izni harcı hesabında, her bir konut veya işyeri biriminin ayrı ayrı inşaat alanının yüzölçümü esas alınır. Konut inşaatlarında inşaat alanının tespitinde, sığınak, merdiven sahanlığı, müşterek garaj, depo, kalorifer ve kapıcı dairesi gibi ortak yerlerden gelen paylar ile kömürlükler ve açık çıkımlar hariç tutulur. Özel garaj ve özel depo olarak kullanılan eklentiler bu hesaba dâhil edilir. İşyeri inşaatlarında, inşaat alanına müştemilat ve ortak yerlerden gelen hisselerin tümü dâhildir. İnşaat alanı hesabında, metrekare biriminin kesirleri atılır.

Yapı kullanma izin belgesi almak inşaat sahibi, müteahhidi veya yetkilisi bir dilekçe ile Belediyeye başvurmalıdır. Başvuruyu alan Yapı Kullanma izni teknik elemanları binanın ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılıp yapılmadığını yerinde kontrol ederek saptar. Binanın herhangi bir teknik eksikliği yoksa mal sahibi veya müteahhidinden yapıyla ilgili olarak TEDAŞ, Sivil Savunma Müdürlüğü, İtfaiye Müdürlüğü gibi kuruluşlardan su, elektrik, telefon, sığınak, yangın, asansör tesisatları ile ilgili teknik raporlarla, yapının fenni sorumlusundan yapının kontrolü altında ruhsat ve eki projesine uygun olarak yapıldığına dair noter onaylı taahhütnameyi Yapı Kullanma İzni Amirliğine vermesi istenir. Teknik raporlarla taahhütname verildikten sonra yapı için Genel İskân Raporu düzenlenir. Genel iskân raporu düzenlenmiş

binalardaki bağımsız bölüm sahipleri 3 adet tapu fotokopisi ile Belediye İmar Müdürlüğü Yapı Kullanma İzni Amirliğine başvurarak yapı kullanma izni (iskân) harçlarını, emlak vergisi ve katılım paylarını ödeyip vergi dairesinden ilişigini keserek kendi bağımsız bölümü için yapı kullanma izin belgesi alabilir.

Yapı kullanma izin belgesi harçları için belirlenen miktarlar 2018 yılı için şu şekilde belirlenmiştir;

1. Konut- Rezidans 1000 metrekare Kadar metrekare 3.33 TL
2. Konut- Rezidans 1.000- 15.000 metrekare 3.6 TL
3. Konut, Rezidans 15.000- 50.000 metrekare 3.73 TL
4. Konut- Rezidans 50.000- 100.000 metrekare 4.13 TL
5. Konut, Rezidans 100.000 ve üzeri metrekare 4.66 TL
6. Konut Dışı (AVM, Otel, İşyeri vb.) 1.000 metrekare kadar metrekare 4.93 TL
7. Konut Dışı (AVM, Otel, İşyeri vb.) 1.000- 15.000 metrekare 5.19 TL
8. Konut Dışı (AVM, Otel, İşyeri vb.) 15.000- 50.000 metrekare 6.26 TL
9. Konut Dışı (AVM, Otel, İşyeri vb.) 50.000-100.000 metrekare 7.33 TL
10. Konut Dışı (AVM, Otel, İşyeri vb.) 100.000 metrekare ve üzeri metrekare 8.79 TL
11. Sanayi Yapıları (Fabrika, Atölye, İmalat Tesisleri vb.) metrekare 2.53 TL
12. Özel Hizmet Binaları (Özel Hastane, Özel Okul, Özel Üniversite vb.) metrekare 2.53 TL
13. Umumi Yapılar (Dernek, Yurt, Sosyal ve Kültürel Hizmet Binaları vb.) metrekare 0.8 TL
14. Tarım Yapıları metrekare 0.34 TL

3. YAPI KULLANMA İZİNİ VE BİNA İNŞAAT HARÇLARININ İSTİSNALARI

Bina inşaat harcına ilişkin istisnalar 2464 sayılı Kanunun Ek Madde 2'sinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre aşağıdaki bina inşaatları bina inşaat harcından müstesnadır;

a) İnşaat giderleri genel ve katma bütçeler ile il özel idareleri ve belediye bütçelerinden karşılanan her türlü binalar,

b) Hastane, prevantoryum, sanatoryum, dispanser ve benzeri sağlık kuruluşları,

c) Her türlü fabrika, değirmen, sinai nitelikteki imalathaneler ve tersaneler, organize sanayi bölgelerinde yapılan her türlü bina inşaatı ile sera ve benzeri örtü altı tarım yapılan tesisler, ahır, samanlık, kümes, su ürünleri ve hayvan barınağı ile yemlik gibi yapı ve tesis inşaatı,

d) Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen binalar, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatınca teşviki karara bağlanmış otel, motel ve benzeri turistik tesisler,

e) Kooperatifler eliyle, ana sözleşmelerine uygun olarak, yapılan sanayi ve küçük sanat siteleri ile esnaf çarşıları,

f) Dini hizmetlerin ifasına mahsus ve umuma açık bulunan ibadethaneler, bunların müştemilatı,

g) Karşılıklı gözetmeksizin Devlete devrolunmak şartıyla inşa edilen okullar ve öğrenci yurtları,

h) Deprem, su basması, yangın gibi tabii afetler sebebiyle binaları yanan, yıkılan ve kullanılmaz hale gelen kişiler tarafından, afetin vuku bulduğu tarihten itibaren en geç 5 yıl içinde, afetin vuku bulduğu yerlerde veya kamu kuruluşlarınca gösterilen yerlerde inşa edilen binalar,

i) Yangın, su basması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetlerden zarar görmesi muhtemel yerlerdeki binaların sahipleri tarafından,

afete maruz kalınacağına yetkili kuruluşlarca tebliğ tarihinden itibaren en geç 5 yıl içinde, kamu kuruluşlarınca gösterilen yerlerde inşa edilen binalar,

j) Bina inşaat harcı ödemek veya istisnadan yararlanmak suretiyle inşaat ruhsatı alınmış olup da İmar Kanununun 10 uncu maddesi¹ gereğince, ruhsatları yenilenen binalar.

Ayrıca organize sanayi bölgeleri ile sanayi ve küçük sanat sitelerinde yapılan yapı ve tesisler bina inşaat harcı ve yapı kullanma izni harcından müstesnadır.

Öte yandan, yatırım teşvik belgesi kapsamında inşa edilen yapılar içinde birtakım istisnai haller getirilmiştir. Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen binalar için bina inşaat harcı istisnasından faydalanabilmek için;

a) Bina inşaatlarına ilişkin inşaat veya tadilat ruhsatının Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesinin yapılacağı tarihten önce alınması,

b) Bu kapsamdaki bina inşaatlarına (ilave ve tadiller dahil) ilişkin olarak inşaat veya tadilat ruhsatı alınmasında Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğinin ilgili belediyeye verilmesi,

Gerekmektedir.

¹ İmar programları, kamulaştırma ve kısıtlılık hali:

Madde 10 - Belediyeler; imar planlarının yürürlüğe girmesinden en geç 3 ay içinde, bu planı tatbik etmek üzere 5 yıllık imar programlarını hazırlarlar. Beş yıllık imar programlarının görüşülmesi sırasında ilgili yatırımcı kamu kuruluşlarının temsilcileri görüşleri esas alınmak üzere Meclis toplantısına katılır. Bu programlar, belediye meclisinde kabul edildikten sonra kesinleşir. Bu program içinde bulunan kamu kuruluşlarına tahsis edilen alanlar, ilgili kamu kuruluşlarına bildirilir. Beş yıllık imar programları sınırları içinde kalan alanlardaki kamu hizmet tesislerine tahsis edilmiş olan yerleri ilgili kamu kuruluşları, bu program süresi içinde kamulaştırırlar. Bu amaçla gerekli ödenek, kamu kuruluşlarının yıllık bütçelerine konulur. İmar programlarında, umumi hizmetlere ayrılan yerler ile özel kanunları gereğince kısıtlama konulan gayrimenkul kamulaştırılincaya veya umumi hizmetlerle ilgili projeler gerçekleştirilinceye kadar bu yerlerle ilgili olarak diğer kanunlarla verilen haklar devam eder.

Örnek 1: 01.03.2017 tarihinde alınan ve 2 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında (B) Belediyesi sınırları içerisinde inşa edilecek olan 5.000 m2 büyüklüğündeki inşaat alanına sahip fabrika binasına ait inşaat ruhsatının 01.09.2017 tarihinde alınması halinde, inşa edilecek fabrika binası için bina inşaat harcı istisnasından faydalanılacaktır.

Örnek 2: 01.10.2015 tarihinde alınan ve 3 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında (D) Belediyesi sınırları içerisinde tadilat yapılacak binanın 3.000 m2 büyüklüğündeki kısmına ait tadilat ruhsatının 06.03.2017 tarihinde alınması halinde söz konusu bina tadilatı için bina inşaat harcı istisnasından faydalanılacaktır.

Bununla birlikte, yatırım teşvik belgesi kapsamında inşa edilen yapı ve tesisler için imar mevzuatı gereğince belediyelerce alınması gereken imar ile ilgili harçlara ilişkin başka bir istisna daha getirilmiştir. Söz konusu harçlar şunlardır:

- Parselasyon harcı.
- İfraz ve tevhit harcı.
- Plan ve proje tasdik harcı.
- Zemin açma izni ve toprak hafriyatı harcı.
- Yapı kullanma izni harcı.

Bu istisnadan faydalanabilmek için;

a) Yapı ve tesislere ilişkin izin, karar veya işlemin Yatırım Teşvik Belgesinin tamamlama vizesinin yapılacağı tarihten önce alınması veya yapılması,

b) Bu kapsamda inşa edilecek yapı ve tesislere ilişkin izin, karar veya işlem aşamasında Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğinin ilgili belediyeye verilmesi,

Gerekmektedir.

Örnek 3: 01.02.2017 tarihinde alınan ve 2 yılda tamamlama vizesinin yapılacağı var-

sayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında, bu süre içerisinde inşa edilen yapı ve tesisler için imar mevzuatı gereğince belediyelerce alınması gereken harçlara ilişkin istisnadan faydalanılacaktır.

Örnek 4: 05.07.2014 tarihinde alınan ve 4 yılda tamamlama vizesi yapılacağı varsayılan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen tesislere ilişkin 01.06.2017 tarihinde yapı kullanma izni belgesinin alınması halinde, söz konusu tesisler için yapı kullanma izni harcı istisnasından faydalanılacaktır.

4. SONUÇ

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatı (ilave ve tadiller dahil), inşaat veya tadilat ruhsatının alınmasında 2464 sayılı Kanununun Ek Madde 6'da yer alan tarifede gösterilen nispet ve hadlerde bina inşaat harcına tabidir. Yapı kullanma izni ise belediye fen ve sağlık görevlilerince yapının tamamlanmasını müteakip, 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili maddelerine göre yapılan kontrol sonucunda verilen iskân (oturma) iznidir. Söz konusu izin harca tabidir. 2464 sayılı Belediye Gelirler Kanununun imar ile ilgili harçlar başlıklı 80 inci maddesinin f bendine göre yapı kullanma izni verilmesi işlerinin yapı kullanma izni harcına tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bina inşaat harcına ilişkin istisnalar 2464 sayılı Kanunun Ek Madde 2'sinde hüküm altına alınmış, yukarıda tek tek sayılmıştır. Ayrıca, organize sanayi bölgeleri ile sanayi ve küçük sanat sitelerinde yapılan yapı ve tesisler bina inşaat harcı ve yapı kullanma izni harcından müstesnadır. Son olarak yatırım teşvik belgesi kapsamında inşa edilen yapılar içinde bina inşaat harcı ve yapı kullanma izni harcı bakımından birtakım istisnai haller getirilmiştir.

KAYNAKÇA

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu

3194 sayılı İmar Kanunu

Mustafa YAVUZ*Gümrük ve Ticaret Uzmanı*

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE TİCARİ DEFTERLERİN TÜRK TİCARET KANUNUNA UYGUN TUTULMAMASINDAN DOĞAN SORUMLULUK

1. GİRİŞ

Belediyeler, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliği haiz olmak üzere anonim ve limited şirket kurabilmekte veya kurulu bulunan şirketlere ortak olabilmektedir. 696 sayılı KHK¹ ile birlikte, belediye bünyesinde çalışan taşeron işçilerin, belediye şirketlerinde işçi statüsünde istihdam edilmeye başlanması ve bundan sonra belediyelerin personel çalıştırmaya dayalı hizmetleri mevzuattaki limit ve şartlar ile sınırlamalara tabi olmasının doğrudan hizmet alımı suretiyle kendi şirketlerine gördürebilmesi nedeniyle bu şirketlerin önemi daha da artmıştır.

Belediye şirketleri, birer sermaye şirketi

1 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükümünde Kararname 24.12.2017 tarihli ve 30280 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve söz konusu KHK 01.02.2018 tarihli ve 7079 sayılı Kanunla da aynen yapılmıştır.

olmaları ve dolayısıyla tacir sıfatını haiz bulunmaları nedeniyle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda² (TTK) öngörülen ticari defterleri tutmakla yükümlüdür. **Belediye şirketlerince tutulması gereken ticari defterler ise; yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri, pay defteri, yönetim kurulu karar defteri³ ile genel kurul toplantı ve müzakere defteridir.** Söz konusu defterlerin ne şekilde tutulacağı adı geçen Kanunda ve bu Kanuna istinaden çıkarılan ikincil düzenlemede gösterilmiştir. Dolayısıyla, her sermaye şirketi gibi belediye şirketlerinin de, ticari

2 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

3 Limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde müdür veya müdürler kurulunun şirket yönetimi ile ilgili olarak aldığı kararlar genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedilebileceği gibi ayrı bir müdürler kurulu karar defteri de tutulabilir. Müdürler kurulu karar defterinin tutulması halinde açılış ve kapanış onayları dâhil olmak üzere anonim şirketlerce tutulan yönetim kurulu karar defterine ilişkin hükümler uygulanır. Ayrı bir müdürler kurulu karar defteri tutulması halinde müdür veya müdürler kurulu kararları genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedilemez (Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ md. 11/4).

defterleri ilgili mevzuatta öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde tutmaları gerekmektedir. Aksi takdirde, belediye şirketi idari yaptırımına karşı karşıya kalabilecektir.

İşte bu çalışmada, belediye şirketlerinde ticari defterlerin TTK'ya uygun tutulmamasından doğan sorumluluk tüm yönleriyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

2. TİCARİ DEFTERLERİN TUTULMA ESASLARI

2.1. Ticari Defterlerin ve Gerekli Diğer Kayıtların Türkçe Tutulması

Belediye şirketlerince tutulacak ticari defterler ve gerekli diğer kayıtlar, TTK'nın 65/1. maddesi uyarınca **Türkçe** tutulur. Bu düzenleme, emredici niteliktedir. Ticari Defterlere İlişkin Tebliğde⁴ ayrıca kayıtlarda Türk para biriminin kullanılacağı belirtilmiştir. Defter ve kayıtların Türkçe tutulması zorunluluğu, 213 sayılı Vergi Usul Kanununda⁵ da (VUK) yer almaktadır. Ancak, anılan Kanunda Türkçe kayıtlar bulunmak kaydıyla defterlerde başka dilden kayıt da yapılabileceği, ayrıca belgelerin Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla yabancı para birimine göre de düzenlenebileceği, fakat yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen belgelerde Türk parası karşılığı gösterilme şartının aranmayacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla, VUK'a göre tutulan defterlere (yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri) yapılacak kayıtlarda Türk Lirası yanında yabancı bir para biriminin de kullanılması mümkündür.

2.2. Kısaltma, Rakam, Harf ve Sembollerin Anlamlarının Açıkça Belirtilmesi

Belediye şirketlerince tutulan ticaret

4 Ticari Defterlere İlişkin Tebliği, 19.12.2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

5 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 10.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı Resmî Gazete'lerde yayımlanmıştır.

defter ve kayıtlarda; kısaltmalar, rakamlar, harfler ve semboller kullanıldığı takdirde bunların anlamlarının açıkça belirtilmesi zorunludur (TTK md. 65/1). Kısaltmalar, harfler ve semboller, işlem yapan kişilerin adlarını, ticari işletmelerin ve şirketlerin unvanlarını, konularını, gümrük veya diğer bir düzenlemenin pozisyon numaralarını ifade edebilir. Söz konusu kısaltmaların, sayıların, harf ve sembollerin anlamlarının duraksamaya yer bırakmayacak kesinlikte ve tekdüze olması şarttır.⁶

2.3. Defterlere Yazımların ve Diğer Gerekliliği Kayıtların, Eksiksiz, Doğru, Zamanında ve Düzenli Olarak Yapılması

TTK'nın 65/2. maddesinde, “Defterlere yazımlar ve diğer gerekli kayıtlar, eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılır.”denilmektedir. Bahsi geçen maddede yer verilen bilanço ilkeleri ismen sayılmış, ancak tanımlanmamıştır. Söz konusu ilkelerin tanımlarına ise madde gerekçesinde yer verilmiştir. Ayrıca bu konuda gerekçede, “İlkeler defterlerin ve yılsonu finansal tabloların taşıyıcı kolonlarıdır; evrenseldir.” denilmektedir. Bu ilkelerin uygulaması, defterlerin tutulmasından itibaren başlamaktadır.

Bu kapsamda; **tamlık**(eksiksiz olma), belediye şirketinin iş ve işlemlerinin eksiksiz olarak, herhangi bir boşluk oluşturmadan muhasebeleştirilmesini, kaydı gereken bir iş ve işlemin kayıt dışı bırakılmamasını; **doğruluk**, kaydın gerçeğe uygun ve sadık bir biçimde iş ve işlemleri yansıtmasını, işlemin gerçeğe sadık bir şekilde muhasebe kaydı haline gelmesini, inceleyen yanlı yorumlara yöneltmeden aktarılmasını; **zamanında kayıt**, muhasebe kaydının zamanında yapılmasını, sonraya bırakılmamasını; **düzen**, yapılan iş ve işlemlerin kaydının zaman akışına

6 Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, S.Sayı:96

göre, bir başka deyişle kronolojik sırada tarih ve belge numarası dikkate alınarak yapılmasını ifade etmektedir.

Öte yandan, VUK'un 219. maddesinde olduğu şekilde, Ticari Defterlere İlişkin Tebliğde de (md. 21); kayıt edilecek işlemlerin, işin hacmine ve gereğine uygun olarak muhasebenin intizam ve vuzuhunu bozmayacak bir zaman zarfında kaydedilmesinin şart olduğu, kayıtların 10 günden fazla geciktirilemeyeceği, kayıtlarını devamlı olarak muhasebe fişleri, primanota ve bordro gibi yetkili amirlerin imza ve parafını taşıyan mazbut vesikalara dayanarak yürüten işletmelerde, işlemlerin bunlara kaydedilmesinin deftere işlenmesi hükmünde olduğu, ancak bu kayıtların dahi defterlere 45 günden daha geç intikal ettirilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Son olarak belirtmek gerekirse, ticari defterlerde kayıtlar arasında boşluk bırakılması ve satır atlanması, ciltli defterlerde defter sayfalarının ciltten koparılması, tasdikli müteharrik yapraklarda bu yaprakların sırasının bozulması ve bunların yırtılması yasaktır (Defter Tebliği md. 21/2).

2.4. Yazım ve Kayıtların, Önceki İçeriği Belirlenemeyecek Şekilde Çizilmemesi ve Değiştirilmemesi

Bir yazım veya kayıt, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilemez ve değiştirilemez. Kayıt sırasında mı, yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmeler yasaktır (TTK md. 65/3). Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kaidelerine göre düzeltilebilir. Kayıtlardaki hatalara ilişkin çizimler; saklayıcı, örtücü ve karartıcı değil, düzeltici ve gerçeği yansıtıcı olur. Eski kayıtlar karalanamaz, kapatılamaz, herhangi bir madde veya araçla silinemez, görülecek, okunacak, ne olduğu bilinecek tarzda temiz bir biçimde çizilir (Defter Tebliği md. 22).

2.5. Defter ve Kayıtların Dosyalama veya Veri Taşıyıcılar Aracılığıyla Tutulması

TTK'da ticaret şirketlerine ve dolayısıyla belediye şirketlerine kayıtları, olguları ve işlemleri içeren ve aynı zamanda da kanıtlayan belgelerin saklanması ikili seçenek sunulmuştur. Birincisi **fiziki dosyalama**, ikincisi ise **veri taşıyıcılarının** kullanılmasıdır. Keza zikredilen Kanunun 65/4. maddesinde; "Defterler ve gerekli diğer kayıtlar, olgu ve işlemleri saptayan belgelerin dosyalanması şeklinde veya veri taşıyıcıları aracılığıyla tutulabilir." hükmünü havidir. Diğer taraftan, defterlerin ve gerekli diğer kayıtların elektronik ortamda tutulması durumunda, bilgilerin saklanma süresince bunlara ulaşılmasının ve bu süre içinde bunların her zaman kolaylıkla okunmasının temin edilmiş olması şarttır. Defterlerin elektronik ortamda tutulması halinde de, TTK'nın 65. maddesinde belirtilen esaslara uyulur.

3. TİCARİ DEFTERLERİN TTK'YA UYGUN TUTULMAMASI HALİNDE SORUMLULUK

TTK'nın 562/1-d maddesinde, "anılan Kanunun 65 inci maddesine uygun olarak defterlerini tutmayanların 4.000 TL idari para cezasıyla cezalandırılacağı" hükme bağlanmıştır. Söz konusu hükümde kabahati oluşturan fiil belirlenirken, aynı Kanunun 65. maddesinin tamamına atıf yapılmıştır. Dolayısıyla, 65. maddede düzenlenen herhangi bir esasın ihlali idari yaptırıma tabidir. Bu kapsamda, ticari defterlerini TTK'nın 65. maddesinde öngörülen esaslar çerçevesinde tutmayan, bir başka ifadeyle, kısaltmalar, rakamlar, harfler ve semboller kullanıldığı takdirde bunların anlamlarını açıkça belirtmeyen, defterlere yazımları ve diğer gerekli kayıtları, eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapmayan, bir yazım veya kaydı,

önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizen ve değiştiren veya defterlerini Türkçe tutmayan belediye şirketleri idari para cezasıyla cezalandırılır.

Diğer taraftan, TTK'nın 65. maddesine aykırı davranış için idari yaptırım öngörülmele birlikte, mezkûr Kanunun 64/3. maddesi uyarınca fiziki ortamda veya elektronik ortamda tutulan ticari defterlerin nasıl tutulacağı, defterlere kayıt zamanı, onay yenileme ile açılış ve kapanış onaylarının şekli ve esasları Ticaret Bakanlığı (mülga Gümrük ve Ticaret Bakanlığı) ile Hazine ve Maliye Bakanlığı (mülga Maliye Bakanlığı) tarafından müştereken Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ ile belirlenmiştir. Bilindiği üzere, 5326 sayılı Kabahatler Kanununda⁷, hangi fiillerin kabahat oluşturduğunun Kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi, Kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriğinin idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabileceği, buna mukabil kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarının, ancak Kanunla belirlenebileceği hükme bağlanmıştır. O halde, ticari defterlerin tutulmasında, Defter Tebliğinde öngörülen esaslara aykırı davranılması durumunda da ilgili şirket hakkında TTK md. 562/1-d kapsamında cezai işlem uygulanması mümkündür.

Öte yandan, TTK'nın 562. maddesinin birinci fıkrasında zikredilen 4.000 TL idari para cezası, Kabahatler Kanununun 17/7. maddesi uyarınca, her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır. Bu çerçevede, ticari defterleri TTK'ya uygun tutmayan belediye şirketleri hakkında öngörülen 4.000 TL'lik idari para cezası; 2016⁸,

7 5326 sayılı Kabahatler Kanunu, 31.03.2005 tarihli ve 25772 sayılı mükerrer Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

8 2016 yılı içinde uygulanacak yeniden değerlendirme oranı, Maliye Bakanlığınca %5,58 olarak tespit ve ilan edilmiştir (Bkz:10.11.2015 tarihli ve 29528 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 457 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği).

2017⁹ ve 2018¹⁰ yıllarında sırasıyla 5.209 TL, 5.408 TL ve 6.190 TL olarak tatbik olunmaktadır. Bunun yanında, Ticaret Bakanlığınca (mülga Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca) yürürlüğe konulan Ticari Defterlere İlişkin Suç ve Kabahatlerin Tespiti, Raporlanması ve Yetkili Mercilere İletilmesi Hakkında Genelge¹¹ uyarınca, söz konusu idari para cezası, şirket tüzel kişiliği hakkında uygulamaktadır. Bu durumda, anılan idari para cezası, belediye şirketlerinin yönetim organı üyeleri (anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde yönetim kurulu üyeleri, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde de müdür/müdürler kurulu üyeleri) hakkında değil, doğrudan belediye şirketi hakkında tatbik olunur. Ancak, idari para cezası belediye şirketi tarafından ödenmekle birlikte, şirketin bu cezadan dolayı yöneticilerine rücu etme hakkı saklıdır. Rücu kararı alma yetkisi ise şirketin genel kuruluna aittir.¹²

TTK'nın 562/13. maddesinde, anılan Kanun kapsamındaki idari para cezalarının, aksine hüküm bulunmayan hallerde, mahallin en büyük mülki amiri tarafından verileceği ifade edilmiştir. Mahallin en büyük mülki amiri; illerde vali, ilçelerde ise kaymakamdır. Belediye şirketi hakkında idari para cezası uygulayacak makam, şirket merkezinin bulunduğu yere göre belirlenir. Buna göre idari para cezası, belediye şirketinin merkezi ilde ise valiler, ilçe sınırları içinde ise kaymakamlar tarafından verilir.

9 2017 yılı içinde uygulanacak yeniden değerlendirme oranı, Maliye Bakanlığınca %3,83 olarak tespit ve ilan edilmiştir (Bkz: 11.11.2016 tarihli ve 29885 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 474 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği).

10 2018 yılı içinde uygulanacak yeniden değerlendirme oranı, Maliye Bakanlığınca %14,47 olarak tespit ve ilan edilmiştir (Bkz:11.11.2017 tarihli ve 30237 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 484 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği).

11 Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Ticari Defterlere İlişkin Suç ve Kabahatlerin Tespiti, Raporlanması ve Yetkili Mercilere İletilmesi Hakkında Genelge (<http://hukuk.gtb.gov.tr/mevzuat/genelgeler/>) (Erişim-22.09.2018).

12 Mustafa Yavuz, Belediye Şirketlerinde Ticari Defterlerin Açılış ve Kapanış Onayları, Mahalli İdareler Dergisi, Kasım 2016.

Ticari defterlerin TTK'ya uygun tutulmama şeklinde öngörülen kabahatin, idari yaptırım kararı verilinceye kadar birden çok işlenmesi halinde, idari para cezasının muhatabına bir idari para cezası verilir ve **ilgili hükme göre verilecek ceza iki kat artırılır**. Ancak, bu kabahatin işlenmesi suretiyle bir menfaat temin edilmesi veya zarara sebebiyet verilmesi halinde verilecek idari para cezasının miktarı bu menfaat veya zararın üç katından az olamaz (TTK md. 562/14). Söz konusu hükümde geçen “*verilecek ceza iki kat artırılır*” ibaresine bağlı olarak ağırlaştırılmış para cezası tutarının hesaplaması şu şekilde yapılır. Temel ceza miktarı üzerine bu cezanın iki katının karşılığı olan tutar eklenir. Örneğin; 2018 yılı ile ilgili para cezası hesaplanırken, temel ceza tutarı olan 6.190 TL'ye, temel cezanın iki katı olan 12.380 TL ilave edilir ve ağırlaştırılmış idari para cezasının tutarı 18.570 TL olarak bulunur. Bu çerçevede, belediye şirketince farklı yıllara ait farklı yıllara ait ticari defterlerin Kanuna uygun tutulmadığının tespiti halinde, mezkûr Kanunda öngörülen idari para cezası iki kat artırılarak uygulanır.

Ticari defterleri Kanuna uygun tutmadığı için hakkında idari para cezası uygulanan belediye şirketleri, kararın kendilerine tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde ise idari para cezası kararı kesinleşir. Belediye şirketleri, sulh ceza hâkiminin kararına karşı, kararı öğrendikleri günden itibaren 7 gün içinde itirazda bulunabilme hakkına sahiptir (5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu md. 268, Kabahatler Kanunu md. 28/20).

Defterlerin kanuna uygun tutulmamasına ilişkin idari para cezasında uygulanacak olan zamanaşımı süresi üç yıldır (5326 sayılı Kanun md. 20). Bu sürenin dolması halinde

kabahatten dolayı belediye şirketi hakkında idari para cezasına karar verilemez. Zamanaşımı süresi, kabahate ilişkin tanımdaki fiilin işlenmesiyle veya neticenin gerçekleşmesiyle işlemeye başlar.

Son olarak ifade edelim ki, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun¹³ 222. maddesine göre; ticari defterlerin ticari davalarda delil olarak kabul edilebilmesinin bir şartı da, bu defterlerin usulüne uygun olarak tutulmuş olmasıdır. Eğer ki, ticari defterler TTK'nın 65. maddesine uygun olarak tutulmamış ise bu defterler ticari davalarda delil olarak kullanılamaz.

4. SONUÇ

Tacir sıfatını haiz olan belediye şirketleri, ticari defterlerini mevzuatta öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde tutmakla yükümlüdür. Ticari defterlerin ne şekilde tutulacağı ise Türk Ticaret Kanununda ve Ticaret Defterlere İlişkin Tebliğde açıklanmıştır. Buna göre, ticari defterlerin ve gerekli diğer kayıtların kural olarak **Türkçe tutulması; kısaltmalar, rakamlar, harfler ve sembollerin kullanıldığı takdirde bunların anlamlarının açıkça belirtilmesi şarttır**. Ayrıca, bu defterlere yazımların ve diğer gerekli kayıtların, **eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılması ve bir yazım veya kaydın, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilmemesi ve değiştirilmemesi gerekir**. Bunun yanında ticari defterler, üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede belediye şirketinin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulmalı ve şirket faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesi defterlerden izlenebilmelidir.

Ticari defterlerini TTK'nın 65. maddesine uygun olarak tutmayan belediye şirketle-

¹³ 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

ri, 2016, 2017 ve 2018 yılları için sırasıyla; 5.209 TL, 5.408 TL ve 6.190 TL idari para cezasıyla cezalandırılır. *Cezayı uygulamaya yetkili makam ise belediye şirketinin merkezi ilde ise vali, ilçede ise kaymakamdır. İdari yaptırım kararı verinceye kadar bahsi geçen kabahatin birden çok işlenmesi halinde, verilecek olan ceza iki kat artırılır. Bu bağlamda, uygulanacak olan ceza miktarı, örneğin 2018 yılı için 18.570 TL olur.*

Belediye şirketlerinin herhangi bir idari yaptırımla karşı karşıya kalmamak ve ticari davalarda defterler açısından delil sorunu yaşamamak için ticari defterlerini TTK'ya uygun şekilde tutmaları menfaatlerine olacaktır.

KAYNAKÇA

213 sayılı Vergi Usul Kanunu (10.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı R.G.).

5326 sayılı Kabahatler Kanunu (31.03.2005 tarihli ve 25772 sayılı mükerrer R.G.).

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

(14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (24.12.2017 tarihli ve 30280 sayılı R.G.).

457 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (10.11.2015 tarihli ve 29528 sayılı R.G.).

474 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (11.11.2016 tarihli ve 29885 sayılı R.G.).

484 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (11.11.2017 tarihli ve 30237 sayılı R.G.).

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Ticari Defterlere İlişkin Suç ve Kabahatlerin Tespiti, Raporlanması ve Yetkili Mercilere İletilmesi Hakkında Genelge.

Ticari Defterlere İlişkin Tebliği (19.12.2012 tarihli ve 28502 sayılı R.G.).

Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, S.Sayı:96

Yavuz, Mustafa, Belediye Şirketlerinde Ticari Defterlerin Açılış ve Kapanış Onayları, Mahalli İdareler Dergisi, Kasım 2016.

Salim DEMİRHAN*E. Devlet Bütçe Uzmanı*

2019 YILI YURTIÇİ GÜNDELİKLERİ NE OLACAK?

Harcırah Kanununda harcırahın unsurları tek tek sayılmış ve bunlar yol gideri, gündelik, aile gideri ve yer değiştirme gideri olarak ifade edilmiştir. Kanun kapsamında bulunan ilgililere görevlendirilme şekillerine göre bu unsurlardan biri, bir kaçı veya tamamı verilebilmektedir. Yol giderini dışarda tuttuğumuzda diğer harcırah unsurlarından olan aile gideri, yol gideri ve yol gündeliğinden, yer değiştirme gideri ise memur ve hizmetlinin yurtiçi veya yurtdışı gündeliğinin 20 katı, aile fertleri için en fazla dört kişi olmak üzere yurtiçi gündeliğinin 10, yurtdışı gündeliğinin 8 katı ile her kilometre veya mil başına yalnız memur ve hizmetlinin kendisi için yurtiçi gündeliğinin yüzde beşi, yurtdışı gündeliğinin binde yedisi olmak üzere tamamı gündelikler üzerine kurulmuş bulunmaktadır.

Bu çerçevede gündeliğin tanımı ve nasıl belirlendiğinden bahsetmek lazım gelmektedir. Gündelik, sürekli görevle yer değiştirmelerde seyahat günleri için, geçici görevlendirmelerde ise seyahat günleri ile görevlendirilen yerde geçen günler için işe

ve ibate gibi zaruri giderler karşılığı yapılan ve Harcırah Kanununun 33 üncü maddelerinde yer alan esaslar çerçevesinde belirlenen miktarlar üzerinden yapılan ödemeyi ifade etmektedir. Ancak, yukarıda da ifade edildiği üzere yol ve görev gündeliği yanında yer değiştirme giderinin sabit ve değişken unsurunun hesabında da yine gündelikler kullanılmaktadır.

Geçici görevle memuriyet mahalli dışına gönderilen memur ve hizmetlilerin asıl memuriyet mahallinden görevlendirildikleri yerlere hareketleri ile asıl memuriyet mahalline dönünceye kadar yapacakları yolculuk sırasında, evlerinden uzakta olmaları ve asıl görev yerlerinde yapmak zorunda olmadıkları bir takım giderlerin (iaşe ve ibate gideri gibi) karşılanması, sürekli görevle memuriyet mahalli değişen memur ve hizmetlilere de eski görev yerlerinden yeni görev yerlerine geçişte yolculuk sırasında yapacakları giderlere (iaşe gideri gibi) karşılık olarak verilmektedir. Devletin bir tasarrufu sonucu olarak memur veya hizmetlinin yapmak zorunda olduğu ek giderleri karşılamak üzere

gün hesabı üzerinden ödenmekte ve miktarları Kanunla belirlenmektedir.

Kanun koyucu, ekonomik ve sosyal şartlardaki değişimleri de dikkate alarak yurtiçi gündeliklerinin Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (a) fıkrası gereğince her yıl Merkezi Yönetim Bütçe Kanunlarıyla belirlenmesini öngörmüştür.

Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda belirlenen yurtiçi gündelik miktarlarında, görevin önemi ile ek gösterge ve aylık dereceler esas alınmaktadır. Kanuna ekli (H) işaretili cetvelde yer alan gündelikler yıllık olarak belirlenmektedir. Ancak, daha önceki yıllarda gündelikler 6 aylık dönemler itibarıyla de belirlenmiş bulunmaktadır.

2019 YILI GÜNDELİKLERİ (TEKLİF)

Yurtiçi gündeliklerinde her yıl genellikle GSMH Deflatörü dikkate alınarak artış sağlanmakta iken, 2018 yılından başlamak üzere yurtiçi gündelikleri belirlenirken bu

esaslardan sapıldığını söylemek zor olmayacaktır. Bilindiği üzere, GSMH Deflatörü her yılı Orta Vadeli Programda (OVP) yayımlanmaktadır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda OVP'nin Cumhurbaşkanı tarafından en geç Eylül ayının ilk haftası sonuna kadar kararlaştırılması ve aynı süre içinde de Resmî Gazetede yayımlanması gerekmektedir. OVP'lerin kararlaştırma tarihleri bu hükme uymakla birlikte, 2019 yılında 20 Eylülde kararlaştırılmış ve aynı gün yayımlanmıştır. 2019-2021 yıllarını kapsayan OVP20/09/2018 tarihli ve 30541 sayılı mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanmış olup, GSMH Deflatörü %16,30 olarak belirlenmiştir.

2019 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifine ekli (H) işaretili cetvelde belirlenen yurtiçi gündeliklerinde bu oran dikkate alınmadığı gibi 2018 yılı gündelikleri aynen korunmuş bulunmaktadır. Teklifte yurtiçi gündelikleri aşağıdaki gibidir.

H - CETVELİ 10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları

GÜNDELİK MİKTARI (TL)

I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)

A. a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başbakan	67,40
b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Genelkurmay Başkanı, Bakanlar, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Başbakanlık Müsteşarı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	61,50
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	51,60
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	48,15
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	45,20
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	39,85
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	38,75

1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

Görüldüğü üzere (H) işaretli cetvelde gündelikler üç ayrı şekilde belirlenmektedir. Birinci bölümde gündelikler memurların taşıdıkları unvanlar ve hiyerarşik sırayla, ikinci bölümde ek göstergeler dikkate alınarak ve üçüncü bölümde ise memurların buldukları dereceler dikkate alınarak farklı miktarlarda belirlenmiş bulunmaktadır. Cetvelin başlığında “10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları” denildiğinden sürekli ve geçici görevlendirmelerin her ikisinde de bu gündeliklerin esas alınması gerekmektedir.

Harcırah Kanununun 2 nci maddesinde yer alan istisna hükmü çerçevesinde Cumhurbaşkanının yurtiçi ve yurtdışı tüm seyahat masrafları karşılandığından Cetvelde Cumhurbaşkanına yer verilmemiştir.

Öte yandan, 33 üncü maddede özellik gösteren bazı görevlerde (müfettiş, denetim elemanları ve sanatçılar gibi) bulunanlar ile hayati tehlike gösteren salgın hastalıklarla mücadele eden personele verilecek gündelik miktarlarının, yukarıda belirtilen gündelikler esas alınarak farklı miktarlarda belirlenmesine ilişkin düzenlemeler yer almış bulunmaktadır.

Müfettiş ve denetim elemanlarına verilecek gündelikler teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma görevi ile görevlendirmeleri halinde fiilen aldıkları aylık, derece ya da unvanları (müfettiş ve müfettiş yardımcısı olmaları)dikkate alınmadan ve ayırım gözetilmeden hepsine aynı gündeliğin ödenmesi öngörülmüş, (H) işaretli cetvelde dip notunda bunlara ödenecek gündeliklerin hesabında esas alınacak gündelikler belirtilmiş bulunmaktadır. Ancak, ödenecek gündelik miktarlarının belirlenmesinde, fıkranın alt bentlerinde teftiş, denetim ve inceleme görevi ile görevlendirilenlerin yetki alanlarına göre bir ayırma gidilmiştir.

- Türkiye düzeyinde teftiş, denetim veya inceleme yetkisine haiz bulunanlara 1,3 katı;
- Bölge düzeyinde bu yetkiyi haiz olanlara aynı 1,1 katı
- İl düzeyinde bu yetkiyi haiz olanlara 0,9 katı
- tutarında gündelik ödenmektedir.

Diğer taraftan, Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (c) fıkrasında sayılan kuruluşlarca düzenlenecek olan yurtiçi turne faaliyetlerine katılan sanatçılarla bu sanatçılarla birlikte görev yapan diğer görevlilere verilecek gündelikler denetim elemanlarında olduğu gibi farklı bir şekilde belirlenmiştir. Daha önce bunlara ödenecek gündelikler ilgili kuruluşların kanunlarında yer almakta iken ekonomik ve sosyal koşullardaki değişimler bu gündeliklerin yetersiz kalmasına neden olmuştur. Bu itibarla, 2562 sayılı Kanununun 28 inci maddesiyle bu düzenlemeler yürürlükten kaldırılmış olup, sanatçılar ve bunlarla birlikte görevlendirilen diğer personele 33 üncü maddenin (c) fıkrasına göre ödenmesi esası getirilmiştir. Bunlara 2 nci derece kadrolu Devlet memuru için belirlenen gündelik miktarının 2 katı tutarında gündelik ödenmektedir.

Öte yandan, Harcırah Kanununun 38 inci maddesinde, hayati tehlike gösteren hastalıkların salgın halinde ortaya çıktığı mahallerde bu hastalıklarla mücadele ile görevli memur ve hizmetlilere ödenecek olan gündeliklerin esasları düzenlenmektedir.

Buna göre, bu durumdaki personele Harcırah Kanununa göre hak ettikleri gündeliğin iki katı kadar gündelik ödenebilecektir. Bunu belirleme yetkisi Cumhurbaşkanına verilmiştir.

Ancak, gündeliklerin bu şekilde ödenebilmesi (2 kat) için;

- Hastalığın yayılarak hüküm sürmesi,
- Yayılarak hüküm süren hastalığın insana bulaşacak nitelikte olması,
- Hastalıkla mücadelenin tehlike arzemesi

gerekmektedir. Ancak, maddede farklı gündelik (2 kat) ödenebilmesi için yukarıda belirtilen bütün koşulların gerçekleşmesi gerekmekte olup, bu koşullardan biri veya bir kaç gerçekleşmişse sözkonusu hastalıklarla mücadele edecek olan memur ve hizmetliler hakkında 38 inci madde hükümlerinin uygulanması mümkün bulunmamaktadır.

Maddede; hayati tehlike gösteren hastalıklarla mücadele edecek olan memur ve hizmetlilere müstehak oldukları gündeliklerin iki katına kadar gündelik ödeneceği yazılı olmakla birlikte bu mücadelenin memuriyet mahalli içinde veya dışında yapılması hususunda bir ayırım bulunmamakla birlikte, Harcırah Kanununa göre gündelik ödenme şartı memuriyet mahalli dışında görevlendirmeye bağlı olduğundan maddede ödenmesi öngörülen gündeliğin bu tür mücadelenin memuriyet mahalli dışında yapılması halinde mümkün olabilecektir.

Kanun Koyucu, 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 32 nci maddesiyle yapılan değişiklikten önce gündeliklerin artırılma şekli olarak, hayati tehlike gösteren hastalıkla mücadele edecek ilgili Bakanlığın (Sağlık Bakanlığı veya Tarım ve Orman Bakanlığı gibi) teklifi ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile belirleneceği esasını getirmiş iken bu değişiklikle ilgili bakanlığın teklifi ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü kaldırılarak, yetki direkt olarak Cumhurbaşkanına verilmiş bulunmaktadır. Ancak, uygulamada Cumhurbaşkanının bu yetkiyi tek başına kullanması mümkün olmadığı için yine ilgili bakanlığın teklifinin gerekli olacağı değerlendirilmektedir.

Arttırılacak miktar memur veya hizmetlinin hak etmiş bulunduğu gündelik miktarının en çok iki katı kadar olacaktır. Cumhurbaşkanı ödenecek gündelik tutarını bu miktarı geçmemek koşulu ile istediği oranda da belirleyebilecek veya böyle bir teklifi uygun bulmazsa gündelik miktarını artırmayabilecektir. Cumhurbaşkanı, hastalığın tehlikeli ve bulaşıcı olduğunu tespit edip, gündelikleri artırmaması halinde de artırımlı gündelik ödenemeyecektir.

2019 YILI YURTİÇİ GÜNDELİKLERİ (TEKLİFE GÖRE)

	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
Yurtiçi turne faaliyetlerine katılan sanatçılar ile bu sanatçılarla birlikte görev yapan diğer görevliler	79,70
Salgın hastalıklarla mücadele eden personelden aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	79,70
Salgın hastalıklarla mücadele eden personelden aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	77,50
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başbakan	67,40
Türkiye düzeyinde teftiş ve denetim yetkisine sahip müfettiş ve denetim elamanları ile bunların yardımcıları	67,08
Anayasa Mahkemesi Başkanı, Genelkurmay Başkanı, Bakanlar, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Başbakanlık Müsteşarı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	61,50

Bölge düzeyinde teftiş ve denetim yetkisine sahip müfettiş ve denetim elamanları ile bunların yardımcıları	56,76
Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (Belediye Başkanları için üst sınır)	51,60
Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	48,15
İl düzeyinde teftiş ve denetim yetkisine sahip müfettiş ve denetim elamanları ile bunların yardımcıları	46,44
Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	45,20
Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar (Belediye Başkanları için üst sınır)	39,85
Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	38,75

Milletvekillerine (H) işaretli cetvelde yer verildiğinden başta belediye başkanları olmak üzere ödenek mukabili çalışanların yurtiçi gündelikleri emsali Devlet memuru (aylık+ek gösterge) aylığına en yakın tutar üzerinden hesaplanarak ödenmesi gerektir. Bu miktar **2019 yılı için 51,60 TL'yi aşamayacağı değerlendirilerek birlikte belediyelerde bunun farklı uygulandığını da söylemek gerekmektedir.**

GÜNDELİKLERE İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRME

TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları için gündelikler,

- 2015 yılında % 6 deflatörle 56,71 TL olması gerekirken cetvelde 56,50 TL

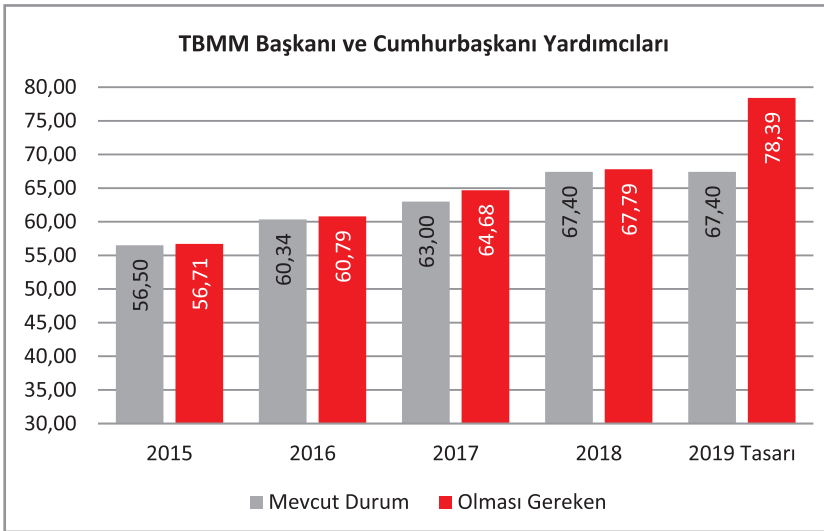
- 2016 yılında % 7,6 deflatörle 60,79 TL olması gerekirken cetvelde 60,34 TL

- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 64,68 TL olması gerekirken cetvelde 63,00 TL

- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 67,79 TL olması gerekirken cetvelde 67,40 TL

olarak belirlenmiş ve

- **2019 yılında % 16,3 deflatörle 78,39 TL olması gerekirken Bütçe Kanun teklifinde 67,40 TL olarak sabit tutulmuştur.**

Anayasa Mahkemesi Başkanı, Genelkurmay Başkanı, Bakanlar, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları için belirlenen gündelikler

- 2015 yılında % 6 deflatörle 51,41 TL ol-

ması gerekirken cetvelde 51,50 TL

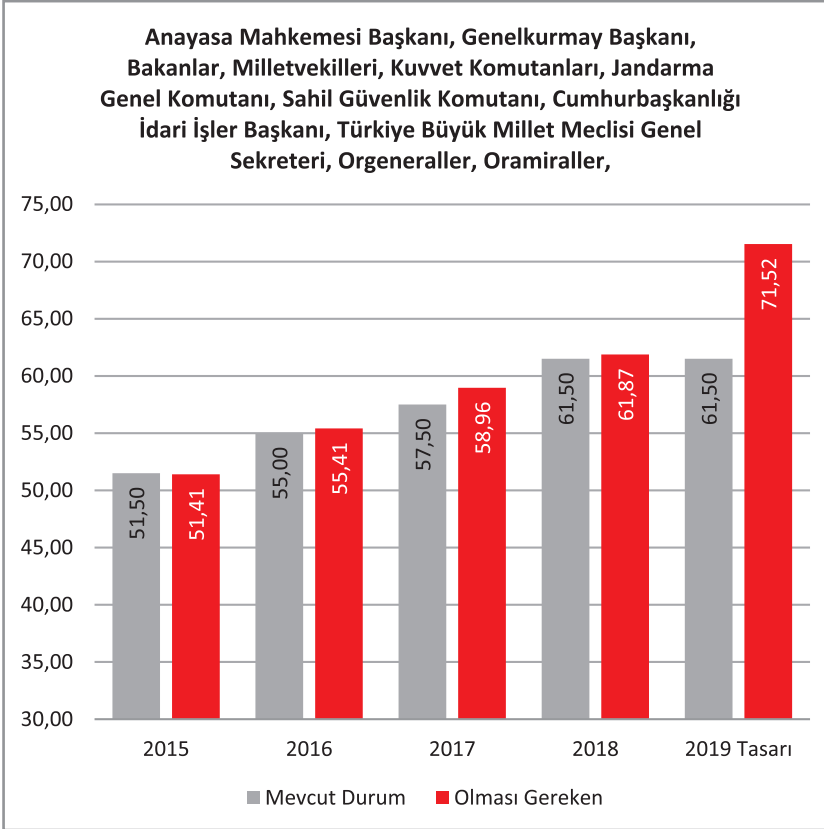
- 2016 yılında % 7,6 deflatörle 55,41 TL olması gerekirken cetvelde 55,00 TL

- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 58,96 TL olması gerekirken cetvelde 57,50 TL

- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 61,87 TL olması gerekirken cetvelde 61,50 TL

olarak belirlenmiş ve

- 2019 yılında % 16,3 deflatörle 71,52 TL olması gerekirken Bütçe Kanun teklifinde 61,50 TL olarak sabit tutulmuştur.

Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar için belirlenen gündelikler

- 2015 yılında % 6 deflatörle 42,93 TL olması gerekirken cetvelde 43,00 TL

- 2016 yılında % 7,6 deflatörle 46,27 TL olması gerekirken cetvelde 45,92 TL

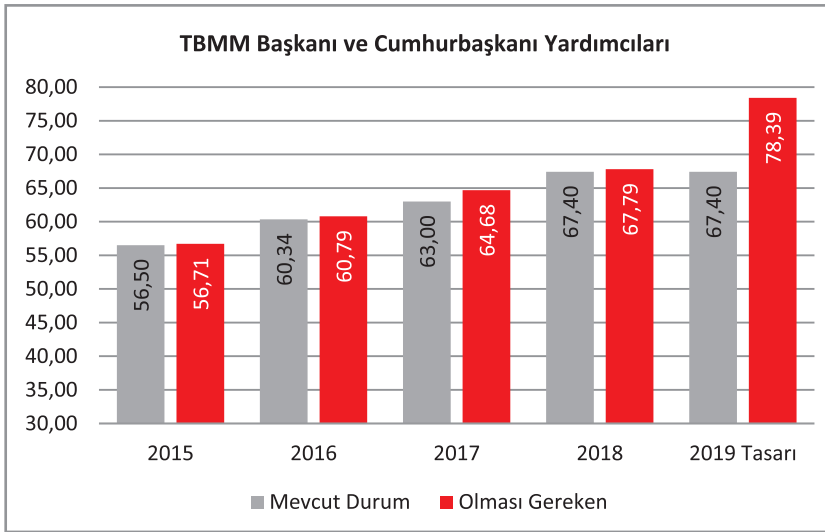
- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 49,23 TL

olması gerekirken cetvelde 48,25 TL

- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 51,92 TL olması gerekirken cetvelde 51,60 TL

olarak belirlenmiş ve

- **2019 yılında % 16,3 deflatörle 71,52 TL olması gerekirken Bütçe Kanun teklifinde 51,60 TL olarak sabit tutulmuştur.**

Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar için belirlenen gündelikler;

- 2015 yılında % 6 deflatörle 39,75 TL olması gerekirken cetvelde 40,00 TL

- 2016 yılında % 7,6 deflatörle 43,04 TL olması gerekirken cetvelde 42,72 TL

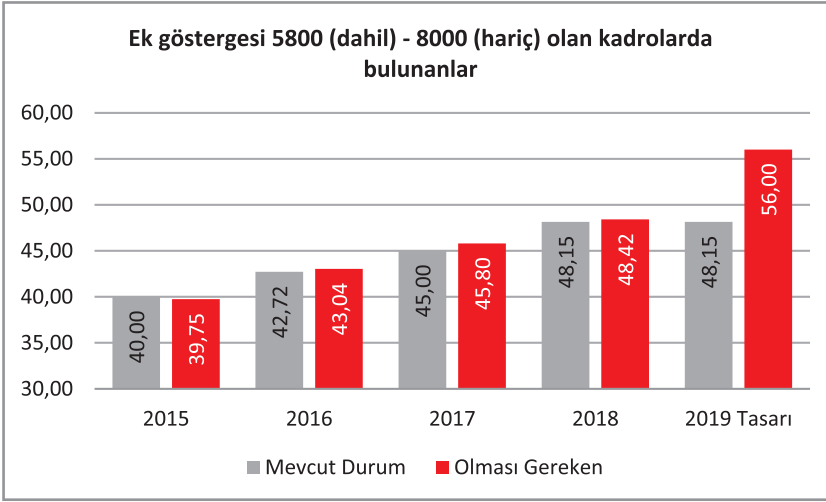
- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 45,80 TL

olması gerekirken cetvelde 45,50 TL

- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 48,42 TL olması gerekirken cetvelde 48,15 TL

olarak belirlenmiş ve

- **2019 yılında % 16,3 deflatörle 56,00 TL olması gerekirken Bütçe Kanun teklifinde 48,15 TL olarak sabit tutulmuştur.**

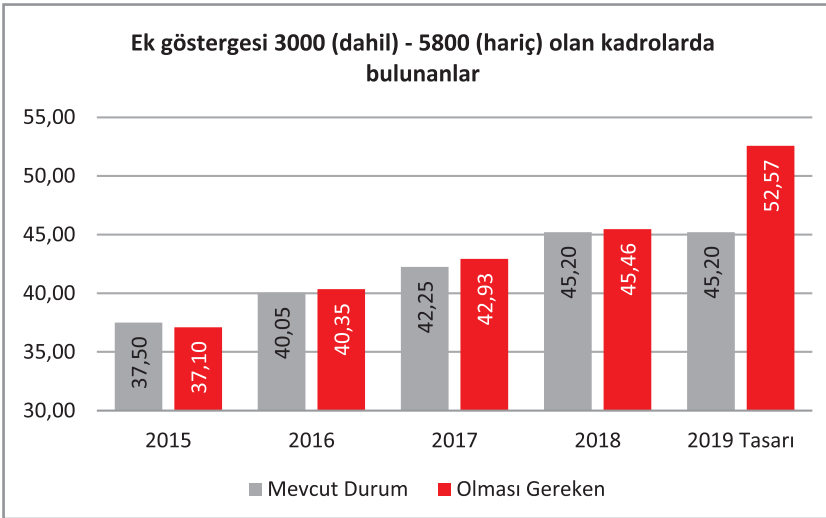

Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar için belirlenen gündelikler;

- 2015 yılında % 6 deflatörle 37,10 TL olması gerekirken cetvelde 37,50 TL
- 2016 yılında % 7,6 deflatörle 40,35 TL olması gerekirken cetvelde 40,05 TL
- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 42,93 TL

olması gerekirken cetvelde 42,25 TL

- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 45,46 TL olması gerekirken cetvelde 45,20 TL olarak belirlenmiş ve
- 2019 yılında % 16,3 deflatörle 52,57 TL olması gerekirken Bütçe Kanun teklifinde 45,20 TL olarak sabit tutulmuştur.

Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar için belirlenen gündelikler;

- 2015 yılında % 6 deflatörle 32,86 TL olması gerekirken cetvelde 33,00 TL

- 2016 yılında % 7,6 deflatörle 35,51 TL olması gerekirken cetvelde 35,24 TL

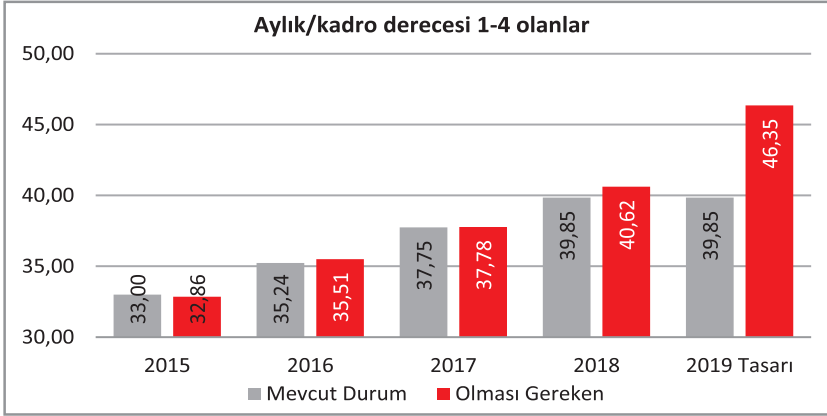
- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 37,78 TL

olması gerekirken cetvelde 37,75 TL

- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 40,62 TL olması gerekirken cetvelde 39,85 TL

olarak belirlenmiş ve

- 2019 yılında % 16,3 deflatörle 46,35 TL olması gerekirken Bütçe Kanun teklifinde 39,85 TL olarak sabit tutulmuştur.

Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar için belirlenen gündelikler;

- 2015 yılında % 6 deflatörle 31,80 TL olması gerekirken cetvelde 32,00 TL

- 2016 yılında % 7,6 deflatörle 34,43 TL olması gerekirken cetvelde 34,18 TL

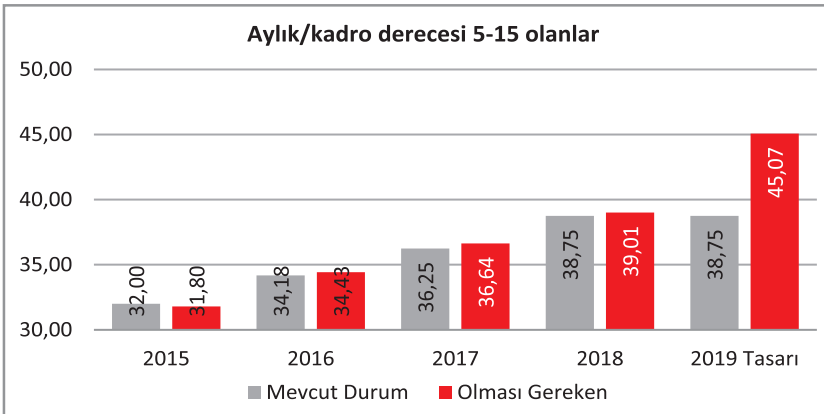
- 2017 yılında % 7,2 deflatörle 36,64 TL

olması gerekirken cetvelde 36,25 TL

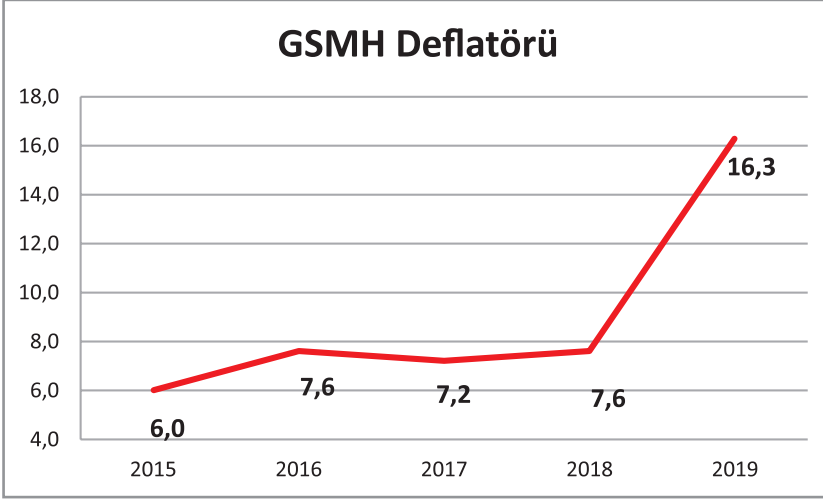
- 2018 yılında % 7,6 deflatörle 39,01 TL olması gerekirken cetvelde 38,75 TL

olarak belirlenmiş ve

- ve 2019 yılında % 16,3 deflatörle 45,07 TL olması gerekirken Bütçe Kanun teklifinde 38,75 TL olarak sabit tutulmuştur.

Bütün bu değerlendirmeler ışığında 2015 yılından günümüze kadar gündelikler deflatör civarında artışlar yapılırken **2019 yılında ülkenin içinde bulunduğu ekonomik zorluklar dikkate alınarak gündeliklerin sabit tutulması, geçici görevlendirilen memurların geçici görev mahallerinde katlanmak zorunda kaldıkları ek masrafların karşılanamaması sorunu** daha da büyücektir.

5 yıllık dönem dikkate alınarak kümülatif olarak 2019 yılında olması gereken gündelikler ile **2019 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu teklifinde belirlenen gündelikler arasındaki kayıplara bakacak olursak;**

GÜNDELİKLERİN KÜMÜLATİF DEĞERLENDİRİLMESİ (5 YIL)		
	<u>OLMASI GEREKEN</u> <u>GÜNDELİK</u> <u>MİKTARI (TL)</u>	<u>KAYIP</u>
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)		
A. a) TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkan Yardımcıları	81,86	% 17,7
b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Genelkurmay Başkanı, Bakanlar, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneral, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	74,21	% 17,1
B. Memur ve Hizmetlilerden;		
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	61,97	% 16,7

b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	57,38	% 16,1
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	53,55	% 15,6
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	47,43	% 16,0
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	45,90	% 15,6

En büyük kaybın unvanlar itibariyle belirleme yapılan bölümlerde olduğu (TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanı Yardımcıları için %17,7 ile en yüksek kayıp), en düşük kaybın ise ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar ile aylık/kadro dereceleri 5-15 olanlar (% 15,6) bölümünde olduğu görülmektedir.

Memuriyet mahalli dışında görevlendirilen kamu görevlileri yıllardır GSMH Deflatörü altında gündeliklerde artışlar yapılarak geçici görev mahallerinde katlanmak zorunda kaldıkları ek masrafları kendi gelirlerinden karşılamak zorunda kalmaktadırlar. Ayrıca, şunu da belirtmek gerekir ki, geçici olarak memuriyet mahalli dışında görevlendirilenlere ödenen harcırahın en önemli kısmını oluşturan gündelik ve konaklama gideri ile ilgili olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Eylül Ayı Fiyat Gelişmeleri Raporunda lokanta ve otel fiyatlarında Ocak-Eylül aylarında %19,09

oranında artış olduğu belirtildiği de düşünüldüğünde bu kaybın çok daha fazla olduğunu söylemek mümkündür.

Oysa ki, 2019 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu teklifinde 2018 yılı bütçesine göre ödeneklerde % 25,99 oranında artış sağlanmışken gündeliklerin bu artışlardan mahrum bırakılması doğru bir yaklaşım olmayacaktır. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunun bundan önceki bütçe görüşmelerinde, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu eki cetveller üzerinde pek fazla durulmamış olsa da, bu sene (H) işaretli cetvele daha fazla dikkat edilmesi ve buradaki haksızlığı giderilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bütçeyi hazırlayan birimler geçici görevlendirmeleri sınırlamak maksadıyla ödenekleri sabit tutabilir veya azaltabilir olsa da geçici görevlendirilenlerin katlanmak zorunda kaldıkları giderleri karşılayacak harcırahın kişilere ödenmesi gerekmektedir.

Hakan YILDIZ

MESKİ Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanı
Etik Eğitici

657 SAYILI KANUNDA YER ALAN TEKERRÜR HÜKÜMLERİ VE BİR DERECE AĞIR CEZA UYGULAMASI

1. GİRİŞ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre disiplin cezası gerektiren fiilleri tespit ederek doğru disiplin cezasını tatbik etmek oldukça önem arz etmektedir. Bu şekilde sebep ve konu ögesi arasındaki bağlantı da doğru bir şekilde kurulmuş olacaktır. Disiplin cezaları kurumsal düzeni sağlamak ve devam ettirmek adına etkili birer araçtır. Bu bakış açısıyla ceza hukukunda olduğu gibi disiplin hukukunda da amaç; kanuna tabi olanları cezalandırmak değildir. Amaç kamu yararını sağlamak için kurumların iç düzenini sağlamak ve bunu devam ettirmektir. Dolayısıyla, gerek özel sektörde gerekse de kamu sektöründe disiplin işlemleri iç düzen faaliyetleri olarak karşımıza çıkmaktadır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125. maddesinde; disiplin cezalarının çeşitleri ile ceza uygulanacak fiil ve haller açıkça sayılmıştır. Ceza hukukunda olduğu gibi disiplin hukukunda da belirlilik ilkesi gereğince

kanun koyucu tarafından önceden düzenlenerek belirlenen normların uygulanması önemli olmakla beraber bunların doğru uygulanabilmesi de bir o kadar önemlidir. Kanun kapsamına giren kamu görevlilerince disiplin cezası gerektiren fiillerin belirli bir zaman diliminde tekrar edilmesi halinde ise tekerrür dediğimiz hukuki kavram ve bunun sonucu olarak cezaların nasıl tatbik edileceği hususu karşımıza çıkmaktadır. Türk Dil Kurumunun (TDK) tanımına göre tekrarlanmak ve yinelenmek anlamına gelen tekerrür müessesine bu çalışmada değinilecek olup; memur disiplin hukukunda tekerrür ve bir derece ağır ceza uygulaması ile ilgili mevzuata ve içtihatlarla yer verilerek mevcut durumun uygulamasına ilişkin durum hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

2. KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT

Disiplin hukukunda tekerrür ve bir derece ağır ceza uygulamasının hukuki dayanağı

ile ilgili mevzuat ve içtihatlarla aşağıda yer verilerek açıklanmıştır.

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun **“Disiplin cezalarının çeşitleri ile ceza uygulanacak fiil ve haller”** başlıklı 125. maddesinde; *Disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir fiil veya halin cezaların özlük dosyasından silinmesine ilişkin süre içinde tekrarründe bir derece ağır ceza uygulanır. Aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında bir derece ağır ceza verilir. Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan ve ödül veya başarı belgesi alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olmanı uygulanabilir. Kanun maddesinde sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve haller nitelik ve ağırlıkları itibariyle benzer eylemlerde bulunanlara da aynı neviden disiplin cezaları verilir.*” hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanunun **“Disiplin cezalarının bir süre sonra özlük dosyasından silinmesi”** başlıklı 133. maddesinde ise; *“Disiplin cezaları memurun özlük dosyasına işlenir. Devlet memurluğundan çıkarma cezasından başka bir disiplin cezasına çarptırılmış olan memur uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasından 5 sene, diğer cezaların uygulanmasından 10 sene sonra atamaya yetkili amire başvurarak, verilmiş olan cezalarının özlük dosyasından silinmesini isteyebilir. Memurun, yukarıda yazılan süreler içerisindeki davranışları, bu isteğini haklı kılacak nitelikte görülürse, isteğinin yerine getirilmesine karar verilerek bu karar özlük dosyasına işlenir. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının özlük dosyasından çıkarılmasında disiplin kurulunun mütalaası alındıktan sonra yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.”* hükmüne yer verilmiştir.

- Devlet Personel Başkanlığının verdiği 22.09.1999 tarihli görüşünde; 657 sayılı Kanununun 125 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan **“tekerrür” hükmünün uygulanmasında fiil karşılığı hafifletilerek verilen cezanın değil, disiplin cezasına konu fiil veya halin esas alınması gerektiği belirtilmiştir.** Ayrıca, 657 sayılı Kanunun 125 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve beşinci fıkralarında **“Disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir fiil veya halin cezaların sicilden silinmesine ilişkin süre içinde tekrarründe bir derece ağır ceza uygulanır. Aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında bir derece ağır ceza verilir.** Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan ve iyi veya çok iyi derecede sicil alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olmanı uygulanabilir. Öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademelerinde bulunan Devlet memurlarının, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının verilmesini gerektiren hallerde, brüt aylıklarının 1/4’ü 1/2’si kesilir ve tekrarründe görevlerine son verilir.” denilmiştir. Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, disipline konu fiil veya hallerin ağırlık derecelerine göre hangileri için hangi disiplin cezasının verileceği, verilen disiplin cezasının hangi hallerde bir derece hafif olanının uygulanacağı ve disiplin cezası verilmesine sebep olmuş fiil veya halin ikinci uygulaması ile aynı derecede disiplin cezası gerektiren farklı fiil veya halin üçüncü uygulamasında fiil veya hal için öngörülen disiplin cezasının bir derece ağır olanın uygulanması yoluna gidileceği açıkça belirtilmiştir. Bu çerçevede, Devlet memurları hakkındaki disiplin hükümlerine ilişkin tekrarrürde, işlenen fiil veya halin esas alınmasının gerekeceği; ilgililerin geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmalarının göz önünde bulundurulması

neticesinde uygulanan bir alt cezanın esas alınamayacağı değerlendirilmektedir. Ancak, öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri derecenin son kademesinde bulunan Devlet memurlarından kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanlardan ikinci kez aynı cezayı gerektiren fiil veya halleri işleyenlerin görevlerine son verilmesi uygulamasında ise hangi fiil veya hale dayalı olursa olsun, verilen kademe ilerlemesinin durdurulması cezası tekerrürü oluşturmaktadır. Ayrıca, 657 sayılı Kanunda hangi fiil veya hal için hangi disiplin cezasının nasıl verileceğinin ve nasıl uygulanacağı ayrı ayrı düzenlenmiş olması karşısında, Kurumunuz personelinin aynı veya farklı disiplin cezalarını gerektiren ve farklı zamanlarda işlenmiş birden çok fiil veya halin aynı soruşturmaya konu edilmesi durumunda ceza takdiri bakımından bütün fiil veya hallerin birlikte değerlendirilmesi suretiyle en ağır cezayı gerektirenin esas alınması yoluna gidilmemesi, diğer fiil veya hallerin gerektirdiği cezaların da göz önünde bulundularak her bir fiil ve halin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği mütalaa olunmaktadır.” hususlarına değinilmiştir.

- Danıştay 12. Dairesinin 2012/6364 Esas, 2016/1596 Karar numaralı olarak verilen 23/03/2016 tarihli kararında 657 sayılı Kanunda yer verilen tekerrür müessesesinin nasıl uygulanacağı konusuna açıklık getirmiştir. Söz konusu kararda özetle; “tekerrür hükmünün uygulanabilmesi için sonraki fiilin önceki fiilden sonra işlenmiş olması gerektiği, tekerrür halinde bir ağır cezanın uygulanmasının altında yatan hukuki gerekçenin bunu gerektirdiği, ayrıca fiil veya halin tekerrürü ibaresinden bire bir aynı olayın gerçekleşmesinin değil, aynı madde kapsamında cezalandırılabilir ve aynı nitelikte değerlendirilme imkânı bulunan fiil ve halin anlaşılması gerekmektedir.” şeklinde karar verildiği anlaşılmaktadır.

- Danıştay 12. Dairesinin 2008/5309 Esas, 2011/920 Karar numaralı olarak verdiği 23.02.2011 tarihli kararda; “tekerrür uygulamasında daha önce bir alt ceza uygulanması suretiyle verilen cezanın tekerrüre esas alınmayacağı” ifade edilmiştir.

3. DEĞERLENDİRME

657 sayılı Kanuna tabi personele sahip kamu kurum ve kuruluşlarında disiplin hukuku hükümleri çerçevesinde tekerrür hükmünün uygulanmasında ve bir derece ağır ceza tatbikinde tekerrür müessesesinin nasıl ve ne şekilde uygulanacağı konusunda tereddütlerin hâsıl olduğu, bu tereddütler nedeniyle de kurumlar arasında uygulama farklılıklarının ortaya çıktığı müşahede edilmektedir. Aşağıda maddeler halinde tekerrür uygulaması ile ilgili tereddüt edilen hususlara değinilerek gerekli açıklanmalar yapılmıştır.

► Öncelikli olarak tekerrür sürelerinin ne kadar olduğunu bilmek ve tespit etmek akabinde de sonraki değerlendirmeleri yapmak gerekir. 657 sayılı Kanunda tekerrür sebebiyle bir derece ağır ceza uygulanabilmesi için disiplin cezası verilmesine sebep olmuş **bir fiil veya halin cezaların özlük dosyasından silinmesine ilişkin süre içinde tekerrüründe bir derece ağır ceza uygulanacağı belirtilmiştir.** Özlük dosyasından silinmesine ilişkin süresi içinde tatbik olunacağı belirtilen bu süre, disiplin ceza türlerine göre farklılık göstermektedir. Devlet memurluğundan çıkarma cezası dışında olmak üzere bu süre; **uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasında 5 yıl, diğer cezaların uygulanmasında ise 10 yıl olarak uygulanmaktadır.** Özel tekerrür hükmü olarak nitelendirilen durumda; önceki fiil veya hal ile daha sonra gerçekleşen fiil veya halin aynı nitelikte olması halinde 5 ve 10

yıllık süreler içerisinde aynı nitelikteki fiilin ikinci kez gerçekleşmesinde bir derece ağır ceza hükmü uygulanmaktadır. Genel tekrür olarak adlandırılan ikinci durumda ise; aynı derecede cezayı gerektiren fakat **ayrı fiil veya haller** nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında bir derece ağır ceza verileceği belirtilmektedir. Bu yönüyle özel tekrürden farklı olarak farklı mahiyet-teki fiillerin farklı zamanlarda işlenmesi durumunda Kanununun 125. maddesinde “**özel tekrür için ikinci fiilin cezaların silinmesine ilişkin süre içinde işlenmesi şartı arandığı halde genel tekrür bakımından böyle bir şartın aranmadığı değerlendirilmektedir.**

► Diğer bir önemli hususta tekrür hükmünün uygulanabilmesi için sonraki fiilin önceki fiilden sonra işlenmiş olması gerekliliğidir. Yani tekrür hükümlerinin uygulanmasında ilgisine daha önce kesinleşerek tebliğ edilmiş bir disiplin cezasının varlığı gereklidir. Ayrıca, disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir “fiil veya halin” tekrüründe bir derece ağır cezanın uygulanması yasal bir zorunluluk olup; yetkililerin bu konuda takdir yetkisi bulunmamaktadır.

► Kanunda ifadesini bulan “**fiil veya halin**” tekrürü ibaresinden bire bir aynı olayın gerçekleşmesinin değil, kanunda aynı maddede tek tek sayılan alt bentler kapsamında cezalandırılacak, aynı nitelikte değerlendirilme imkânı bulunan fiil ve halin anlaşılması gerekir. Yani aynı bendi ihlal eden fiil ve halin tekrarı yeterlidir.

► Yerleşik Danıştay içtihatları ile Devlet Personel Başkanlığının görüşüne göre; tekrür hükmünün uygulanmasında dikkate alınması gereken disiplin cezası; daha önce disiplin amiri tarafından memurun geçmişteki olumlu çalışmaları ile başarı-

ları sebebiyle bir alt ceza uygulamasına gidilmesi halinde verilen alt ceza değil; gerçekte teklif edilerek işlenen fiile göre uygulanması gereken cezadır. Ancak, öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri derecenin son kademesinde bulunan Devlet memurlarından kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanlardan ikinci kez aynı cezayı gerektiren fiil veya halleri işleyenlerin görevlerine son verilmesi uygulamasında ise hangi fiil veya hale dayalı olursa olsun, verilen kademe ilerlemesinin durdurulması cezası tekrürü oluşturmaktadır. Ayrıca, aynı veya farklı disiplin cezalarını gerektiren ve farklı zamanlarda işlenmiş birden çok fiil veya halin aynı soruşturmaya konu edilmesi durumunda ceza takdiri bakımından bütün fiil veya hallerin birlikte değerlendirilmesi suretiyle en ağır cezayı gerektirenin esas alınması yoluna (tevhidden ceza verilmesi yoluna gidilmemesi) gidilmemesi gerekir. Bu yönüyle her bir fiilin ayrı ayrı göz önünde bulundurulması suretiyle ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutulması gerektiği de söz konusu kararlarda dile getirilmiş durumdadır.

4. SONUÇ

Devlet Memurları Kanununda memurlara disiplin cezalarının tatbik edilmesi sırasında uygulanacak tekrür müessesesi ile ilgili uygulama safhasında kurumlar arası farklı uygulamalara gidilebildiği böylece de bu hukuki müessesenin doğru bir şekilde işletilemediği müşahede edilmektedir. Tekrür kelime anlamı itibarıyla tekrarlanmak anlamına gelmekle birlikte disiplin hukukunda ifadesini bulduğu şekliyle özel tekrür halinde verilen cezanın sicilden silinmesi gereken 5 ve 10 yıllık süreler içerisinde ikinci kez işlenmesi halinde bir derece ağır ceza uygulamasına gidilirken, aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen disiplin cezalarında ise üçüncü

uygulamada bir derece ağır cezanın verildiği durum, genel tekerrür olarak adlandırılmaktadır. Özel tekerrür için ikinci fiilin, cezaların sicilden silinmesine ilişkin süre içinde işlenmesi şartı arandığı halde böyle bir şart genel tekerrür durumunda aranmamaktadır. Bu nedenle, 657 sayılı Kanunun 125. maddesinin 2. fıkrasında ifadesini bulan genel tekerrür uygulamasında herhangi bir sürenin öngörülmediği anlaşılmaktadır. **Tekerrür hükmünün uygulanmasında disiplin amirlerinin herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, şartlar olduğu takdirde disiplin amirlerinin tekerrür hükmünü uygulamaktan başka bir seçeneği yoktur. Tekerrür hükmünün uygulanabilmesi için sonraki fiilin önceki fiilden sonra işlenmiş olması da önemlidir.** Ayrıca, tekerrür halinde önceden bir derece

hafif olarak tatbik edilen ceza değil, işlenmiş olan fiile karşılık gelen asli ceza dikkate alınmalıdır. Bu hususta tekerrür uygulamalarında hataya düşülebilen önemli diğer bir konu olarak karşımıza çıkabilmektedir.

KAYNAKÇA

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

Danıştay 12. Dairesinin 2012/6364 Esas, 2016/1596 Karar numaralı olarak verilen 23/03/2016 tarihli kararı

Danıştay 12. Dairesinin 2008/5309 Esas, 2011/920 Karar numaralı olarak verdiği 23.02.2011 tarihli kararı

Devlet Personel Başkanlığı Görüşü (22.09.1999-17.Bülten.45.sayfa)

www.mevzuat.gov.tr

Serkan AĞDENİZ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
İç Denetçi, CGAP

5018 SAYILI KANUN İLE KAMU İDARELERİ İÇİN ÖNGÖRÜLEN MUHASEBE SİSTEMİNİN GENEL ÇERÇEVESİ

ÖZET

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanunu kamusal alanda faaliyet gösteren kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrol sistemini düzenleyen temel düzenlemedir. Bu kapsamda 5018 sayılı Kanunda kamu idareleri için öngörülen muhasebe sistemine ilişkin belirleme yapılırken, muhasebe kayıt ve işlemlerini de kapsayan muhasebe hizmeti ve bu hizmeti yürütecek olan muhasebe yetkilisine ilişkin düzenlemelere de yer verilmiştir. Diğer taraftan, iç kontrol sisteminin bir unsuru olarak iç denetim faaliyetleri çerçevesinde gerçekleştirilen güvence ve danışmanlık faaliyetleri ile kamu idaresi faaliyetlerinin işleyişine ilişkin iyileştirici ve geliştirici öneriler, muhasebe hizmetleri özelinde de gerçekleştirilmekte ve bu suretle muhasebe uygulamalarına değer katılmaktadır.*

ANAHTAR KELİMELELER

Muhasebe, Mali İstatistik, Kamu Muhasebesi, Muhasebe Hizmeti, İç Denetim, İç Kontrol, Etkili, Ekonomik, Verimli, Mali Saydamlık, Hesap Verilebilirlik, Kesinhesap.

1. GİRİŞ

5018 sayılı Kanununun 1 inci maddesinde, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve raporlanması söz konusu Kanunun amaçlarından birisi olarak ifade edilmiştir. Bu amaca uygun olarak Kanunda kamu idarelerinin

mali işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasına ilişkin düzenlemelere yer verilerek, uygulanacak muhasebe sisteminin temel dayanakları oluşturulmuştur. Burada yapılan bu düzenlemelere kısaca değinilerek, söz konusu sistemin genel çerçevesi açıklanacaktır.

* 24.12.2003 tarihli ve 25326 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

2. 5018 SAYILI KANUNUN AMACI İLE KANUNDA ÖNGÖRÜLEN MUHASEBE SİSTEMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

5018 sayılı Kanununun 1 inci maddesinde, “Bu Kanunun amacı, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak üzere, kamu mali yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve mali kontrolü düzenlemektir.” olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda 5018 sayılı Kanunda kamu idareleri için uygulanacak muhasebe sistemine ilişkin yapılan belirlemeler, bu amaçlar dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir.

2.1. Kamu Kaynaklarının Etkili, Ekonomik ve Verimli Bir Şekilde Elde Edilmesi ve Kullanılması

5018 sayılı Kanununun 9 uncu maddesinin 1 inci ve 2 nci fıkralarında, “Kamu idareleri; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlarlar. Kamu idareleri, kamu hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kalitede sunulabilmesi için bütçeleri ile program ve proje bazında kaynak tahsislerini; stratejik planlarına, yıllık amaç ve hedefleri ile performans göstergelerine dayandırmak zorundadırlar.” şeklinde düzenleme yer verilmiştir.

Kamu idareleri için öngörülen bu planlamanın yapılması, amaçların gerçekleştirilmesi ile izleme ve değerlendirmelerin yapıl-

ması çalışmalarında, politika oluşturacaklara ve diğer karar alıcılara en temel, doğru, sınıflandırılmış, özetlenmiş, ihtiyaca uygun mali bilgileri sağlayacak kayıtlar, dokümanlar, raporlar, mali istatistikler oluşturulan muhasebe sistemlerinden elde edilecektir. 5018 sayılı Kanunun kapsamına giren idare tür ve sayısının çok geniş ve fazla olması, bu politikaların oluşturulması ve kararların alınmasında, idare bazında en alt seviyeden Ülke bazında en üst seviyedeki yönetim kademesine kadar her kademe için her türlü bilgi ihtiyacını karşılayarak, elde edilen faydayı azamiye çıkaracak bir durumdur. Dolayısıyla, kamu idareleri için oluşturulan muhasebe sistemi 5018 sayılı Kanunun amaçlarına ulaşılmasında çok önemli bir fonksiyona sahip olmaktadır.

2.2. Mali Saydamlık

5018 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin 1 inci fıkrasında, “Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında denetimin sağlanması amacıyla kamuoyu zamanında bilgilendirilir. Bu amaçla;...

d) Kamu hesaplarının standart bir muhasebe sistemi ve genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine uygun bir muhasebe düzenine göre oluşturulması,

Zorunludur.” düzenlemesine yer verilmiştir.

Kamu mali yönetim istemi içinde yer alan görevlilerin yürüttükleri faaliyetlerin yasalara uygun olarak kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı denetlenmesinde muhasebeye önemli bir fonksiyon yüklenmiştir. Buna göre, kamu mali yönetiminde mali saydamlığın sağlanmasındaki temel unsurlardan biri muhasebe sistemleri olacaktır.

2.2.1. Mali İstatistikler

5018 sayılı Kanununun 52 inci maddesinin 1, 2 ve 3 üncü fıkralarında, “Mali istatistikler,

genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mali işlemlerini kapsar.

Mali istatistikler, uluslararası standartlara uygun olarak bütünlük, güvenilirlik, kullanılabilirlik, yöntemsel geçerlilik ve ulaşılabilirlik ilkeleri çerçevesinde; yeterli mesleki eğitimi almış personel tarafından muhasebe kayıtlarındaki verilere dayanılarak ve istatistiksel yöntemler kullanılarak hazırlanır.

Mali istatistiklerin hazırlanmasında kamu idarelerinin yöneticileri uygun kurumsal çevrenin oluşturulması için gerekli önlemleri alır.” denilmektedir.

Diğer taraftan, 5018 sayılı Kanununun 53 üncü maddesinin 1, 2 ve 3 üncü fıkralarında, “Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait mali istatistikler, Hazine ve Maliye Bakanlığınca derlenir. Merkezî yönetim kapsamı dışındaki kamu idareleri mali istatistiklerini belirlenmiş ilkelere uygun olarak hazırlar ve belirlenen süreler içinde Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderir.

Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait mali istatistikler, Hazine ve Maliye Bakanlığınca aylık olarak yayımlanır. Sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelere ait mali istatistikler ile merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait mali istatistikler Hazine ve Maliye Bakanlığınca birleştirilerek, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait mali istatistikler elde edilir ve üçer aylık dönemler itibarıyla yayımlanır.

Mali istatistiklerin anlaşılabilir ve kullanıcılar için kolayca ulaşılabilir olması esastır.” Düzenlemesine yer verilmiştir.

Bu kapsamda, mali istatistiklerin uluslararası standartlara uygun olarak bütünlük, güvenilirlik, kullanılabilirlik, yöntemsel geçerlilik ve ulaşılabilirlik ilkeleri çerçevesinde hazırlanarak yayımlanmasında esas alınan veri kaynağı muhasebe kayıtlarıdır. Mali is-

tatistikler, muhasebe verilerine dayanılarak ve istatistiksel yöntemler kullanılarak hazırlanmaktadır. Daha sonra kamuoyuna açıklanmaktadır. Bu düzenlemeler, 5018 sayılı Kanun ile amaçlanan mali saydamlığın sağlanmasında muhasebe kayıtlarının temel bir unsur olduğunu göstermektedir.

2.3. Hesap Verilebilirlik

5018 sayılı Kanununun 8 inci maddesinde, “Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.” düzenlemesi bulunmaktadır. Bu düzenleme ile kamu kaynağı ile ilgili verilen karar ve yapılan uygulamalarda bu kararı verenlerin, uygulamayı yapanların sorumluluklarının genel çerçevesi çizilmiştir.

Konumuz bağlamında dikkat çekilmesi gereken husus ise bu sorumluluk çerçevesine kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında bu faaliyetlerin hukuka uygun olarak muhasebeleştirilmesinin de hesap verilebilirliğin bir gereği olarak ifade edilmiş olmasıdır. Burada muhasebeleştirmeye yapılan bu atıf 5018 sayılı Kanun ile oluşturulması amaçlanan muhasebe sisteminin, kamu idarelerinde yürütülen tüm mali faaliyetlerin kayıt altına alınmasına yönelik bir çerçevede planlanmasından kaynaklanmaktadır. Bu çerçevede oluşturulan bir muhasebe sistemi kamu görevlilerinin hesap verilebilirliğinin de sağlanmasında alınacak en önemli veri kaynağı olacaktır. Hesap verilebilirlik ilkesi kamusal faaliyetleri yürüten kamu görevlileri için hem doğrudan hem de genel olarak kamu idaresi faaliyetleri bağlamında dolaylı olarak uygulanabilen bir ilkedir.

2.3.1. Kamu Görevlilerine İlişkin Hesap Verilebilirlik

Devlete ait kaynakların elde edilmesi, kullanılması faaliyetlerinde görevli ve yetkili olanlar bunların muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını sağlamakla da sorumlu tutulmuşlardır. Muhasebe sistemindeki kayıtlar, idare nezdinde yürütülen mali faaliyetlere ilişkin gerçekleştirmelerin nihai belgelere dayandığı, nihai tutarları içeren, kolay ulaşılabilir, sınıflandırılmış bir nitelik taşımaktadır. Bu yönüyle kamu idarelerinin muhasebe sistemlerinden elde edilecek muhasebe kayıt ve raporları ile bu kayıt ve raporlamalara dayanak olan belgeler 5018 sayılı Kanunun temel ilkelerinden biri olan hesap verilebilirlik ilkesinin gerçekleştirilmesinde en önemli kanıtlayıcı dokümanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle kamu görevlilerince yürütülen bu tür faaliyetleri muhasebe kayıtlarına alma zorunluluğu hesap verilebilirlik ilkesinin de bir gereği olarak görülmüştür.

2.3.2. Kesinhesap

Hükümet politikaları ile öngörülen amaç ve hedeflere ulaşılması için alınması gereken mal ve yapılması gereken hizmet ve yapım işleri için öngörülen parasal kaynaklar bütçe Kanunlarıyla sağlanmaktadır. Bütçe kanunları milletin verdiği yetkiye istinaden Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından onaylanmakta, bütçenin uygulanmasından sonra da milletin verdiği bu yetkinin hükümet tarafından ne şekilde kullanıldığı yine TBMM tarafından denetlemekte ve onaylanmaktadır. TBMM bu onama yetkisini kesinhesap kanunları ile kullanmaktadır.

5018 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin 1 inci ve 2 nci fıkralarında, “Türkiye Büyük Millet Meclisi, merkezî yönetim bütçe kanununun uygulama sonuçlarını onama yetkisini kesin hesap kanunuyla kullanır.

Kesin hesap kanunu teklifi, muhasebe kayıtları dikkate alınarak, merkezî yönetim bütçe kanununun şekline uygun olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca hazırlanır. ...” denilmektedir. Burada kesinhesap kanunlarının muhasebe kayıtları esas alınarak hazırlanacağı açık bir şekilde yer almıştır. Bu kapsamda, TBMM’ye sunulan kesinhesap kanunlarının hazırlanmasında yer alan verilerin dayanağı muhasebe kayıtları olmaktadır. TBMM’nin millet adına kullandığı en önemli yetkilerden biri olan bütçe kanunları aracılığıyla yürütülen kamusal faaliyetlere ilişkin denetleme ve onama yetkisi, muhasebe kayıtlardan alınan veriler dikkate alarak gerçekleştirilmektedir. Merkezi yönetim kapsamındaki idareler için kullanılan bu denetleme ve onaylama yetkisi diğer idarelerin kendi özel mevzuatında yetkili kılınmış mercilerce yapılmakla birlikte, bunlarda da temel dayanak yine muhasebe kayıtları olmaktadır.

3. MUHASEBE SİSTEMİNİN TEMEL ESASLARI VE UYGULAYICILAR

5018 sayılı Kanunda kamu idarelerinin muhasebe sistemleri için öngörülen düzenlemeler, Kanunun “Kamu hesapları ve mali istatistikler” başlıklı Dördüncü Kısımının, “Kamu hesapları” başlıklı Birinci Bölümünde 49, 50 ve 51 inci maddelerinde sırasıyla “Muhasebe sistemi”, “Kayıt zamanı” ve “Kamu gelir ve giderlerinin yılı ve mahsup dönemi” başlıkları altında yer almaktadır.

3.1. Muhasebe Sistemi İçin Belirlenmiş Temel Prensipler

5018 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin 1 inci fıkrasında, “Muhasebe sistemi; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak ve mali raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde kurulur ve yürütülür.” Denilmek suretiyle, muhasebe sisteminin hesap verilebilir olması gerekliliğine işaret edilmiştir.

5018 sayılı Kanununun 49 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında da, “Kamu hesapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulur.” şeklinde hükme yer verilerek, muhasebe sisteminin kamu mali yönetiminin temel amaçlarından olan mali saydamlık amacının gerçekleşmesine uygun olması gerekliliğine işaret edilmiştir.

5018 sayılı Kanununun 50 nci maddesinde, “...Bütün malî işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve her muhasebe kaydının belgeye dayanması şarttır.” denilmektedir. Bu kapsamda, yapılan her muhasebe kaydının bir belgeye dayanması, yapılan kaydın doğruluğunun kontrolünü sağlayacak en önemli araç vazifesi görerek, oluşturulan muhasebe sisteminde mali saydamlık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin sağlanmasında önemli bir işlev görmesi amaçlanmıştır.

3.2. İşlemlerin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Temel Prensipler

5018 sayılı Kanununun 50 nci maddesinde, “Bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilir...” şeklinde hükme yer verilmiştir. Mali etki doğuran uygulamaların hangi şartlarda muhasebenin konusu haline geleceği burada ifade edilmiştir.

5018 sayılı Kanununun 51 inci maddesinde, “Kamu gelir ve giderleri tahakkuk ettirildikleri malî yılın hesaplarında gösterilir. (Ek fıkra: 29/6/2012-6338/14 md.) Tahakkuk ettirilecek giderler Devlet muhasebesi kayıtlarında ekonomik sınıflandırmanın dördüncü düzeyini

de kapsayacak şekilde gösterilir. Bütçe gelirleri tahsil edildiği, bütçe giderleri ise ödendiği yılda muhasebeleştirilir. Kamu hesapları malî yıl esasına göre tutulur...” hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre, kamu idaresine ait bir ekonomik değer oluşmasından yok olmasına kadar bir alanı kapsayan değişimlerinin muhasebe kaydının konusu olacağı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, bütçe gelir ve gider işlemleri gerçekleştiğinde kayıt altına alınmasını öngören nakit esası ile bütçe gelir ve gider gerçekleşmelerinden bağımsız olarak tüm mali işlemler gerçekleştiğinde kayıt altına alınmasını içeren tahakkuk esasının birlikte uygulanacağı bir muhasebe sisteminin öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Ekonomik değerde oluşan değişimler bütçe gerçekleşmelerinden bağımsız olarak faaliyet bazlı muhasebe kayıtlarına alınacaktır. Faaliyet bazlı yapılan bu muhasebe kayıtlarından bütçeyi ilgilendirenler yansıtma tekniği ile bütçeyle olan bağlantısı kurulmaktadır. Böylece, yapılan muhasebe kayıtları paydaşlar için kamu idarelerinin faaliyetlerini ve bütçe uygulamalarının değerlendirilmesine imkan tanıyacak bir yapıda olacaktır.

3.3. Mali Hizmetler Birimi

5018 sayılı Kanununun 60 ıncı maddesinde mali hizmetler birimi olarak isimlendirilen yapıyla ilgili olarak, aynı madde içeriğinde tek tek sıralanan görevler incelendiğinde, 5018 sayılı Kanun ile oluşturulan kamu mali yönetim sisteminin işlevselliğinin sağlanmasında çok kritik bir konuma sahip olduğu görülmektedir. Madde metninde sıralanan görevler şunlardır:

“...a) İdarenin stratejik plan ve performans programının hazırlanmasını koordine etmek ve sonuçlarının konsolide edilmesi çalışmalarını yürütmek.

b) İzleyen iki yılın bütçe tahminlerini de içeren idare bütçesini, stratejik plan ve yıllık performans programına uygun olarak hazırlamak ve idare faaliyetlerinin bunlara uygunluğunu izlemek ve değerlendirmek.

c) Mevzuatı uyarınca belirlenecek bütçe ilke ve esasları çerçevesinde, ayrıntılı harcama programı hazırlamak ve hizmet gereksinimleri dikkate alınarak ödeneğin ilgili birimlere gönderilmesini sağlamak.

d) Bütçe kayıtlarını tutmak, bütçe uygulama sonuçlarına ilişkin verileri toplamak, değerlendirmek ve bütçe kesin hesabı ile mali istatistikleri hazırlamak.

e) İlgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek.

f) Genel bütçe kapsamı dışında kalan idarelerde muhasebe hizmetlerini yürütmek.

g) Harcama birimleri tarafından hazırlanan birim faaliyet raporlarını da esas alarak idarenin faaliyet raporunu hazırlamak.

h) İdarenin mülkiyetinde veya kullanımında bulunan taşınır ve taşınmazlara ilişkin icmal cetvellerini düzenlemek.

i) İdarenin yatırım programının hazırlanmasını koordine etmek, uygulama sonuçlarını izlemek ve yıllık yatırım değerlendirme raporunu hazırlamak.

j) İdarenin, diğer idareler nezdinde takibi gereken mali iş ve işlemlerini yürütmek ve sonuçlandırmak.

k) Mali kanunlarla ilgili diğer mevzuatın uygulanması konusunda üst yöneticiye ve harcama yetkililerine gerekli bilgileri sağlamak ve danışmanlık yapmak.

l) Ön mali kontrol faaliyetini yürütmek.

m) İç kontrol sisteminin kurulması, standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapmak.

n) Mali konularda üst yönetici tarafından verilen diğer görevleri yapmak.”

Söz konusu görevler incelendiğinde, bu görevlerin 5018 sayılı Kanun ile amaçlanan hesap verilebilirlik ve mali saydamlık ilkeleriyle de uyumlu olduğu, bu ilkelerin sağlanmasında önemli bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda (f) bendinde yer aldığı üzere, kamu idaresinin muhasebe hizmetlerini yürütmek görevi mali hizmetler birimine verilmiştir. Ayrıca, mali hizmetler biriminin kamu idaresinin bütçesinin hazırlanmasında, iç kontrol sisteminin kurulmasında, ayrıntılı harcama programı, yatırım ve performans programlarının hazırlanmasında, idare faaliyet raporunun hazırlanmasında önemli görevler ifa ettiği ve kamu idaresi adına bu dokümanların hazırlanmasında bir koordinasyon merkezi olduğu görülmektedir. Tüm bu görevlerin içeriğine bakıldığında, görevlerin yerine getirilmesine ilişkin öncelikli veri kaynağının doğrudan yada dolaylı olarak muhasebe kayıtları olduğu açıktır.

5018 sayılı Kanununun 60 ıncı maddesinin 3 üncü fıkrasında, “Mali hizmetler biriminin yapısı teşkilât kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilir. Mali hizmetler birimlerinin çalışma usul ve esasları; idarelerin teşkilat yapısı dikkate alınmak ve stratejik planlama, bütçe ve performans programı, muhasebe-kesin hesap ve raporlama ile iç kontrol fonksiyonlarının ayrı alt birimler tarafından yürütülebilmesini sağlayacak şekilde Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.” hükmüne yer verilmiştir. Buna ilişkin olarak “Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” 18.02.2006 tarihli ve 26084 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

3.3.1. Muhasebe Hizmeti, Muhasebe Yetkilisi ve Muhasebe Birimi

5018 sayılı Kanununun 61 inci maddesinin

1 inci fıkrasında muhasebe hizmetinin tanımı yapılmıştır. Burada; *“Muhasebe hizmeti; gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm malî işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemleridir. Bu işlemleri yürütenler muhasebe yetkilisidir...”* denilmektedir. Diğer bir ifadeyle, muhasebe hizmeti, kamu idaresine ilişkin bir ekonomik değer ifade eden mali işlemlerin kayıtlarının yapılması ve bunların raporlanması işlemidir. Bu kayıt ve raporları yapmaya yetkili görevli de muhasebe yetkilisi olarak isimlendirilmiştir.

Kamu idarelerinin muhasebe kayıtları, idarelerin teşkilat kanunlarında yer alan düzenlemeler çerçevesinde bakanlıklarda “Strateji Geliştirme Başkanlığı”, üniversitelerde ve büyükşehir belediyelerinde “Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı”, diğer belediyelerde “Strateji Geliştirme Müdürlüğü” ya da “Mali Hizmetler Müdürlüğü” gibi farklı isimlerle teşkilatlanmış olan ve 5018 sayılı Kanunda zikredilen ismiyle mali hizmetler birimi bünyesinde gerçekleştirilmektedir.

Muhasebe Yetkilisi Adaylarının Eğitimi, Sertifika Verilmesi İle Muhasebe Yetkililerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin¹ 4 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının 5 inci bendinde, *“Muhasebe birimi: Muhasebe hizmetlerinin yapıldığı birimi”* olarak tanımlanmıştır. Bu durumda, mali hizmetler birimi bünyesinde muhasebe hizmetinin verildiği birim muhasebe birimi adıyla ifade edilmektedir. Ancak, 5018 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin 2 nci fıkrasındaki *“...genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin muhasebe hizmetleri Maliye Bakanlığınca yürütülür.”* düzenlemesine göre sadece genel

yönetim kapsamındaki kamu idarelerinden genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri dışındaki idarelerde muhasebe hizmeti kendi teşkilat yapıları içinde yer alan mali hizmetler birimlerinde yerine getirilmektedir. Örneğin, özel bütçeli bir idare olan A Üniversitesinin muhasebe hizmetleri idarenin kendi teşkilat yapısında yer alan strateji geliştirme daire başkanlığı bünyesindeki muhasebe biriminde yürütülmekteyken, genel bütçeli bir kamu idaresi olan B Bakanlığının muhasebe hizmeti bu Bakanlığın kendi teşkilat yapısı içinde yer alan birimlerce değil, Hazine ve Maliye Bakanlığı teşkilatı içinde yer alan muhasebe birimince yerine getirilmektedir.

Mali hizmetler biriminin çalışma esaslarını düzenleyen Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin² mali hizmetler birimlerinin mali hizmetler fonksiyonu olarak yerine getireceği görevlerin sayıldığı “Mali hizmetler fonksiyonu” başlıklı 9 uncu maddesinin “muhasebe, kesinhesap ve raporlama” başlıklı b bendinde muhasebeye ilişkin yerine getirilecek görevler sıralanmıştır. Burada yer alan düzenlemede, *“1) Genel bütçe kapsamı dışındaki idarelerde muhasebe hizmetlerini yürütmek,*

2) Bütçe kesin hesabını hazırlamak,

3) Mal yönetim dönemine ilişkin icmal cetvellerini hazırlamak,

4) Malî istatistikleri hazırlamak” denilmektedir. Bu düzenleme kamu idarelerinde yürütülecek muhasebe hizmetinin genel çerçevesini çizmektedir.

5018 sayılı Kanunda muhasebe hizmetini yerine getiren kamu görevlileri için özel şartlar belirlenmiş ve sertifika zorunluğu getirilmiştir. Diğer taraftan, muhasebe

1 21.01.2006 tarihli ve 26056 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

2 18.02.2006 tarihli ve 26084 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

yetkililerinin yetki ve görevlerine bunların eğitimlerine ve sertifikasyon sistemine ilişkin düzenlemeler çıkarılan yönetmeliklerle belirlenmiştir. Bütün bunlar, 5018 sayılı Kanunla öngörülen kamu mali yönetim sisteminde kamu idarelerince yürütülen muhasebe hizmetlerine verilen önemi ortaya koymaktadır.

3.4. Muhasebe Ve İç Kontrol İlişkisi

5018 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin 1 inci fıkrasında, “İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.” şeklinde düzenleme bulunmaktadır.

Bu tanımda yer aldığı üzere, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulması iç kontrol faaliyetinin ana unsurlarından biridir. Muhasebe kayıtlarının doğru ve tam tutulması; aynı Kanunun 56 ncı maddesindeki, “d) Karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesini,” amacını sağlamaya yöneliktir. İç kontrolün bu amacını gerçekleştirmede muhasebe kayıtlarından üretilen veriler geleceğe yönelik kararların alınmasında yönetim kademesinin ihtiyacına uygun verinin üretilmesinde başlıca kaynak olacaktır. Aynı zamanda mali işlemlerin izlenmesinde de anlamlı veriler sağlayacaktır. Dolayısıyla, kamu idarelerince iç kontrolün tasarlanmasına ilişkin organizasyon, yöntem ve süreçler belirlenirken muhasebe kayıtlarının doğru ve tam tutulmasına ilişkin yapılan belirlemeler bu tasarımın içinde önemli bir işlev görecektir.

3.5. Muhasebe Ve İç Denetim İlişkisi

5018 sayılı Kanununun 63 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında, “İç denetim, kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir. Bu faaliyetler, idarelerin yönetim ve kontrol yapıları ile mali işlemlerinin risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla ve genel kabul görmüş standartlara uygun olarak gerçekleştirilir.” düzenlemesine yer verilmiştir.

Diğer taraftan, yukarıda yer verildiği üzere iç kontrolün iç denetimi de kapsayan bir kontroller bütünü olduğu iç kontrolün tanımında yer almaktadır. O halde, iç denetim faaliyeti iç kontrol faaliyetinin bir unsuru olarak iç kontrole ilişkin kamu idarelerince tasarlanan sistemin içinde önemli bir aktör olacaktır. Güvence ve danışmanlık hizmetleri ile muhasebe sistemine ilişkin iç kontrol ortamını izleyerek, iyileştirici, geliştirici önerilerde bulunacaktır. Böylece, yönetim kademelerince geleceğe yönelik doğru kararların alınmasında kamu idarelerine değer katacaktır.

3.6. Muhasebe, İç Kontrol Ve İç Denetim İlişkisi

Kamu idarelerinin amaçların gerçekleştirilmesi ile izleme ve değerlendirmelerin yapılması çalışmalarında, politika oluşturacaklara ve diğer karar alıcılara en temel, doğru, sınıflandırılmış, özetlenmiş, ihtiyaca uygun mali bilgileri sağlayacak kayıtlar, dokümanlar, raporlar, mali istatistikler oluşturulan muhasebe sistemlerinden elde edilecektir. İç kontrol ve iç denetim faaliyetleri ile kamu idaresi faaliyetlerinin izleme ve değerlendir-

melerinin yapılmasında da aynı şekilde muhasebe sistemlerinden elde edilen veriler en önemli unsur olarak kullanılmaktadır. Karar alıcılar muhasebede yer alan verilerin yanında, iç kontrol ve iç denetim faaliyetlerinin bu izleme ve değerlendirme sonuçlarından da yararlanmakta, aldıkları kararlara tesir etmektedir.

4. SONUÇ

5018 sayılı Kanunda yer alan muhasebe sistemine ilişkin esasların oluşturulmasında mali saydamlık ve hesap verilebilirlik ilkeleri temel iki ilke olarak dikkate alınmıştır. Kamu idareleri için öngörülen muhasebe sistemin tüm yapısı bu iki temel ilke üzerine inşa edilmiştir.

Bu iki temel ilke üzerine inşa olunan sistem için işlemlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin temel prensipler oluşturulmuştur. *Buna göre bütçe gelir ve gider işlemleri gerçekleştiğinde kayıt altına alınmasını öngören nakit esaslı ile bütçe gelir ve gider gerçekleşmelerinden bağımsız olarak tüm mali işlemler gerçekleştiğinde kayıt altına alınmasını içeren tahakkuk esasının birlikte uygulanacağı bir muhasebeleştirme sistemi öngörülmüştür.*

5018 sayılı Kanunda öngörülen muhasebe sistemine ilişkin temel esas ve prensiplerin uygulanmasını sağlamak üzere, kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrol sisteminin koordinasyon merkezi olan mali hizmetler birimi içerisinde oluşturulan muhasebe birimi ve bu muhasebe birimini yöneten muhasebe yetkilisi unvanındaki görevlilerin çalışma esasları aynı Kanunda düzenlenerek gerekli yasal zemin oluşturulmuştur. Diğer taraftan, kamu idaresinin tüm faaliyetlerinin işleyişini, işlevselliğini izlemek ve değerlendirmek amacıyla anılan Kanunda yer bulan iç kontrol ve iç denetim mekanizmaları muhasebe sistemi özelinde de bu fonksiyonlarını ifa etmektedirler.

5018 sayılı Kanunda yer alan söz konusu düzenlemelerle, düzenli olarak kaydedilecek muhasebe kayıt ve verilerinin sınıflandırılmış ve özetlenmiş bir şekilde karar alıcılar ile kamuoyunun kullanım ve denetimine sunulması mali saydamlık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin sağlanması ve böylece kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması amaçlanmaktadır.

MEVZUAT FİHRİSTİ

07/09/2018- 19/10/2018 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ

- Adı** : **Kamu Görevlerine İlk Defa Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Genel Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 14/08/2018
- Konusu** : 18/3/2002 tarihli ve 2002/3975 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Görevlilerine İlk Defa Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Genel Yönetmeliğin 11 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.*

* Kaldırılacak cümle; (Ancak, öğretmen adayları için KPSS'de elde edilecek puanın geçerlilik süresi bir yıldır.)

- Adı** : **Amme Alacakları İçin Uygulanan Gecikme Zammı Oranının Yeniden Belirlenmesine İlişkin Karar**
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 04/09/2018
- Konusu** : 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan gecikme zammı oranı, her ay için ayrı ayrı uygulanmak üzere %2 olarak belirlenmiştir.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Otopark Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 07.09.2018 – 30528
- Konusu** : 22/2/2018 tarihli ve 30340 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Otopark Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin (5) numaralı alt bendi yürürlükten kaldırılmıştır. Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi,“- Cephesi 9 metreden veya alanı 250 m2'den küçük olan parseller ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında kalan

parsellerde otopark ihtiyacının en az yarısının parselinde karşılanabilmesi halinde konut kullanımına ait asgari otopark ihtiyacı %50 oranına kadar azaltılabilir.” Şeklinde, Yönetmeliğin Geçici 3 üncü maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere üçüncü fıkra eklenmiştir.“(3) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce, noter onaylı inşaat yapım sözleşmesi düzenlenmiş, imar durum belgesi ve istikamet rölövesi alınarak yapı ruhsatı başvurusu yapılmış olan yapılarda talep edilmesi halinde, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önceki Yönetmeliğe göre uygulama yapılır.” şeklinde değişiklik yapılmıştır.

Yönetmeliğin Adı : **Fiyat Etiketi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 18.09.2018 – 30539

Konusu : 28/6/2014 tarihli ve 29044 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Fiyat Etiketi Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına “d) Malın satış fiyatı ve birim fiyatının uygulanmaya başlandığı tarih, e) Üretim yeri Türkiye olan mallar için Bakanlıkça tespit ve ilan edilen şekil, logo veya işaret.” şeklinde değişiklik yapılmıştır.

Yönetmeliğin Adı : **Dernekler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 01.10.2018 – 30552

Konusu : 31/3/2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinin 83 üncü maddesine “(8) Dernek Beyannamesinin “Üye ve Çalışan Bilgileri” başlıklı üçüncü bölümünün 1 inci sorusundaki “1.2.Gerçek Kişi Üyelerin:” ve “1.3.Tüzel Kişi Üyelerin:” alt başlıklı tablolarında belirtilmesi istenilen bilgiler, dernek üyeliğine kabul edilme veya üyelikten çıkma ya da çıkarılma veya üyeliğin kendiliğinden sona ermesi durumlarında, birinci fıkrada belirtilen beyanname verme süresi beklenmeksizin işlem tarihini izleyen 30 gün içinde Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS) üzerinden bildirilir. DERBİS kullanıcısı olmayan dernekler bu bilgileri aynı usul ve süre içinde mülki idare amirliğine yazılı olarak bildirirler” fıkra eklenmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Yerel Çeşitlerin Kayıt Altına Alınması, Üretilmesi Ve Pazarlanmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 19.10.2018 – 30570

Konusu : Ülkemizdeki tarla bitkileri, bağ-bahçe bitkileri ve diğer bitki türlerine ait yerel çeşitlerinin **genetik erozyonlarını** engellemek amacıyla; tohumluklarının çoğaltımı, pazarlanması, yerinde idamesi ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili kurallar getirerek, ticareti yapılacak yerel çeşitlerin kayıt altına alınması, tohumluk üretimi ve tohumluklarının piyasaya arzı ve bu konudaki denetimlere ilişkin usul ve esasları kapsar.

- Yönetmeliğin Adı** : **Çevre Etiketli Yönetmeliği**
R.G. Tarih ve Sayısı : **19.10.2018 – 30570**
Konusu : Sürdürülebilir çevre hedefleri doğrultusunda, yaşam döngüsü boyunca çevresel etkileri azaltılmış ürün veya hizmetleri teşvik etmek, tüketicilere doğru ve bilimsel temeli olan bilgi akışını sağlamak için gönüllülük esaslı çevre etiketi sistemi oluşturmak ve bu konudaki idari ve teknik hususlar ile sistemi uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. (2) Bu Yönetmelik ile oluşturulan çevre etiketi sistemi; ürün veya hizmetlerin doğal kaynak kullanımı ve hammadde aşamasından başlamak üzere *üretim, kullanım, tüketim, geri dönüşüm gibi evrelerini de kapsayacak şekilde nihai bertaraf aşamasına kadar geçen yaşam döngüsünün bütün süreçlerinde, ekosistemlerin bozulmasını önlemeyi, doğal kaynakların tüketiminde çevre, insan, sağlık, iklim ve doğal yaşamın üzerindeki olumsuz etkileri azaltmayı amaçlamaktadır.*

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : **Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği/ (Seri No: 73)**
R.G. Tarih ve Sayısı : **18/08/2018 – 30513**
Konusu : Emlak vergisine esas olmak üzere 2019 yılında uygulanacak bina metrekare normal inşaat maliyet bedelleri, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca bu Tebliğ ekinde yer alan cetvelde belirtilen tutarlarda tespit edilmiştir.
- Tebliğin Adı** : **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ**
R.G. Tarih ve Sayısı : **15/08/2018 – 30536**
Konusu : Anonim ve limited şirketler ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı maddesi kapsamında sermayenin kaybı veya borca batık olma durumlarında uyulacak usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Tebliğin Adı** : **Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul Ve Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Usul Ve Esaslar**
R.G. Tarih ve Sayısı : **20/09/2018 – 30541**
Konusu : 6/6/2018 tarihli ve 30443 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esasların 4 üncü maddesinin beşinci fıkrası “(5) Yapı Kayıt Belgesi; yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni bulunmayan yapılarda yapının tamamı için yapı kullanma izni bulunan yapılarda ise ruhsat ve eklerine aykırılık hangi bağımsız bölümde/bölmelerde yapılmış ise o bağımsız bölümler için ayrı ayrı veya yapının tamamı tek bir malike ait ise ve aykırılık bütün bağımsız bölümlerde yapılmış ise yapının tamamı için düzenlenir.” şeklinde değiştirilmiştir.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

KOMŞULUK HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN ELATMANIN ÖNLENMESİ¹

Davalı tarafından işletilen tesisten gelen zehirli atık ve pis suların davacıya ait taşınmaz ve taşınmazdaki ağaçlara zarar verdiğinden bahisle elatmanın önlenmesi ve zararın giderilmesine ilişkin olarak açılan davada; komşu taşınmazların yerleri, nitelikleri, konumları, kullanma amaçları göz önünde tutularak hoşgörü ve tahammül sınırlarını aşan bir elatmanın bulunup bulunmadığı tespit edilip, mülkiyet hakkının taşkın olarak kullanıldığı sonucuna varıldığında elatmanın ortadan kalkması veya tahammül sınırları içerisine çekilebilmesi için ne gibi önlemlerin alınması gerektiği bilirkişi aracılığıyla tespit edildikten sonra sonucuna göre karar verilmelidir. (4721 s. MK m. 737, 750)

KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI²

Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesine konu taşınmaza ilişkin makul süre içerisinde davalı yüklenici tarafından inşaat ruhsat talebinde bulunduğu ancak taşınmazın 3. Derece arkeolojik sit alanında yer alması sebebiyle yüklenici tarafından masrafı karşılanarak yaptırılan kazı çalışması sonucunda taşınmazda 2863 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir kalıntı veya buluntuya rastlanılmadığı, Belediye tarafından hazırlanan imar planının Koruma Bölge Kurulunun onayı beklendiğinden ruhsat verilmesinin mümkün olmadığı ve sözleşmenin ifası açısından makul sürenin de henüz sona ermediği anlaşıldığından, davacının sözleşmenin feshi talebi ile açtığı davanın reddedilmesi gerektiği gözetilmelidir. (6098 s. TBK m. 27)

ALT İŞVEREN UYGULAMASI³

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62. Maddesi uyarınca idarelerce istihdam edilen personelin yeterli nitelik veya sayıda olması halinde personel çalıştırılmasına dayalı yardımcı işlere ilişkin hizmetler için ihaleye çıkılabileceğine dair hüküm gözetildiğinde davacı

1 T.C. Yargıtay Ondördüncü Hukuk Dairesi E:2015/7439, K:2018/1437, T:26/02/2018 Yargıtay Kararları Dergisi Temmuz 2018, s. 1632

2 T.C. Yargıtay Yirmüçüncü Hukuk Dairesi E:2015/2331, K:2018/14, T:15.01.2018, Yargıtay Kararları Dergisi Temmuz 2018, 1676 s.

3 T.C. Yargıtay Yirmiikinci Hukuk Dairesi E:2015/20904, K:2017/24885, T:14.11.2017, Yargıtay Kararları Dergisi Temmuz 2018, 1369 s.

şirket ile Kütahya Halk Sağlığı Müdürlüğü arasında imzalanan hizmet alım sözleşmesinin muvazaalı olduğuna dair iş müfettişi tarafından düzenlenen raporun iptaline ilişkin açılan davada asıl iş verenin aynı yardımcı işte çalışan işçilerin olması alt işveren uygulamasının muvazaaya dayandığı şeklinde yorumlanamayacağından mahkemece davanın reddine karar verilmesi isabetsizdir. (4857 s. İş K. m. 2/7, 3/2), (4734 s. KİK. M. 62)

DANIŞTAY KARARLARI

BİNANIN STATİĞİ¹

Özet: Taşıyıcı unsuru etkilemeyen bağımsız bölüm içindeki duvarların kaldırılmasının ruhsat gerektirmediği, bununla birlikte, hangi nitelikte olursa olsun, bağımsız bölüm sayısını veya bağımsız bölüm alanının arttıran iki bağımsız bölüm arasındaki duvarın kaldırılması veya aynı bağımsız bölüm içerisinde başka bir bağımsız bölüm oluşturulması yolundaki tadilatların, ruhsata tabi esaslı tadilat niteliğinde olduğu; öte yandan, aykırılıktan etkilenen alanın tespitinin, yapılan imalatın binanın statiğini etkileyip etkilemediğinin idarece yapılacak inceleme sonucu somut olarak ortaya konulduktan sonra; yapılan imalat binanın statiğini etkilemiyor ise para cezasının, 3194 sayılı Kanununun 42. maddesinin 2. fıkrasının (b) bendi uyarınca yapı maliyet birim fiyatları üzerinden; statiğini etkilemesi halinde ise aynı fıkranın (a) bendi uyarınca yapı inşaat alanı üzerinden para cezası hesaplanması gerektiği hakkında.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Dava; ... taşınmaz üzerinde bulunan binada ruhsat ve eki projesine aykırı imalatlar yapıldığından bahisle 3194 sayılı İmar Kanununun 32. maddesi uyarınca düzenlenen 27.09.2011 günlü, 94/04777 sayılı zabıtname uyarınca verilen yıkım kararının, aynı Kanunun 42. Maddesi uyarınca davacıya ... TL para cezası verilmesine ilişkin Çankaya Belediyesinin Encümeninin 04.10.2011 günlü, 41777.35 sayılı kararının iptali ve ödenen . TL nin istirdatı istemiyle açılmış; İdare Mahkemesince, yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen rapor ile dosyadaki bilgi ve belgelerin değerlendirilmesinden; zabıtname ile tespit edilen 4 ve 5 numaralı dairelerin giriş kısmındaki 4,5 m²'lik merdiven kovası alanının doğrama ve cam ile kapatılarak anılan dairelere ilave edilmesine ilişkin aykırılığın davacı tarafından giderilmediği gerekçesiyle yıkım kararının bu kısmı yönünden karar verilmesine yer olmadığına, yıkım kararının 1. normal kat 4 ve 5 numaralı daireler arasındaki duvarın kısmen kaldırılarak anılan dairelerin birleştirilmesine ilişkin kısmı ile para cezası verilmesine ilişkin encümen kararı yönünden ise yönünden devanın reddine karar verilmiş; bu karar taraflarca temyiz edilmiştir.

....

Kararın para cezasına ilişkin kısmı hakkında;

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinin ikinci fıkrasında; idari yargı yetkisinin, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğu, idari mahkemelerin, yerindelik denetimi yapamayacakları, yürütme görevinin kanunlarda gösteri-

¹ T.C. Danıştay Ondördüncü Daire Esas No:2014/5069, Karar No:2017/3989

len şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı verilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

3194 sayılı İmar Kanununun 5940 sayılı Kanununun 2. maddesiyle değişik 42. maddesinin 2. fıkrasında; ruhsat alınmaksızın ve ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, beşyüz Türk Lirasından az olmamak üzere, maddede belirtilen şekilde hesaplanan idari para cezalarının uygulanacağı düzenlenmiştir; (a) bendinde; yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için uygulanacağı para cezalarının iktarları belirlenerek, bu miktarların her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298. Maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında bir Türk Lirasının küsuru da dikkate alınmak suretiyle artırılacağı kurula bağlanmış; (b) bendinde; mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklerle aykırı bulunan uygulamalar için; Bakanlıkça yayımlanan ve aykırılığa konu imalatın tespiti tarihinde yürürlükte bulunan birim fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin %20'si kadar idari para cezası verileceği hükme bağlanmış, (c) bendinde ise artırım sebepleri sayılmış, bu artırım sebepleri uyarınca tespit edilen miktarların (a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarlarına göre ayrı ayrı hesap edilerek ilave olunacağı, para cezalarına konu olan alanın hesaplanmasında, aykırılıktan etkilenen alanın dikkate alınacağı düzenlenmesine yer verilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesi uyarınca, yargı kararı ile idarelerin işlem tesisine zorlanamayacağı gibi idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı sınıfı ve grubu temel kriterler olarak öngörüldüğünden, temel para cezasının bu kriterlere aykırı olarak hesaplandığının tespit edilmesi halinde, aykırılığı tespit edilen para cezası miktarına (c) bendinde öngörülen artırım oranları uygulanarak belirlenen toplam para cezasının da tamamının iptal edilmesi gerektiği, temel para cezasının hesaplanmasına ilişkin aykırılıklar tespit edildikten sonra, bilirkişinin aykırılıktan etkilenen alan ve/veya yapı sınıfı gurubuna ilişkin yaptığı tespitler uyarınca raporda hesaplanan para cezası miktarı esas alınarak dava konusu işlemin kısmen iptaline, kısmen davanın reddine karar verilmesi suretiyle, işlemin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı idari yargı denetimi yetkisi aşılarak, idari eylem ve işlem niteliğinde yarı kararı verilemeyeceği, bununla beraber, temel para cezasının, 3194 sayılı Kanununun 42/2. Maddesinde öngörülen kriterlere uygun olarak hesaplandığı, ancak, (c) bendinde öngörülen artırım sebebi veya sebeplerinin uygulanması koşullarının oluşmadığının anlaşılması halinde ise para cezasının hukuka aykırılığı tespit edilen artırım sebebine isabet eden kısım yönünden kısmen iptaline karar verileceği açıktır.

Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 16. maddesinin 23. Fıkrasında; “Basit tamir ve tadil: Yapılarda derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı ve kiremit aktarılması işlemleridir.” Hükmüne, 24. Fıkrasında ise; “Esaslı tadilat: Yapılarda taşıyıcı unsuru etkileyen veya yapı inşaat alanını veya emsale konu alanını veya taban alanını veya bağımsız bölüm sayısını veya ortak alanların veya bağımsız bölümlerin alanını veya kullanım amacını veya ruhsat eki

projelerini değiştiren işlemlerdir. Esaslı tadilat, ruhsata tabidir.” hükmüne, aynı Yönetmeliğin 63. maddesinde ise; “Basit tamir ve tadiller ile korkuluk, pergola ve benzerlerinin yapımı ile bölme duvarı, bahçe duvarı, duvar kaplamaları, baca, saçak ve benzeri elemanlarının tamirleri ruhsata tabi değildir. Bunlardan iskele kurmayı gerektirenler için Belediyeye yazılı müracaat edilmesi zorunludur. Bu kapsamda kalmakla birlikte binanın ısı yalıtımını etkileyen işlemler yapılamaz.” hükmüne yer verilmiştir.

Ankara İmar Yönetmeliğinin 87. maddesinde; “İmar planları, hükümleri ve raporları ile bu Yönetmelik yanında 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanun hükümlerine aykırı olmamak, yapının taşıyıcı unsurları ve ısı yalıtımını olumsuz olarak etkilememek; bağımsız bölümlerin brüt inşaat alanlarını artırmamak, kullanım amacı ve cephe görünümünü değiştirmemek koşulları ile a-Derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat ile kiremit aktarılması işleri, b-Korkuluk, parapet, paratoner, gölgelik (pergole), çardak (kameriye), derinliği (1.00) metreyi geçmeyen süs havuzu ve bahçe düzenlemesi yapılması, c) Kendi bağımsız bölümü içinde taşıyıcı olmayan bölme duvarlarının kaldırılması veya bin statüğünü etkilemeyen duvarların konulması, d-Basit tamir ve tadiller, e- İç dekorasyon işleri, zemin katta bulunan işyerlerinin imar durumuna aykırı olmayan vitrin değişiklikleri, f-Duvar kaplaması, baca, saçak, çatı ve benzeri unsurların onarımı ruhsata tabi değildir. Ruhsat almayı gerektirmeden yapılabilecek/değiştirilebilecek/onarılabilir nitelikteki inşaat işlerini onaylı mimarlık ve mühendislik projelerinde gösterilmiş haliyle yapılmamış veya farklı tatbik edilmiş olması projelerde değişiklik/yeni proje gerektirmez. Taşıyıcı bölme duvarları ile taşıyıcı olsun/olmasın bağımsız bölümler arasındaki duvarların kaldırılması halinde bu durum onaylı projesine ve ruhsatına işlenmek üzere ilgili Belediyeye başvurulacaktır. Bu başvuruda ise nezaret edecek mimar/mühendis ismi de ilgili Belediyeye bildirilir.” düzenlemesine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden; taşıyıcı unsuru etkilemeyen bağımsız bölüm içindeki duvarların kaldırılmasının ruhsat gerektirmediği, bununla birlikte, hangi nitelikte olursa olsun, bağımsız bölüm sayısını veya bağımsız bölüm alanını artıran iki bağımsız bölüm arasındaki duvarın kaldırılması veya aynı bağımsız bölüm içerisinde başka bir bağımsız bölüm oluşturulması yolundaki tadilatların, ruhsata tabi esaslı tadilat niteliğinde olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden taşınmaz üzerinde bulunan binada ruhsat ve eki projesine aykırı olarak 1. Normal kat 4 ve 5 numaralı daireler arasındaki duvarın kısmen kaldırılarak 4 ve 5 numaralı dairelerin birleştirildiği, 4 ve 5 numaralı dairelerin giriş kısmındaki 3.00x1.50 =4.50 m²'lik merdiven kovası alanının doğrama ve cam ile kapatılarak 4 ve 5 numaralı dairelere ilave edildiği, imalatların bitmiş durumda olduğunun 27.09.2011 günlü, 94/04777 sayılı zabıtname ile tespiti üzerine, 3914 sayılı İmar Kanununun 42. Maddesinin 2. F41krasının (a) bendi uyarınca 3. Sınıf, B grubu yapı içinde 185,16 m² inşaat alanı üzerinden temel para cezasının hesaplandığı, hesaplanan temel para cezasına (c) bendinin 5., 10., 12 ve 13 alt bentleri uyarınca artırım uygulanarak toplam ceza miktarının TL olarak hesaplandığı anlaşılmıştır.

İdare Mahkemesince uyumsuzluğun çözümü amacıyla yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonrası düzenlenen raporda ise, para cezasının 3194 sayılı İmar Kanununun 42. maddesinde yer alan kriterlere uygun olarak hesaplandığı yönünde görüşe yer verildiği, Mahkemece anılan bilirkişi raporu hükme esas alınarak, dava konusu para cezası verilmesine ilişkin encümen kararı yönünden davanın reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Uyumsuzluk konusu olayda, her ne kadar yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonrası dü-

zenlenen raporda, para cezasının 3194 sayılı İmar Kanununun 42.maddesinde yer alan kriterlere uygun olarak hesaplandığı öngörülen kriterlere aykırı hesaplandığı anlaşılan para cezasının tamamının iptaline karar verilmesi gerektiği tabiidir.

Kararın, ödenenTL para cezasının istirdatına ilişkin kısmı hakkında;

Usul hukukunun en temel ilkelerinden biri olan “ taleple bağlılık” ilkesi uyarınca, idari yargı mercilerinde açılan davalarda; İdare Mahkemesinin, davacının istemi ile bağlı olduğu, istemi genişletecek veya daraltacak biçimde karar verilemeyeceği açıktır.

Dosyanın incelenmesinden; davanın, 3914 sayılı Kanununun 32. Maddesi uyarınca düzenlenen 27.09.2011 günlü, 94/04777 sayılı zabıtname uyarınca verilen yıkım kararının, aynı Kanununun 42. maddesi uyarınca davacıya TL para cezası verilmesine ilişkin Çankaya Belediye Encümenininin 04.10.2011 günlü, 41777.35 sayılı kararının iptali ve ödenen TL'nin istirdatı istemiyle açılmasına karşın, idare Mahkemesince ödenen .. TL para cezasının istirdatı yönünden inceleme yapılmadığı ve hüküm kurulmadığı anlaşıldığından, eksik incelemeye dayalı olarak verilen kararın bu kısmında da hukuki isabet görülmemiştir.

Görüşüne yer verilmiş ise de; keşif ve bilirkişi incelenmesi sonucunda düzenlenen rapor ile dosyadaki bilgi ve belgelerin değerlendirilmesinden, 1. Normal kat 4 ve 5 numaralı daireler arasındaki duvarın kısmen kaldırılarak 4 ve 5 numaralı dairelerin birleştirilmesine yönelik tespite dayalı olarak, para cezası verilmesine ilişkin encümen kararına ilişkin hesaplama raporunda toplam aykırılıktan etkilenen alanın 185,16 m2 olarak belirlendiği; buna karşın bilirkişi raporunda 4 ve 5 numaralı daireleri arasında yer alan duvara yapının açılarak her iki dairenin birleştirildiğinin ve anılan aykırılığın kapının taşıyıcı sistemin herhangi bir oluşuz etkisi olmadığını belirlendiği görülmektedir.

Bu durumda; hangi nitelikte olursa olsun, bağımsız bölüm sayısını veya bağımsız bölüm alanını arttıran iki bağımsız bölüm arasındaki duvarın kaldırılması yolundaki tadilatların, ruhsata tabi esaslı tadilat niteliğinde olduğu sabit olmakla birlikte, bağımsız bölümlerin birleştirilmesine yönelik olarak yapılan imalatlarda; (örneğin; iki bağımsız bölüm arasındaki duvarın kaldırılması, iki bağımsız bölüm arasında kapı ya da pencere açılması ya da balkon ile bağımsız bölüm arasındaki duvarın kaldırılması gibi), aykırılıktan etkilenen alanın tespitinin, yapılan imalatın binanın statüsünü etkileyip etkilemediğinin idarece yapılacak inceleme sonucu somut olarak ortaya konulduktan sonra; yapılan imalat binaların statüsünü etkilemiyor ise para cezasının, 3914 sayılı Kanununun 42. Maddesinin 2 fıkrasının (b) bendi uyarınca yapı maliyet birim fiyatları üzerinden; statüsünü etkilemesi halinde ise aynı fıkranın (a) bendi uyarınca yapı inşaat alanı üzerinden para cezası hesaplanması gerektiği açık olup; 4 ve 5 numaralı dairelerin arasındaki duvara kapı açılarak duvarın kısmen kaldırılması ve anılan dairelerin birleştirilmesine ilişkin imalatın, binanın statüsünü etkilemediği İdare Mahkemesince, yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen raporda ortaya konulduğundan, bu aykırılığa ilişkin temel para cezasının 3194 sayılı Kanununun 42. Maddesinin 2 . fıkrasının (b) bendi uyarınca yapı maliyet birim fiyatları üzerinden hesaplanması gerekirken, temel ara cezasının aynı fıkranın (a) bendi uyarınca hesaplanmasında hukuka aykırılık, davanın reddi yolunda verilen Mahkeme kararın bu kısmında hukuki isabet görülmemiştir.

Öte yandan; para cezasının, 3914 sayılı İmar Kanununun 42. maddesinin 2. fıkrasının (b) bendi uyarınca yapı maliyet birim fiyatları üzerinden hesaplanması gerekirken, aynı fıkranın (a) bendi uyarınca etkilenen alan üzerinden hesaplanmış olmasının, temel cezayı etkileyen nitelikte olduğu dikkate alındığında, 3194 sayılı Kanununun 42. maddesinde

SAYIŞTAY KARARLARI

VEKİLE ASİLDE ARANAN ŞARTLARI TAŞIMAMASINA RAĞMEN ASİL İÇİN ÖNGÖRÜLEN ZAM VE TAZMİNATLARIN ÖDENMESİ¹

... Büyükşehir Belediyesinde Şube Müdürlüğü görevini vekâleten yürüten bazı personele, Müdür kadrosuna atanabilmeleri için aranan şartları taşımamalarına rağmen Şube Müdürleri için öngörülen zam ve tazminatların ödendiği gerekçesiyle ... TL'nin tazminine ilişkin hüküm tesis edilmiştir.

(...)

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ:

Konu mevzuat açısından irdelenecek olursa;

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları” başlıklı 86 ncı maddesinde aynen:

“Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.

Bir görevin memurlar eliyle vekaleten yürütülmesi halinde aylıksız vekalet asıldır.

Ancak, ilkokul öğretmenliği (Yaz tatili hariç), tabiplik, dış tabipliği, eczacılık, köy ve beldelerdeki ebelik ve hemşirelik, mühendis ve mimarlık, veterinerlik, vaizlik, Kur'an kursu öğreticiliği, imam-hatiplik ve müezzin-kayyımlığa ait boş kadrolara Maliye Bakanlığının izni (mahallî idarelerde izin şartı aranmaz) ile, açıktan vekil atanabilir.

Aynı kurumdan dolayısıyla atanan vekil memurlara vekalet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, kurum dışından veya açıktan atananlarla kurum içinden ilkokul öğretmenliğine atanan öğretmenler ile veznedarlık görevine atananlara göreve başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı ödenir.

Bu Kanuna tabi kurumlarda çalışan veteriner hekim veya hayvan sağlık memurları, veteriner hekim veya hayvan sağlık memuru bulunmayan belediyelerin veterinerlik veya hayvan sağlık memurluğu hizmetlerini ifa etmek üzere bu hizmetlerle ilgili kadrolara vekalet aylığı verilmek suretiyle atanabilirler.

Yukarıda sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir.

Bu Kanuna tabi kurumlarda, mali, nakdi ve aynı sorumluluğu bulunan saymanlık kadrolarının boşalması halinde bu kadrolara işe başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle memurlar arasından atama yapılabilir.”

Vekalet edenlere verileceklere aylık verilmesi hakkındaki “Vekalet, ikinci görev aylık ve ücret-

¹ Sayıştay 6. Dairesi Tutanak No: 44521 Tutanak Tarihi: 23.5.2018

leri ile diğer ödemeler” 175 inci maddesinde aynen:

“Bir göreve vekaleten atanan memurlara vekalet edilen görevin kadro derecesinin birinci kademesinin üçte biri, açıktan atananlara ise (Köy ve kasaba imamlığı kadrolarına atananlara 146 ncı maddede yazılı asgari ücret aylık tutarından aşağı olmamak üzere) üçte ikisi verilir. Buldukları yerden başka bir yerdeki bir göreve vekalet suretiyle atananlara, Harcırah Kanununun geçici görevle başka yere gönderilenlere ilişkin hükümleri uygulanır.

Ancak, kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet edenlere vekalet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları taşıması zorunludur.

88 inci maddeye göre ikinci görev verilen memurlara, bu görevleri karşılığında aylık ödenebilmesi için boş bir kadroya ait görevin ikinci görev olarak yürütülmesi gerekir. Bu şekilde görevlendirilenlere, görevlendirildikleri kadro derecesinin ilk kademe aylığının üçte ikisi ödenir. Ancak, sağlık grup başkanlığı, baştabip ve baştabip yardımcılığı hizmetlerinin ikinci görev olarak yürütülmesi halinde kadro şartı aranmaz ve bu hizmetleri yürütenlere almakta oldukları aylığın üçte ikisi ikinci görev aylığı olarak ödenir.

Açıktan vekil olarak atananlar bu Kanunla memurlara tanınan sosyal haklardan da yararlanırlar ve bunlara ödenecek vekalet aylığının hesabına memuriyet taban aylığı da dahil edilir.”

hükümleri yer almaktadır.

Buna karşılık, 657 sayılı Kanunun zam ve tazminatları düzenleyen 152 inci maddesinin III ortak hükümler bölümünün birinci fıkrasında:

“Bu zam ve tazminatların hangi işi yapanlara ve hangi görevlerde bulunanlara ödeneceği, miktarları, ödeme usul ve esasları ilgili kurumların yazılı isteği ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığınca bütün kurumları kapsayacak şekilde ve 154 üncü madde uyarınca katsayının Bakanlar Kurulunca değiştirilmesi durumu hariç yılda bir defa olmak üzere hazırlanır ve Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulur.”

Denilmekte olup, mezkur hüküm uyarınca 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve aynı Kanunun ek geçici 9 uncu maddesi kapsamına giren kurumlardan aylık alanlara ilişkin “Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar” 17/4/2006 tarih ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 05 Mayıs 2006 tarih ve 26159 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Kararın “Vekalet” başlıklı 9 uncu maddesinde aynen:

“(1) 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi uyarınca:

a) 1) Kurumlarınca bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet ettirilenlere;

aa) Vekaletin, 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesine binaen yapılması ve bu hususun onayda belirtilmiş olması,

bb) Vekaletin, Bakanlar Kurulu kararı veya müşterek karar ile atama yapılması gereken kadro veya görevler için ilgili Bakan, diğer kadro veya görevler için asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi,

cc) Vekillerin, genel ve ilgili özel mevzuatı uyarınca asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) bir arada taşımaları,

kaydıyla; vekalet ettikleri kadro veya görevler için bu Karar uyarınca öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki fark; 657 sayılı Kanununun 175 inci maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekalet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödenir.

2) aa) Esas ve usule ilişkin olarak yukarıda belirtilen şartları bir arada taşımayanlara,

bb) Mehil müddeti, yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, geçici görev, vekalet, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözaltına alınma, hizmetiçi eğitim, kurs veya seminer nedeniyle görevlerinden ayrılanlara vekalet edenlere,

cc) Vekaletleri esnasında yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, vekalet görevine ilişkin olmayan geçici görev, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözaltına alınma, hizmetiçi eğitim, kurs, seminer ve benzeri nedenlerle vekalet görevine ara verenlere (ara verdikleri günler için),

çç) Diğer personel kanunlarına tabi olanlardan bu Kararname uyarınca zam ve tazminat ödenmesi öngörülen kadro veya görevlere vekalet edenlere,

dd) Kurumların 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli cetvellerinde kadrosu bulunmayan okul müdürlüğü, okul müdür başyardımcılığı ve okul müdür yardımcılığı görevlerini yürütenlere,

ee) Bu Kararname uyarınca zam ve tazminat ödenmesi öngörülen kadro veya görevlere vekalet eden her statüdeki sözleşmeli personele (6/2/1997 tarihli ve 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamındaki kadro karşılığı sözleşmeli personel hariç),

vekalet nedeniyle öngörülen zam ve tazminatlar ödenmez.

b) Bir göreve açıktan vekalet edenlere, bu göreve ait zam ve tazminatlar, 657 sayılı Kanununun 175 inci maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın vekalet aylığıyla birlikte ödenir.”

denilmek suretiyle ancak asilde aranan şartları taşıyanlara vekalet ücretinin ödenebileceği vurgulanmış ve aynı şekilde, ek ödemeye ilişkin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında; “Birinci fıkra kapsamına giren personelden; kurumlarınca bir kadroya kurum içinden veya kurum dışından vekalet ettirilenlere, vekaletin 657 sayılı Kanununun 86 ncı maddesine istinaden yapılmış ve bu hususun onayda belirtilmiş olması, vekalet görevinin Bakanlar Kurulu kararı veya müşterek karar ile atama yapılması gereken kadrolar için ilgili bakan, diğer kadrolar için asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi, vekalet eden personelin asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadrolar için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) taşınması kaydıyla vekalet ettikleri kadro için öngörülen ek ödemenin asli kadroları için öngörülen ek ödmeden fazla olması halinde, aradaki fark, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve bu görev fiilen yapıldığı sürece ödenir. Ancak, mehil müddeti, yıllık izin, mazeret izni, hastalık ve refakat izni, geçici görev, vekalet, görevden uzaklaştırma, hizmet içi eğitim, seminer ve kurs nedenleriyle görevlerinden

ayrılanlara vekalet edenlere bu şekilde ödeme yapılmaz.” hükmüyle bu husus bir kez daha dile getirilmiştir.

Öte yandan, 04.07.2009 tarih ve 27278 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin “Amaç” başlıklı 1 inci maddesinde aynen:

“Bu yönetmeliğin amacı, liyakat ve kariyer ilkeleri çerçevesinde, hizmet gerekleri ve personel planlaması esas alınarak, mahalli idarelerde görev yapan Devlet memurlarının görevde yükselme ve unvan değişikliklerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.”

“Görevde Yükselme Sınavına tabi Olarak Atanacaklarda Aranacak Özel Şartlar” başlıklı 7 nci maddesinde:

“5 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan unvanlara görevde yükselme suretiyle yapılacak atamalarda aşağıdaki özel şartlar aranır.

a) Müdür ve şube müdürü kadrosuna atanabilmek için;

1) 657 sayılı Kanununun 68 inci maddesinin (B) bendinde belirtilen atanma şartlarını taşımak,

2) Fakülte veya en az dört yıllık yükseköğretim mezunu olmak,

3) Ekli (1) sayılı listede sayılan ve teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere atabilmek için; yükseköğretim kurumlarının, kadronun görev alanı ile ilgili eğitim ve öğretimde bulunan en az dört yıllık bölümlerinden veya bu bölümlere denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının ilgili bölümlerinden mezun olmak,

4) Ekli (2) sayılı listede sayılan müdürlükler için son müracaat tarihi itibarıyla iki yılı uzman, sivil savunma uzmanı, şef, ayniyat saymanı, kontrol memuru, eğitmen veya muhasebeci kadrosunda çalışmış olmak,

... gerekir.”

Geçici 1 inci maddesinde de:

“Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 18/4/1999 tarihinde görevde bulunan ve aynı tarih itibarıyla iki yıllık yükseköğrenim mezunu olanlar, diğer koşullara sahip oldukları takdirde 7 nci maddenin uygulanması bakımından dört yıllık yükseköğrenim mezunu kabul edilir.”

denilmektedir.

Özel şartlarda bahsi geçen 657 sayılı Kanunun “Derece Yükselmesinin Usul ve Şartları” başlıklı 68 inci maddesinde ise:

“B) Eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfı ile Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı hariç, sınıfların 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, atanmasındaki usule göre daha aşağıdaki derecelerden atama yapılabilir.

(Değişik fıkra: 25/02/2011 tarihli Mükerrer Resmi Gazete - 6111/101 md.) Ancak, bu

şekilde bir atamanın yapılabilmesi için ilgilinin;

a) 1 inci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl,

b) 1 inci ve 2 nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl,

c) 3 üncü ve 4 üncü dereceli kadrolar için en az 8 yıl,

hizmetinin bulunması ve yükseköğrenim görmüş olması şarttır.

...”

Denilerek eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfı hariç, sınıfların 1., 2., 3. ve 4. derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın atama yapılabilmesi için 1. ve 2. derece görevlerden ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl fiilen çalışmış ve yükseköğrenim görmüş olma şartları getirilmiştir.

İlama konu olayda, ... Büyükşehir Belediyesinde Şube Müdürü görevini vekâleten yürüten bazı personel; teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere yapılacak atamalar dışında, diğer müdürlükler için aranan son müracaat tarihi itibariyle iki yıl süreyle yukarıda açık olarak sayılmış olan görevlerde çalışmış olma şartını yerine getirmeden (sorumlunun iddia ettiği şekliyle; hizmetin aksamadan yürütülebilmesi bakımından herhangi bir şekilde boşalmış veya boş bulunan bir görevin öncelikle varsa yardımcılarını yoksa asilde aranan şartlara en yakın personel tarafından gördürülmesinin mümkün olduğundan hareketle uygulamadaki adıyla tedviren) atanmışlardır.

Öncelikle, yukarıda anılan tüm hükümler birlikte değerlendirildiğinde; kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet edenlere vekalet ettikleri kadrolara ilişkin zam ve tazminat farklarının ödenebilmesi için, vekalet edenlerin, genel ve özel mevzuatı uyarınca asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dâhil) bir arada taşınmaları gerekmektedir. Bu çerçevede, teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere yapılacak atamalar dışında, (en az 10 yıllık hizmetin bulunması kaydıyla) diğer müdürlükler için son müracaat tarihi itibariyle iki yılı uzman, sivil savunma uzmanı, şef, ayniyat saymanı, kontrol memuru, eğitmen ve muhasebeci kadrosunda çalışmış olunması şartı aranmaktadır.

Diğer taraftan, personel düzenlemelerine ilişkin kanunlarda “tedviren görevlendirme” ya da “tedviren atama” şeklinde bir uygulamaya imkân veren herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Sadece 99 Seri Numaralı Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde; *“Asilde aranan şartlara sahip vekil memur bulunamadığı takdirde, hizmetin aksamadan yürütülebilmesi bakımından herhangi bir şekilde boşalmış veya boş bulunan bir görevin öncelikle varsa yardımcılarını yoksa asilde aranan şartlara en yakın personel tarafından tedviren gördürülmesi mümkün görülmektedir.”* denilmek suretiyle, tedvir uygulamasının sadece istisnai hallerde (asil ya da vekil olarak atanabilecek hiçbir memurun bulunmaması durumunda hizmetin aksamaması için) başvurulabilecek bir yol olduğu ifade edilmiştir.

657 sayılı Kanun, memuriyete ilişkin görevlerin asilde aranan şartlara sahip kişiler tarafından vekâleten ya da ikinci görev veya ders görevi verilmek suretiyle yürütülmesine de imkân

tanımıştır. Vekâlet, ikinci görev ve ders görevi verilenlere yapılacak ödemelere ilişkin hususlara da Kanunda açıklık getirilmiş, ayrıca Yan Ödeme Kararnamesinde de buna ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Her şeyden öte, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede, Zam ve Tazminat Kararnamesinde ve diğer düzenlemelerde, asilde aranan şartlara sahip olmadan bir görevi yürüten memurlara, ödeme yapılmasına imkân veren herhangi bir hükme de rastlanmamaktadır.

Bu nedenle, bir görevi tedviren yürütmek üzere görevlendirilmiş olan memurların, o görevle ilişkin gösterge, ek gösterge, zam ve tazminat, makam tazminatı, temsil/görev tazminatı, ek ödeme gibi unsurlardan yararlanmaları mümkün görünmemektedir.

Son olarak, ilama konu vekâlet/tedvir atamasının zam ve tazminat farkı ödenmeksizin gerçekleştirilmesinin zorla çalıştırma (angarya) kapsamına gireceğine dair sunulan mevzuat hükümleri, mahkeme kararları ve açıklamalara gelince; Anayasa Mahkemesinin 14.01.2014 tarih ve 2013/5062 sayılı Kararında; anılan görevin kendisine mesleki anlamda katkı ve deneyim sağlayacağına kuşkusuz olduğu belirtilerek vekâleten çalışmaya makul olmayan orantısız bir külfetin yüklendiğinin söylenemeyeceğine, daha fazla yetki sorumluluğu bulunan yeni görevin yürütülmesi nedeniyle ayrıca ücret ödenmemesinin Anayasa bağlamında zorla çalıştırma ve dolayısıyla angarya olarak nitelendirilemeyeceğine karar verilmiş bulunmaktadır.

Sonuç itibariyle, ister vekâleten isterse tedviren atansın, ilama konu olayda Müdür kadrosuna atanabilmeleri için aranan şartları taşımayan ilgili ahizlere buldukları Şube Müdürlüğü kadrosundaki ek ödeme, zam ve tazminatlar ile asli kadrosundaki ek ödeme, zam ve tazminatlar arasındaki farkın ödenmesi mevzuat hükümleriyle bağdaşmadığından; sorumlunun temyiz dilekçesindeki iddialarının reddedilerek 208 sayılı İlamın 2. maddesiyle verilen ... TL'nin tazminine ilişkin hükmün TASDİKİNE,

KAMU İHALE KARARLARI

Karar Tarihi:06.09.2018

Karar No: 2018/UM.IV-1606

Karar Özeti: Başvuru sahibinin 39 kısımdan oluşan ihalenin 35 inci kısmına itiraz ettiği, başvuru sahibinin teklifinin uygun bulunmadığı söz konusu kısımda, ekonomik açıdan ikinci en avantajlı teklifin belirlenmediği, 4734 sayılı Kanunda idareye şikayet ve Kuruma itirazın şikayet başvurularının, ihale süreci içerisindeki idari işlem veya eşlemlerle ilgili muhtel olan aday, istekli ve istekli olabileceklerle sınırlı biçimde öngörüldüğü ve başvuru ehliyetine ilişkin olarak iki temel şartın bulunduğu, bunlardan ilkinin ihale dokümanının edinilmesi ve/veya ihaleye teklifin sunulması, diğerinin ise ilgilinin ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu ortaya koyması gerektiği, itirazın şikayet başvuru tarihi itibarıyla teklif tutarı yaklaşık maliyetin üzerinde olduğu gerekçesiyle idarece teklifi ekonomik açıdan uygun görülmemeyen başvuru sahibinin, diğer isteklilerin teklifinin ihalenin sonucuna bağlanmasından herhangi bir hak kaybına veya zarara uğraması ihtimalinin bulunmadığı, ihalenin iptali halinde ise, ihale süreci sona ereceğinden ortaya güncel meşru ve hukuken korunmaya değer bir menfaatinin bulunmadığının anlaşıldığı, bu çerçevede, kendi teklifinin ekonomik açıdan birinci veya ikinci en avantajlı teklif olarak belirlenmesi gerektiğine yönelik iddia ve itirazı olmayan başvuru sahibinin ehliyetinin bulunmadığının tespit edildiği, bu itibarla, 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesi uyarınca başvurunun ehliyet yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında,

Karar Tarihi:12.09.2018

Karar No: 2018/UY.I-1665

Karar Özeti: İdare tarafından 04.06.2018 tarihinde gerçekleştirilen ihalede başvuru sahibinin ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi olarak belirlendiği, ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibinin şikayeti üzerine alınan 27.07.2018 tarihli düzeltici işlem kararı ile başvuru sahibinin teklifinin değerlendirme dışı bırakıldığı, başvuru sahibi isteklinin teklif dosyası kapsamında iş deneyimini tevsiken Ardahan Serhat Ulu Camii Yapıtırma ve Yaşatma Derneğine yapmış olduğu iş neticesinde Ardahan Belediye Başkanlığının düzenlediği iş deneyim belgesini sunduğunun anlaşıldığı, şikayet başvurusu üzerine, ihaleyi yapan idarece bahse konu iş deneyim belgesinin düzenlenmesine ilişkin, belgelerin istenildiği, gönderilen belgeler üzerinde yapılan incelemelerde, iş deneyim belgesine konu sözleşmede noter onayının bulunmadığı ve belge ve sözleşmedeki tarihlerin farklı olduğu, faturalar toplamı ile iş deneyim belgesindeki tutarların uyumsuz olduğu, Ardahan Belediyesi tarafından gönderilen belgeler arasında yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesinin bulunmadığı, yapılan tespitler sonucunda, Ardahan Belediyesi tarafından düzenlenen iş deneyim belgesinin usulüne uygun olarak düzenlenmediği ve bu nedenle, mevzuata uygun olarak düzenlenmeyen belgenin iptal edilmesi gerektiği anlaşıldığından, 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesi

uyarınca itirazın şikayet başvurusunun reddedilmesi ve başvuru sahibi adına düzenlenen iş deneyim belgesinin iptal edilmesi gerektiği hususunda belgeyi düzenleyen idareye bildirilmesi gerektiği hakkında.

Karar Tarihi:19.09.2018

Karar No: 2018/UY.IV-1685

Karar Özeti: İsteklilerin ihaleye, teklif sunmaktaki nihai amacının ihalenin kendileri üzerinde bırakılmasının sağlanmasını teşkil ettiği, 13.08.2018 tarihli komisyon kararı ile ihalenin başvuru sahibi üzerinde bırakıldığı ve söz konusu isteklinin ihaleye teklif vermekle istediği amaca ulaştığı, 4734 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinde, verilen tekliflerin zeyilname düzenlenmesi hali hariç, herhangi bir sebeple geri alınamayacağı ve değiştirilemeyeceğinin belirtildiği, bu çerçevede, idareye şikayet Kuruma itirazın şikayet başvurusunda bulunabilmesi için, aday, istekli veya istekli olabileceklerin hukuken korunması gereken bir hakkının olması veya hukuka aykırı bir şekilde zarara uğramasının sözkonusu olması gerektiği, dolayısıyla, 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesinde atıf yapılan şekil ve usul kuralları karşısında, idarelerce gerçekleştirilen ve hukuka aykırı olduğu iddia edilen her işlem ve eylemin Kuruma itirazın şikayet konusu yapılmasına imkan bulunmadığı, ihalenin başvuru sahibi üzerinde kalmasına rağmen, itirazın şikayet dilekçesinde ihalenin yaklaşık maliyetinin ülkede meydana gelen döviz kurunun dalgalanması sebebiyle maliyet kalemlerinin tavan yapması sonucu ihale ilan ve davet tarihi itibarıyla güncelliğini yitirdiği ve ihale tarihi itibarıyla güncel olmayan yaklaşık maliyet ile ihaleye devam edilmesinin mümkün olmadığından ihalenin iptal edilmesinin talep edildiği, dolayısıyla, başvuru sahibinin hukuken korunması gerektiği bir hakkının veya menfaatinin bulunmadığı ve başvuru ehliyetini haiz olmadığı anlaşıldığı, bu itibarla, 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesi uyarınca başvurusunun ehliyet yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında.

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

Cumhurbaşkanlığından:

**GENELGE NO
2018/7**

Kamu kurum ve kuruluşlarınca açıktan veya naklen yapılacak personel için düzenlenecek giriş sınavları hakkında aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde işlem tesis edilmesi uygun görülmüştür.

1. Tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 59 uncu ve 61/A maddelerine göre yapılacak açıktan atama işlemleri için Cumhurbaşkanlığından izin alınacaktır.

2. Tüm kamu kurum ve kuruluşlarında (Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı, Anayasa Mahkemesi, Adalet Bakanlığı hakim ve savcı adayları, Sayıştay Başkanlığı, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı hariç) 657 sayılı Kanunun 36 nci maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi ve ek 41 inci maddesinde sayılanlar ile kendi özel mevzuatları uyarınca mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınacak personel için kurumlarca yapılacak özel yarışma sınavları açılmadan önce Cumhurbaşkanlığından izin alınacaktır.

2006/9 ve 2014/2 sayılı Başbakanlık genelgeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

**Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI**

Cumhurbaşkanlığından:

**GENELGE NO
2018/8**

Kamu kurum ve kuruluşları (belediyeler ve il özel idareleri) hariç ile sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait şirketler, kendi mülkiyetinde veya tasarruflarında bulunan taşınmazlarıyla ilgili olarak; kamu kurum ve kuruluşları, vakıf, dernek veya bunların şirketlerine, gerçek veya tüzel kişilere; satış, kira, irtifak, takas, tahsis, devir ve benzeri her türlü tasarrufa yönelik işlemlerini, bakanlıklar ile bağlı kuruluşlarında üst yönetici başkanlığında teşkil ettirilen komisyonlar vasıtasıyla yapacaklardır.

Söz konusu komisyonlarca izin başvuru sonuçları Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında Cumhurbaşkanlığına bildirilecektir.

16/6/2018 tarihli ve 28325 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan kamu kurum ve kuruluşlarının taşınmazları ile ilgili yapacakları işlemler hakkında 2012/15 sayılı Genelge yürürlükten kaldırılmıştır.

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

Cumhurbaşkanlığından:

GENELGE
2018/9

Kamu hizmet binalarının yapımına ilişkin yer seçiminde hazine arazilerinin öncelikle değerlendirilerek bina maliyetlerinin düşürülmesi, hizmet binalarında enerji verimliliği kriterlerine uygunluk şartı aranması ve cari giderlerin asgari düzeyde tutulması amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan “Kamu Binaları Standartları Rehberi” Bakanlığın resmi internet adresinde yayımlanacaktır.

Söz konusu rehberlerin kapsam dâhilindeki kamu kurum ve kuruluşlarınca, tasarım ve yapım çalışmalarında dikkate alınması hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

Cumhurbaşkanlığından

GENELGE
2018/13

Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde sorun çözen, çözüm üreten, sonuç ve vatandaş odaklı devlet anlayışı ile bürokrasinin azaltılması Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin öncelikli hedeflerindedir. Kamu hizmetlerinde hantallığa sebebiyet veren hususların ortadan kaldırılması, milletimize süratli ve en iyi şekilde sunulması, devlet ve millet bütünleşmesini zedeleyen davranışlardan kaçınılması gerekmektedir.

Bu itibarla; kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan tüm başvurularda, talebin sonuçlandırılması başka bir idari makamın görev alanında kalsa dahi, başvurular anında incelenerek takip edilecek, talebin ilk başvuru yerinde neticelenmesine özen gösterilecek, başvuru sahibine yapılan işlemler hakkında gecikmeksizin nihai ve kesin bilgi verilecek, başvuruların süratli ve doğru sonuçlandırılması amacıyla gerekli tüm tedbirler alınacaktır.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İl Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : 13688855-010.06.01-58227

11 /10/ 2018

Konu : Ticari Taksiciler

Valiliğimize intikal eden şikâyetlerden bazı ticari taksi şoförlerinin; kısa mesafe, çok uzun mesafe, olumsuz hava koşulları veya trafiğin yoğun olduğu saatlerde yolcu almadığı, ödeme konusunda (bozuk para) sorun çıkardığı, yabancı turistler başta olmak üzere farklı şehirlerden gelenlerin gidecekleri adresleri bilmemelerini fırsat bilerek ulaşım güzergâhını uzatarak yolculardan yüksek ücret talep ettiği, pazarlık usulü ile taksimetre kullanmaktan imtina ettiği, araç içerisinde yüksek sesle müzik dinlediği, seyir halinde iken cep telefonu ile meşgul olduğu, uzun süreli yüksek sesle konuşarak yolcuları rahatsız ettiği, araç içerisinde sigara içtiği, alkollü iken araç kullandığı, uygunsuz tutum ve davranışlarda bulunduğu anlaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen sebeplerle, ticari taksilerde seyahat eden vatandaşlarımızın güvenilir hizmet almalarını sağlamak ve yaşanabilecek sorunları ortadan kaldırmak amacıyla aşağıda belirtilen esas ve usullere göre hareket edilmesi uygun bulunmuştur;

1. Mesafe şartı aranmaksızın müşterilerin taşınması,
2. Olumsuz hava koşulları veya trafik yoğunluğu gibi gerekçelerle hizmetin aksatılmaması,
3. Taksimetrenin çalıştırılmadan yolcu taşınmaması,
4. Yolcuların en kısa ve en uygun güzergâhtan gidecekleri yere götürülmesi ve güzergâhın kasıtlı uzatılmaması,
5. Seyir halinde iken cep telefonu ile meşgul olunmaması, yüksek sesle konuşulmaması ve yüksek sesle müzik dinlenilmemesi,
6. Araçların bakımlı, temiz ve hizmete hazır tutulması,
7. Araç içerisinde sigara içilmemesi,
8. Şoförlerin kılık ve kıyafetlerine dikkat etmesi,
9. Uykulu veya alkollü iken araç kullanılmaması.

Yukarıda belirtilen esas ve usullere uymayanlar hakkında; kanunlarda özel bir düzenleme bulunmadığı takdirde, 5442 sayılı İl İdare Kanununun 11/C ve 66 ncı maddesi hükümleri, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

Genelge hükümlerinin uygulanması, denetimi ve ilçelerde kurumlar arasında koordinasyonun sağlanması kaymakamlar tarafından yapılacaktır. Jandarma, polis ve belediye görevlileri bu genelge hükümlerinin uygulanması ve etkili bir şekilde takibini yapacaktır.

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

Ercan TOPACA
Ankara Valisi

SORU - CEVAP

Korkuteli Belediyesi Ruhsat ve Denetim Müdürü Sayın Ekrem ÖZDEMİR'in Sorusu

İlçemiz 53.000 nüfuslu bir büyükşehir ilçesidir. İlçemizde market içerisine bulunan bir fırın ruhsatı almak istemektedir. Marketin alanı 1000 m2 büyüklüktedir. Bilindiği üzere, fırın özel yapı gerektiren işyerlerinden sayılmaktadır. İşyeri ruhsatlarında yapılan değişikliklerle müstakil binalarda kurulan hipermarket, grossmarket ve mega marketlerin bünyelerinde kendi müşterilerine satış yapmak şartı ile elektrik ve doğal gaz kullanarak ekme ve ekme çeşidi üretme izni verilmiştir.

Şimdi böyle işyerlerinde ruhsatta ekme fırını yazması şart mı?

Yoksa sadece özel bölme yapılarak ruhsatta fırın olarak belirtilmesi bile fırın ruhsatı düzenlenir mi?

Cevap: İlçenizde bulunan bir market içerisine fırın ruhsatı alınmak istendiği, marketin alanının 1000 m2 büyüklükte olduğu, fırınların özel yapı gerektiren işyerlerinden sayıldığı, işyeri ruhsatlarında yapılan değişikliklerle müstakil binalarda kurulan hipermarket, grossmarket ve mega marketlerin bünyelerinde kendi müşterilerine satış yapmak şartıyla elektrik ve doğal gaz kullanarak ekme ve ekme çeşidi üretme izni verildiğinden bahisle, bu tür işyerlerinde ruhsatta ekme fırını yazmasının şart olup olmadığı, yoksa sadece özel bölme yapılarak ruhsatta fırın olarak belirtilse bile fırın ruhsatı düzenlenip düzenlenemeyeceği hakkında bilgi talep eden yazınız incelenmiştir.

Bilindiği üzere sıhhi ve gayrisihhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılmasına ve denetlenmesine ilişkin iş ve işlemler, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir.

Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, "Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; **ekme fırını** ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması," (1) bendinde ise, "Büyükşehir belediyesi ile nüfusu 100.000'i geçen belediye sınırları içinde açılacak ekme fırınlarının bu amaca tahsisli ayrık nizamda müstakil binalarda açılmış olması (Ancak, alışveriş merkezleri içinde bulunan 1000 m2 ve üstü alana sahip hipermarket, süpermarket, grossmarket ve megamarket gibi adlarla açılan işyerleri bünyesinde yer alan fırınlarda ayrık nizamda müstakil bina şartı aranmaz.);" hükümleri yer almaktadır.

Yukarıdaki yer verilen hükümleri incelendiğinde; fırınların özel yapı şeklini gerektiren işyerlerinden olduğu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olmasının şart olduğu, büyükşehir belediyesi ile nüfusu 100.000'i geçen belediye sınırları içinde açılacak ekme fırınlarının bu amaca tahsisli ayrık nizamda müstakil binalarda açılmış olmasının şart olduğu, **ancak alışveriş merkezleri içinde bulunan 1000 m2 ve üstü alana sahip hipermarket, süpermarket, grossmarket ve megamarket gibi adlarla açılan işyerleri bünyesinde yer alan fırınlarda ayrık nizamda müstakil bina şartının aranmayacağı** kuralı karşısında, yazınızda bahsi geçen fırın 1000 m2'nin üzerinde olsa bile, fırının bulunduğu market **alışveriş bir merkezi içinde bir market ise** fırın olarak ruhsatlandırılabilceği, aksi halde fırın olarak ruhsatlandırılmayacağı değerlendirilmektedir.

Soru: *Belediyemizde ihtisas komisyonu 3 kişi ile kurulmuştur. İhtisas komisyonundaki meclis üyemiz tutuklandı. Komisyonun çalışması nasıl olacağı konusunda bilgi vermenizi rica ediyorum.*

Cevap: 5393 sayılı Belediye Kanununun İhtisas Komisyonlarına ilişkin 24. maddesi “Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir.

İhtisas komisyonları, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000’in üzerindeki belediyelerde plan ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur.

Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyonlar kendilerine havale edilen işlerle ilgili raporlarını bu sürenin sonunda meclise sunmadıkları takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır.” denilmektedir.

İhtisas komisyonlarının çalışması komisyon seçiminden sonra üyeler kendi aralarında toplanarak, Belediye Çalışma Yönetmeliği 21.inci maddesi gereğince, bir başkan ve bir başkan vekili seçer. Üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır, salt çoğunlukla karar alır.

Komisyon salt çoğunluk olmadan toplanamaz. Örneğin, 3 üyeli bir komisyon 2 üye ile toplanabilir. Salt çoğunlukla karar alabilir.

Tutuklu meclis üyesinin mahkumiyeti kesinleşmedikçe üyelikten düşürülemez. Düşürülme ancak Danıştay kararı ile olur. Komisyon 2 kişi ile toplanıp karar alabilir. Kararlarda oybirliği ile alınmazsa başkanın tarafı çoğunluk sayılır.

Sayın Fatih Yıldız’ın Sorusu

İhalelerde, imza Sirküsü, diploma gazete vs. evrakları ilgili dairede onaylatıp idareye sunabilir miyiz?

Cevap: İhale Uygulama Yönetmeliklerinde “Belgelerin sunuluş” şekli başlığı altında yer verilen maddelerdeki ortak hükme göre, idarelerce; belgelerin aslı veya aslına uygunluğu noterce onaylanmış örneklerinin istenileceği, bu kapsamda sunulan fatura örneklerinin de asıl olarak kabul edileceği, hükme bağlanmış olup, adayların veya isteklilerin, istenilen belgelerin aslı yerine ihale veya son başvuru tarihinden önce idare tarafından “aslı idarece görülmüştür” veya bu anlama gelecek şerh düşülen suretlerini de başvuruları veya teklifleri kapsamında sunulabileceği ve bu yönde yapılacak başvuruların ihaleden önce idarenin yetkililerince karşılanmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

Bu açıklamalar ışığında, teklifle beraber istenilen belgelerin, Uygulama Yönetmeliklerinin ilgili maddeleri çerçevesinde idarece onaylı örneklerinin idareye sunulması mümkündür.

Sayın Ümit Gök’ün Sorusu

Bir yapım işinde idari şartnamede Benzer İşlere İlişkin Tebliğde yer alan B/II grubu işlere ait iş deneyim belgesi istenilmiş olup, iş ortaklığı olarak teklif verdiğimiz ihalede, özel ortağın söz konusu gruba ait belgesinin bulunmaması teklifimizin elenmesine sebep olur mu?

Cevap: Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “İş deneyimini gösteren belgeler” başlıklı 39 uncu maddesinde, iş ortaklığında, pilot ortağın istenilen asgari iş deneyim tutarının en az %80’ini, diğer ortakların her birinin ise, istenilen asgari iş deneyim tutarının en az %20’sini

sağlamasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Aynı maddede, iş ortaklığında, pilot ortağın istenen asgari iş deneyim tutarının tamamını sağlaması, halinde, diğer ortakların, istenen asgari iş deneyim tutarının %40'ından az olmamak üzere, benzer işe ait olmayan bir yapım işine ilişkin belgeyi sunabilecekleri açıklanmıştır. Bu hükümlere göre, özel ortağın A/II grubuna ilişkin bir belge sunmaması halinde, pilot ortağın istenilen iş deneyim tutarının tamamını karşılaması koşuluyla, bir yapım işine ancak benzer işe ait olmayan ve istenilen iş deneyim tutarının %40'ı oranında bir belgeyi sunma seçeneği kullanılabilir.

Soru: Şef kadrosunda görev yapan birisi görevde yükselme sınavına girmiş, başarılı olmuş fakat 5018 sayılı Kanundaki belirtilen Muhasebe Yetkililiği Sertifikası almamış bir kişi Mali Hizmetler Müdürlüğüne asaleten atanması yapılabilir mi?

Cevap: Mali Hizmetler Müdürünün atanma şartları, **Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme Ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliği ile düzenlenmiştir.**

Yönetmeliğin 5 inci maddesinde "Görevde yükselme ve unvan değişikliğine tabi kadrolar" arasında müdür ve şube müdürlüğü kadroları sayılmıştır. Söz konusu yönetmeliğin 6 ncı maddesinde **Görevde yükselme suretiyle atanacaklarda aranacak genel şartlar;**

"Görevde yükselme suretiyle atanacaklarda aşağıdaki genel şartlar aranır.

a) Görevde yükselme sınavında başarılı olmak.

b) Bu Yönetmelik kapsamındaki kadrolara atanabilmek için son müracaat tarihi itibarıyla 5 inci maddede öngörülen alt görevlerde toplam en az bir yıl çalışmış olmak. Ancak yeni kurulan mahalli idarelerde ilk yıl bu süre şartı aranmaz." olarak belirlenmiştir.

Devam eden 7 nci maddesinde ise **Görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak özel şartlar belirlenmiştir;**

a) Müdür ve şube müdürü kadrosuna atanabilmek için;

1) 657 sayılı Kanununun 68 inci maddesinin (B) bendinde belirtilen atanma şartlarını taşımak,

2) Fakülte veya en az dört yıllık yüksekokul mezunu olmak,

3) Ekli (1) sayılı listede sayılan ve teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere atanabilmek için; yükseköğretim kurumlarının, kadronun görev alanı ile ilgili eğitim ve öğretimde bulunan en az dört yıllık bölümlerinden veya bu bölümlere denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının ilgili bölümlerinden mezun olmak,

4) Ekli (2) sayılı listede sayılan müdürlükler için son müracaat tarihi itibarıyla iki yılı uzman, sivil savunma uzmanı, şef, ayniyat saymanı, kontrol memuru, eğitmen veya muhasebeci kadrosunda çalışmış olmak,"

Buna göre Ekli (2) listede yer alan Mali Hizmetler Müdürlüğü için muhasebe yetkilisi sertifikası almasına gerek bulunmamaktadır. Söz konusu Yönetmelikte belirtilen şartların gerçekleştirilmiş olması müdürlük için yeterlidir.

Ayrıca, Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kanununun 61. Maddesinde, atanma şartları ve nitelikleri 62 nci maddede sayılmıştır. Memuriyet kadro ve unvanlarının muhasebe yetkilisi niteliğine etkisi yoktur.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.07.2018 - 31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2018 - 30.06.2018 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,11794	0,108550
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,8461	1,699121
Yan Ödeme Katsayısı (İş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zam- larının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,037402	0,034424
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.031,23

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 27998389.-010.-06.02-04/07/2018 tarih ve 5278 sayılı Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.07.2018-31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2018 - 30.06.2018 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)		251,68	231,64
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	58,97	54,28
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	29,48	27,14
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.031,23
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.240,86	2.062,45

657 s.Kanun md. 202, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 04/07/2018 tarih ve 5278 sayılı Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	7.845,99
	72.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	8.524,70
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	8.931,49
	82.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	9.704,10
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	11.102,49
	102.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	12.062,90
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	12.730,74
	117.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	13.832,00
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	14.901,74
	137.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	16.190,80
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	17.072,74
	157.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	18.549,60
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	20.871,99
	192.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	22.677,50
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	25.213,99
	232.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	27.395,10

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 11.102,49 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2018 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2018- 31.12.2018 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek	01.01.2018- 30.06.2018 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	94,72	87,18
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	107,82	99,24
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	134,03	123,36
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	153,69	141,45
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	179,90	165,61
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	206,11	189,70
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	251,97	231,91
2.000.001'den fazla olan beldelerde	304,93	280,16

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. TL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamasında yarım kr ve üzerindeki değerler bir kr tamamlanır; yarım kr altındaki değerler dikkate alınmaz.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2018 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2018- 31/12/2018 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/01/2018- 30/06/2018 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	412,79	379,93
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	530,73	488,48
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	707,64	651,30
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	884,55	814,13
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.415,28	1.302,60

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2018 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2018-30/06/2018
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,11794)	710,47	653,91
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,11794)	262,53	241,63
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.		

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2018 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2018-30/06/2018
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,11794)	1.651,16	1.519,97
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,11794)	1.415,28	1.302,60
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.		

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:302 - 29.12.2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2018 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
14.800 TL'ye kadar	15%
34.000 TL'nin 14.800 TL'si için 2.220 TL, fazlası	20%
80.000 TL'nin 34.000 TL'si için 6.060 TL, (ücret gelirlerinde 120.000 TL'nin 34.000 TL'si için 6.060 TL), fazlası	27%
80.000 TL'den fazlasının 80.000 TL'si için 18.480 TL, (ücret gelirlerinde 120.000 TL'den fazlasının 120.000 TL'si için 29.280 TL), fazlası	35%

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2017 - 31.12.2017 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2018 - 31.12.2018 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	1.777,50	2.029,50
SSK Primi (%14)	248,85	284,13
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	17,78	20,30
Gelir vergisi (%15)	93,32	106,55
Asgari Geçim İndirimi	133,31	152,21
Damga Vergisi (%07,59)	13,49	15,40
Kesintiler Toplamı	373,44	426,38
Net Asgari Ücret	1.404,06	1.603,12
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	1.777,50	2.029,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	275,51	314,57
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	35,55	40,59
İşverene Toplam Maliyet	2.088,56	2.384,66

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (152,21) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2018 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	152,18	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	152,18
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	182,51	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	175,00
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	205,44	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	197,83
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	228,16	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	228,56
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	258,70	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	243,48
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	258,70	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	258,70

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHLAR KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01/01/2018-31/12/2018)

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHLIN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
1	m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	259 TL
2	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	124 TL
3	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
4	m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	124 TL
5	m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	2.661-13.344 TL
6	m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	124TL
7	m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	124 TL
8	m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığın Kişilere	Belediye Zabıtası	259-1.322 TL
9	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
10	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
11	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
12	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	124 TL
13	m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	124 TL

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHATİN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
14	m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	41 TL
15	m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.322-13.344 TL
16	m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	124 TL
17	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
18	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	259-13.344 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
19	m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	124 TL
				(belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	

SIRA	KA-NUN MAD-DESİ	KABAHAHATİN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
20	m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	658 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
21	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL
22	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL

NOT: 41. maddede sayılı suçlarla ilgili olarak, meydana gelen kirliklik kişi tarafından derhal kaldırıldığı takdirde idari para cezasına karar verilmeyebilir (madde:41/8).

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	259 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	259 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	259 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	521-10.515 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	259 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	259 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kira-athane; kumar ve kazanç kasti olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan yerlere yanında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

YILLAR	ALT DEĞER TL	ÜST DEĞER TL	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI
2004	500	1.000	% 11,2
2005	556	1.112	%98
2006	610	1.220	% 7,8
2007	657	1.315	% 7,2
2008	704	1.409	% 12
2009	788	1.578	% 2,2
2010	805	1.612	%7,7
2011	866 TL	1.736TL	%10,26
2012	954 TL	1.914TL	%7,8
201	1.028TL	2.063	%3,93
2014	1.068TL	2.144TL	%10,11
2015	1.175TL	2.360TL	%5,58
2016	1.240TL	2.491TL	%3,98
2017	1.289 TL	2.590 TL	%14,47
2018 YILI	1.476 TL	2.965 TL	

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	124 TL

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	259 TL

(Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şeraitini, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazımgelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler,

4817 SAYILI YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNLERİ HAKKINDA KANUNDA YER ALAN İDARİ PARA CEZALARI

4817 SAYILI KANUNUN 21. MADDESİ GEREĞİNCE UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI	CEZA MİKTARI 2012 (TL)	CEZA MİKTARI 2013 (TL)	CEZA MİKTARI 2014 (TL)	CEZA MİKTARI 2015 (TL)	CEZA MİKTARI 2016 (TL)	CEZA MİKTARI 2017 (TL)	CEZA MİKTARI 2018 (TL)
Çalışma İzni Bulunmayan Yabancıyı Çalıştıran İşverenlere Her Bir Yabancı İçin	6.795	7.325	7.612	8.381	8.848	9.186	10.515
Çalışma İzni Olmaksızın Bağımlı Çalışan Yabancıya	679	731	759	835	881	914	1.046
Çalışma İzni Olmaksızın Bağımsız Çalışan Yabancıya	2.717	2.928	3.043	3.350	3.536	3.671	4.202
4817 Sayılı Kanunun 18'inci Maddesinde Öngörülen Bildirim Yükümlülüğünü Süresi İçinde Yerine Getirmeyen Bağımsız Çalışan Yabancı İle Yabancı Çalıştıran İşverene Her Bir Yabancı İçin	339	365	379	417	440	519	594

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açıktaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yılda 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yılda Fazla 15 Yılda Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yılda 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yılda Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2018-31.01.2019 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)	
			2018 Yılı	2017 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	45.452.363,-	39.362.920
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	135.238	117.120
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	270.489	234.251
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	135.238 270.489	117.120- 234.251
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	270.489 2.254.192	117.120- 234.251
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	270.489 2.066.004	117.120- 234.251
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	2.254.192 45.452.363	1.952.189- 39.362.920
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	67.613	58.555
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	22.524	19.507
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	10.369.344	8.980.120
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	225.403	195.205
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	450.823	390.425
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	250.201	216.681
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		4.280	3.707
	618.044-TL'den		8.562	7.415
	2.472.180-TL'ye kadar		12.843	11.123
	2.472.180-TL'den		17.126	14.832
	18.541.351-TL'ye kadar			
	18.541.351-TL ve üzeri			

**3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK
İDARİ PARA CEZALARI
(01/01/2018-31/12/2018 TARİHLERİ ARASI)**

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **939,36 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	5,63
		B	9,39
	II.	A	15,02
		B	20,65
	III	A	33,80
		B	37,57
	IV	A	43,20
		B	46,96
		C	58,23
	V	A	71,38
		B	86,41
		C	97,68
D		118,35	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30'
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50

	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanunun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması	3.757,47
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	3.757,47
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	3.757,47
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	3.757,47
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikaazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	18.762,53
3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	3.757,47

3194/27-42	<p>İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda</p> <p>(Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 511,33 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)</p>	563,58
<p>Önemli Not:</p> <p>- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırırlar uygulanır.</p> <p>-Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.</p> <p>-Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.</p> <p>- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre ceza işlemi yapılmak üzere,</p> <p>1) üyesi buldukları meslek odasına</p> <p>2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.</p> <p>Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere 3.757,47- bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde 7.514,94-Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde 11.272,44-Türk Lirası idari para cezası verilir.</p> <p>Diğer taraftan ;</p> <p>a)Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde beş yıl,</p> <p>b)Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl,</p> <p>c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirilmesi yapılan hallerde bir yıl, süreyle Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.</p>		

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		<p>831 Sayılı Kanun</p> <p>28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi</p>		

UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		<p>1593 Sayılı Kanun</p> <p>m.7/1</p>		

TAHŞİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2018-31.12.2018)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmez şekilde 15 fünürlük süre beklemeyen vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	2.700,00
	10.000' den fazla olan belediyeler	5.400,00

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. (Ek: 28/3/2007-5615/15 md.; Değişik: 4/6/2008-5766/10 md.) Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler (Binde 1,5)	(Binde 1,89)
7. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşme	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	58,80 TL
2. Sulhnameler	58,80 TL
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	330,30 TL
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	58,80 TL

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)	
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar		
1. Ticari ve mütedavil senetler:		
a) Emtia senetleri:		
aa) Makbuz senedi (Resepise)	20,30 TL	
ab) Rehin senedi (Varant)	12,00 TL	
ac) İyda senedi	2,00 TL	
ad) Taşıma senedi	0,60 TL	
b) Konşimentolar	12,00 TL	
c) Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)	
d) İpotekli borç senedi, irat senedi		(Binde 9,48)
2. Ticari Belgeler		
a) Menşe ve Mahreç Şahadetnameleri	20,30 TL	
b) Resmi dairelere ve bankalar ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri		
ba) Bilançolar	45,40 TL	
bb) Gelir tabloları	21,80 TL	
bc) İşletme hesabı özetler	21,80	
c) Barnameler	2,00 TL	
d) Tasdikli manifesto nüshaları	8,90 TL	
e) Ordinolar	0,60 TL	
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	8,90 TL	
IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar		
1. Makbuzlar:		

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakdedilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakdedildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	0,60 TL
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	58,80 TL
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	78,70 TL
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	38,80 TL
bd) Muhtasar beyannameler	38,80 TL
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	38,80 TL
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	78,50 TL
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	28,90 TL
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildirgeleri	28,90 TL
f) (Değişik:672/28.md-Yürürlük 9/8/2016 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	46,00 TL
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	0,60 TL

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	51,60
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	48,15
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	45,20
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	39,85
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	38,75

(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	15,80
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar	15,25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanunun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 1,97 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanunun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 2,08 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hü-

kümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 263 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 282 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 312 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 352 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 420 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 487 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için 487 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için 648 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

(K) cetvelinde ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan belediye başkanının özlük hakları ile ilgili göstergelerin ise 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde "2.280" rakamının eklenmesi suretiyle uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

-5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026) ve (2.226) olarak uygulanır.

- 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı ile mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı, 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (14.640) ve (9.189) olarak uygulanır.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	682.400
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.047.200
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.047.200
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51/ ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	74.550
b-Diğer İlçelerde	37.150
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Aynı Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76)[5]	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	450.300
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	225.300
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	163.300
ç) Diğer İlçelerde	122.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktari aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traçi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri aynı hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.350
	2-İlçelerde	700
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	15.500
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	34.400
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	71.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	7.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	28,500
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	970.000
40	4	30.400
79	a) bendi için	17.200
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan,	17
5502 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin	i) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	473
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	249.400
3082	Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilebilmesi usul ve esasları hakkında kanun	124.000

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:490, 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2200
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.200-220.000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	220.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	27
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	100.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	190.000
	- Satış tutarı	260.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	100.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	190.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.000
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	2,70
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallikler	1.000
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	12
	- Diğer vergilerde	24
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	I inci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	148
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	90
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	45
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	21
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	12
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5,70
	II nci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	80
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	45
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	21
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	12
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	5,70
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	3,20
		Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması
	1- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	240

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 353-	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	120.000
	2- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	240
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	12.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	120.000
	4- Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	240
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	5.700
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	290
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	900
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	180.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.200
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	900	
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,00
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermekten çekinenler ile 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde hükmüne uymayanlar için ceza	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.600
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	800
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	400
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.200.000
MADDE 370	Kullanım sahte veya muhteviyatı yanıltıcı	57.000

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2018 YILI

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	4.400 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2018YILI)

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	16.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2018 YILI)

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2017 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	7.400 TL
-Diğer yerlerde	4.900 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.000
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	530
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	240

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80
2011	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:410)	%10,26

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ¹

İşyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2.900	2.200	1.800	1.600	1.370
2. Grup	1.800	1.370	1.100	900	800
3. Grup	1.370	900	800	570	450
4. Grup	570	450	340	290	220
5. Grup	340	290	200	190	160
6. Grup	190	160	100	90	68
7. Grup	68	53	37	32	24

(b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	3.625	2.750	2.250	2.000	1.712
2. Grup	2.250	1.712	1.375	1.125	1.000
3. Grup	1.712	1.125	1.000	712	562
4. Grup	712	562	425	362	275
5. Grup	425	362	250	237	200
6. Grup	237	200	125	112	85
7. Grup	85	66	46	40	30

İndirimli çevre temizlik vergisi uygulaması

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	1.450	1.100	900	800	685
2. Grup	900	685	550	450	400
3. Grup	685	450	400	285	225
4. Grup	285	225	170	145	110
5. Grup	170	145	100	95	80
6. Grup	95	80	50	45	34
7. Grup	34	26	18	16	12

1 Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) tarafından hazırlanan Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No:50) 29.12.2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

Kanun M.	Ceza M.	Fiil	01.01.2015 itibarıyla Ceza Miktarı	Tehlike Sınıfı	01.01.2018 itibarıyla Ceza Miktarı			Açıklama
					10'dan az çalışan	10-49 çalışan	50 ve daha fazla çalışan	
4/1-a	26-1/a	İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili tedbir almamak, organizasyonu yapmamak, gerekli araç ve gereçleri sağlamamak, sağlık ve güvenlik tedbirlerini değişen şartlara uygun hale getirmemek ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapmamak.	2466	Az Teh.	3.092	3.092	4.638	Türk Lirası / her yükümlülük için
				Tehlikeli	3.865	4.638	6.184	
				Çok Teh.	4.638	6.184	9.276	
4/1-b	26-1/a	İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini izlememek, denetlememek ve uygunsuzlukları gidermemek.	2466	Az Teh.	3.092	3.092	4.638	Türk Lirası / her yükümlülük için
				Tehlikeli	3.865	4.638	6.184	
				Çok Teh.	4.638	6.184	9.276	
6/1-a	26-1/b	İş güvenliği uzmanı çalıştırmamak.	6167	Az Teh.	7.738	7.738	11.607	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	9.672	11.607	15.476	
				Çok Teh.	11.607	15.476	23.214	
6/1-a	26-1/b	İşyeri hekimi çalıştırmamak.	6167	Az Teh.	7.738	7.738	11.607	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	9.672	11.607	15.476	
				Çok Teh.	11.607	15.476	23.214	
6/1-a	26-1/b	Diğer sağlık personeli çalıştırmamak.	3083	Az Teh.	-	-	-	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	-	-	-	
				Çok Teh.	-	7.734	11.601	
6/1-b	26-1/b	İSG hizmetleri için görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç-gereç-mekân sağlamamak.	1849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	Türk Lirası
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	
6/1-c	26-1/b	İSG hizmetlerini yürütenler arasında koordinasyonu sağlamamak.	1849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	Türk Lirası
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	
6/1-ç	26-1/b	Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşlar tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan ve yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirmemek.	1233	Az Teh.	1.545	1.545	2.317	TL / Her tedbir için
				Tehlikeli	1.931	2.317	3.090	
				Çok Teh.	2.317	3.090	4.635	
6/1-d	26-1/b	Görevlendirilen kişileri, hizmet alınan kuruluşları, başka işyerlerinden gelen çalışanları ve bunların işverenlerini İSG riskleri konusunda bilgilendirmemek.	1849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	Türk Lirası
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	
8/1	26-1/c	İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının hak ve yetkilerini kısıtlamak.	1849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	Türk Lirası / uzman ve hekim için ayrı ayrı
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

8/6	26-1/c	Tam süreli görevlendirmelerde işyeri sağlık ve güvenlik birimini kurmamak.	1849	Az Teh.	-	-	3.478	Türk Lirası
				Tehlikeli	-	-	4.638	
				Çok Teh.	-	-	6.957	
10/1	26-1/ç	Risk değerlendirmesi yapmamak veya yaptırmamak.	3700	Az Teh.	4.641	4.641	6.961	Türk Lirası
				Tehlikeli	5.801	6.961	9.282	
				Çok Teh.	6.961	9.282	13.923	
	26-1/ç	Risk değerlendirmesi yapmamaya veya yaptırmamaya devam etmek.	5550	Az Teh.	6.963	6.963	10.444	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	8.703	10.444	13.926	
				Çok Teh.	10.444	13.926	20.889	
10/4	26-1/ç	Risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlamamak	1849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	Türk Lirası
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	
11	26-1/d	Acil durumları belirlememek, acil durumlar için tedbir almamak, acil durum planlarını hazırlamamak, destek elemanı görevlendirmemek, araç gereç sağlamamak, acil durumlarda işyeri dışındaki kuruluşla irtibatı sağlayacak düzenlemeyi yapmamak.	1233	Az Teh.	1.545	1.545	2.317	TL / Her yükümlülük için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	1.931	2.317	3.090	
				Çok Teh.	2.317	3.090	4.635	
12	26-1/d	Ciddi ve yakın tehlike durumunda; çalışanların işi bırakarak güvenli yere gitmelerini sağlamamak. Zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini istemek. Müdahalede bulunan çalışanları yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutmak	1233	Az Teh.	1.545	1.545	2.317	TL / Her yükümlülük için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	1.931	2.317	3.090	
				Çok Teh.	2.317	3.090	4.635	
14/1	26-1/e	İş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutmamak, ramak kala olaylar ve iş kazaları ile ilgili incelemeler yaparak ilgili raporları düzenlemek.	1.849	Az Teh.	2.319	2.319	3.478	TL / Her yükümlülük için
				Tehlikeli	2.898	3.478	4.638	
				Çok Teh.	3.478	4.638	6.957	
14/2	26-1/e	İş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmemek.	2.466	Az Teh.	3.092	3.092	4.638	Türk Lirası
				Tehlikeli	3.865	4.638	6.184	
				Çok Teh.	4.638	6.184	9.276	
14/4	26-1/e	Sağlık hizmeti sunucularının iş kazalarını, yetkili sağlık hizmet sunucularının meslek hastalıklarını en geç 10 gün içinde SGK'ya bildirmemesi.	2.466	Az Teh.	3.092	3.092	3.092	Türk Lirası
				Tehlikeli	3.092	3.092	3.092	
				Çok Teh.	3.092	3.092	3.092	
15/1	26-1/f	Çalışanlara sağlık gözetimi yaptırmamak	1.233	-	1.545	-	TL / Her çalışan için	
15/2	26-1/f	Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacaklar için yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık rapuru almama	1.233	-	1.545	-	TL / Her çalışan için	

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

16	26-1/g	Çalışanları, karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları hakkında, ilk yardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişiler hakkında bilgilendirmemek	1.233	-	1.545		TL / Her çalışan için	
17	26-1/ğ	Çalışanlara eğitim verme yükümlülüğüne uymamak (İSG eğitimi, çalışan temsilcisine özel eğitim, mesleki eğitim, iş kazası geçirene ilave eğitim, yenileme eğitimi, başka işyerinden çalışmak için gelenlere eğitim, geçici iş ilişkisiyle gelenlere eğitim vermemek, eğitim maliyetini çalışanlara yansıtmak, eğitimlerde geçen süreyi çalışma süresinden saymamak.)	1.233	-	626		TL / Her bir aykırılık için * Her çalışan başına ayrı ayrı	
18	26-1/h	Çalışanların görüşlerini alma ve katılmalarını sağlama yükümlülüklerine uymamak.	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1.545 1.931 2.317	1.545 2.317 3.090	2.317 3.090 4.635	TL / Her çalışan için
20/1	26-1/ı	Uygun sayıda çalışan temsilcisi görevlendirmemek. (2-50 çalışana 1, 51-100 çalışana 2, 101-500 çalışana 3, 501-1000 çalışana 4, 1001-2000 çalışana 5, 2001 ve üzeri çalışana bulunan işyerine 6)	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1.545 1.931 2.317	1.545 2.317 3.090	2.317 3.090 4.635	Türk Lirası
20/3	26-1/ı	Tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için, öneride bulunan ve gerekli tedbirlerin alınmasını isteyen çalışan temsilcilerinin isteklerini yerine getirmemek.	1.849	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	2.319 2.898 3.478	2.319 3.478 4.638	3.478 4.638 6.957	Türk Lirası
20/4	26-1/ı	Çalışan temsilcilerinin ve destek elemanlarının haklarını kısıtlamak ve gerekli imkanları sağlamamak	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1.545 1.931 2.317	1.545 2.317 3.090	2.317 3.090 4.635	Türk Lirası / hakları kısıtlanan her birey için
22	26-1/ı	İş sağlığı ve güvenliği kurulu ile ilgili yükümlülükleri yerine getirmemek	2.466	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	- - -	- - -	4.638 6.184 9.276	TL / Her aykırılık için
22/2-3		Alt işverenin bulunduğu hallerde uygun kurulu oluşturumamak, kurullar arasında koordinasyonu sağlamamak. Aynı çalışma alanında birden fazla işverenin bulunması ve bu işverenlerce birden fazla kurulun oluşturulması hâlinde birbirlerinin çalışmalarını etkileyebilecek kurul kararları hakkında diğer işverenleri bilgilendirmemek:		Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	6.760 8.450 10.140	6.760 10.140 13.520	10.140 13.520 20.280	TL / Her aykırılık için
23/2	26-1/j	Birden çok işyerinin bulunduğu iş hanları, sanayi bölgeleri vb. yerlerde diğer işyerlerini etkileyecek tehlikeler konusunda işverenleri uyarmayan, uyarılara uymayan işverenleri Bakanlığa bildirmeyen yönetimlere	6.167	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	7.738 9.672 11.607	7.738 11.607 15.476	11.607 15.476 23.214	Türk Lirası

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2018 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

24/2	26-1/k	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda ölçüm, inceleme ve araştırma yapılmasına, numune alınmasına veya eğitim kurumları ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin kontrol ve denetiminin yapılmasına engel olmak	6.167	Az Teh.	7.738	7.738	11.607	Türk Lirası
				Tehlikeli	9.672	11.607	15.476	
				Çok Teh.	11.607	15.476	23.214	
25/6	26-1/l	İşin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödememek veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermemek	1.233	-	1.253			Türk Lirası / ihlale uğrayan her çalışan için (aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar)
29	26-1/m	Büyük endüstriyel kaza olabilecek işyerlerinde büyük kaza önleme politika belgesi hazırlamamak	61681	Az Teh.	77.400	77.400	116.100	Türk Lirası
				Tehlikeli	96.750	116.100	154.800	
				Çok Teh.	116.100	154.800	232.200	
29	26-1/m	Güvenlik raporunu hazırlayarak Bakanlığa sunmadan işyerini faaliyete geçirmek.	98690	Az Teh.	123.840	123.840	185.760	Türk Lirası
				Tehlikeli	154.800	185.760	547.680	
				Çok Teh.	185.760	247.680	371.520	
29	26-1/m	İşletilmesine Bakanlıkça izin verilmeyen işyerini faaliyete geçirmek	98690	Az Teh.	123.840	123.840	185.760	Türk Lirası
				Tehlikeli	154.800	185.760	547.680	
				Çok Teh.	185.760	247.680	371.520	
29	26-1/m	Durdurulan işyerinde faaliyete devam etmek	98690	Az Teh.	123.840	123.840	185.760	Türk Lirası
				Tehlikeli	154.800	185.760	547.680	
				Çok Teh.	185.760	247.680	371.520	
30	26-1/n	30 uncu maddede öngörülen yönetmeliklerdeki hükümlere aykırı hareket etmek	1233	Az Teh.	1.545	1.545	2.317	TL / Her hüküm için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	1.931	2.317	3.090	
				Çok Teh.	2.317	3.090	4.635	
26-1/o		Çalışanlarına, standartlara uygun ve CE işaretli kişisel koruyucu donanım temin etmemek	-	626			TL / Her çalışan için	
26-1/ö		Yer altı maden işletmelerinde çalışanların buldukları yeri ve giriş çıkışlarını gösteren takip sistemini kurmamak	-	626			TL / Her çalışan için	

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	1.700
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	970
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firarı erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat ideleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	2.600
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	17.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	9.700
2. Kaybedilen alıncılar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alıncılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	970
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	3.200
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.300
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.000

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarında devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	3.200
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.550
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	17.000
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	63.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırın kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	5.000
1.3. Taşınırın aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	24.000
2. Yukarıda belirtilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.350
1.2. Diğer İlçelerde	700
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	71.000
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	7.000
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.350
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanunun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	17.700
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	17,00
ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ	
6728 sayılı Kanunun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	519
KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI	
3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibarıyla uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 1/12017 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
2. 1/1/2015 - 31/12/2016 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (14/12/2014 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	10,5
3. 1/1/2014 - 31/12/2014 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75